

საქართველოს სსრ მივნიერებათა აკადემია

აკადემიის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტი

უჩა ვ ი ბ ე ე ლ ი ა ბ ი

"მეფთა" პირველი წიგნის ძველი ქართული
რედაქციები

/გაქსტი და გამოკვევა/

სადიხურგაციო შრომა ფილოლოგიის
მივნიერებათა კანდიდატის სამივნიერო
ხარისხის მოსაპოვებლად.

ხელმძღვანელი-ფილოლოგიურ მივნიერებათა
რეკტორი პროფესორი ილია აბუაძე

თ ბ ი ე ბ ი

1967.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

83.-83.

I	მიუღუთა წიგნებშის სახელწოდებუნი სათჳს	1-3
II	მიუღუთა წიგნებშის შიგნენი რეზონის საკითხი	3-7
III	ბ ე რ ა ნ ე რ ე ბ ი	7-11
IV	მიუღუთა პირველი რიგი წიგნის ქართული რედაქციების ურთიერთმიმართებუნი სათჳს	12-45
V	ქართული რედაქციების მიმართებუნი სათჳს რედაქციონარებთან	46-49
VI	მიუღუთა წიგნებშის ქართული რედაქციების მიმართებუნი სათჳს ბერძნულთან	50-91
VII	მიუღუთა წიგნებშის ბერძენი მძებნი	91-99
VIII	სხვა რედაქციური ღუნა მიუღუთა წიგნებშინ	100-103
IX	უცნობი ღუნა ქართულში	103-107
X	მიუღუთა წიგნებშის რეესიკა	107-124
XI	გაქსტის გამართვის სათჳს	125-133
XII	რ ა მ ა ტ ე ბ ა	134-138
XIII	პირთბითი ნიშნები	138-140
XIV	რ ე ქ ს ი კ რ ი	140-182

ლიტერატურის ს ი ა

გამოყენებული წყაროები	194
გამოყენებული ლიტერატურა	195-202

I. მეფეთა წიგნების სახელწოდებისათვის

მეგრულ-ლათინურ-სლავურ ბიბლიებში მიღებული საყრდენის მიხედვით მეფეთა წიგნები შეიქმნა 1. ნ. ისტორიულ წიგნთა შემაჯავნებლობით, რომელშიც გარდა მეფეთა წიგნებისა გვხვდებიან აგრეთვე ისლ ნავეს, მსაჯულთა, რუთის, ნემესის პირველი-მეორე, ეზრა პირველი, ნემესისა და ესთერის წიგნები. ამგვარი საყრდენი პირველად LXX სინურ ნუსხასა და ნაწილობრივ ლათინური 350 წლის წინდის მე-60 კანონში გვხვდება.^X

უმრავლეს ბიბლიისათვის ამგვარი საყრდენი უცხრად. ისლ ნავეს, მსაჯულთა და მეფე I-II წიგნები უმრავლესი 1. ნ. წინასწარმეფევეთა წიგნებშია ჩაწერილი.^{XX}

რაც შეეხება საკუთრივ მეფეთა წიგნების სახელწოდებას:

უმრავლეს შემთხვევაში უმრავლესი მიხედვით ჩვენთვის ცნობილი მეფეთა წიგნები წიგნად იწოდებიან ნაწილობრივად. ერთნაირი მათგანს, რომლის შემადგენლობაშიც შედიხარ მეფეთა I და II წიგნები, უწოდებოდა "მეფე მეფე" - სამეფოს წიგნები, რადგანაც მასში მოხსენიებულია

X შეესაბამება სახელწოდებისა, ისტორიულ წიგნებში გარდამავალია უმრავლეს ხალხის რელიგიური და სამეფო-სამხარული ცხოვრების სხვადასხვა ენაზე. მეფეთა წიგნებში ასახულია ის ენა, რომელსაც მსაჯულთა პერიოდის შემდგომში გამოვიდა და შეუღობა უმრავლეს ხალხს მიიყვანა ერთნაირ ხალხურებას, ძლიერი მმართველის საჭიროების შეგნებამდე, რომელიც მათს მსურველად აღნიშნულ გამოქვეყნებას.

XX ამგვარი საყრდენი გვხვდებიან აგრეთვე მსოფლიო 85-ე კანონსა და პირველი იერუსალიმის მე-4 სწავლაში (4-ое огласительное поучение) ი. ბ. Толковая библия или комментарии на все книги св. писания Ветхого и Нового Завета под редакцией проф. А. П. Дупухина, т. II, стр. I. С - 76. 1914.

სამოკლე წინასწარმეტყველებისა და მის მიერ მეფე კებეზლას საულისა და რავიონის მეფობის შესახებ. მეორე წიგნს, რომელშიაც გაერთიანებული იყო დღევანდელი III-IV წიგნები, უწოდებოდა "სეფერ-შულახი" - მეფეთა წიგნები. ამრიგად, "მეფეთა" სახელწოდებას უბრალოდ მხოლოდ დღევანდელი III-IV წიგნები ატარებდა.

მეფეთა წიგნების ახლანდელი რაოდენობა (I, II, III, IV) პირველად LXX-ში იჩინა თავი, შემდეგ იგი გადიოდა რამდენიმე ვარიანტში. და უფრო გვიან კი სტანდარტიზაცია.

როგორია ვითარება ქართულში?

978 წლის ათონური ნუსხა მეფეთა წიგნების ასეთ რასადაა დასაშვრებას განიხილავს: 1) პირველი თავი მეფეთა, საულისი და რავიონის და სამოკლე წინასწარმეტყველებისა; 2) მეორე თავი მეფეთა; 3) წიგნი მეფეთა, თავი მესამე სოლომონის; 4) წიგნი მეფეთა, თავი მეოთხე.

თუმცა იერუსალიმურ და ჯანაშვილისკენ ნუსხებს პირველი მეფეთა რასადაა დასაშვრები აკლიათ და ამდენად პირველი წიგნის რასადაა დასაშვრებას მათში ვერ ვხედავთ, მაგრამ მომდევნო თავებში აქვს ანალოგიური სურათი:

ა) ჯანაშვილისკენ: 1) მეორე თავი მეფეთა; 2) წიგნი მეფეთა, თავი მესამე და ა.შ.

ბ) იერუსალიმური: წიგნი მეფეთა, თავი 6 და ა.შ.

აღნიშნულთაგან რედაქციურად სხვაობს მხოლოდ, ე.წ. სამასკო

x Bücher Samuel, erklärt von O. Thénius, Leipzig, 1898; Otto Eissfeld, Einleitung in das Alte Testament Tübingen, 1964, 33. 357-358.

XX Толковая Библия... т. II, стр. 225.

XXX მსკავის ვითარებას დაქარის მიერ 1743 წელს მოსკოვს დაბრუნებული იმპერატორმა: პირველი მეფეთა; მეორე მეფეთა და ა.შ.

ნუსხაში წარმოდგენილი დასაბუთება, ზუსტად სახელწოდება "მეფეთა" აქვს შენარჩუნებულია: 1) წიგნი პირველი სამოციანსი, რწმუნსა ჩუენ პირველსა მეფეთასა უწოდებთ, 2) წიგნი მეორე სამოციანსა, რწმუნსა ჩუენ მორე მეორე მეფეთად იწოდების და ა.შ.

რწმუნსა ვხედავთ, უარყოფილი ტყვეობისა სახელწოდება "მეფეთა" უფროს მხარს. ბუნებრივია, იგი ჩვენთვისაც ძალაში რჩება.

II. მეფეთა წიგნების შედგენილობის საკითხი

მეფეთა წიგნების შედგენილობის შესახებ რამდენიმე ურთიანეთისაგან განსხვავებული შეხედულება არსებობს. აქ ჩვენ განვიხილავთ ძირითად მეორეებს ამ საკითხთან დაკავშირებით.

ერთ-ერთი გავრცელებული მეორეთაგანია ბერძნულ-გენიულის მუქანკური კომპილაციის მეორეა, რწმუნსა მთავრითაც მეფეთა I და II წიგნები ერთი ავტორის კლამის კი არ ეკუთვნის, არამედ იგი წარმოდგენს სხვადასხვა ისტორიული წყაროების კომპილაციის შედეგს.

რა ფაქტებს ეყრდნობიან ამ მეორის ავტორები?

1) მეფეთა I - II წიგნებში გვხვდება არა ერთი მონაკვეთი, რწმუნსა მათისთვისაც დამოუკიდებელი, დამატებითი წარმოდგენის შებენილობის ტყვეობს. ასეთადა მიჩნეული მონაკვეთი, რწმუნსა მათისთვის I მეფ. 1-7 თავებს. 1, 7, 15 მუხლები ნათქვამია: "და მუქანი სამოცი ისრუელსა ყოველთა ერთთა ცხრებისა მისისათა". ამით მათ-ქვამს დამატება სამოციანს შესახებ მხარს, რწმუნსა მათთვის წარმოდგენს 1-7 თავების ძირითად მუქას. (იხ. აგრეთვე I, 14, 47-52,

X მცხეთურის დასაბუთება რათხურ-სომხური ვულგატების დასაბუთებას იმიტომ სიგვევასიგვევით, ამის შესახებ იხ. ქვემოთ, 33-35-36

XX М. С. Труженцов, Единство состава первой и второй книг Царств: чтения в обществе любителей духовного просвещения, Москва, 1889, стр. 392-393.

11, 715-18, 2023-26 (ა სხვ.),

2) ურთა და იმავთა ჭაქტან რაკავშირებუთი თხრობა სხვადასხვა დავებში ურთი მიჯრეს ურინააღმბრებუთა. ასუ: 1.1619-23 მუხლების მიხედვით რავითი საუღ მიჯრის ქნარის რამკვრელია: "და ვიღარცა მიჩინის სუღი იგი უკეთური საუღისსა, მიჩინის რავით ქნარი და გარეშ მის წინაშე და განუხუენის საუღს" 7; ხლო მუ-17,55 მუხლიდან ვკებულობთ, რამ რავითს არ იცნობს არც საუღ მიჯრე და არც ვინეგი მისი მახლობედაგანი: "ხლო რაჟამს იხილა საუღ რავითი გან-რად-ვირედა უცხოებლისა მის, ჰრეუა აბენურს სპასპეესა ჭვსა: ვისი ქვ არს ჭაბუკი ისი? მიუჯრ აბენურ და ჰრეუა: ცხვეღ არს სუღი შენი მიჯრე, არა ურეი!" 7.

3) მიჯრეა წიგნებში გამრეენებუთი წყაროებში არა იშვირადი დაჟს იჩენს სხვაგანა: პირვეღ ნეშტაში საკვიარო ბეჯრია მიჯრეა 11 წიგნის ჰარადეღური ადგილები და სხვა.

რამბენადმი სხვაგვარად წარმრავიბებუთა ქვ ვეგვს ჭეურია. X
მიჯრეა 1 და 11 წიგნებს იგი ურეს სამ სხვადასხვა რჩისუღ თხრობად. ქენია:

1) ჭეურარეუღი 2) წინასწარმიჯრევიღური და 3) მიჯრე მუჯრისუღი თხრობა. ამათგან ჭეურარეუღი უვლაზე ქვღ ჭენად, ხლო წინასწარმიჯრევიღური და მიჯრე მუჯრისუღი ჭენებში შეღარებოთ გვიან-ეღ წარმრენეშინადა მიჩენუღი.

ამ ჭეურებინაგან არსებოთა სხვაობს მსჭრეუენცურის შებე-ღებუთა მიჯრეა წიგნების შეგენიღობის შესახებ. სტატიაში "Единство состава первой и второй книг царств", ავტორი პრინციპულად ურინააღმბრებუთა მუჯრისუღი ურამიღარეის ჭეურებში და აუენებში დაჟის მრსაბრებას, რამიღის მიხედვითაჟ მიჯრეა პირვეღი რჩი წიგნი

ცინსაძვის, რწიჯღაშანაჲ ქართული ჭაქსიგი ჳაღასაჩინო ნათესაობას
 ამჟღავნებს. ამიგომი ადნიშნულ ჳავებს ჩვენს II მიჯნას შევიპყენ-
 ლშაძი ვგოვებთ, ეს შინაარსობლივადჲ უფრო ლოკუტრი ჩანს:
 II მიჯნა ხომ ძირითადი რავითს მიჯნაზე მოვითხრობს. ჳრადი-
 ციური III მიჯ. I - 2, მონაკვეთი 3 რავითს უკანასკნელ რე-
 ვებსა რა მის აქსასრულს ებება სწორედ.

III ხუნანური

X

მიჯნა პირველი წრი წიგნის ჭაქსიგ სულ რთხ ნუსხას რაჟღავს.
 ესენია: 1) 978 წელს რძეს გარანირილი ადონის ბიბლია. შევიპყენი
 მას 0 რიგური ადვნიშნავთ. 2) იერუსალიმური ნუსხა 9 - 113
 (ადვნიშნავთ 9 რიგური). 3) მცხეთური, ე.წ. სამასელი ბიბლია
 A-51 (ადვნიშნავთ 6 რიგური). 4. ე.წ. ჟანაშვილისელი ბიბლია,
 A-646 (ადვნიშნავთ 9 რიგური) რა 5) ბაქარის მიერ 1743 წელს
 მოსკოვს რაბეჭდილი ჭაქსიგ (ადვნიშნავთ B, რიგური).

1. ხუნანური 0. ჳრთოდ ცნობილი ხუნანურია. იგი ადვნილი
 აქვთ ა. საჭარელს, ^{XX} ჳაჭრანას, ა. ხახანაშვილს; ებება მას
 ნ. მარის, რწიჯღაშანაჲ ადონზე უფინსას ამორურა ზოგი ადვნილი ეზრ-
 დან, მდარ გარბორურა წრი წიგნი რუთსა რა ირნასი რა გარანო

X რთხივ ინახება კ. კვკვირიძის სახელწიხს ხუნანურთა იწიგოვებში.

XX А. Ц а г а р е л и, Сведения..., т. I, 1886, стр. 69-74.

XXX Т. В о р д а н и я, Описание рукописей..., II, стр. 35-41,
 1902.

XXXX А. Х а х а н а ш в и л и, Афонский список груз. библи
 978 г. и его значение для исправления печатного текста:
 Богословский вестник, 1903, ноябрь, стр. 418-426.

X

ფრანკონიები ნევიმასი და უკანასკნელი, ყველაზე ვრცელი აღწერილობა
 მრავალჯერა რ. ბლეიკს, ** 1947-48 წლებში ა. შანიძემ ამ ხელნაწერის
 მიხედვით გამოსცა 1 ტომი 2 ნაკვეთად "ღამადღებრიან - ქსანიან" ჩაბ-
 ვლით, ^{XXX} ჩვენ ვსარგებლობთ ამ ნუსხის რეგულირებული გამოცემით, რე-
 მიჯიცი გადარღვეულია საბაზო მუხურების დაკვეთით 1910 წ. (Rt. XI,
 № 1, გვ. 12^a - 117^a), ამ ნუსხას აკლია 1 მეფ. 17,40 - 19,3 მუხ-
 ლები ფურცლების ამოცვეთის გამო, ხოლო 11 მეფეთა შერისავეს აგრეთვე
 1 თავს მესამე მეფეთა წიგნიდან, მეფეთა წიგნები გადარწერილია
 "ხელითა გლახაკისა სვეტანისითა". რე სვეტად ნაწერი ფურცლი თავ-
 ბად და მუხლებად არაა დატოვებული. ^{XXXX}

2. ხელნაწერი უ გადარწერილია გვიანდელი მსხვილი ნუსხაწი-
 ჟური ხელით. ეს ხელნაწერი, უ -113 (საგარეოთ № 3), აღწერილი აქვთ
 ა. საგარეოსა და რ. ბლეიკს; ხელნაწერი რჩევა ავტორთან და-

X H. M a p p, Из поездки на Афон: МИИ, 1899, март, стр. 13.

XX R. P. Blake, Catalogue des manuscrits géorgiens de
 la Bibliothèque de la Louvre d' Ivizon au mont
 Athos, Paris, 1932, pp. 13-16.

XXX წიგნის ძუღლისა აღმუქებისანი, ტ. 1, ნაკვ. 1, 2, 1947-48, მბი-
 რისი.

XXXX არსებობს რეკურსი ნუსხის პირებიც B-422 და A-471, რომელთა-
 განსაც პირველი გადარწერილია სამეგრელოს მთავრის დარბაზისათვის,
 ხოლო მეორე - სიონის ფაქრისა დაკვეთით. ექვანი 1849 წელს
 ათონიდან წამოუღია პლატონ იოსელიანს (იხ. მონიღუა წიგნიდან და
 სხვათა აღმოსავლეთის აღვირთა ფიქროლესაგან, ქართლისა მთავარ-
 ეპისკოპოსისა; პ. იოსელიანის წინასწარცვაობითა და შენიშვნე-
 ბით, ფიქრისი, 1852, გვ. 35). აღნიშნულ პირებს ფურცლისათვის
 მნიშვნელობა არა აქვთ.

XXXXX Сведения., II, 1889, стр. 11.

***** R. P. Blake, Catalogue des manuscrits gé-
 orgiens de la Bibliothèque patriarcale grec-
 que à Jérusalem, Paris, 1924, pp. 19.

მარტოებურია XIII-XIV საუკუნეებში. ჩვენ ვსარგებლობთ ხელნაწე-
რის რეგისტრირით.

რეგისტრირი მათის აღწერილობაში აღნიშნავს: „მე ვერ ვიპოვე
სივსებში, რეგისტრისაჲ ცაგარჯი აცოგორებს ბოლოში.“ ჩვენ შევამჩნივეთ
და აღმოჩინდა, რამე მეფეთა წიგნების დასასრულს არის უკუნიასტეს
რამდენიმე მათი, კერძოდ 1 მათის ბოლო, მე-2,3 მათები და მე-4-ე
მათის დასაწყისი. ფაქტი აღწერილობებში არაა აღნიშნული. რაჲ მე-
თებმა ა.ცაგარის ცოცხალს, ჩვენ იგი ვიპოვეთ. ბეჯიმა მას ვერ
მივაგნო აღმათ იმიტომ, რამე ხელნაწერის ბოლო ფურცლები ურთიანეთშია
არეული. ხელნაწერს აქვს რამდენიმე მიწაწერი; ეს მიწაწერები გარ-
კვეთი მუქს ჰყენენ ხელნაწერის ისტორიას: "წმიდაჲ ღმერთო და ჯუ-
რო შენიყადე მიწერალი (?) მეფეთა გი(გოგორგი?) და აცხრებე
ცოდვილი ჩოლოყასშვილი ბენა ან". სხვა მიწაწერი: "ჯუარო ცხ-
ვლის მყოფეო, შენიყადე ცოდვილი ნიკოლო, ნიკოლოზ ირუბაქის ძე
ჩოლოყასშვილი ამინ, ჯუარისა და წმიდისა გოგორგისა მიწა". მხედრუ-
ლით: "ქეს მიწრევე წაიკობხა ცოდვილიან ი ს ს ე ბ. . ." და სხვ.

ბენა ჩოლოყასშვილი, ნიკოლო(ნიკოლოზ) ირუბაქის ძე ჩოლო-
ყასშვილი და იოსებო ჯვრის მიწაწერის XV-XVIII საუკუნეების ცნობი-
ლი მამებია. ^X ინტერესს მოკლებული არა ჩანს ის ფაქტიც, რამე ანა-
ლოგიურ მიწაწერებს ვხვდებით 7:161 ხელნაწერშიც, რამდენაჲც დავით-
ნის გ. მთაწმიდისეული მარტიანი დაუცავს. ^{XX}

საყურადღებოა მიწაწერი, რამდენც ხელნაწერის შემკაზმავს
უნდა უკუთვნილებს: "ღმრ მე მოძეუარო ჩემი ნაწი, ^{XXX} უფალია დიდი

X ე.მ. ე.გ. რ. ე. ვ. ე. ღ. ი, მასალები იერუსალიმის ქართული კოლონიის
ისტორიისათვის, 1962, გვ. 40; კ. კვეციანი, ნიკოლოზი ირუბანი:
ეფიუბები 11, 1956, გვ. 81.

XX მსაღმურის ძველი ქართული რედაქციები, X-XIII საუკუნეთა ხელნა-
წერების მიხედვით გამოსცა მზეველია მანდილი, 1, ტექსტი, 1960,
გვ. 024.

XXX გარკვევით იკითხება ნაწი. მსაღმურული კი იცო ნაწი, რამდენც
ბენა ჩოლოყასშვილიან ურთად "დავითნის" მკაზმველასაჲ ჩანს
(იბ. მსაღმურის ძე. ქართული რედაქციები, გვ. 023).

ჭირი ვნახე ამისსა კამბახე და რვაჯერცა აჯრდა და ფურცელ... 3....
 და ყუჯასი ადგილი დამიგვიდა; ღერა არა მიქნდა რწმი დამწერსა,
 მამა(?) შენდობა", ხელნაწერი რწმი დამიანებური ყოფილა ეს ამ მი-
 ნაწერიდანაც კარგად ჩანს, ამჟამად მას აჯრია: I მუდრეა 1 მარ-
 დან 9,19 მუხღამდე, 10,11-26; 19,17 - 20,3; 20,26 - 23,9; 24,10-
 26,18; II მუდრე 22,2-51. ნაკლები ადგილები უმეფესობა პირველ
 წიგნზე მდის და გამიწვევლია ფურცლები ამოცვენით. რაც შეეხება
 II მუდრე 22,2-51 მონაკვეთს, ის დედადგით არაა დავარჯული. (მის
 შესახებ ქვემოთ), ხელნაწერი ყურადღებას იქცავს იმიტად, რწმი გვა-
 წვდის მუდრეა წიგნების შემოკლებულ ფაქტს, რაც ბიუჯის აღწერი-
 ლობაშიც აღნიშნულია. ^X მდლიან გვერდზე ნაწერი ფაქტით ჯერ კიდევ
 არაა დაკვებარ და მუხღამდე დავარჯული.

3. ხელნაწერი D ყოფილი საეკლესიო მუზეუმის ფონის № 646,
 ე.წ. ჯანაშვილისული ნუსხა, ამჟამად ხელნაწერთა ინსტიტუტში ინა-
 ხება, გადამწერილია XV საუკუნის ბოლოს ან XVI საუკ. დასაწყისის
 მიხედვითი მხედრული ხელით. აღწერილი აქვს მ. შარდანიას. ხელნა-
 წერს აჯრია ვრცელი მონაკვეთი I მუდრე 1 მარდან 5,11 მუხღამდე.
 გარდა ამისა ნაკლები აგრეთვე I, 14,30-39; II, 6,5-20;
 10-11,11; 12,9-25; 13,11-26 მონაკვეთები. ფაქტით არაა დავარჯული
 და მუხღამდე. ^{XXX} აღაგ-აღაგ შეიქცავს აკვასა და სუმიანის
 ვარსაგებებს.

4. ხელნაწერი E. ყოფილი საეკლესიო მუზეუმის ფონის № 51

X R.P. Blake, დასახ. ნაშრ., გვ. 19.

XX Ф. Жордания, описание рукописей. т. II, стр. 129.

XXX მ. ჯანაშვილი, ნაშრები, III, უკვლავისი, 1910, გვ. 37-70.

ბუნაწერი ლაგურია ბუნაწერთა ინსტიტუტში. გარდაწერილია XV111
 საუკუნის დასაწყისის წერილი ნუსხა ბუგურით, ვ.წ. მცხეთური, სა-
 მსაჯული ბიბლია. აწერილი აქვს თ. შორაძენას. თუიყა ჭაქსგი
 ამჟამად ლაგურია ღვებად და მუბღუბად, იგი გარდაწერილი ჩაწა
 უძველესი ნუსხიდან, სადაც მუბღუბად და ღვებად ლაგურა არ უნდა
 გვეჩვენოს.^{XX}

5. B, ბაქარის მიერ მისკავს გამომცემული ჭაქსგი 1743 წელს.
 ჭაქსგი ლაგურია ღვებად და მუბღუბად.

X ფ. Жордания, Описание..., Т. II, стр. 40.

XX კ. კავთიძე, ძვ. ქართული ლიტერატურის ისტორია, ტ. I, 1960,
 გვ. 419.

IV. **მეფეთა პირველი წრი წიგნის ქართული რედაქციების**
ურთიერთმიმართებისათვის

მეფეთა წიგნების^X **გაქსტის გუბერნიისა შერეობამ რეგისტრაცი**
ურთიერთშიწინის, ისე პირადღურ **გაქსტებთან ნათელი განხარა, რწი**
აუცილებელია გამოყოფას **წიგნი რედაქცია: იერუსალიმური, წმკური,**
მცხეთურ-ჯანაშვილისაური და მისკოვური (ბაქარის გამოცემა).^{XX}

პირველი სამი, **თუ მხედველობაში არ მივიღებთ მცხეთურ-ჯანა-**
შვილისაური რედაქციას, რწილიდანაც არც თუ იშვიათად ყალბი გამოდის
მცხეთური, - ძირითადად ურთი მწიგნობარეობისა ჩანს, ხოლო მეოთხე,
რეგისტრაცი გაქსტაური ისე სტრიქონური ფაქტობრივად, არსებობად
სხვაგვარად მათგან. ამის გამო ჩვენ შეესაძლებად მიგვაჩინა ლპირაკი
წრი რედაქციური ტიპის შესახებ, რწიგთაგანაც პირველი - A რე-
დაქციური ტიპი, შესაბამისად გამოდის სამი ე.წ. ქვე რედაქციის
(იერუსალიმურის, წმკურისა და მცხეთურ-ჯანაშვილისაური) შეიქცევი,
ხოლო B ტიპი მხედვად ბიბლიის მისკოვური გამოცემის სახით წარ-
მისვრილებად. მისიყვანით წინააღმდეგ ნიშნში, სადაც ურთიანეთს უპი-
რისპირებად A და B ტიპი:

X სიმბოლოსათვის "მეფეთა პირველი წრი წიგნის" ნაცვად - "მეფეთა
წიგნებს" უბმარწობთ. **გაქსტურად პირველი მეფეთა აქვნიშნავთ**
α -თი, მეორეს - β -თი.

XX **გაქსტში რედაქციები შესაბამისად აღნიშნულია:**

იერუსალიმური	(7) -	7
წმკური	(0) -	0'
მცხეთურ-ჯანაშვილისაური	(ფს) -	ფ
ბაქარის გამოცემა,	(B,) -	7

XXX **უ. ყ ი ნ დ ე ლ ი ა ნ ი, მეფეთა პირველი წრი წიგნის ქველი**
ქართული რედაქციების მიმართებისათვის ბურჟუაზიან: "მაცნე",
№ 2, 1967, გვ. 228.

A

B

α17,18: ¹ Լա ստո յևյ Եւթի¹ Թոյ-
² Զցար² յրոնեպտա մաս Լա Կան
Սոփոսեղոյ Կիսա թղեմա Ը
Թոնեար Եյ Սոփոսեղ³ Թո
Թաո

Լա ստո քրդոն Սոնսպան սոն
Լա Թոնառոյ ստանոնեպտա Լա
Կիսա թղեմա Թոնեղոյ Թեթրոնո
Լա Թաոլոյ յքոյոյ յքոլոյն ՍԿան,
Եղո Թեթաո քսո Կոյ Եան.

ս5 Կոլոյ:

α18,9: Լա Թոյրոնեպան Թոքո Սալո
Յոյ-Կանեղոյոյ Լոյոնոնեպտ
⁵ Զոլոյ⁶ սթասնթլալոլոյ.

Լա Թոքո Թոնոնոնալ Սալո Լոյոնո-
Սա Թոյր Թոնոնեպան Թոնսա Լա
Թեթրոնո.

Թոյոլոյն Լաթքոնոնոն Թոլոյն, Թոն ԼաԹոյրոլոյն A Լա B
Թոն Թոնոն Թոյոն Թոյնոն Թոնոլոյն սնալոնոյրոն.

Կոյոն Թոյրոն Սալոն, Թոնոյնս Թ Թոլոյնոյն Թոնոն Թեթրո-
նոյն Զոյնոյնոն Կոնոյրոնոնոնոնոն Զոնոլոյն. Կոյ յոն, Թոյնս-
լոնոյն Թոլոյնոն Լոյոնոն Թոյոն Թոնոյնոն Թոլոյն Թոյնոն Լա սոն
Թոն Սեյն Թոլոյնոն սոնոնոն Եյոնոն. Թոնոն Թ, Սալո Թոյն-
Սալոնոյն Զոյնոն Թեթրոնոյն սոն, քրդոնոն Թեթրոն Թոն
Թոնոլոյն Սեյն Թոյնոնոն Կոյնոն. Եյոյ: Լոնոնոյն Սա Եյնեպոն
(Թոն) Թոյոն Թոնոյնոն Զոլոյն Թոլոյնոն Լոնոնոնոն. Զոլո-
լոն Թոյնոնոն քրդոնոն Թոյն Սոնոնոյն յոնոնոնոն Թեթրոն-Կս-
նոնոնոնոնոն Եյնեյն սոլոյն, Թոնոն սոն Թոնոնոն Թեթրոն

1 Եւթի] Եպո Տ. 2 Թոյնոյն] Թոյնոյն Կ. 3 Լա Կան - Թոն] Լա
Թոնոլոյն Կիսն Թոյնոն Լա Թոնոնոյն Կանոնոն Կ. Թոն] - Ե. 4 Լա] Եղո Տ. 5 Թոյրոնեպան - Զոլոյն] Թոյր Կանոնեպան Յոյ-Կան-
եղոյոյ Լոյոնոն Թ, Թոյր Կանոնեպան Յոյ-Կանեղոյոյ Սալո Լոյոնոն Տ.
6 Թո-սթասնթլալոլոյ Թոն

X Կ. Կոլոյոյ, Կոյն յոնոյն Թոյնոնոն Թոնոն, Թ. I, 1960,
Թ. 419.

X

Պատճառով Գրայնի Գրասրահի, Երևանի Քաղաքապետարանի - Բաղրամյանի թանգարանի և Ազգային Գրասրահի նախաձեռնությամբ 1960 թ. հունիսին Երևանի Գրադարանի կողմից հրատարակվել է Գրայնի Գրասրահի օգտագործման համար համարակարգված ցուցակ:

Ցուցակը պարունակում է Գրայնի Գրասրահի, Ազգային Գրասրահի, Երևանի Գրադարանի և Ազգային Գրասրահի հավաքածուների մասին տեղեկություններ և համարակարգված ցուցակներ:

- 1) Գրայնի Գրասրահի Երևանի Գրադարանի մասին տեղեկություններ և համարակարգված ցուցակներ:
- 2) Ազգային Գրասրահի մասին տեղեկություններ և համարակարգված ցուցակներ:

X

Տեղեկություններ Գրայնի Գրասրահի և Ազգային Գրասրահի մասին հավաքված ցուցակները համարակարգված են: "Ստանդարտացված" Գրայնի Գրասրահի Երևանի Գրադարանի 1-IV մասերի ցուցակները համարակարգված են ^{XX} և համարակարգված են: "Ստանդարտացված" Գրայնի Գրասրահի և Ազգային Գրասրահի մասին տեղեկություններ և համարակարգված ցուցակները համարակարգված են:

Այս ցուցակները հիմնված են Ստանդարտացված Գրայնի Գրասրահի, Ազգային Գրասրահի, Երևանի Գրադարանի, Գրայնի Գրասրահի և Ազգային Գրասրահի մասին տեղեկություններ և համարակարգված ցուցակների վրա:

X Տեղեկություններ Գրայնի Գրասրահի (S) և Ազգային Գրասրահի (A) մասին տեղեկություններ և համարակարգված ցուցակները համարակարգված են: Ցուցակները համարակարգված են: "Ստանդարտացված" Գրայնի Գրասրահի Երևանի Գրադարանի 1-IV մասերի ցուցակները համարակարգված են ^{XX} և համարակարգված են: "Ստանդարտացված" Գրայնի Գրասրահի և Ազգային Գրասրահի մասին տեղեկություններ և համարակարգված ցուցակները համարակարգված են:

XX R.P. Blake, Catalogue des manuscrits géorgiens de la Bibliothèque patriarcale grecque à Jérusalem, Paris, 1924.

ამ სახით არსებობდა.

როგორც მისაღებნი იყვნენ, შეიმკვრივებოდა ფაქტობრივად არა მხოლოდ ქართული საბჭოების დამახასიათებელი მკვლელობა. იგი დადასტურებულია LXX-ის რედაქციებში და მას ფაქტობრივად არსებობის ურთიერთ ნიშნად ასახელებენ. ღრთ Codex Vaticanus -ის, რომელიც LXX ძირითადი ფაქტობრივად აღიარებული, LXX-ზე სხვა რედაქციებთან შედარებით საგრძნობლად შეიმკვრივებოდა ფაქტობრივად განსაკუთრებით აღსანიშნავია α17,12-32; 41-42; α17,55-18,6 მონაკვეთები, რომლებიც ვატიკანურ ნუსხას აკლია. მკვლევართა ურთიერთ ნაწილის აზრით ამ მონაკვეთების ამოღება ფაქტობრივად ჯერ კიდევ აღიარებულ ნაწილში, სეპტუაგინტის ხელნაწერების სხვადასხვა რედაქციურ ჯგუფებში დაფიქსირებული; უნდა მიიხილას. საერთოდ ვატიკანურ ნუსხაში შეიმკვრივების 240-მდე შეიძლება შეიწინააღმდეგოს, რომელიც ურთიერთობაშია აგრეთვე განიხილება როგორც ფაქტობრივად ძველი ვითარების გამომავალი-ობა.^{XXX}

სამწუხაროდ იფრუსალიმური რედაქცია არა იმ ტიპის შეიმკვრივებულ ფაქტობრივად გვთავაზობს, როგორც ვატიკანურ ნუსხაშია დასტურებული.

* The Old Testament in greek according to the text of Codex Vaticanus, supplemented from other uncial Manuscripts, with a critical apparatus containing the variants of the chief ancient authorities for the text of the Septuagint edited by Alan England Brooke, Norman Mclean and Henry St John Thackeray, vol. II, the later Historical Books part I, I and II Samuel. Cambridge at the university press, 1927.

** Bo Johnson, Die Hexaplarische Rezension..., 33. 118; Wagners Beiträge zur Text- und Literarkritik sowie zur Erklärung der Bücher Samuel von N. Peters Freiburg im Breisgau, 1899; Der Text Bücher Samuels, untersucht von Lic Julius Wellhausen, Göttingen, 1871; Die Bücher Samuel, erklärt von D. Thierius, Leipzig, 1898.

*** Bo Johnson, palst. Wagners, 33. 55.

იერუსალიმური რედაქციის ჩვენება უფრო LXX სხვა ნუსხეების სახარ-
 გებოცად ლაპარაკობს, ვერძოდ იმ ნუსხეებისა, რომლებიც LXX 3 9 8-
 ი რ ი ჯ უ ლ გამოსცემისა და ლიტურგიკული ადგილები. სასახე-
 ლეზური გამოსცემიდან აშვარად ჩანს, რომ და ლიტურგიკული ქვეშ ნაგვ-
 ლისხივენი ჭეშსებნი ურთიანეთისაგან სხვაობს: და-ი ნიშნების ყოველ-
 თვის ურთიანე სურათს აჩვენებს და ცალკე დგას, ხოლო α - ცალკე.
 ტიპიური მათ შორის ის არის, რომ რეგულარულად ურთავს ისე მუხრეგანად
 უხვადაა წარმოდგენილი მემორიკული ადგილები, ღუბის მემორიკული
 მემორიკული მათ შორის ძალიან უფროა.

და ნუსხეებს ი რ ჯ უ ს რ ნ ი მემორიკულიდან ახასიათებს:
 "α-ში მ ი ნ უ ს წ ა ვ ი თ ხ ვ ე ბ ი დიდი რაოდენობითა
 გვაქვს წარმოდგენილი. ეს ხელნაწერი განსაკუთრებით სამოციანის
 I ტიპის ბოლოში, ჭეშსების მუდმივი გამოსვლების მემორიკული, მემ-
 ნეზურად (განმარებ) ცდილობს მის მემორიკულად. და-ი აგრეთვე გამოს-
 ვლავილი მონაკვეთების დიდი რაოდენობას უჩვენებს, რომელთა ურთი-
 ნაწილი აქვს განმარებ ჩანს გვერდებში, მაგრამ ხშირად ისინი წარ-
 მითქმნილია განმარების ანოტივში მსგავსი კოდური ნიშნების საფუძველ-
 ზე".^X

საფურცლებზეა, რომ მსგავსი ჭეშსები იერუსალიმური რედაქცია-
 შივე სასურველია. ვნახოთ რა სურათს გვაძლავს ამ მხრივ ჭეშსებრივი
 მასალა; ანუ რეგულარული დავიწყებოთ ის ნიშნები, რომელთა მიხედვით-
 თავე მემორიკულია და ქართული მემორიკული ადგილები ურთიანეთის
 თანხვედრილია: α 17, 42; და აქვებს დავიწყებოთ განმარტურ დახასიათებას:
 καὶ αὐτὸς πύρρα κησ ρεεῖ καλλους ὀφθαλμοῦ.
 აგრეთვე მონაკვეთი გამოსვლილია 7 ნუსხეშივე, მაგრამ ქართული
 სხვა ნუსხეებში იგი თავის ადგილასაა:

X Bo Johnson, სასახე-ნაწილი, გვ. 70.

յ

ՁԾ

և զոտարկս ուրևս ըստ,
Ժշարստ-ցո.

և զոտարկս ուրևս շտեղծելովս
մաս թողոսը¹ ըստ² քսծաշո³
Թ շ յ Ե ռ յ ռ ռ,⁴ Ե ռ ժ շ ռ ռ⁵
և Թ ռ յ Ե յ Ե ռ,⁶ Ժշարստ-ցո
ոթո.

α 17, 50. ԸՄ-ն սլոցն: Թս
և թանժոյրևս ըստ
և մանչոյ սրս սլոցն.

էն τῆ εφενδ'όν η και էն τῷ λ'ε-
ἀλλόφυλον και εβανάτωθεν αὐτόν:
և թանժոյրևս ըստ շտեղծելովս
ժշարստ մաս Եղև մաս ըղևս Թոնս,
ռ ս Ե յ ժ շ ռ ը ը ռ ժ ս ը
Ե յ ռ ժ ս Ե ռ յ ը ս շ Ե Ե ժ ժ ը
Ե ռ ռ ը ռ, և մանչոյ սաքտրոյրոյ
և Դոտարկ սրս սլոցն.

α 28, 3: սմ Եղև Եղև սամոյրևս սոյրևոյրևս սմժսն, մոս ըստար-
մաս և ըստարմաս, ըստարմաս սեղսթսն զրևսթսն ըստարմոյրևոյրևոյ,
ԸՄ-ն սն ըստարմասն: και εγένετο էն τὸ ἀπεθάνειν τὸν
Σαφουήλ:

յ

ՁԾՏ

Եղև Եղև ըստ ս-
Եղև...

և Եղև սամոյրև և ըստարմաս ցո-
յրևսն ուրևսն և ըստարմաս ոթո
սրմասն ըստարմասն ըստարմաս...

β 13, 33 Եղև Եղև սամոյրև ԸՄ-ն, ոն յ Եղև-
մասն, մանչոյ ցոյրևոյրև սն ըստարմաս: Եղևն ոն ըստ Եղևն Եղևն
Եղև ԸՄ-ն և յ Եղևն Եղևն ըստարմասն սոյրևոյրև: α 17, 14

1 թողոսը]-Տ. 2 ըստ] +համոյրև Տ. 3 քսծաշո] +ոցո Տ.
4 Ժշարստ Տ. 5 Ե ռ ժ շ ռ ռ Տ. 6 և թողոսն]-Տ.

cx-ն թողնանք սչոյս, Կ-ժո յո մշեղոս բսնհցոսո մոգրիչոյս:
Բս Բսրոտ շմրհրիցոս ոցո Կ; թըր: Բս Բսրոտ շմրհրիցոս մաժս Բս
ցոց սսմոն թոցորցոս սսշոնսսս ՉՕՏ. սսցց Ը17,55-56 մշեղ-
ոն cx-ժո թողնանք զսմոգոցցոյչոյս; սմսոցսն Ը17,55 ոցրշ-
սսրոմիշոն սլցոս, Խոլոո Ը17,56 մսրժոլոյս, մսսսս սչոյս, մսգրսմ
ոցրշսսրոմիշոն սլ մսրժո սլսր սրոն; ցո մշեղո սչոյս սգրոցցոց քսնս-
թցոլոնսցոլ իցոլսլցոսսսս.

Իոգրոց Ցցրոտսս ցոլցոտ, Կ իցոլսլցոս սրս ոթցոստսր ծըրժշ-
լոն d ԵրսԽոն Բցցոցոմսսսս ցմրոոժս. սսց մսգրոտսր: Բ16,6
մշեղոլսն d սչոյն թցրոց թոնսսցոյս: και πας ο λαος ην και
παντες οι δυνατοι εκ δεξιων αυτου και εξ εβωνυ-
λων του βασιλειως:

Կ

ՉՕՏ

Բս յցոտս ցրոոլս Բսրոտս
Բս թոնստս թոնստ.

Բս յցոտս ցրոոլս Բսրոտս Բս ցոցոլ-
տս թոնստս թոնստ, Ի ո թ յ լ թ ո ս
ո ս Ե ս ո ց յ Ե յ Ե Բ ս ց ո -
ց յ լ ո ո թ ո թ յ Ե թ ո
Թ թ Ի ժ ո լ ո ս Բ թ ս ո յ ս ս-
ո ս Բ թ ս Ի ք յ լ Բս թ ս Ի-
ց Խ լ յ ո թ ո թ յ Ե Թ յ թ ո ս ս.²

սնսրոցոյչոն սրոտոս թցրոց մսգրոտոյնթոց:

Ը14,6: το αυρον τα εκεση Ը17-Ե սչոյս, մսգրսմ:

Իոմիչոս սլցոնս սսգրոցոլ թոնո ՉՕՏ.

Բ2,2: Αχινάαρ η Լεραιλίτις και Αβραία η ցորի

Նսբսլ Թոս կսրոլիլոս Ը17-Ե սչոյս, մսգրսմ: սլոնսմ ոնրոնցոլո
Բս սծոցոս ցոլո նսմսրոնո յսրմիչոլոնսս ԹՕՏ Բս սԽց.

1 ցոցոլտս] +մսո Օ. 2 Իոմիչո - թցոնսս] Բս ցոցոլո թցոնո թոցո-
լոլս մսրիչոլ(մսրիչոնո Ե) Բս մսրցոլ (մսրցոնո) թցոնսս ՉՕՏ.

ჩვენს წიგნში *codex* ნუსხებთან შემიხვედრნი მიმიწვდები უ რე-
დაქციონარში არც ღუ ისე უნიკოდეკონა. ამას უნდა დავუბამოთ *codex* ნუს-
ხების ზოგიერთი თავისებურება, რომელსაც უ რედაქციონარ უნდა იზი-
რებდეს, კერძოდ:

ა) *codex* -ი ცილირებს ძველი ზღაპრის უნიკალურებას:

α 1,1: ἀνάρχωνος] ἀνάρχος *codex*.

α 7,1: ἀναρχουελεν] ἀρχουελεν *codex*.

α 8,4: παραχλίνοντα] ἔρχοντα *codex*.

α 11,10: ἐν ἰκλον] ἐν ὀφθαλμοῖς *codex* და სხვ.

ანაიმიონთან ანალიტიკურ ზღაპრებთან გვაქვს საქმი უ რედაქციონარ,
სახეობები ასევეა მიკვანა:

α 15,9: შეუწყვიტე დოქ] უძღური უ.

α 15,17: უნიკალური დოქ] უნიკალური უ.

α 17,5: სასწრაფი დოქ] სიმძიმე უ.

α 17,28: რაჭვედრე დოქ] რაჭვედრე უ.

β 2,22: შევატყვე თუნი დოქ] შევატყვე უ.

β 13,11: რანაბეა 0] რანაბეა უ.

β 18,17: ღუნი 0: ღუნი 1: ღუნი 2] გური უ.

β 20,10: უნი დოქ] მუცელი უ.

და სხვა.

ბ) უძველესი ნუსხები *Cod. Vaticanus*-ი (IV ს.) და
Cod. Sinaiticus-ი (V ს.), ჩვენს წიგნში, რაჭვედრე სვედებარ,
ბილი *codex* -ი, გვიანდელი ხელნაწერების ჩვენებებისა, არაა
სვედებარ რაჭვედრე.

სვედებარ რაჭვედრე არა გვაქვს უ ნუსხაში.

და ბილი თანადის საკითხი, *codex* უნიკალური ასე რაჭ-
ვება: *x* -ი მიუხედავად საუკუნის ხელნაწერი, *d* - მიუხედავად,
ბილი *c* - მიუხედავად. რაც შეეხება უ ნუსხას, იგი საკითხ-

X
ლის და ბლევიკის XX
აღწერილობების მიხედვით XIII-XIV საუკუნე-
ბით არის დათარიღებული.

ამრიგად, თითქმის სავიწარმ საფუძვლი მისთვის იმისათვის,
რამ ქართულში დამსახურებული მეთემა წიგნების მკვლე რედაქცია
ბრძანების ცდხ ნუსხებში დავუკავშირდეთ. სამხუბაროდ სავიწარმ ასე მარ-
ტვიპად არ წყდება. რთვარც ეს ბეძმთ დამწმმებული ფაქტურის მასალი-
დანაფ ჩანდა, ო რედაქცია ვარ იჭერს მცარ პოზიციას ბრძანების
ცდხ ნუსხებში მიმართ; იგი ხან ცხ -ს ებნრება, ხან კი, ძ -ს,
ეს ნუსხები კი ფაქტობრივად ურთიანეთისათვის სხვაობს. ესეც რამ
არ იყოს, ქ არ მ უ ღ ი მ მ ვ ღ ე რ ე პ ა ქ ი ა უ ბ ვ ა რ
ვ ვ ა ნ ვ რ ი ს მ ე მ მ ვ ღ ე ბ უ ღ მ მ ნ ა ვ ვ ე მ ე ბ ს
ს ნ რ ე რ ი ქ, ს ა რ ა ფ ც ხ რ ა ძ ნ უ ს ხ ე ბ ი, ჩ ვ ე -
უ ღ ე ბ რ ი ვ, ს რ უ ღ ა რ ა ა წ ა რ მ მ რ ვ ე ნ ი ღ ი:
ქ არ მ უ ღ მ ე ქ ს მ მ ი მ ე მ მ მ ვ ღ ე ბ ი ს ს ა მ ა ს ბ ე
მ ე მ ი მ ე მ მ ხ ვ ვ ვ ა რ ა ვ ა რ ა ს მ უ რ ე მ, ხ მ -
ღ მ ა მ უ ვ ა ნ ა ს ვ ნ ე ღ ი ს ცდხ -თან მ ე მ მ ხ ვ ე რ -
რ ი - ნ ი მ ე ქ ე ბ ი ს ბ ე მ მ მ მ მ მ ა ნ ი ღ რ ა მ რ ე -
წ მ ბ ა ს მ ე ვ რ ს ვ ე რ ა მ ე რ ს რ ა ვ უ მ ა მ ე ე ბ მ.
ამის გამოც ცდხ ნუსხები ვარ ჩანდა იურუსალიმური მკვლე რედა-
ქციის წყაროდ, მაგრამ აქვე ურადღებამს იქვეს ურთი გამოიკვება:
ცხ ნუსხები მიჩნეულია LXX აღწესანდერი ურსიასთან ახლამ მდგომ
ფაქტობრად. XXX
აღწესანდერი ვარსია კი, თავის მიხედვით, LXX ვაჭი-
კანურ რედაქციასთან შედარებით, თავდასაჩინოდ უახლავდება ებრატის

X А.А.Цагарели, Сведения о памятниках грузинской
письменности, вып. II, СПб, 1889.
XX R.P. Blake, Catalogue des manuscrits ... Paris, 1924
XXX Bo Johnson, დასახ. ნაშრომი, გვ. 76.

X

XX

մանրէջքը գլխօքս. սրբանշնորհիս ցամաք ցանկազրոյծիւրի ցոյրաբղղիմ
 ցաճամանդրոյ ոմ մոնակցոյտըծից, հոնըըմոյ մանրէջքը գլխօքս սճրոս.
 թղբարդեմ ծամարչոյս, հոն մեղուդ հրճան յմեծչոյս յընթալոսա ըս յս-
 հողոն նաճալոն արգրըմի յրժեանեղս, ըսհարհին թղմեծչոյսմի յընթ-
 ալոն նաճալոն արգրըմի, LXX մնկայնսթ, յսհողըմիոյ ընմեղըճընընըն.
 սո ոն հոն թղմեծչոյսս: ս) $\beta 11, 22$; յընթալոսա ըս յսհողոն մոճղ
 հղըմըլընսմի ցամեղըճըմընս ճրկըն մոնակցոյտոն "հար յոսթըն յոնըսթ
 մանըմըսթ թղչոյճընիս ընմոնըսթ ձղընընս մաս մոն յսլայնիսսնս? սն
 ղընըն սրս յընթոյնս, համընթ ընընիկս յընթս ցաճընս ձղընիս ցարըմի
 մաս; ճրն մոճլս սմիմընի ժո ոհհոնմոնընի, ժոսա ընընի; սրս ըղըս-
 ճսլման յրժեան նագրոն սաղըճընիս ցարըմիսցրոնս ձղընիս ցարըմի
 ըս մոճլս ոնը մընճոյ տամըմիս; սր հսնսսթըն յոսթըն թղչոսնընիս ձղը-
 ընս մաս մոն յսլայնիսսնս?"

ծ) $\beta 13, 34$: "ըս թղմիցընս յմոճրոն ոնը ըս յոմիս թղընս ըս:
 Գրընս: ենըճոն ճրնընը ցեանս մաս սոհըմոնսսնս թոնիս յոն-
 ժո, համընթ ցընըն յրոն թոմիցընընս".

սմրոնըսթ, ցանեղըն մասըսա սամընըսթ սնըտ սոյրստ յմոնիս:

յսհողը մոճղ գլխօքս ~~հոնըն~~ թղնչընընի սղըն հոնըն $\alpha 12$ ոնը մանր-
 ղըսթըն գլխօքսման; յս թղնչընընի մեղուդ սսոնարընսթ $\alpha 16$ ըղընս ըս
 սոնընըմիսթ եսնոստ սր սղարընս. յ ս հ ո ճ յ ը թ ո թ ճ ս յ ճ ս
 յ ս մ ի ս ճ ո թ յ մ է ո ճ յ ճ ս թ յ մ ո ճ յ ը ը ո ն ս ս ս ի ո -
 հ յ ը ո յ, ս ս ը ս ժ ը ս ս ս է յ ը ը ը ը ը ը ը ը ը ը ը ը -
 թ ո ս մ ս ս ճ յ ո յ է յ ը ը ս ճ ո. սպըսընիս նստընս, յ նըս-
 եոն հղըմընըն հսնից ընթընընոնս ըս սաղըճընիս ցարընթ, մեղուդ
 սսճոյտսրոն ոնընոնսղըն, միմընընի գլխօքս սնըտ մասընթ թղմիցընս

X - $\alpha 17, 12-32$; $41-42$; $\alpha 17, 55 - 18, 6$ մոնակցոյտըմի, հոնընընոյ ցոն-
 ճսնըն հղըմընընի սրս ցըսընս, սղընսնընընիս, յընթալոն մնկայ-
 նսթ, մոնընընընս.

XX N. Peters, ըսնսն. նսմընի, ըճ. 117-165.

ვინ გამოდგება; სწორედ ამიტომ ჩნდება ვარაუდი: ხომ არაა რამიღ
კავშირი ქართულ მკვლე ჭაქსებსა და ე.წ. მარჯულებს შორის?

მხილავდა რა ქართული პერიდიკისთვის ჭაქსებსა და ენას და
ნი მათსებურებებს, რედიკულითაჲ პერიდიკისთვის დასული ჭაქსები
გამოჩნდება, ჯერ კიდევ აკად. ნ. მარია ივანავის ქართული მარჯულებ-
ის ასებობა. უფრო გვიან აკად. კ. კვკელიძის ვარაუდებს, რედი-
კული და ახალი ადგილის იმ მონაკვეთებში, რედიკული სამხრეთ არქი-
ლოკონი უფროა ევსტათის საქმი უნდა გვეჩვენოს ე.წ. მარჯულებ-
თან, ან სირიულითან, ან სპარსულთან, მ ე ს ა ძ ე ბ ე ლ ი ა
ქ ა რ თ უ ლ მ ა რ გ უ მ ე ბ მ ა ნ ა ც და არა ფაქტურს "ლი-
ტვარისთან" და ე.წ. ათი მცენების "ლიტატთან", რეგორც ამას
შეჩ. მარიაჲ იტყობს.

მაინც რის საფუძველზე შეიძლება ვივარაუდოთ ქართული მკვლე
ჭაქსების მარჯულებთან კავშირი?

რეგორც ცნობილია "მარჯუმი" უფრო პრაფრაზია, ვიდრე ბუბი
გამოცემა ჭაქსებისა: მარჯულისტი ჩვეულებრივ დიდი მათსებურებას
ჩვენს; ის ბ ნ ბ ლ ი ს ჭ ე ქ ს ტ ს ხ ა ნ უ მ ა ჭ ე ბ ს,
ხ ა ნ ა კ ე ბ ს, ხ ა ნ ც ე ლ ი ს კ ი დ ე ა ც.

X ნ. მარია გამოცემის სამი ძირითადი მათსებურებას, რედიკულითაჲ
ჩვეულების განსაკუთრებით საკულისხმია. მესამე, რედიკულითაჲ
ჭაქსებისა "представляла перевод с сокращениями в котором
бросается в глаза использование живой речи". Н. Марр, О кав-
казской версии библии в грузинских палимпсестных фрагментах:
ТР по кавказской филологии, 1925, т. I, Ленинград, стр. 50-65.

XX მარჯულებამ და მთხილებამ მხილისა ევსტათი მცენებისა:
ქული ქართული რეგორცურის ქრესტიათა - I, შედგენილი ს. ყუ-
ბანუშვილის მიერ, 1946, თბილისი, გვ. 49-52.

XXX კ. კვკელიძე, ქული ქართული რეგორცურის ისტორია, ტ. V,
1960, გვ. 514.

XXXX O. Eissfeldt, Einleitung in das Alte Testament,
Tübingen, 1964, გვ. 949-950.
კ. კვკელიძე, ქ. ქართული რეგორცურის ისტორია,
გვ. 514-15.

ანდროგორი ფაქტების იერუსალიმურ ტექსტში უხვადა ვიპოვეთ. დავი-
მიწვივთ რამდენიმე მაგალითს:

შოს *

ჟ

β19,17 მიმავალი მიწაჲ მენი ადგილ ზესა
და მივირე და მივკვრე მუნვე
ქალაქსა ჩემსა და დავეფლას სა-
ფლავსა მამისა ჩემისასა, ეგრეთჲ
ღე ჩემი აქონამი მივირეღს უფლისა
ჩემისა თანა მუფისა და ეფ მას,
რადჲსა სადნო იყოს წინაჲმ ზეად-
თა მენთა.

და ნაფლად წარ-
მივიფლავსა მუფისა
მის თანა ქე მისი
აქონამი და მისთვის
იმიერე წყაროებისაჲ
უმრძლანა მერხვილის
და ამბარის უფო და
ვანუფლავსა.

β19,28 მიუგო მას მუფისა და აჩუქა:
ეგრე იყავნ, მივკვირნ ჩემ თანა
აქონამი ქე მენი და მე ვყო მის-
თვის, რადჲსა სადნო მიჩინეღს წინა-
ჲმ ზეადთა ჩემთა და ყოველი, რა-
დჲსა მიჩუქა, ვყო მისთვის.

β19,39 და ენი იგი ყოველი წინა-მიკ-
რძა იწარძანესა და მუფისა წინა-
მისრულ იყო და დამ კრძესა მი-
წარისასა. და ამისა აჟოსა მუფი-
მან მერხვილის და აკურთხა იგი და
მიმავლია მერხვილი ვანად ზესა.

აქ მოყვანილი მაგალითი საუკეთესო ნიმუშია ებრაული.

(იხ. აგრეთვე α23, 20-23 მუხლები, რომლებიც ჟ რედაქციით ნების-

x შს რედაქციულად სხვაგვარად O-სთან, მაგრამ სისრულით მას
უძახიან გვირქონ.

მიჯნადაა გადამხურ-გადმიხსმული, ანდა იგივე პერიფრაზის ნიშნებში:
β 25¹⁷⁻²⁰; 25,25 და სხვა მრავალი.

შემოკლებულ მონაკვეთებს ხშირად რედაქციასთან საშვალად
აღარა აქვთ. ჩვენ ვცადეთ ზოგიერთი იმ მიზეზის ახსნა, რამდენადაც
შემოკლება უნდა გამოეწვიოს და მისი დაკავშირება „თარგუმისთვის“^X
შვალსაზრისთან, ე.ი. რაგონთან რამდენადაც შემოკლებას მიღიანად ესაა და ის
მუხლიც კი არ განიცდის, არამედ მხოლოდ მისი გარკვეული ნაწილი და
რით შეიძლება გავამარტოთ ეს?

არაწივეთადაც შეიძლება, რამდენადაც შემოკლებულია გვესმის ის ნა-
წილი, რამდენადაც თითქმის არ რამდენადმე მანისე იმეორებს წინამძღობარზე
მუხლისეულ თხრობას და ურამდენადაც გვესმის შინაარსობრივი მიღი-
ანობა არ ირდევს, ხოლო რიგ შემთხვევაში იგი უფრო დახვეწილიც
კი ხდება. სხვაგან შემოკლებას განიცდის ანა და იმ გეოგრაფიული
აღივლის ზემოქმედებით აქვს, ანდა რაცა დასარკვევად რამდენიმე პი-
რის წარმომავლობის შესახებ და მისევედრობა მისი წინამძღობის და ნა-
შვალსებების დაწვრილებითი ჩამოყვანა: ა) შემოკლებულია გეოგრაფიული
აღივლის აქვს:

~

შოს

β 23,19. და მისიღეს ზიფი-
ლი და პრეუსი
საულის: დავიო და-
მალე არს ჩუენ
შორის.

და მისიღეს ზიფილი¹ იგი საული-
სა ბორცუად და ლეუსი: აჰა ესე-
რა დავიო დამალე არს ჩუენ შო-
რის, მ ე ს ე რ ა მ ს ძ ე ე-
ღ ი ვ ა ნ ს ა მ ა ს, ა ბ ა ლ-
თ ა მ ა თ რ ე ე ნ, მ რ რ ე ე ე -
ს ა მ ა ს ე ე ა ს, რ რ მ ე ლ
ა რ ს მ ა რ ა უ ლ ე ე ე რ ძ რ
ე ს ე მ რ ნ ი ს ა.

1 ზიფილი შოს. 2 ლეუსი] პრეუსი შოს.

X "თარგუმისთვის" ვხმარობთ პირობითადაც მისევედრობის გეოგრაფიის
"შემოკლებული" ნაშვალად.

ბ) შვიტყვებუნა პირთა ჩამოხველა.

β17,25: და აბესალომ და-
აფრინა იმადის წიღ
აბესა, ძე ივერის ის-
რამჭვირისაჲ.

და აბესა¹ დააფრინა აბესალომ³ ურის-
თავად² იმადის წიღ, ⁴ ო რ ს ა
თ ვ ს ს ა⁵ ბ ე რ ა, ⁶ აბესა ივერ ძე
ივერის ისრამჭვირისაჲ, რ ჩ ძ ე ლ
ნ ძ ნ მ ჩ ვ ნ რ ა ა ბ ნ ბ ე ა⁷
მ ს თ ვ ს, ა ს უ ლ ნ ს ა ბ ნ ს
ი ე ს მ ს ნ ს ა, რ ნ ს ა თ ა -
რ უ ე ლ ნ ს ი, ⁸ რ ე რ ნ ⁹ რ ი -
ს ა ბ ნ ს ¹⁰ ი მ ა ბ ნ ს ი: ¹¹

მეფიყვანთ ვიღვე რამდენიმე წიშუში მუქანკურნი შვიტყვებუნა.

β7,29: და აურთხე სახლი
მონისა მუნისაჲ.

და ა¹² რ ნ წ ე ე და აურთხე
სახლი¹³ მონისა მუნისაჲ, რ ა მ თ ა
ე ბ მ ს უ ვ უ ნ ს ა მ რ ე
წ ი ნ ა მ ე ე ე ნ ს ა, რ ა -
მ ე თ უ მ ე ნ უ ჭ ა ლ ი ი ჭ ე
რ ე რ ა ვ უ რ თ ხ ე ე ნ თ ა
მ ე ნ თ ა ი ვ უ რ თ ხ ე ნ ს ა -
ბ ლ ი მ მ ნ ს ა მ ე ნ ს ა მ
უ ვ უ ნ ს ა მ რ ე.

β9,5: და წარავლინა
დავით.

და წარავლინა მუფუმიან¹⁴ დავით¹⁵ და
წ ა რ მ მ ი ე ვ ა ნ ა ი ბ ი

1 აბესა ზს. 2 ო ურისთავად აბესალომ ზს. 3 იმადის წიღ - ზ] ნაფრინა იმადისა ს. 4 თვსსა] მას ზ. 5 ო ძე ივერისის ივერ ზს. - 6 რამჭვირ-იგი] რამჭვირი ზს. 7 მის] - ზს. 8 მარტვილისა ზს. 9 რეი- სსა ზს. 10 მისა მის] - ზს. 11 იმადისა ო. 12 ივერ და] - ზს. 13 სახლი] + იგი ო. 14 ო დავით მუფუმიან ზს. 15 წარმჩიყვა- ნს ზს.

ს ა ბ ც დ ე ა ¹ მ ი ს ჯ ა ნ ² მ ა -
ქ ი ზ ი ს ა ძ ი ს ა ა მ ი ე -
ღ ი ს ა ღ ა რ ა მ ა რ ი მ . ³ ⁴

β11,10: მიუვალ რაგით არა
გზით მიხსრულ იყავა,
რად არა შეხუვდ სა-
ხივ შენდა?

რ ა უ თ ხ რ ე ს ⁵ რ ა ვ ი თ ⁶
მ ე ჭ ე ს ა , ვ ი თ ა რ მ ე ე : ⁷ ⁸
უ რ ი ა ა რ ა მ ი ჯ ვ ი რ ა ს ა -
ხ ი რ თ ვ ს ა . მიუვალ რაგით ⁹
უ რ ი ა ს რ ა ჰ რ ე უ ა : ¹⁰ ¹¹ არა
გზით მიხსრულ იყავა ¹² მ ე ე , რად
არა შეხუვდ სახივ შენდა?

β17,24: ხოლო რაგით მიი-
წია საბანაკება
თვსსა.

ღ ა რ ა ვ ი თ მ ი ე ვ ი რ ა რ ა მიი-
წ ი ა ¹³ საბანაკება თვსსა რ ა
ა მ ე ს ა ღ ლ მ ი წ ი ა ღ ვ რ ა
ი ლ რ რ ა ნ ე ს ა მ ი რ ი ნ ა რ ე -
ს ა , ი გ ი თ ა ვ ა რ ი რ ა ¹⁴
ყ ლ ვ ე ღ ი ი ს რ ა მ ი რ ი
მ ი ს თ ა ნ ა . ¹⁵

ზოგჯერ „თარგუმისთი“ საკუთარი შენიშვნითაც კი მიგვაჩვენებს
იმ მონაკვეთზე, რომელიც მას შეუმიჯღებია. ასე მაგალითად, 22-ე
თავში უ ნუსხა გამოგვჩვენებს მონაკვეთს 2-დან 51-ე მუხბრის ჩა-
ვლით. აქ რომ ნუსხაში არავითარი მითითება არ ყოფილიყო, ბუნებ-
რივია, ვიფიქრებოდა, რომ აღნიშნული მონაკვეთი არ ჩანს საკუ-
ვებელი დედნის დაზიანების გამო.

1 სახლით მ.ს. 2 მისგან] - ს. 3 სახლისა - ამიჯღისა] - ს. 4 ღაღამა-
რით] გაბარეჯღისა ს. 5 რა უთხრეს] მიუთხრეს ს. 6 რაგით მ.ს.
7 მეჭესა] - ს. 8 ვითარმევე] რამეთუ ს. 9 ა არა წარვიდა ურია ს.
10 თვსა] + რა ს. 11 რა ჰრეუა] - ს. 12 იყავა] ხარა ს. 13 რა მი-
წიდა] - მ.ს. 14 იგი თავარი] - ს. 15 იგი თავარი - მის თანა] - მ.

საქმივე არ შევიღებთ: β22,2 მუხლი იწერება ლავიონის ფსალმუნით
 "და შეუბ: შეგიყვარებ შენ უფალი, ძალი ჩემი..." სწორედ აქ, სადაც
 უ რედაქციის ფაქტობრივად, არის მიხედვით: "ესე ფსალმუნის სრულ-
 ლიად ვიღებ: ლავიონის თანა და ნათესავისა მისისა თანა უკუნისამდე
 და უკვი უკვი". ამ მიხედვითის ძირითადი ლავიონის ფსალმუნის უკ-
 ნასკნელი 51-ე მუხლის დასასრულს წარმოადგენს, მაშასადამე, შეი-
 მოკლებელს მისთვის ფსალმუნის დასაწყისი "შეგიყვარებ შენ უფალი,
 ძალი ჩემი..." და დასასრული "ლავიონის თანა - და უკვი უკვი", ხოლო
 მთელი ამ 51 მუხლისაგან შევიღებ ფსალმუნის დანარჩენ ნაწილს გამო-
 ტყვებს, რაზეც მიუთითებს კიდევ თავისივე შენიშვნით "ესე ფსალმუნ-
 ის სრულიად ვიღებ..." ვფიქრობთ, მისთვის მკვეთრად უბრალო გამო-
 მხერვი ვერ ჩაატარებდა, თუ არა, "თარგუმისტი", რომელსაც გრადიციულად
 უფლება ჰქონდა მიეღობინა ფაქტობრივად, თავისი ნება-სურვი-
 ლისდა მიხედვით გამოეკეთებინა.

შემოკლებლის თავისებური ხერხია გამოყენებული, რაცა ამა თუ
 იმი მიხედვითის მიღობნად ამოგდება არ ხერხდება, მაგრამ მისი შედა-
 რებით მოკლებ გამოყვამა კია შესაძლებელი. შედეგი შეფად ფაქტობრივ-
 ჩინთა და რიგ შემთხვევაში საკულისხმოდ:

X მუნებრივთა, უარყოფი თარგუმებზე დასაყვის დროს, ჩნდება სხვა
 თარგუმების, პირველი ყოველისა, არამიული თარგუმების ჩვენებათა
 გამოვლინებების აუცილებლობაც. სამიუხარყო, საკითხის ამ მიხედვით
 გამოქვეყნა ამ უფრო არ ხერხდება; მაგრამ თუ უარყოფი თარგუმების
 არსებობას დავუშვებთ, ცხადია ისინი არსებული გრადიციის გავლენ-
 ის გამოქვეყნა (უშუალო ან შუალედითი გზით) ვერ დარჩებოდნენ. სამი-
 უნიერო დიფერენციაში დიდი ხანია დგას საკითხი არამიული თარგუმ-
 ბების ურთიერთობისა და გავლენის შესახებ სირიულ პეტიტასა და
 LXX ე.წ. დუკონტის რეკონსტრუქციასთან. საკითხის დასამისაღვის იხილეთ:
 O. Eisdeld, Einleitung... 33-948; Fr. Stockmayer, Hat Lucian
 zu seiner 'Septuagintarevision die Peschito benutzt? ZAW
 12/1892, 33. 220; რთგორც გამოკვლევის შედეგადი გვერებიდანაც
 ვნახავთ, დუკონტის რეკონსტრუქციასთან უარყოფი ფაქტობრივ ურთი-
 ერობა ფაქტობრივია. მუხრებს მიხედვით, ვერც სირიულს გამოკვრიცხავთ უარყოფი
 თარგუმთან მიმართებით. ასე რომ ვარაუდი შუალედითი გზის შესა-
 ხებ საფუძვლად მოკლებული არა ჩანს.

7

205

β3,25: ..¹ვიძრე არა დაჰ-
კრეს მძე, არაწადასა
გვიწი ვიხილო.

ვიძრე არა დაჰკრეს მძე, არა ვი-
ხილო მ ე გ ე მ ი რ ა ვ ე რ ი -
ს ა რ რ ა ა რ ც ა ს ხ ვ ს ა
რ ა რ ს ჭ ა მ ა რ ი ს ა რ .¹

β5,2: ²ნ რ ე ს ს ა უ რ
მ ე ჟ რ ი რ ა ჩ უ -
ე ნ ზ ე რ ა .

გუშინ² და ძუღუანთა, წარსრუდა³ მათ
ჟამთა, ვიძრე საუღ⁴ მეფე⁵ ორცხად-
და იცო.

β6,23: რ ა მ ე ე ლ ე რ
ე გ რ უ მ ე ვ ი რ ი რ
ს ი ვ ე რ ი რ ა რ -
მ ე რ .

და მელქელს⁶, ასურსა საურისსა,
არა ესუა მვილი ვიძრე⁷ დევიდე სი-
კუროღისა მისისა.⁸

β11,25: ნ ე მ ი ე ს ნ ე -
ხ ნ ე ი რ მ ა გ ი ს
ს ა ე მ ი ს ა ღ ვ ს .

ნე მძიმე⁹ რა¹⁰ გიჩნ¹¹ ღუაღა
მენთა¹² საეძე¹³ იგი.

X
β13,14: რ ა ა რ ა
ი ს მ ი ნ ა ა მ -
ნ რ ნ .

და არა უნდა ამინო^Xს სმენა ვინსა
მისისა.

β14,21: მ რ მ ი მ რ ა მ -
ე ე ი რ ე ს შ ე რ ა .

ვაგრა¹⁴ ნუბა გიყავ¹⁵ მენ სიფყუარ
ესა,¹⁶ რამდელი მარქუ¹⁷ მე.

β16,7: რ ა ე ს რ ე ღ
ს ნ ე ე ვ რ ა .

და სემი¹⁸ ესრე¹⁹ იფყოდა წყვე-
სა მას მისსა.

1 ვიძრე - ჭამადისაჲ] უკუეთუ ვჭამო ვური გინა სხუარ რადმე ვიძრე
მწუხრადმე B, ხლოო მას არა იწეოა ვიძრე მწუხრადმე ზ. 2 გუშინ
ჟამთა]-² ზ. 3 მეფე]-³ ზ. 4 ორცხად-⁴ რა]-⁴ B. 5 იცო]+ ჩუენ ზედა B.
6 მელქელს O. 7 არა] არაწადას. 8 დევიდე - მისისა] სიკუროღად
მისა ზ. 9 ნე მძიმე] უძიმეს B. 10 რა]-¹⁰ ზ. 11 გიჩნ ზ, გიჩნ B.
12 ღუაღა მენთა]-¹² ზ. 13 საეძე ვე ზ. 14 ვაგრა]-¹⁴ ზ. 15 გე-
ყავ ზ. 16 მენ - ესა] სიფყუარად მენისა ზ. 17 რამდელი მარქუ მე]-
¹⁷ ზ. 18 და]-¹⁸ B. 19 სემი ზ.

X β13,14]-^X ზ, B ნუსხა 7 -^X თან რგას.

და სხვა მრავალი, რომელთა უზრუნველ ჩამოვლილთა მხრის წაგვიყვანდა. ანალოგიური მივლინებები მიუღება არავინ ჩვენი მიზნის მიხედვით მანძილზე შეიქმნება: ვრცელი რედაქციებისათვის დამახასიათებელი: ხერხების სიუხვეს ამა თუ იმ საგნისა ან მიმდებარე ადამიანს დაწვრი-
ლებით აწერა-გადმოცემისას, იერუსალიმურ რედაქციასთან უპირისპირ-
ებოდა მუშაობა ძუნწი და ლაკონური ხერხით. როგორც წესი, დანარჩენი რედაქციები თითქმის ყოველთვის სრულია, იერუსალიმური კი - მოკლე; დაუფარავი დეტალთა სიძველისა და ლაკონიკობისაკენ იერუსალიმური რედაქციის ურთულესი მოყვარე ნიშნად უნდა ჩამოვლილს. ჩვენს ჟურნალს მისწრაფება სიძველისაკენ თავს იჩენს თითქმის ყველგან, სადაც კი ჟურნალი ამის საშუალებას იძლევა. ასეა ეს კ.წ. სინთეზიური პირ-
დაღიგებებთან დაკავშირებითაც; ვრცელი რედაქციები სავსეა, განსა-
კუთრებით კი რუსული "სინთეზიური პირდაღიგების" საკმაოდ მდიდარი მასალის გვამყვინებს. უ რედაქცია აქვს, გარდა ზოგიერთი გამონაკლის-
ისა, კენჭ სინთეზის გვაძლევს, მაგალითად:

	უ	205
α 10,27	ღუბნა	ღუბნა და არას იფარა
α 11,4	ზრუნველი	ფინიქსი და იერუსალიმი
α 14,46	აღიჭურვებს	აღიჭურვებს და აწიჭურვებს ²
α 17,35	მივსაკვირვებ	შევიწყებს და მივსაკვირვებ
α 26,24	განმარინებს	მივსაკვირვებ და განმარინებს ³
α 28,2	კვირნიღა გვთქვენ	კვირნიღა გვთქვენ და უფალი
β 3,6	მიჯობებ	მიჯობებ და კვირნიღა ⁴

1 არა 205. 2 აწიჭურვებს და შევიწყვებს 205. 3 ან ხვირნიღა და უფალი გვთქვენ, კვირნიღა უფალი გვთქვენ 6. 4 მიჯობებ და] - 25

X საკითხის დასმისათვის იხილეთ: ა. შ. ა. ნ. ე. ე., გიორგი მთაწმი-
ლისა და იოანე ნათლისმცემლისა და ეფთვიანის ცხარეების მიხედვით: იოანე ნათლისმცემლისა
და ეფთვიანის ცხარეებზე, ჟურნალი გამოსატყობად დაამზადა ი. ვ. ა. ა.
3 ა. ნ. ე. ე. ნ. ე. ე. ა., 1946, გვ. 80; შ. ძ. ნ. ე. ე. უ. რ. ი., ცნება
სინთეზიური პირდაღიგებისა, აკად. მისამბე, 11, || 7, 1941.
83. 689; ზსილოი დიდი, ექუსთა დღეობა. გიორგი მთაწმიდის
თახეზანი, ქუჩელი გამოსცა და გამოსცემისა და ლექსიკონი დასი-
ე. ჯახაძე: „ზსილოი სიქსთველოისა და ვადასიის ილქოხიისათვის“
(25) თბილისი, 1947 წ.

β 5,12 ^x	ღავამკვიდრნე	ღავამკვიდრნე	ღავამკვიდრნე
β 10,8	განწყვენეს	განწყვენეს	ღავამკვიდრნეს
β 11,15	მოკლან	მეცლან	ღავამკვიდრნეს
β 15,19	მწიწი	უცხლან	ღავამკვიდრნეს
β 16,10	მწყვეტებს	მგმობს	ღავამკვიდრნეს
β 24,2	აღწასებეთ	აღწასებეთ	ღავამკვიდრნეს

მამასადამე, მოკლე ჭაქსტე, რმეჯსაჲ იერუსალიმური რედაქცია წარმოგვიგონს, არაჲ მიხლოდ ვრცელი ჭაქსტის მუქანეკური შევი-
ჯეობის შედეგი, მრავალ შემთხვევაში მოკლე ჭაქსტე ამ რედაქციის სტილისტური თავისებურებთაჲ არის გამოჩნდებულნი. მუქანეკური შე-
მოკლება სტილისტური თავისებურებთაჲ განსახორციელებლად ჩანს გამო-
ყენებულნი.

სწორედ სტილისტური ნიშნით უნდა აიხსნას ისეთი ჭაქსტეაღური განსხვავებებიც, როგორცაჲ:

	უ	მოს
13,10	მოღებად მისგან კურ- თბევისა	რამთამეცა აკურთხა იგი სამოღ ⁵
20,7	აღსრულებულ არს სი- მლოცვე მისი	უწყოდ, რამეთუ ყოველად მ- რლოცვი პნებავს
23,15	გამოსრულ არს საუღ თებად მისდა	ეძიებს მას საუღ
1,2	...მოწინა კაცი ერთი... კუართ დაჰებულნი და მი- წა გარდასხმულნი	...მოვიდა კაცი ერთი, ... რ- მელსა კუართი დაჰე და მი- წა გარდასხმა თავსა
2,1	უკუთუ ადვილი	ეგებინს თუ რამეჲ ჩემდა აღს- ღვად

ღავამკვიდრნეს.

1 განწყვენეს და] - მ 2 მგმობს და] - მს. 3 მწყვეტებს მს.
4 და]-0. 5 სამოღე] - ს. 6 ეგებინს თუ რამეჲ] - ჯერ თუ არს მს
X β 10,8] - მ.

განსხვავება მოკლე და ვრცელ რედაქციებს შორის გაფარებულია
 ლექსიკის სფეროშიც. რთვანად წესი, მოკლე რედაქცია სხვა სინონიმს
 ხშირად, ვრცელი კი - სხვას. ლექსის დასადასტურებლად აქრისფხუ-
 რია უამრავი შემთხვევა. დავიძინებთ ზოგი მაგვანა:

	უ	შოს
α 9,20	აღვსაღე	აღვად ¹
α 10,2	შუადღე	სამხრის ²
α 11,15	შარავანდელი	მეფე
α 14,25	სამხრისა	სადილთა
α 14,45	ღბინება	შენილთა
α 17,5	ჩაფხუფი	ჩაბაღახი
α 17,40	ჭვრი	რწყე
α 19,10	განწინა	შემშფუადვა
α 28,1	ბუნდი	ური
α 31,4	მონა	მენიჯოტი ³
β 1,12	გოტიება	ფეება
β 4,4	მკადლობელი	შეხამებელი ფრეჭითა
β 6,5	სახილთა	სილქა ⁴
β 7,23	მთავება	მთავრება
β 11,20	ჟნესი	უსამართ
β 12,11	სამფი	სამჭადი
β 13,3	მეფობარი	მეფუასი
β 13,7	სერი	შეება
β 15,24	მღვდი	ღვნიღვი
β 16,2	ფრთი	აფსატიველი
β 18,17	აღვება	აფშენება
β 19,43	წუნობა	შეურასი-ფრთა
β 21,10	გარდამისღვა	გარდამიფეება

1 აღვად]-ს. 2 სამხრით შს. 3 მენიჯოტი შ, მენიჯოტი ს.
 4 სილქა] სახილთა შს.

β24,10 მწიგნობა

მეფეებზე

და სხვა.

ასეთია ის საერთო სურათი, რამდენსაც მოკლე და ვრცელი რედაქციების შედარება გვაძლევს. მაგრამ სურათი ბოლომდე უცვლელი რჩება. **გ ბ ა რ ა გ ბ ა გ ვ ბ ვ დ ე ბ ა ნ ს ე ნ ზ ა ე ა ე ე -**
ბ ი ც , რ ზ ბ ე ე ბ ი ც ნ უ ს ბ ა თ ა უ რ თ ე ე რ თ ბ ა ე -
ე ე ნ ი ს , ა მ ნ უ ს ბ ე ბ ე ე ს ბ ე ა რ ა ს ბ ე ა ე ა ზ -
ქ ი ს ა რ ა რ ე ე ე ზ რ ი ს ბ ე ბ რ ე ბ ე ე ბ ი ს
ბ ა ე ზ ზ ი ბ ა ნ ს . არც თუ იშვიათად ვრცელი რედაქციის რამდენიმე ნუსხა მოკლე ნუსხებთან ანდა მოკლე რედაქციის შესაბამის მიწაკვთვით სრულდება წარმოებულად, ხოლო ვრცელისა, პირველად, შედარებულია. ამ მხრივ ყურადღებას იქცევს საბასელი ნუსხა (A-51), რამდენიც განსაკუთრებით გამოირჩევა თავისი მწიგნობი ხასიათით.

ცნობილია, რომ B ნუსხა ჭეშმარიტად ვრცელია ახლანდელ ^საფხაზულს, მაგრამ გვაქვს ისეთი შედარებებიც, როდესაც B-ი ^საფხაზულზეა და მოკლე რედაქციის ვერსიისაა. B ნუსხის ამგვარი პირველი განსაკუთრებით ძვალში საცემია იქ, სადაც ^ს ნუსხა ნაკლებია, ადრევე ადგილებში B ნუსხა თითქმის სივრცისადაც მისდევს იერუსალიმურ რედაქციას და მოვიხილოთ სხვაობა. ეს ზუსტი, ვფიქრობთ, უნდა იყოს ამგვარებს რედაქციას, რომ საბას მცხოვრები ბიბლიის რედაქციების დროს მოკლე ჭეშმარიტ ხელე არა შეიძლება. ^{XX} მოკლე იგი ^ს ნუსხის მწიგნობით იცნობს, სხვაგვარად ძველი ასახსნელია, რაგონი ანტიკებს საბა უპირატესობას იერუსალიმურ რედაქციას ბოლომდე მიიხედობს მოწაკვთვებში და მოკლე უარყოფს. საბოლოო ჯამში B ნუს-

X ეს მიწაკვთვებია: α14,30-39; β6,5-20; β10-11,11; β12,9-25; β13,11-26;

XX Н. Я. М А Р Р, Эчинадзинский фрагмент древнегрузинской версии Ветхого Завета; KB, т.II, стр. 378.

ბა ხარ მძევრთან უფრო ახლოს დგას მანის იერუსალიმურთან შედარებ-
ბით. დავიძინებოთ მაგალითები;

ჟს

0

β10,9 ვითარცა იხილნა ირამ
რამეთუ განწყობილ იყვნეს
პირისპირ მათა, განიხი-
რნა ყოველი ჭაბუკნი
ქოიერნი ძეგლსა ირამ-
ლისათა და განაწყობ პირის-
პირ ასურთა მათ.

ვითარცა იხილნა იგინი ირამ, რა-
მეთუ განწყობილ-განვიხილებულ
იყვნეს პირისპირ განსაწყობულსა
მას ნინა კრძთ და უკუნა კრ-
ძთ მისა, ნარაჩინა ყოველი იგი
ერი ჭაბუკრთანი ძეგლ მათ ირამ-
ლისათა და მთვიდა და განაწყობ
პირისპირ ასურთა მათ.

β12,22 მიუგო დავით: ვიღრე
ცოცხალ იყო ვნებრი, რამ-
თავსა წყარობაჲ იყო ღებრ-
თსა და ეცხვინა ყრმაჲ იგი

მიუგო დავით და პირველ: ვცოცხალ
ვიღრე ცოცხალ-და იყო ყრმაჲ იგი
ვნებრი და ვიხილდე-მიღვი: გინც
ხლო წყარობაჲ ყოც უფარბან და
ცხვინეს ყრმაჲ იგი.

ანაღოგოური სურათთა β12,18;β12,23;β13,11;β13,13-14; და
სხვა. აღნიშნულ მონაკვეთებში ჟს ნუსხებში ისევე დაცულია მუ-
დრამატიკური ურთიერთობათა გვირგვინი, რამდენიც მძევრნი ნუსხისათვის
ან უცნობთა, ან მათ მადლად იგი სხვას ნარმოგვიდგენს:

β6,5 [სახირობითაჲ : სახირობითაჲ] სიღლოთა მიმდევრთაჲ 0.

β6,6 შეხარა ჟს] შეყარა 0.

β6,17 კარავსა ჟს] ადგილსა 0.

β10,5 განკრახულ ჟს] გინებულ 0.

β10,6 განკრახულსა ჟს] იგინეს 0.

β10,13 შეამიგვითარა ჟ: შეამიგვითარაჲ] შეყრინა მუდარ 0.

β10,17 ება ჟს] აგრძნა 0.

β11,3 მთვრანებში სცა უს] მთქონებში სცა 0.

β11,4 განმარტო იყრ ნუსისაგან უს] განმარტო იყრ ანამვიტობისაგან

β11,6 მსწრაფი უს] აღრე 0.

β13,11 დანაღა უს] დანაწება 0.

β13,23 მიხარნა უს] მიჩნაწნა 0.

β13,25 ვვარებოლა უს] ანძურებოლა 0.

ერტან უს ნუსხებში საწრთო მცდარი ნაკრებთაჲ ჯო გვადეს:

β13,11 შეიყვარა უს] შეიპყრა 0; რთგარც არწვესტი, ისე დარბარიცა
და ბერძნულ-სომხურიც აღნიშნულ ადგილას "შეიპყრა" ნაკრებთას უფრის
მხარს: $\xi \pi \varepsilon \lambda \acute{\alpha} \beta \varepsilon \tau \sigma : \rho \eta - \eta \lambda \acute{\iota} \mu \eta \rho :$ შეიპყრა B₁.

საყურადღებოა, რამ მსგავსი დამთხვევა უს ნუსხებში შჩრის
დროდადრო შეინიშნება იქაც ჯო,სადაც შ ნუსხას ადარ აჯოია, მაგამა ს
ნუსხის წიქობას მანც ვერ იმსახურებს. სხვათა შჩრის ეს ებება იმ
მონაკვეთებს, რამდებშიც შ ნუსხა იერუსალიმურთან შედარებოთ ღვარ-
საჩინო სცოდებება ვარტაგის ღვესტს (შორ. β14,20;β15,4) და სხვა.

მამასაღამე, საბასტული ნუსხა რიგ შემიხვევამი უ ნუსხას
იყვანებს რთგარც საარწვერლო საშუალებას. უფრ მვეიც, საჭინოებოდა
მიხედვოთ ს ნუსხა არა მარტო ერთი,არამედ რამდენიმე ნუსხის ჩვენე-
ბასაც ჯო ითვლინინებს. იშვიათი რიქოია ისეთი ნიმუშები, რამდებო-
ღანაც რჩება შთამეფობებო, რამ საბასტული ღვესტი ერთსაღამამე მუხ-
ღში სულ ცოცა რჩი სხვადასხვა ნუსხის კომპილაცოას მანც ეწვეა:

β15,5:

უ	შო	ს
და რაჟამს ღვესტის-	და იყრ ვიქა-	და იყრ არბარცა მი
ცვირის ვიქი, მიც	რცა მიქაბ-	იხილის ცოვლო კაც
ვინს ვეღი,შე-	ღის ყრვეღი	ღვესტის-ცვირ მი
ივებინს და	კაცვიქაყუა-	მიიყვანის იგი და
ა-მ.მ.რ.ს უყვის.	ვის-ცვირ მისა	მიყვის კელი, შეიჭ

1 მიიხილის 0.

მიყვინ 3 ული მილი	ჯინს და ამბოხის
1	
მი ნ ი ყ ვ ა ნ ს	უყვინ მას.
2	
ნ ბ ი და პირისა აკო-	
3	
ყინ მას.	

ცხადრის, ამგვარნი ფაქტები შემიხვედრებოდა ვერ აიხსნება. S ნუსხის რედაქტორის ურთი გარკვეული მიზანი აქვს დასახული და ამ მიზანს დასამტკიცებლად ახარცილებს მტკიცებულებას. მიზანი არ შეიძლება ჩანს: რამდენიმე ურთიანეთისაგან განსხვავებული ნუსხის გამოცდის-წინების საფუძველზე ჩამოყალიბების ისეთი ფაქტები, რომელიც, შეიძლება იქნას გვარად, უკეთეს დაწინააღმდეგება ბიბლიის კანონიკურ ფაქტს, ამ შემიხვედრებაში სწორედ ვუდასტავებ. აღნიშნულის სასარგებლოდ შეიძლება მოგვემოვიყვანო:

1) მუდგა წიგნების დასადასტურებაში S ნუსხა სიფუძვანით-ყვით იმეორებს სწორების ჩვენებას, რანაჩენი ნუსხეში არ არსებობს სხვაობის მათგან. ასე: მუდგა სამოჯლისა, რომელი ჩვენ მიერ მუდგა მუდგად იწოდებოდა: *Գիրք Էրկրորդ Ամսուխի 4-րդ 16-ի Էրկ 16-ի Էրկ 16-ի Բարգասուրայ 16-ի 16-ի*. **
 ში: მუდგა მათი მუდგა 20: წიგნი მუდგა, მათი 27; ამ უკანასკნელთა ჩვენება LXX-ს ეთანხმება: *βασιλειων δευτερα*:

1 მითყვანის 0. 2 იგი]-0. 3 ო და აკოყინ პირისა მისსა 0.

X საკითხის დასამტკიცებლის იხილა: Н. Я. Марр, Заметки по текстам святого писания в древних переводах армян и грузин; XВ, Т. IV, стр. 232; ი. ა. ბ. უ. ლ. ა. მ. გ. სურხან-საბა რომელიანის სწორების წყაროდნი: მსუ შიწოდები, III, 1936, გვ. 258-263.

XX ში: წიგნი პირველი სამოჯლისი, რომელსაც ჩვენ პირველად მუდგასა უწოდებდ S: *Գիրք 16-ի 16-ի 16-ի 16-ի 16-ի 16-ի 16-ի 16-ի 16-ի 16-ի 16-ի 16-ի 16-ի 16-ի 16-ի 16-ი*; რანაჩენი ნუსხეშიდან 27 ამ ადგილას მუდგა, ხოლო სწორში ასეთი ვითარებაა: პირველი მათი მუდგა, სამოჯლისი და მათი-თისი და სამოჯლ წინასწარმუდგა. სხვათა ში, S ნუსხა III და IV მუდგა წიგნების დასადასტურებაში სწორების - მოთხოვნის მიხედვით სიფუძვანით.

2) ანალოგიური სურათთა ტექსტის დამუშავების დროსაც: სარაფ ს ნუსხა LXX დამუშავებას მოწოდება, თიფლისის უნივერსიტეტის სემინარ ვუ-
გაფასებან რას (ქორ., α14,23; α15,13; α18,27; α19,2;
20,18) და სხვა.

3) ს ნუსხასა და სემინარის მოწინა, რაც ყველაზე არსებობს, გვაქვს წმინდა ტექსტუალური დამუშავების მრავალი შემთხვევა: ა) მა-
ტეა, ბ) ჯეა, ვ) ტექსტუალური გადამკვირვება, ე) გუგრაფიკა და სავსეთი სახეობა გადმოცემა, ზ) რედაქციული განხილვებზელი წაკითხვები და სხვა. ნიმუშები ამ საკითხებთან დაკავშირებულ მონ-
ომონი გვაქვს ქართული რედაქციების ბუნებრივად მიმართების გან-
ხილვის დროს და ამჯერად მათზე აღარ შევჩერდებით.

განხილული საკითხების შემდეგ, ბუნებრივია, ისინი კითხვა: მანც რაღა ნუსხასთან ამჟღავნებს იერუსალიმური მოკლე ტექსტი ყველაზე მეტ სავსეთს და შეიძლება თუ არა იმ რედაქციის განსაზღვრა, რედაქციასაც იგი მხარდობდა, თუ ის თავიდანვე ამ სახით არსებობდა? ამ კითხვაზე პასუხის გაცემა ისევ დაუჭრებელი მასალის უნდა მივანდომო. დაუჭრებელი მასალა კი იმის სასარგებლოდ დასარსებას, რამ იერუსალიმურ მოკლე რედაქციას ყველაზე მეტი სავსეთი ისევ მოკლე-
რი ნუსხის ვრცელ რედაქციასთან მოკვდება. ამისი დამადასტურებელი დაუჭრებელი მონაცემებიდან შემდეგი სამი მომენტის უნდა გამოვყოთ:

- 1) სავსეთი წაკითხვები, რედაქციის მხარე ამ წრე ნუსხაში გვაქვს.
- 2) სავსეთი შეცდომები, რედაქციის ისევ მხარე ამ წრე ნუსხაში გვხვდება.

3) გადართვის არსებობის გაჩენილი მცდარი წაკითხვები, რედაქ-
ციის დროს უნდა იქნებოდეს ამ ნუსხასთან განს გულისხმობს.

X α10,15]-270, მაგრამ ს-ში გვაქვს და სიფუასიფუთი მის-
რავს სემინარს.

1) **საერთო წაკითხვები**

70 ნუსხებში გვაქვს რამდენიმე ისეთი წაკითხვა, რამდენსაც სხვაგან ვერსად შევხვდებით:

- ა) ს ვ ზ რ ვ ი ე ი: ეს აგარაკის ჩუქისა და ს ვ ზ რ ვ ი-
ე ა დ მუსული ქრთლი არს 7: არს მუნ ს ვ ზ რ ვ ი-
ე ი ქრთლიც მუსული მსოფ 0 (β14,30)
- ბ) გ უ ა მ ი: ეს მთავრის იგი გ უ ა მ ი ს ა მისგან მუსუ-
რამსა 2 70 (β3,26); შ ნუსხაში ეს წაკითხვა საერთოდ
არ ჩანს, ხოლო მ-ში შესაფერისად "გურამული" გვაქვს,
რაც თავის მიხედვით ბერძნულ-სომხურის ყრ¹ ἄρ, ყრ² ἄ-
τος τὸ: ἑρ³ ἰο⁴ წაკითხვამდე მიდის.
- გ) ვ ი ე ი: ეს დავსა მათ ზედა დავით ვ ი ე ი ს ა მის
ზედა მუსაფერადესა და მისრის იგინი... ამის გამო
ქრ⁵ უმის ადგილსა მას ვ ი ე ი მისრისამ 70 (β5,20)
სამუსლისხმად, რამ არც ქართლის შ⁶ ნუსხებშიც და არც
ბერძნულ-სომხურშიც აქ შესაფერისი არა ჩანს.
- დ) მ უ ღ ა ე 0: მ ვ ღ ა ე 7: ეს კუდაც შესძინეს უცნობელმა
მათ გამოხატვამ მ უ ღ ა ე (მ ვ ღ ა ე) არქანად უბე-
სა მას ველისა მის ჭრატელისა 70 (β5,18); შ⁶ -ში
"მუღად"-ის ნაცვლად "ვიმირად" გვაქვს, ბერძნულ-სომხურში
არც აქა ჩანს პირდაპირი შესაფერისი.
- ე) ნ უ მ ი: ეს ათ ეს ნ უ მ ი უძველეს⁴ ერისთავსა მას 70.
(α17,18); ამ ადგილას "ნუმი" შ ნუსხაშიც გვხვდება,
რაც ამ უკანასკნელის 0 ნუსხაშიც დამოკიდებულებით მა-
ნიშნებელი უნდა იყოს, ხოლო მ-ში მის შესაფერისად
"ხ ა მ ი" გვაქვს. "ხამი" წაკითხვა ჩანს დევიანობაზე-

1 მთავრის 0. 2 მუსურამსა] სარამსა 0. 3 ქრ⁵ უა 7.
4 ეს - შესძინა] მუმიც მუ-და-ვე-სძინეს 0. 5 გამოხატვამ] - 0.
6 უძველეს] მიუკვარ 0.

ծօնութ. րաբ տարու թերոց չորսը ծրոմեղ-սոմեղին
επερσφαλεις, επερσφαλεις (επερσφαλεις, εις εσ = εβουρα):
Մ ա Չ ա ի ա 4 Բարոտեցամբը սրոն.

սյ ժանդը մաթարոցն շինեմա ուղտ ժամեցայցնիս, րաբ ԿՕ
նշեցն յո սոնեմնիս անցցնցն, իոլո ՉՏ՝ սեցան:

- β 1,21 Բշմաբ եղո ԿՕ] Բշմաբ մեջրոմնսաբ ՉՏ.
 - β 7,19 քրճար Օ : թրճար Կ] մեղտար ՉՏ.
 - β 13,5 Եսեղոցեղո ԿՕ] Բշցնո ՉՏ.
 - β 13,30 Բարարոնո ԿՕ] Եսարո ՉՏ.
 - β 19,35 Եղլոլարո ԿՕ] Եղլոլարո ՉՏ.
- Բ սեցան.

2) Եսեղո ժամեցամբն

ա) Ե Յ Ր Ա Ն : Բ ոցցնցն թոն տանա րաբըտա մալյոնբա յոլոման
ոթո սղոնսաբ, Ե Յ Ր Ա Ն մեղլոլարո Օ : Բ
ոցցնցն թոն տանա...մեղլոլարո Ե Յ Ր Ա Ն Կ
(β 6,13); տարոն "ՅՅրան" Բարոտեցոտ րոնց
նշեան յոմեմո ժամեցամբն յմեցն. Թրո. : մեղլոլարո
Ե Յ Ր Ր Ա Ն Ա Ր ՉՏ : Ե Յ Ր Ո Թ Յ Ն Ր Ո Β :
Ξ η τ ᾿ χ ο ρ ο ῖ : եօրան դաա.
ժամեցամբն յարոնոն րոն թոնն մեթմեղլոլարոն յոմ-
յոնն յամեղլոլարոն րոնարթն.

բ) Կ Մ Ա Ր Ը Ե Ն Ո : Եսը Բ ոլոնտան Եսեղարըն Բ ժոյնո-
յոն, Ե-ժոյնո սրա յոցցցեցնցը ոչցնցն յիտոյեման լեմոյ
նա մաա...Կ Մ Ա Ր Ը Ե Ն Ո րոմեմա Բ յմեցնցն
լոմեմա ԿՕ (β 1,23); "Կմալլոլարո" չորսը
մեթարո Բարոտեցան, Թրո. : Կմալլոլարո րոմեման
սղոլոն րոմնսա յոնսոմեցն Β : Π α ρ ᾿ ε τ ο υ ς
κοινοί : բեթեալոյն ճ ֆան Կարճուլիս.

მსხუერპლად 0: აჰა ეგრეა ვ ნ რ მ ნ მ ა მსხუერპ-
ლად 7 (β 24,22): "ვინცნისა" შეიძლება ვრცელ მცდარი
ნაკობვასა თუ ლავრებში, რადი დღადნიც ლაქარაგებებში
ვინცნისა გვეჩვენა, თუცა არც სიფყვის გააჩნება უნდა
იყოს გამოჩენილები.

გვაქვს საპირისპიროს ჭაქვებიც, ე.ი. რცა მცდარი ნაკობვა
ნარმოდგენილია სეკურში, ხელს იერუსალიმური სწორი ფორმის გვაქვს.

ა) რ ნ მ ბ ვ თ ა 7] რისხვითა 0 : ლა მხელს ირამ ნიგებში
აქტიური სიფყვისა სავსე რ ნ მ ბ ვ თ ა 7 (β 24,9)
მს ნუსებშიც ეს ნაკობვა არა ჩანს, ვფვი არაა, "რის-
ხვთა" სეკურში მცდარი ნაკობვაა, მძრ.: ἀρλιού.

ბ) ს ნ რ მ ბ ვ ღ ი 275] სისხლი 0: ლა ყოველივე ცვაბლითა
ლაქუნენ ლა ლაქრებ ს ნ რ მ ბ ვ ღ ი თ ა მათითა
275 (β 23,7): მძრ.: ἀλεχύνη: ἠλοία] სის-
ხლითა 0. სეკის "სისხლითა" ნაკობვის გაჩენას აღბათ
"ლაქრება" სიფყვამაც შექმნა ხელი.

გ) ე რ ი 75] ე რ თ ი 0: ლა არცა ურმან მან ურცოდა ნიარღვარ
იონათანისი 75: ლა არცა ურმან ურცოდა... 0 (α 14,3)
მძრ.: ὁ λαός: ἰηουή/ιερη (ქრეკას).

მსგავსი ჭაქვები, რცა ხან ურთ ლა ხან მერე ნუსხაში იჩენს
თავს გალაქრის ანოცესში გაჩენილი შეცდომები, ამავა დრის ამ რ
ნუსხას (70) მრავალგვამ ისეთი ნაკობვებშიც, რადილთაც გარდა ამ
ნუსხებისა სხვაგან ვერსად ვხვდავთ, - გვაგარაულებინებს ურთი სა-
ურთო დენის არსებობას, რადილიდანაც, ურთის მიჩნვ, იერუსალიმური,
ხელს მერეც მიჩნვ; სეკური რედაქცია ჩამოყალიბდა. გარდა მერე
დებულისა, ამის სასარგებლოდ უნდა ლაქარაგებებს შევიდვი ჭაქვებიც:

1) იერუსალიმური მრავალ რედაქცია, სეკური - ვრცელი. გვაქვს
რამდენიმე საჩინააქტივობა შეიძლება: იერუსალიმური ვრცელია,

წმკურნი კი მიკლე (α 14,18; α 14,35; α 17,6; α 20,13 და სხვა)

2) წმკურნი რედაქციითი დადასტურებული რამდენიმე ისეთი ნაკრები-
ბვა β 8,8 კალი, β 13,30 ვატი, β 21,5 პანეტი), რამდენადაც იერუს-
სალიმურში უკვე ვეღარ ვხედავთ.

მაშასადამე, უ ნუსხას რამ ხელთ შექმნოდა სწორედ ის ფაქტობრივად,
რამდენადაც წმკურნი ნუსხის ვრცელი რედაქცია წარმოგვიტანს, ზემოთ
აღნიშნულ ფაქტებს მასშიც გარკვეული ასახვა უნდა ეძიება. ამიტომ,
მეზემოლოგთა, ისინი საკითხი მიკლე და ვრცელი რედაქციების ქრისტი-
ანობის თანამიმდევრობის შესახებ, ე.ი. რამდენი რედაქციის ჩვენ-
თან უნდა მივიჩნიოთ უფრო ანტიკურად და რა თანამიმდევრობით დადა-
სტურება ეს ნუსხები ამ თვალსაზრისით.

თუ გავიხსენებთ, რამ წმკურნი ნუსხა 978 წლით დასრულებულია და
მის ნუსხებში დადასტურებული ვრცელი ფაქტობრივად წმკურნად მივსა-
ჯრითს ავლენს, ხოლო იერუსალიმური ნუსხა კი XIII-XIV სს. განე-
კუთვნება, საკითხის დასა და თითქმის ანტიკურად საფიქრო. მაგრამ საქმე
რამაშია, რამ მიკლე და ვრცელი რედაქციების ფაქტობრივად ურთიერთ-
მიმართების გუდასმითი ანალიზის შედეგად ამგვარად საკითხის დას-
მა მიუღონდელი უკვე აღარა ჩანს.

პირველი, რაც ამ შედეგების დროს თვალში გვაცხადია, და რაც
სისტემატურად მივხრება მთელი ფაქტობრივი მანძილი. არის ის, რამ
ვრცელი ნუსხები თავიანთი ნაკითხვებით უმთავრესად ურთიანეთს ემი-
ხრობა და ერთ მხარეს დგას, ხოლო მიკლე სხვაობს მათგან და ცალ-
კვანა, ამავად დროს სწორედ ეს უკანასკნელი შედეგებით ვრცელი რედაქ-
ციებთან, უფრო ანტიკურად დამსაჯარ წარმოგვიტანს. ზემოთ ჩვენ საა-
მისად დავიმჩნევთ საკითხ მიკლეობის ფაქტობრივი მასალა (აღგუაღე უ]

X ზემოთ ჩვენ განვიხილეთ ისეთი მიმდევრობის, რამდენადაც მიკლე ფაქტობრივი
სხვა ნუსხებისაგანაც მიკლეობის მხარესაა. ამგვარი ფაქტობრივი
სამართლებრივი ხასიათისა და მათ გარკვეული ახსნის ეძებება.

აღვად დოს, მარაგანდვილი უ] მუდგ დოს, რხინება უ] მუნდობა დოს, ჩაგხუჭი უ] ჩაბარახი დო, გარჩნა უ] მუმიჭუარვა დოს, მკვერ-
ბელი უ] მუბაძიბელი ჭრჭიდა დოს, მთგება უ] მთავება დოს
სურნი უ] მუნება დოს, მუნება უ] მუნრასა-გაგა დოს და სხვა. იხ.
გვ.16).

განვიხილოთ კიდევ ზოგი მათგანი:

ა) მთვეებარი უ] მჭკურველი დოს: და მ თ ე ე ე ბ ა რ ი
იგი, რმელი გამთვიდობა მანაკისა მისგან უცხოთესიდასა, სამად
გუნდარ განიყოფილა უ: და მ მ ე ე ე რ ე ე ე ი ი, რმელი გამთ-
ვიდობა უცხოთესიდასა მათ... დოს. (ქ 13,17).

მთვე რედაქცია სხვაგანა მ "მთვეება" ჭრქის იყენებს, ვრელი
რედაქციები კი ყვირან მას: აქ მიიღეს ვანის მცველიან ნაწილი
მთვეებარსა მან და ზოგან განიყოფი უ: სწორად მიიღონ ყველა -
ვანის მცველიან და მცვეუნავებან დოს (ქ 30,24); მღრ. აგრეთვე:
მიმთვეება უ] მუნება დოს (ქ 14,14), მიმთვეება უ] მელა მივდობა
დოს (ქ 17,25). აღნიშნული ჭრქინები სამასთან ასეა განმარტებელი:
მთვეებარი - ლამსხმელი მლქაძქრე; მჭკურველი - სარდათ მარცხა,
კონა მარჯარი. მინარსობილი ვ სკანასკნელი უფრო ახლს მას
სამანად მუნდნე-სამხურის ჩვეუნებასთან: *δίαφορέω* (=მარ-
ჩვიდა, გარყუნა, მახებუნა); *κατακλιθή* (=გამოწყნელი,
მომსპობი, გამანარტებელი). ცხარა, "მთვეებარი" და "მჭკურ-
ველი" სინონიმებია, მაგრამ მიითებულ კონტექსტში (ქ 13,17)
"მთვეებარი" = ლამსხმელი მლქაძქრე - გაყილები უკეთ გამოწყნება,
კინე "მჭკურველი". მღრ. ქ 30,24 სარდა "მთვეებარი || მცვეუნა-
ვი" დამირისპირებელი "ვანის მცველი"-მან.

ბ) ლახვვა უ] ლვარდნა დოს: და აქ ნუ და ი თ ბ ე ე ე ნ
სისხლი ჩევი მინაძე უფლისა უ: და აქ ნუ და ე ა რ ე ე ე ი ი
სისხლი ჩევი მინაძე უფლისა დოს (ქ 26,20). მღრ. *πρόσ*

1/ *Որոշակալի մասին քննարկումը ընդգրկում է միայն
 իրավաբանական, օրենսդրական և տնտեսական անհրաժեշտ
 միջոցներ, որոնք կհանգեցնեն օրենսդրության մշակման
 և կիրառմանը:*

2/ *Որոշակալի մասին քննարկումը ընդգրկում է միայն
 իրավաբանական, օրենսդրական և տնտեսական անհրաժեշտ
 միջոցներ, որոնք կհանգեցնեն օրենսդրության մշակման
 և կիրառմանը:*

3/ *Որոշակալի մասին քննարկումը ընդգրկում է միայն
 իրավաբանական, օրենսդրական և տնտեսական անհրաժեշտ
 միջոցներ, որոնք կհանգեցնեն օրենսդրության մշակման
 և կիրառմանը:*

4/ *Որոշակալի մասին քննարկումը ընդգրկում է միայն
 իրավաբանական, օրենսդրական և տնտեսական անհրաժեշտ
 միջոցներ, որոնք կհանգեցնեն օրենսդրության մշակման
 և կիրառմանը:*

5/ *Որոշակալի մասին քննարկումը ընդգրկում է միայն
 իրավաբանական, օրենսդրական և տնտեսական անհրաժեշտ
 միջոցներ, որոնք կհանգեցնեն օրենսդրության մշակման
 և կիրառմանը:*

5. Դարձյալի իրավունքներն ու ժողովրդականության լայնացումը

Սակայն 1920-21 թվականին լայնացումը չէր հասնում իր նշանակությանը, որի հետևանքով 10 տարի և 4 ամիս անընդմեջ լայնացումը չէր կատարվում (մեծ թվերով 1917-18 թվականին 58 միլիոն իրականացված), սակայն 1922 թվականին ընդհանուր առմամբ լայնացումը ընդհանրապես չէր կատարվում: 1922 թվականին ընդհանուր առմամբ լայնացումը չէր կատարվում, որի հետևանքով 1923 թվականին ընդհանուր առմամբ լայնացումը չէր կատարվում, որի հետևանքով 1924 թվականին ընդհանուր առմամբ լայնացումը չէր կատարվում, որի հետևանքով 1925 թվականին ընդհանուր առմամբ լայնացումը չէր կատարվում:

Չնայած դրան ժողովրդականության և լայնացման լայնացումը ընդհանուր առմամբ լայնացումը չէր կատարվում: 1926 թվականին ընդհանուր առմամբ լայնացումը չէր կատարվում, որի հետևանքով 1927 թվականին ընդհանուր առմամբ լայնացումը չէր կատարվում, որի հետևանքով 1928 թվականին ընդհանուր առմամբ լայնացումը չէր կատարվում, որի հետևանքով 1929 թվականին ընդհանուր առմամբ լայնացումը չէր կատարվում, որի հետևանքով 1930 թվականին ընդհանուր առմամբ լայնացումը չէր կատարվում:

Գ	ՁՕՁ	LP**
17,3: և ընդհանուր առմամբ լայնացումը չէր կատարվում	և ընդհանուր առմամբ լայնացումը չէր կատարվում	և ընդհանուր առմամբ լայնացումը չէր կատարվում

1 "Խորհրդային Միության ընդհանուր առմամբ լայնացումը չէր կատարվում և ընդհանուր առմամբ լայնացումը չէր կատարվում" Ե.
 2 ժողովրդականության և լայնացման լայնացումը չէր կատարվում.
 X լայնացումը: 1-28; 2-36; 3-21; 5-12; 6-21; 7-12;
 16-23; 17-58; 18-9; 23-28; 24-23; 28-25; 29-11;
 31-13; 31-17; 5-10; 6-12-20. Գործառնական լայնացումը չէր կատարվում.
 XX L = լայնացում, P = ժողովրդականության լայնացումը.

սասնոս ժպտս LP: καὶ τὰς δ' ἑκά τρυφάσῃαι τοῦ γάλακτος
τοῦτου εἰδούσευς αὖ χιλιάρχαι; Ըյ՛տրոհմահր՛ղնս "սասնոս-
ժպո" Երհ՛մ. ԽԼԼԱՐՔՈՏ-Ն Ժպ՛ղնս Բահս յահաղ՛թո; Երհ՛մ. Բս
սոո յնյ Երհ՛մ յո՛ղրոյ (Թոյ՛թյահ ՉՕՏ) Երհ՛մ ժպտս մս
ԾԿՕՏ.

Չդոյրհո՛ծ ԲսԹհԵԹը՛ծըրԹահսԿ Ժահ՛յՅՅՅոո Բահս, րհԹ Ըյ՛տրոհմա-
հր՛ղնս Բս ԾԿՕՏ Երհնց՛ղնս Թյ՛նթո Եսգր՛ժհո՛ժԲ ԵնՅահ՛ծն յրհմս-
ԵրոոնսԺսհ. ԹսգրհԹ սյս-ոյ ժպտ ոհղնս ոնյոո ժպ՛թընԿ, րհԹ սԹ
րհ Թյ՛նթն Ժահ՛յՅՅըր Երեղ՛ղնս Երհթորո մահնԿ Թոյ՛թՅՅըն, Թնց՛ղյ-
Թո՛մսԹո ԺՅճյ՛ն Թյ՛նթյոհԵրհ Երեղ՛ղըրըն Ըյ՛տրոհմահր՛ղնս Բս
Երհնց՛ղնս Երհրհն. սյՅՅ ԵսցրհԹըր՛ժս ոն ժպ՛թո, րհԹ Ըյ՛տրոհմահր՛ղնս
Բիցնց՛ն Զոգ ԵրհնհսԹս Երեղ՛ ՍոսնԹոյն սՅղնս Բս ԶոգԹսհ Նսչընս.
ԺսնսԿՅոհր՛ղնո յն յնց՛ն 1 Երեղ. 2 ժպտն ԵսչոԹնս, րհԹըրԿ Թյ՛-
նթյոհԵրհ ցՅղնսԶ յնհԹ Ն ԵրհնհսԹս ԹՅս Բս սԹսՅ Երոցնն Եր-17
ժպտն ԵսչոԹնս, ԵսԲսԿ Ըյ՛տրոհմահր՛ղնս ԹսնԲս Կ ԵրհնհսԹս Նս-
ժյսԹոնս սԹյԹսՅնց՛ղնս յԲՅՅո:

○*

LPS

Ը 2,23: Բս յթցն մս յո: րհ
ահոն Ես՛Թըրն յՅ ժպրըրն,
րհԹըր յնյ ԵրհսԹոն Եր
Թրթընցս ժպրըրն յրնս
Թոնցս յղոնս?

Բս 3րդն¹ մս: րհԲսԹն
յթրհ² ոյ՛ժ Սոթցնս սԹո-
նց՛ր, րհԹըր ԵրհԹոն⁴ 3ո-
րնսԺսհ յղոնս յրնս?

սԹ ժպրն ԵնՅսԺսնԿ Թո՛Յոյրն ԵրհսԹոս Երհնհրհրը՛ծըր, Թսգ-
րհԹ, Եր-17 ժպրն ՉՕՏ յՅՅ ԿԲՅ ԹՅս Բս սնԲս Կ Երհնս յԹս-
նց՛ն Թոյ՛թոհոհր՛ղն:

1 3րդն Ն. 2 յթր Ն. 3 Թոնց՛ր] սԹոնցն L. 4 ԵրհԹոն] +Եր L.

* ԾԿ նյննց՛ն ԸյՅՅԿԹյհո.

- ՝17,35 ... Ձեռքով մտնելով և
 ժողովարանի և մտնելու ոգի
 ՝17,36 -
 ՝17,46: Երբեք չենք մտնել
 յայնտեղ և չենք մտնել
 և չենք մտնել
 և չենք մտնել
 և չենք մտնել

Արևիկալի մտնելու ժամանակը սպասելու և չենք մտնել:

1) Ինչպե՞ս ժամանակակից ժողովարանները մտնելու ժամանակը
 մտնելու և մտնելու արևիկալի մտնելու ժամանակը? 2) Երբեք չենք
 մտնել մտնելու ժամանակը մտնելու և 3) Երբեք չենք
 մտնելու ժամանակը մտնելու ժամանակը: Մենք
 ժողովարաններում, ինչպե՞ս, ինչպե՞ս, ինչպե՞ս մտնելու ժամանակը
 մտնելու ժամանակը?

Երբեք չենք մտնել մտնելու ժամանակը մտնելու ժամանակը.

V. **მეფეთა წიგნების ქართული რედაქციების მიმართული-
სათვის ბერძნულთან.**

რთქლასაც ჩვენ მეფეთა წიგნების ქართული რედაქციების ურთი-
ურთმიმართების საკითხს ვიხილავდით, პირველ ყოვლისა, ყურადღება
გადავამახვილეთ იმ ნიშნებსა და თავისებურებებზე, რომელთა მიხედვით-
დაც შეესაძლებელი იქნებოდა ნუსხათა ურთიერთსივრცისა და ამ ნუს-
ხებში რედაქციების ქრისტელოგრაფიული განსაზღვრების დადგე-
ნა.

ამასთან დაკავშირებით ჩვენ მიერ განხილულ მასალებში
ამჟამად შეიმჩნევა ის ფაქტი, რომ მეფეთა წიგნების თითოეულ
ნუსხას ბრავალგონი მუხურება-შეწამების კვლი ატყვია, რომლის
ურთიერთობის ისე მათგან დამოუკიდებელ წყაროსთან. მეფეთა წიგნ-
ების გვესტუალური სიწმინდე და არამიყარებუ სწორედ ამითა ჩანს გაპი-
რობებული. სხვას რომ თავი დაანებოთ, ამის ყველაზე კარგი საბუ-
თია ის გარდისგებური მოძრაობა, რომელსაც Γ რედაქცია იჩინა
 Υ და Υ' რედაქციების მიმართ ურთის მიხედვით, და Γ რედაქციის
მიმართ. მეორეს მიხედვით. ამავდროულს, თუ Γ რედაქცია შედარებით
მოწინდელია, არც Υ და Υ' რედაქციები იძლევიან ბოლომდე ჩა-
მოყვანილებულ სურათს.

მიუხედავად ამისა, აღნიშნულ რედაქციებს განიხილეთ ისეთი
ნიშნებიც, რომლებიც ამ არამიყარე სურათის შემადგენლობის რედაქცი-
ებში იხილება. ერთ-ერთი ასეთი ნიშანთაგანია ქართულ რედაქციებში
დადასტურებული საერთო ფონა, რომელიც, თავის მიხედვით, გარკვეული

X სანიღბსფრასკით მასალებში არ მოგვეყვას Γ რედაქციის, მაქარის
მიხედვით ჩვენება, რომელიც სინგრაფიურად LXX ვახუშტის
გვესტეს მიხედვით. ისედაც გადარჩენილ მასალებს, ეს ბედავად
დაამტრებდა. γ

რთქორც ცნობილია, არც სუპრანტენა პირვანდელი სახით ჩვენამდე
 მიღწეული. იგი დაფუძნულია სამი უმთავრესი რედაქციის: ^X რჩივინის,
 ლუკიანესა და ისვიქი ალექსანდრიელის რედაქციებზე. ამ სამი რე-
 დაქციიდან რჩივინს იღებდნენ საფუძვლად ქართული ბიბლიის დასაბუთ-
 სის ან გასწორებისას? ამ კომპლექსს სამივენივეს ლიტერატურაში ასე-
 თი პასუხი არსებობს: "ვინაიდან ქართულ ეკლესიას იმდროისთვის კარ-
 თინი ჰქონდა სირია-ანტიოქიისთან და VII-VIII საუკუნეებშიდან ან-
 სტანტინეპოლისთან, სადაც მიღებული იყო ლუკიანეს რედაქცია, აქრი-
 თურად შეიძლება ითქვას, რომ მიმდინარეობს ეს შედარებითი
 ხელთ შექმნილი ამ რედაქციის ფაქტობრივად. ამ მისაზრებას დიდი ქართული
 ფაქტობრივად აქვს მხარდა: 1899 წელს გამოვიდა რუსი ბიბლიოგრაფი
 М. Благовещенский-ის რუსულენოვანი "Книга Плач, Опыт исследования
 исагогико-эстетического", რომელშიც ავტორი არკვევს იერონიმის
 გამოცემას. ავტორის შეფასებითა ყველა დასაბუთებულია ამ წიგნისა და, სხვა-
 თა მათის, ქართული ფაქტობრივად აქვს 978 წლის ბიბლიოგრაფი. მას ქარ-
 თული ფაქტობრივად შეუდარებია სამივე რედაქციისაგან და იმ უფ-
 რთობა დასაბუთებულია იმის, რომ ქართულ დასაბუთებას ს ა ფ უ ძ-
 ვ ლ ა რ უ ძ ე ვ ს (ხაზი ჩვენია, უ.ფ.) სომხური ფაქტობრივად და ბერ-
 ძული ლუკიანეს რედაქციისაგან (стр.192-221)^{XX}"; აქ შეიძლება უნდა
 შევნიშნოთ: მ. ბლავოშენსკის ქართულ-ბერძნული ფაქტობრივად საბუ-
 რთულად შედარების შედეგად, მარჯვლად, დაბეჭდილია ასევე (იხ.
 მისი რუსულენოვანი 218-220 გვ.), რომ ქართულ დასაბუთებას LXX ლუკი-
 ანესიური რედაქცია უძველესი საფუძვლად, მარჯვლად არა აუცილებლად ამ

X აქ აღარაფერს ვამბობთ ავტორისა და სუბიანტის დასაბუთებაზე,
 რომელთა ვარიანტებიც აქა იქ დასს იხილეთ ქართულში; იხ. მ. ხა-
 ნაშვილი, ნაშრომი, III, გვ. 37-70; კ. კაკაბაძე, დასაბ. ნაშრომი,
 გვ. 425.

XX კ. კაკაბაძე, ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორია,
 ტ. I, გვ. 424-425, 1960.

რეცენზიის სომხური ფურცლის მუშავებით, ავტორის შენიშვნა, რძი
 "и з других переводов на грузинский текст
 имел несомненное влияние Армянский. Следы такого влияния Армян-
 ской библии отмечены в примерах 6,7, 33,92,156, 208 (см. осо-
 бенно 156,208). В указанных местах грузинский перевод следует
 только Армянской библии. В других случаях Армянская библия
 упоминается и а р я д у с другим^Х кодексами", ცხარია არ უნდა
 გულისხმობდეს ქართული თარგმანის უაჭვრად სომხურიდან მიმდინარე-
 თბას. სომხურს ავტორი იხსენიებს სხვა იმ თარგმანებს გვერდით,
 რძიჯთა გავრცედა ქართულ ფურცლს აფერხა, და არა რეკორდს ურთავრთ
 თარგმანს, რძიმიმდინარე ქართული მიმდინარეობს.

მაშასადამე, ლუკანუს რეცენზია არის ის საჩინოვებათა ნიშა-
 ნი, რძიჯთა ციციკის ქართულ თარგმანზე მუშაობისას განსაკუთრე-
 ბულ ყურადღებას უნდა ვაქცევდეთ.

ამ ფარსაზრისით მეტეა ნიგნების მუხნავრად ღრიად საფურად-
 ღებთ ფაქტობრითი მასალა მიგვცა: ჟანა, რძიჯთა მეტეა ნიგნებში
 მიკვეთრად გამიგნთა და წარმთარგუნს იმინნანგ ჟანას, აქამ ლუკა-
 ნუს რეცენზიიდან მიმდინარეობს. ამ რეცენზიის გავრცედა თავს იჩუნს
 თიქმის ყველა იმ მუშაბვრადი, რძიმიმდინარე ქართული ფურცლი სხვაობს
 LXX ძირითადი (ავტორიურნი ნუსხის) ფურცლისაგან.

ლუკანუ ანგილოურნი უბეგვრკურნი სკოლის რამაარსებულნი იყნ
 (გარდაიყვარა 312 წ.). რნიგუნის საპირისპირთ, რძიმიმდინარე რეცენზია
 მიხლოდ საბუენიურთ მიზნებისათვის იყნ განკუთვნილი, ლუკანუს რე-
 ცენზია, ჩანს, იმთავითვე არაქვრკული მიხმარებისათვის იყნ გამი-
 ზნული. ამ რეცენზიამ, მარტა, სულ მარე ღართა გავრცელება ქვედა,

Х М. Б л а т о в е щ е н с к и й, Книга Псалм, Опыт исследования
 исагогико-экзегетического, Киев, 1899, ст. 221.

რამისც დიდი რაღი ითამაშეს ანტილოქურნი სკოლიდან გამოსულმა ღუგუშ-
 გუბმა და სავტოლისი მამუბმა. სეპტუანტის ფაქტის რევიზია, რამი-
 დისც ლუკიანეში მითხდინა, რამდენიც ირკვევა, ეფრენობა უძველესი ფა-
 სტების ჩვენებას, მხედველობაში ვაქვს ინტელისში აღმოსაჩენილი ე.წ.
 მანქანტერის ბერძნული პაპირუსი. ^{XX} 458, რამდენიც ლუკიანეს რეცენ-
 ზიონსაფის დამახასიათებელ ნაკითხვებს ვაჩვენის, პაპირუსი გალა-
 წერილია მუხრე საუკუნეში ჩვ.წ.ჯღმარნიცხვაშიც და მკვლევართა
 აზრით ^{XXX} შერიცავს ბიბლიის უძველეს ფაქტს, რამდენიც ჯერ არკვე
 სეპტუანტის ჩამოყალიბებამდე უნდა ვქონოდა. ლუკიანეს რეცენზიის
 წყაროებამც ასევე მიჩნეულია სირიული პეშიცა და *Vetus Latina*.^{****}
 დიდი მნიშვნელობა ენიჭება აგრეთვე მის თანხმობას ისტორიულ წყა-
 რებთან, განსაკუთრებით იმსებ ღლაბიონის ცნობებთან და სხვა.
 ცხადია აგრეთვე, რამ ლუკიანე ანჰარისში უნდა ებრაულ წიგნიწაღ-
 სამც, ^{XXXXXX} რამდენსაც მასწავლებლ ფაქტთან შედარებით ვაყარებთ არ-
 ებრული ვითარება უნდა ქონოდა შემოწმებული. ღვიმ მასწავლებლ ფაქ-
 სტთან ლუკიანეს რეცენზია სეპტუანტის სხვა რედაქციებთან შედარებით
 ხან ყველაზე მეტ საერთოს აკრებს, ხანაც ყველაზე საჭრდნობლარ გან-
 სხვავდება მისგან.
^{XXXXXX}

x Septuaginta id est Vetus Testamentum graece
 iuxta LXX interpretes, edidit Alfred Rahlfs,
 vol. I, Stuttgart, 1958, 83. xiii.

xx Paul E. Kahle, *Die Kairoer Genissa*, Berlin, 1962, 83. 171.

xxx Paul E. Kahle, *დასახ. ნაშრ. 83. 234.*

xxxx Th. Stockmayer, *Hat Lucian zu seiner Septuaginta-
 revision die Peschito benutzt?* ZAW, 12/1892;
 Bo Johnson, *Die Hexaplarische Rezension...*, Lund, 1963.

xxxxx Энциклопедический словарь, издатели: Ф.А.Б р о к г а у з
 И.А. Е ф р о н, Т. 35, стр. 91.

xxxxxx Bo Johnson, *დასახ. ნაშრ. 83. 70-83.*

საწინააღმდეგო აზროვნის მიხედვით სპირიტუალურ იქნის. ძველია ღებია, სწავლების ეს ჩვენება ძველი ვიდეოების ანარქია, და პირიქით, ძველი სხვაგვარი მტკიცებულება გვქონდა და — თან მისი დახლები — ღებია მტკიცებულებით გვიანდელი საფუძვრისა, ერთი კი ცხადია, ამჟამ — მ ა რ ე ა რ ი თ ე რ ი რ ა ს წ მ ბ ე უ რ ი რ ე რ ა ე მ ი ე რ ე - ლ ა რ ა რ ს ე ბ ი თ ა რ ს ხ ვ ა წ ბ ს ე რ თ მ ა ნ ე თ ი - ს ა ო ა ნ, ხოლო სწავლების გავსების დეტალური ვიდეოება ამასვე მოწმე ვლენ გვახებებს.

დავითმწმომოთ საგოგონებთან ერთად მასალა:

α 10, 2: ἀλλορένους μεγάλα Β: Ἰεζουσεδუ ყაყი-
 ყენ Ἀπ] ρεβηβρίας ἀλλορένους μεγάλα β+ι Syj ;
 შუა დეი ნახებობებს Ḃ: სამხრის (სამხრით DS) ზრებს და იწინა
 ვლენობა DOS.

α 10, 3: ἕως τῆς ὄρουσ Ἐφῶν Β: ἡ ყაყიჰენ ჰერ-
 რაჟ Ἀπ] ἕως τῆς ὄρουσ τῆς ἑκλεκτῆς β+ε(mg) Lat:
 მუხასა მას (+თან DOS) მუგენიჟსა DOS.

α 13, 5: τριάκοντα χιλιάδες Β: κερკუნენ ჰაყაჟ
 Ἀπ] τρεῖς χιλιάδες β+': სამ ათასობა DOS; მ. მტკიცებუ-
 რი დუგანებს რეგენზიის ამ ნაკობვას სინიქლირან მტკიცებუებ ბი-
 იბებს.
 XX

Х Н. М а р р, "Заметки по текстам св. Писания в древних перево-
 дах армян и грузин": ХВ., II. стр. 163-174, 263-274, 373-388;
 т. III, 249-262; т. IV, 229-245, М. Т е р - М о в с е с я н, Исто-
 рия перевода библии на армянский язык, С.-П., 1902, №3,
 ст. 15-25.

XX Jh. Stockmayer, ოსაბ. ნაძრ, გვ. 221; იბ. აგრეთვე: die Le-
 art in β+ findet eine stütze in der pschita. Der Lucianische
 Text zeigt zuweilen dezartige anknüpfungen, wie es auch hd-
 ufig mit Syj übereinstimmt, Bo Johnson, —
 ოსაბ. ნაძრ. გვ. 119; რეგენი ამას ჩვენს ნიშნებში რაგვანახებებს,
 ღებია მტკიცებუებ ბიბლიარ Syj ჩვენებას ებიბობა; მასსაკობებობი
 კი იქ, სარაჟ β+ი სინიქლირან საგნით ნაკობვებს ავლენს.

α 16,1: ἔξουδένωκα Β: անարգեպի Աշմ] ἀπώ-
ραι β+Chz τ(mg): Յանթոթորթոյն 0: Յանթոթորթոյն ՉՄՏ.

α 17,12: ἐν ἀνδραβεν Β: յարսի Աշմ] ἐν ἔτεσεν
β+Syl: in diebus Lat: Յոնար յամ Կ; սորոյորոս Յանթոթորթոյն
Բայտոթորթոյն Յանթոթորթոյն յայն. ^{XX} Ենթորթորթոյն, որոյ Կ Ենթոթ
թորթորթոյն Յ+ -Լ Յանթոթորթոյն: καὶ ὁ ἀνὴρ πρεσβύ-
τερος ἐν ἡμέραις Σαουλ ἐληλυθὼς ἐν ἔτεσεν β+gbi:
Ես ԿՅՅ յայն ԿՅՅ Յանթոթորթոյն (+թորթոյն Ենթորթոյն Յանթոթորթոյն ԿՅՅ
Յանթոթորթոյն յամ Կ)ՉՄՏ] καὶ ὁ ἀνὴρ ἐν ταῖς ἡμέραις Σα-
ουλ πρεσβύτερος ἐληλυθὼς ἐν ἀνδραβεν Β: Ե- ԿԿԿԿ
յարսի Ա- ԿԿԿԿ Աշմ. ^{ԿԿԿԿԿԿ} Յարսի Աշմ.

α 17,37: ἐκ χειρὸς 10 Β: ի ԿԿԿԿ Աշմ] ἐκ
στομάτος β+Co Thdtgh: Յանթոթորթոյն ՉՄՏ.

α 17,55: εἶπεν Ἀβεννήρ Β: Ե- ԿԿ ԱԿԿԿԿ
Աշմ] ἀπεκρίθη Ἀβεννήρ καὶ εἶπεν β+: Յանթոթորթոյն Յանթոթորթոյն
ՉՄՏ] - 0.

α 18,1: καὶ ἐγένετο ὥς συνετέλεσεν ԿԿԿԿ
πρὸς Σαουλ Β: Ե- ԿԿԿԿ ԿԿԿԿ ԿԿԿԿ ԿԿԿԿ ԿԿԿԿ ԿԿԿԿ
ԿԿԿ ԱԿԿԿ Աշմ ≈ Ես Յանթոթորթոյն Յանթոթորթոյն Ես Յանթոթորթոյն յայ Յանթոթորթոյն
Ես Յանթոթորթոյն ՉՄՏ] καὶ ἐγένετο ὥς ἐβῆ ԿԿԿ Δαδ πρὸς Σαουλ
καὶ β+gbi τ(mg): Յանթոթորթոյն Յանթոթորթոյն Ես Յանթոթորթոյն (0 Ես
ԿԿԿԿ).

α 20,16: εὐρεθῆναι τὸ ὄνομα τοῦ ԿԿԿԿ
τοῦ οἴκου ԿԿԿԿ Β: ԿԿԿԿ ԿԿԿԿ ԿԿԿԿ
ԿԿԿ ԿԿԿ ԿԿԿ Աշմ: ԿԿԿԿ ԿԿԿԿԿԿ ԿԿԿԿ ԿԿԿԿԿԿԿԿ

X α-տո սրճոթորթոյն Յանթոթորթոյն ԿԿԿԿ, ԿԿԿԿ β-տո ԿԿԿԿ.
XX ԿԿ. Stockmayer-ո սորոյորոս Յանթոթորթոյն Յանթոթորթոյն Յանթոթորթոյն
ԿԿԿ α 14,49; 15,7; 17,18; 19,16; 31,4 Ես Յանթոթորթոյն
Ես Յանթոթորթոյն ԿԿԿԿԿԿԿԿ. Յանթոթորթոյն ԿԿԿԿԿԿԿԿ.

υαβρως ραυθουβυα S] ει̇ ε̇ξαρθησεται τω̇ υ̇λωναθαν μετα̇
του̇ ο̇ικου Σαουλ β+iε(mg): ρα ρηδωαδωα θηρδωαυα υαβρως
υαυρυνου υ: ρα ρη ρη ρηδωαδωα υρδωαυα υαβρως υαυρυνου υο.

α 20,40: και̇ υ̇λωναθαν̇ ε̇δωκεν B: τε τε γ ρηυ-
υιρως Αζμ] και̇ ε̇πε̇δηκεν υ̇λωναθαν̇ β+:

υαυρυνου ρηδωαδωα υο: υαυρυνου(?) ρηδωαδωα S (υ ρηδωαδωα).

α 23,3: τα̇ δκοϋλα̇ B: υιυιρ Αζμ] τα̇ς κου-
λα̇δα̇ς β+gi: υρδωαυα υοS.

α 26,2: ει̇ς την̇ ε̇ρηρον̇ Ζειρ B: υιυιρως υιρως
ρηυως Αζμ] ει̇ς την̇ ε̇ρηρον̇ την̇ αυ̇χρω̇δη β+giε(mg) Lat:
υρδωαδωα υαυ υρδωαδωα υοS (υ ρηδωαδωα).

α 27,8: και̇ ε̇πε̇τι̇θεντο̇ ε̇πι̇ παν̇τα̇ τον̇ Γεσειρ B:
τε υιυιρως υιρως η̇ υιρως υιρως υιρως υιρως υιρως
η̇ Αζμ] και̇ ε̇πε̇τι̇θεντο̇ ε̇πι̇ παν̇τα̇ τον̇ ε̇γγι̇ζοντα̇
και̇ ε̇ξε̇τεινον̇ ε̇πι̇ τον̇ Γεσεουρα̇ον̇ β+ε(mg) gi Lat
ρα- ραυρυνου̇ υαβρως υαυ ρηδωαδωα ρηδωαδωα υοS.

α 28,24: δα̇ραλις νοτια̇ς B: υιυιρως υιρως υιρως
Αζμ] ροβχ̇ριον̇ γαλαθ̇ρον̇ β+i(mg) ε(mg) Syⁱ:
υρδωαδωα υαυ υρδωαδωα υοS.

α 29,5: εν̇ χορο̇υ̇ς B: η̇ υιρως Αζμ] αι̇ χορε̇υ̇
ου̇βαι β+Co Eth γz(mg): υρδωαδωα (υρδωαδωα) υοS (>γ)

α 30,17: και̇ τῆ̇ ε̇παυ̇ριον̇ B: τε η̇ υιρως υιρως
Αζμ] και̇ ε̇δαν̇ατωσεν̇ βοc₂. Syⁱ: _____
υαυρυνου̇ υαυ υρδωαδωα υρδωαδωα υ: υαυρυνου̇ υαυ υρδωαδωα υρδωαδωα υοS.

1 ραυρυνου̇ υ. 2. υαυ]-γ 3. υρδωαδωα υ. 4. υρδωαδωα υ.

լսյա՞ր ըս Զըպորոտ զարձաթի զանժոյցի ըրժո՞ղար ոգո, Խաժոյոյ տոժար-
 ցա տոյզւնս ըստոյո՞րցն ոնարտա մատտա մոնտա ժոյնտա ճոյնս. ըս մոն-
 ցոյցոյն յոնկա մոնզան մոյոյնկա ստոյնսմոյոյն յստո ջ : տոժարմոյոյ զանժոյ-
 ցի ըս ըրժո՞ղար իւոյն ճոյնս ըս զոյնժո զամուզն յնարարոտ ըս իւոյն մոյո-
 ցար Բարոյոյտոյոյնոտ ըս ժոյնտոնոյնոտ յնարար ըս ճոյնտ, տոժարցա տոյ-
 ընկս, ոնարտա զոնոյցն իւոյն՝ ճոյնս. ըս մոնկցոյցն մոնտան ժոյննո տոժար
 ստոյնսմոյոյն յստ՝ Դ .

յո տրոյարո մոնկցոյցոտ սոն Խանս Խոցոտոյ MT-ժո ոնո B-նս
 ըս Լոմեիտոյ տարժոմաժո, սո ոլնոնն մաս սոյ յնարարոն B, S Խոյնս-
 տոյցն; մոտ յոյոտ Լսզոյնարոյցն Բ + -տոն ՋԴԾ Խոյնստոյցն տոն-
 ինտնս. մարտարոն, յնարարո զարցոյցը տոնոյնս՝ յո ուոյնս, Լս-
 մարոյոյոյնո ման ըրժո՞ղոնս յո յոնոնոյնո յոյոտ Բարտարստ յո ըստոնտա
 ըս Խոց ժոյնտոյցնսմո մոյնժոյնս իւոյնոյնոյնո տոնտն մոյոյնոյնո մոն-
 ժոյնոյնո ժոյնարոյնոտ ժոյնարոնս: και καταβαρύνθη τὰ βέλη :
 տոժարցա տոյզւնս ըստոյո՞րցն ոնարտա || տոժարցա տոյզւնս ոնարտա զոն-
 ոյն. (ժոյն, թ11,24: ըս ըստոնոյն ոնարտո: και καταβαρύνθη
 τὰ βέλη).

թ 15,23: ἐπὶ πρόσωπον δόσῃ^{την} ἔρηλον B: Ըն ոյ
 երեսս Դանսարհին անսարհի Խոյնտնս մաս ճոյնս ջ]
 πρὸ πρόσωπου αὐτοῦ¹ κατὰ² τὴν δόσιν³ τῆς ἑλάίας
 τῆς ἐν τῇ ἔρηλω B + ῥ(mg) Lat: Բոնտոյ մոնս ճանս
 մաս ճոյնտ-ինոնտնս յոնոնտոյնո յոյնո Օ: Բոնտ ... ճանս մաս ճոյնտ-
 ինտանս, Խոյնոյ սոն յոնոնտոյնո յոյնո Չ (> Ե).

թ 15,36: ἀκούσθητε B: Լսոյն ոյ Խոյն] ἀκούσθητε και
 ἐρεῖς τῷ Ἀβεδαλω Διεληλύθαιεν οὗ ἀδελφού σου,

1 πρὸ πρόσωπου αὐτοῦ] - ῥ(mg) Lat.

και ο βασιλευς κατ' οπισθεν εν ρου διελήλυθεν, ο
πατήρ σου και εγω ἀρτίως ἀφίξομαι και εγω δούλος εἰς β+

ρα γνηστὸ ἀφίξομαι ἀπογυμνωμένος, γνηστὸ ἀφίξομαι ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος
ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος
ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος
ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος

β16,10: καταρᾶσθαι Β: ἀνήθικεν ἐκ ἀκακολο-
γεῖν β+Tkl: ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος Δ05(γ)

β17,1: δώδεκα Β: ἐρηνησμένοι ἄριστοι ἀπογυμνωμένοι Δ]
δέκα β+εχ: ἀπογυμνωμένοι Δ7.

β17,13: ὅπως γὴ καταλειφθῆ ἔκεῖ μετέλειπος Β:
γὴ δὴ ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος
ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος
ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος

β17,16: γὴ ἀπογυμνωμένος τὴν νύκτα ἐν Ἀραβίᾳ τῆς
ἐρήρου Β: δὴ ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος
ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος
ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος
ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος

β17,22: ἕως ἐνός οὐκ ἔλαθεν ὅς οὐ δειλάθην τὸν
ἐρωδάρην Β: δὴ ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος
ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος
ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος
ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος

1 ἀπογυμνωμένος - ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος 2 ἀπογυμνωμένος - ἀπογυμνωμένος
3 ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος 4 ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος ἀπογυμνωμένος

ἄρα αὐτὸς ὁ ἀποστόλος¹ ἠναγκάσθη² εἰσελθεῖν αὐτὸν ὅτι ἔθελον αὐτὸν ἕλθαι ἐκεῖ ἵνα ἰδοῦντες αὐτὸν ἵνα ἀκούσῃμεν τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου· καὶ οὕτως ἡμεῖς οὐδεὶς ἐσμὲν ὅστις ἀποστολὴν ἐποιεῖ ἡμεῖς ἵνα ἴδωμεν αὐτὸν ἵνα ἀκούσῃμεν τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου·

β18,10: τῆ ἡμέρᾱ Β: ἡμέρῃ Αζμ: ἡμέρα S] τὸ δένδρον β+: βῆμα

β18,28: ἔβόησεν Β: ἠύμῳ Αζμ] προσήλθεν β+: ἀποπροσέειπεν Syj: ὁμιλῶν D: ὁμιλοῦν-ἄνθρωπος D.S.

β19,37: παρὰ τῷ τάφῳ Β: ἡ σκεπη ὑπὸ ἡ Αζμ] καὶ ταφῆσομαι ἐν τῷ τάφῳ β+Eth: ὡς ἡμεῖς ἠκούσαμεν D.S.

β20,8: τῷ ἐν Γαζά Β: ἡ σκεπη ὑπὸ ἡ Αζμ: ἡ σκεπη ὑπὸ ἡ σκεπη S] τὸν ἐπὶ τοῦ βουνοῦ β+Ξ: ἡ σκεπη ὑπὸ ἡ σκεπη ὡς D.D.

β20,23: χελεῖν Β: χερεῖ ε: φερεῖ Αζμ: ἡμεῖς ἠκούσαμεν (?) S] πλειονοῦ β+Tht ζ(mg): ἡμεῖς ἠκούσαμεν D.D. (ἀποσ. πλείονος ἢ-ἡμεῖς, ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἡμεῖς).

ἡμεῖς ἠκούσαμεν β: φελεῖ Αζμ: ἡμεῖς ἠκούσαμεν (?) S] τοῦ δυνάστα β+ζ(mg): ἡμεῖς ἠκούσαμεν D ≈ ἡμεῖς ἠκούσαμεν (?) γ.

β21,12: ἐκ τῆς πλατείας ΒACoEth: ἡ ἡμεῖς ἠκούσαμεν Αζμ: ἡμεῖς ἠκούσαμεν S] ἀπὸ τοῦ τείχους MN Syj: ἡμεῖς ἠκούσαμεν O (> D.D).

β21,20: ἐτέθη τῷ Ραφά Β: ἡμεῖς ἠκούσαμεν Αζμ] ἀπόφασις Τιτᾶνος β+: ἡμεῖς ἠκούσαμεν D.D.S.

β22,2: κύριε, πέντα σου καὶ οὐχὶ ἰσχυροῦ σου καὶ ἔξαιρούμενος σου ἔσοι Β: φερεῖ ἡμεῖς ἠκούσαμεν Αζμ] ἡμεῖς ἠκούσαμεν σε, κύριε, ἰσχύς σου, κύριος ἡμεῖς ἠκούσαμεν σου καὶ διασωθήμεθα β+:

¹ ἀποστόλου post ὁ ἀποστόλος. ² ἠναγκάσθη ὁ ἀποστόλος]— γ.

→ β19,37] β19,38 β+

Երթողներն ընդ շտաբոս ժողով հրովն շտաբոս ժամանակորդընդհանրիցն ցո-
րոնսժան հրովնս ըս ժամանակոնն թղ ընթացման ժամկետընթացման⁴ հր-
ժան ՉՕՏ (Մ ըղղաթթ.)^X.

β 22,5: Նανάτου Β: Νικητε Αζμ] ὑδάτων β+:
Եցարտան ՉՕՏ.

β 22,8: ἔσπαράχθησαν Β: Կսկսկեցան Աշմ:
Երթողներն ՉՏ] էփանցան β+ ըսթար-ցան Օ.

β 22,11: ἔπεκάρυεν Β: նսկս Աշմ] էպեբի β+:
սթար ՉՏ: սթար Օ.

β 22,13: ἔξέκαύθησαν Β: Բորրոթեցան Աշմ] ժեղ-
թոն չալաչա կալ β+ Եանորդն սթարթա ըս Օ: Եանորդն սթարթա
սթարթա Տ.

β 22,15: βέλη Β: Կնեկս Աշմ] πετροβόλους β+:
Երթողն ընան ՉՕՏ.

ս ը ը ը: ἀετραπήν ΒΑԶ] καὶ ἔστραψεν ἀετραπήν (242):
Կսկսկեցան Կսկսկեցան: ընան ժամանակորդն ՉՏ]
կալ էճտրափեն ἀετραπήν էն չալաչի β+: ըս ժամանակորդն
սթարթաԵանորդն ընան Օ.

β 22,16: ὠφθησαν Β: երեկցան Աշմ] εφοβήθησαν β+:
Երթողներն Օ: Երթողներն ՉՏ.

β 22,21: κατὰ τὴν καθαρότητα Β: Ըսկ սրր ու -
թեան Աշմ: սթարթոնսթո Տ] ժոճան β+: ըրթոն Չ]-Օ.

β 22,23: δίκαιώματα Β: յարդարողեան Աշմ:
սթարթոն Տ] ըրթոնսթո β+: ժամանակ Չ]-Օ.

β 22,26: μετὰ δόλου ὁσωνδήθη καὶ μετὰ ἀνδρῶν

1 ցորոնս հրովնս ՉՏ. 2 ը]-ՉՏ. 3 ժամանակոն] ըրթողն ՉՏ.
4 ժամկետընթացման]-ՉՏ.
X սԹ ժամանակ Մ ըղղաթթոնն ժողովը.

τελείου τελωθήσῃ Β: ῥήτ ὑπερηγῆ ὑπερ κηρηγῆ
 κ- ῥήτ ὑπερ ὑπερηγῆ ὑπερ κηρηγῆ Αζη:
 εθρηγῆ ὑπερ εθρηγῆ ὑπερ ὑπερηγῆ ὑπερ κηρηγῆ Σ] μ ε-
 τὰ ἐλεήρονος ἔλεον ποιήσεις καὶ μετὰ ἀνθρώπων
 ὁσίων ὁστωθήσῃ καὶ μετὰ ἀδώου ἀδώς ἔξει β+:
 εθρηγῆ ὑπερ εθρηγῆ ὑπερ ὑπερηγῆ ὑπερ κηρηγῆ
 ὑπερ ὑπερηγῆ ὑπερ κηρηγῆ DOS.

β22,30: ὑπερβήσομαι τέχος Β: ὑπερηγῆ ῥήτ ὑπε-
 ηρηγῆ Αζη: εθρηγῆ ὑπερ εθρηγῆ Σ] ἐξαιούμαι ὡς ῥό-
 δχος β+: ὑπερ² εθρηγῆ ὑπερηγῆ εθρηγῆ DOS

β22,36: ἡ ὑπακοή σου ἐπλήθυνέν με Β: κ- ῥήτ ὑπε-
 ηρηγῆ ὑπερηγῆ ὑπερ ὑπερηγῆ ὑπερ κηρηγῆ Αζη] καὶ ταπει-
 νώσεις ἐπλήθυνάν μοι, καὶ ἡ δέξιρά σου ἀντελά-
 βετό μου, καὶ ἡ παῖδά σου ἀνώρθωτέ με β+:
 ὑπερ εθρηγῆ ὑπερηγῆ ὑπερ κηρηγῆ ὑπερ εθρηγῆ ὑπερηγῆ
 ὑπερ κηρηγῆ ὑπερ εθρηγῆ ὑπερηγῆ ὑπερ κηρηγῆ
 ὑπερ εθρηγῆ ὑπερηγῆ ὑπερ κηρηγῆ DOS.

β22,37: οὐκ ἐβαλεῖς τὰ κέλη σου Β: ὑπερηγῆ ὑπερηγῆ
 ὑπερηγῆ ὑπερηγῆ ὑπερηγῆ Αζη] οὐκ ἐβαλεῖς τὰς
 τρίβοις σου β+: ὑπερηγῆ ὑπερηγῆ ὑπερηγῆ ὑπερηγῆ
 ὑπερηγῆ ὑπερηγῆ ὑπερηγῆ DOS.

β22,44: εἰς κεφαλὴν Β: ὑπερηγῆ ὑπερηγῆ ὑπερηγῆ
 ὑπερηγῆ DOS.

β22,47: ὁ φόλαξ μου Β: ὑπερηγῆ ὑπερηγῆ ὑπερηγῆ
 ὑπερηγῆ με β+: ὑπερηγῆ ὑπερηγῆ ὑπερηγῆ (πλάσσω -
 лепить, образовать; εθρηγῆ β23,3).

β22,50: ἐν τῷ ἀνόματί σου πάλα Β: ὑπερηγῆ ὑπερηγῆ

1 ὑπερηγῆ] ὑπερηγῆ DOS. 2 ὑπερηγῆ] εθρηγῆ O

բու՛ սարհոս սարհոս Բշմ] շօնա կարիս բարձրորա բ+
սաեղո յճոնսա Թոշոցեցո ԾՕՏ.

β 23,9: Ղերաղի Բ: Խարսիւի Բշմ] Ղակոբ Բ+Lat Syi:
նաթոնսա ԾՕՏ (լէջել ծ Վեօ՛ Ղերաղի Բ: սուս Խարսուս
Խիւի Բշմ] էլիքն ծ Վեօ՛ Ղակոբ Բ+Lat Syi: Ես յոյս Թոշոցեցո
նաթոնսա ԾՕՏ).

ս յ յ յ: փոխաջ Բ: Կարսուսի Բշմ: Թոշոց Ծ]
Խակոբ Բ+ Syi: Թոշոցեցո ԾՕՏ.

β 23,8: օ՛տոց էթոթատ տին քոքփայնն ա՛տօ՛ Բ]
օ՛տոց ժիակօթել տին ժիակեսինն ա՛տօնն Բ+:
յոյ սթոթոթոս սանոթոյս¹ Թս Երս ԿՕ: յոյ Թոթոթոս սանո-
թոյս Թս Ծ]]- ԲշմՏ. (թր. adoznavit adoznatio-
nem suam Lat)

β 23,13: քրէյ՛նն ձոնն քրէկոնտա Բ: Էրեք յեր-
սիւի Բշմ] քրէյ՛նն էք տօնն քրէյնն ձրքայնն Բ+ i Co Syi:
սամոն² սամոս Թս Թոթոցեցո³ ԾՕՏ.

β 23,36: սիօ՛ս 10 Բ: Եյ Ե] ծ ձօ՛ւլ փօ՛ս Բ+ Syi:
Թս ԿՕ]]- ԲշմՏ.

β 24,22: օ՛ն քրօքօ՛ Բ: Կարսի-Քի Բշմ] Են ճիւղ
կա՛ւ Են ձրօքրա Բ+: Են ձրօքրա Կօ: քօթս et աքօթա Lat:
յոյոյ⁴ Ես սաեղոցո ԾՕՏ.

1.1. Թոթոցեցո լոյսանցն Կոթոցեցոսն Ես յարեղոցո

Կոթոցեցո Երեղոցեցո յնաեղո, լոյս. Կոթոցեցո սոնթոցեցոթոթո Երեղո-
ցեցոնն ոնոց Կարեղոցեցոնն, Կոթոցեցոնն սեցո Յարեղոցոց Թոթոցեցոց
յոյս Կանն երեղոց: Թոթոցեցո Կարեղոցեցոնն յրեղո երեղոց լոյսանցն Կո-

1 սանոթոցեցո Ծ. 2 սամոն] + յսոն ԾՏ. 3 Թոթոցեցո ԾՏ.
4 յոյոյ]- Տ.

α 12,6: Ἀιγύπτου BAzmS] + αὐτὸς μάρτυς $\beta + \kappa \epsilon$:
 ρσθ ρσθ θσθσθ ρσθ ϐϐϐ.

α 12,15: Ὑρῶν BAzmS] + ἔξοχου βρεῦσαι Ὑρῶς $\beta + \kappa \epsilon$:
 θσθσθσθ ρσθσθ ϐϐϐ.

α 14,24: ἔκει BAzmS] + τὴν νύκτα $\beta + \kappa$:
 ρσθ ϐσθσθ ϥ]-ϐ.

α 15,19: κυρίου 1^ο BAzmS] + κατὰ πάντα ὄσα
 ἐκάληθ' ἐ σοι $\beta + \mu \sigma \gamma^j$: ϥσθσθσθ θσθσθσθ ρσθσθσθ ϥ]-ϐ

α 15,20: Ἀραβική 1^ο BAzmS] + ὅντα $\beta + \epsilon \text{ Co}$:
 ϥσθσθσθσθ² ϐϐϐ.

α 15,27: αὐτοῦ 2^ο BAzm] + καὶ ἐπέχευεν $\beta + \gamma \epsilon$:
 θσθσθσθσθ ϐσθσθσθ³ ϐϐϐϐ.

α 15,32: Ἄρα 2^ο BAzmS] + ἕξ ἀναθωρ $\beta + \epsilon (\mu \gamma)$:
 ρσθσθσθσθ ϐϐϐ.

α 15,33: σοῦ 2^ο BAzmS] + υἱοῦ Ἰσραῆλ $\beta + \epsilon (\mu \gamma)$
 σθσθσθσθ ρσθσθσθσθ ϐϐϐ.

α 17,50: λίαν BAzm] + ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖ -
 νη $\beta + \gamma \kappa \epsilon (\mu \gamma)$: ρσθ ϐσθσθ σθσθ ϐϐ ($> \mu, 0$ ρσθσθσθ).

α 17,55: σοῦ BAzm] + κύριέ μου $\beta + \gamma \kappa \iota \epsilon (\mu \gamma)$:
 ϥσθσθσθ ρσθσθ ϐϐ ($> \mu, 0$ ρσθσθσθ).

α 18,14: κύριος BAzmS] + παντοκράτωρ $\beta + \chi \eta \tau \rho \kappa \alpha$
 ϥσθσθσθσθ θσθσθσθσθ ϐ ($> \mu, 0$ ρσθσθσθ).

α 19,16: αὐτοῦ BAzm] + καὶ ἀνήθησαν τῷ
 Σαουλ $\beta +$: ρσθσθσθσθ ρσθσθσθσθ ρσθσθσθ ϐϐϐϐ ϐϐϐϐ.

α 20,23: σοῦ BAzm] + καὶ ἀνὰ ῥέον τοῦ ἑσπε-
 ρατοῦ σου - καὶ τοῦ ἑσπερατοῦ σου $\beta + \kappa \theta \sigma \epsilon$:
 ρσθσθσθσθσθσθσθσθσθσθ ρσθσθσθσθ ϥ: ρσθσθσθσθσθσθσθσθσθσθ

1 θσθσθσθσθ] θσθσθσθσθ ϐ. 2 ϥσθσθσθσθ] + ϥσθσθσθσθσθ ϐϐϐ 3 ρσθσθσθσθσθ ϐϐ 4 ρσθσθσθσθ] + θσθσθσθσθ ϐϐ. 5 θσθσθσθσθσθ ϐϐϐ. 6 ρσθσθσθσθ] + ρσθσθσθσθσθ ϐϐ.

Թոնս Թիրոնս և Եսթրատոնս Թյոննս ԾՕՏ.

α 20,36: εἶπεν ΒΑζμ] + Ἰωνάθαν β + Ըօ:

Յրոյնս + ոռնաժան ԾՕՏ (յ բոլորովն):

α 29,10: (ուս ΒΑζμ] + ἕως ἄγγελος ԵՄ β + հ շ(ոց):

տոնաճա Թոսոյրոն Թիրոննս ԾՅՕՏ.

β 5,7: Σειων ΒΑζմՏ] + λέγων β + շ Lat:

և Թյնս ԾՅՕ.

β 5,14: Ἐρουβαηρ ΒΑζմՏ] + τέκνα Δαδ' δέκα
καὶ τρία β + ցի Տյի: սոսաժոց Թյոն ԾՕ: սաժոց Կ.

β 5,21: αὐτοῦ ΒՏ] + καὶ λέγει Δαδ' κατακαύσα-
τε αὐτούς ἐν πυρί β + չի: և Յրոյնս և ցոռ: և Թյոնո ցոյնո
Սոսերոոս ԾՕ: և Թիրոնս և ցոռ, Թնաժա Թյոնց Կոսերոոս և Թյոնց
և և Թյոնց Կ; և Թյոնոնս Կցոնս Եյոռ սոնոյր Թսոնոյր Թոնոյր Թոնո-
Թոնոյր սոն Կսնս, Թսոնոնս LXX-ոն ցոյնոնոյր Թսոնոյր Թոնո-
Թոնոյր: et combussent eos igni Աζմ*

β 8,7: Σουβα ΒΑζմՏ] + καὶ πάντα τὰ ὄπλα
τὰ χρυεᾶ καὶ τὰ ὀσάρα β + ց շ(ոց): և ցոյրո
ոռո² Եսթրատոնո (?) Կսց³ ոռո⁴ Թիրոնոյրո և Թիրոնո ոռո⁴
Թիրոնոնս ԾՅՕ.

β 11,24: βασιλέως ΒΑζմՏ] + ἕως ἀνδρες δέκα
καὶ ὀκτώ β + ց շ Lat: տոնա սոնոնոյր ցս⁵ ԾՕ (> Ե).

β 15,37: ἦν ΒΑζմ ԿՏ] + καὶ Ἀχειτοφ εἰ (ετ²
αὐτοῦ β + շ Տյի: և սոնոնոյր Թոն Թնս. ԾՕ.

β 16,14: ἐκλελυμένοι ΒΑζմ] + παρὰ τὸν Ἰορδάνην.
ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην ԵՕՏ: ոռնոննսնս ԿՕ: յոյրո ոռնոն-
նս ԾՏ.

1 ցոյ] + Թսնոյր սոնոնոյր Ծ. 2 ոռո] - Ծ. 3 Կսցոյրո Ծ.
4 ոռո] - Ծ. 5 սոնոնոյր ցսնո Ծ.

* The Old Testament in Greek... vol. II ... 1927, 83. 123.

β16,16: Δαυειδ' ΒΑzm ԾՏ] + εἰς τὴν πόλιν β+:
յսրաշար ԿՕ.

β18,25: βασιλεῖ ΒΑzm Տ] + καὶ εἶπεν ἄνῃρ
τρῆχων (όνος β+fi: β2: Լս Եղյա: Յստ Երտո ԹԽԹԻՍԹԼ ԹԽԹԻՍ
ԵԽԵԿԹԵՂԻՈՒ ՅԵՐԸԹ Օ: Լս Եղյա: Յստ Երտո ԹԽԹԻՍ ԹԽԸԹԼԻՈՒ ՅԵՐ-
ԸԹ Կ: Լս շԹԹԻՍ ԹԵՂԵՍ, ՅԹԹԻՍԵՂ: Յստ Երտո ԹԽԹԻՍ ԵԽԵՅԹ
ՅԵՐԸԹ Ծ (ԹԹԹ, dicens viz. Solus est Co); յսրաշար
յԹԹԵՂԻՍ: ԵԽԵՅԹ (ԵԽԵԿԹԵՂԻՈՒ) ՅԵՐԸԹ || ԹԽԸԹԼԻՈՒ ՅԵՐԸԹ.

β19,14: ἔκλινεν ΒΑzm] + Ἄγε εἶπα β + Syj:
սԵՂԻՍ ՏԿՕՏ.

β21,20: πόλεμος ΒΑzm] + μετὰ τῶν ἀλλο-
φύλων β+Syj: շԵԵԹԹԵՂԻՍ ԹԻԹԻՍԹ ԾԿՕՏ.

β22,25: Ըս 2⁰ ΒΑzm Տ] + δόξα σου β+:
ԹԹԹԻՍ ԿԵԹԻ Օ (Կ ԹԵՂԵՂԹ.).

β22,37: Ըս 3⁰ ΒΑzm] + δολιότητες ἐξέστε-
ցան ԼԵ, καὶ οὐχ ὑπέστησαν ԼԵ ԸՒ ὑπενάντιοι β+:
ԵԽԵՅԹԵՂԵՅԵԹԻՍ ԼԹԻՍՅԵՂԵՅԵ ԹԵ ԼՍ ՅԵՐ ԵԹԵՍԹԹԻՈՒԹԵՅԵ ԹԵ ԵՅԹԹ-
ԹԵՆ ՈԹԻ ԿԵԹԻՆ ԾՕՏ (Կ ԹԵՂԵՂԹ.).

1.2. ՋրԵՍ ԸՅԿԹԻՅԵՅ ԽԵՅԵՆԹԻՍԻՍ ԼՍ յՍԹԵՂԻՍԻ

ՋրԵՍ ԸՅԿԹԻՅԵՅ ԽԵՅԵՆԹԻՍԻՍ ԹԵՂԵՂԻՍԻՈՒ ՈՄԵՆԹԻՍ ԹԵՅԵՂԵՅ:
ԵՍ ԹՍԵԹԵՂԻՍԻՍ: ԵՂԹԹ, ԹՅԵՂԹԹԹԻՅԻՅ ՈՍԵՍԸՆ ԹԻՅԵՂԵՅԹԹ. ՅՅՅ
ՅԵՍԵՅԹ, ԽԽԹ. ΒΜΤ Αzm -ԹՍ ԹԵՂԵՂԻՍԻՈՒ ԹՅԸԼՍԹԻՅԹԸ ԱՅԽԹԻՍ
ԹՅԵՅԹԵՍ. ԼՍՋԵՅԹԻՍ ԹՅՅԸՆԹԵՅԻՍ ԵԹԹԻՅԻՆԻՍ ԹԻՅԵՂԵՅԵՅ ԵՍԹԵՂԻ
ԼՍ β+Կ ՍԹԵՂԻՍԼՍ ԵՐԹԻՍԵՅԵՍ ՅՅԵՐԻՍ ԹԵՍԽԻՍ:

α18,5: καὶ ἐξέπορεύετο Δαυιδ' ἐν πᾶσι

1 ԵԹԵՍԹԹԻՈՒԹԵՅ ԾՏ. 2 ՈԹԻ]-Տ.

ամսան Տ] է՛ն տոն ԲՈՒՆՈՒՆ Է+ Մ(ոզ) Է Lat:
 Օճճճճ ԸՄՆ ՉՕ (Ն Ե).

α14,4: ԲԻՃԵՅ B: Բսւէ u Աշմ] ԲԱՅԵՅ Է+Syi:
 ՕՄՅՈ ՉԵՕՏ

α14,23: ԲԱՄԱՅ B] ՚ԷԷԷԷԷԷԷԷԷԷ Աշմ]
 ԲՈՒՆԱՐԱՆ Է+Syi (ոզ): Օճճճճճճճճ Յ: Օճճճճճճճճ ՉՕ (-S).

α15,7: ԷՍ ԿՅՕՍՐ B: ՌՆԷԷ Ի ԱՆԼԻ Աշմ] ԷՍ
 ՏՕՄԸ Է Syi: ԸՈՆՆՐ-ԸՐԳ ՉՕ: ԸՈ-ՆՆՐԱ-ԸՐԳ Ե: ԸՈ-ՆՈՒՐԱ-ԸՐԳ
 Մ(?): թ. զ Յ Ս Յ Յ Ս Ո Յ Ռ Ո ՆՈՒՆՆՈՐԱՆ ԸՈՒՐՈՆԱՐԿ ԵՆՅՈՒՆՆԱՐ
 ԸՈՌՈՅԿՆ.

α15,8: ԷՐԵՐ B: ԷՐԵՐ ԷՖՄՏՎ: Զարիմայ Աշմ:
 ԱՌՈՒՆԵՌ Տ] ԱՎՏՅՅ Է+ ԸԷ ԸՕ ՕԶ-Lat ԼԸԸ: ՁՆ յ]]-ՉՕ.

α19,22: ՏԷՐԸ B: ՏԷՐԸՆ ԷԲԳՅ?: ՏԷՐԸՆ Է:
 ՆՅՇՈՆՆՆ ՉՕ (Ն Ե)] ՏՕԿԿԱ A: Ի ԱՆԿՔՈՎ Աշմ: ԱՄԳՈՒԼ Տ.

α26,4: ԷԿ ԿԵՇԼԱ ԲԱ: Է՛Ն ԿԵՇԼԱ ԸԷ: Ի ԿԷԻԼԱ Աշմ:
 ԱՌՈՒՐ Տ] Է՛Ն ՏԷԿԵԼԱԲ ԵՕԸ-ԷՖՏՎ: ԱՌՆԱՐ ՉՕ (Ե Ե).

α30,14: ԿՈՒԹԸ B: ԿԵՐՆԸ A: ԲԷԷԷԷԷԷ Աշմ]
 ԿՕՐՐԸ ՄՆԿԶ (ոզ) Syi: ԿՕՐՐԻ: ՄՈՒՆՆԱ յ]]-ՉՕՏ

α30,28: ԿՐՕՐ ԲԱԿԱԶ: ՄԿՐՈՆԵՐ Աշմ] ԿՐՕՐԿԸ ԵԸԸԸ
 ԸՕ Syi: ԱԶՍԸ Lat: ՍԿԱՅԸ ՉԵԵ]]-Օ

Ս Յ Յ Յ: ԿԷԲԱԸԸ B] Է՛Ն ԿՐԿԱՆ Է+: in Ezenen Syi
 in Azucian Co: ԱՌՈՆՆԱ ՉՕ]]-ԱշմՏ.

Ս Յ Յ Յ: ՏԱՓԸ B] ՏԱՓԸՐԱՎ Է Syi: ՏԷՐԸՆՐԱՎՕԸ
 ՆՅՇՈՒՆ Չ: ՆՅՇՈՅ Օ: ՆՅՇՈՆ յ]] ՆՅՇՈՒՆՈՒՆ Ե: ԻԷՓՐՈՒՒՄ Աշմ.

Ս Յ Յ Յ: ԷՍԸԸԸ (29) ԷՖԸՎ ՆՈՒՐԱ Է:
 ԵՌՈՒՆ ՉՕ: ԵՌՈՒՆ յ]] ԷՍԸԸԸ ԱՄԸ: ԷՍԸԸԸ Կ:
 ՄԷՓՐԱՄԱ Աշմ: ՆՈՒՆ Ե.

Կ ԳՒ. Stocmayer, ԲԱՆՆ. ՆԱՌՈՒՅՑ, ԸՅ. 221.

β 2,9: Θάσερρε Β: Θάσερρει C: [μασρημυ Αζμ]
Ἐσρρι e₂: Ἐσρρι Μ(μγ)Νβο e₂: κγδρδν δγ: κγδρδνσ ο
κγδρδνσ Β.

β 2,24: Ἀρεαν Βιγα₂Co: [υδρδμδμυ Αζμ] Ἐρραδ
βe₂e₂: γδσσρδνσ δγδσ.

β 3,12: εἰς Θαλαρα οὐ ἦν παραχρηῆρα Β] εἰς
χεβρω_ν β+Syⁱ: δγδρδνσ γ: δγδρδνσδδ] ι ρε υ μ η -
ρ η υ ε η κ η η Αζμ: σρδδρδνσ δγδρδνσσ Β.

β 8,8: Μαεβακ ΒCoEth: Νυμ_ρμ_ρμ_ρμ_ρ Αζμ:
δανδρδνσ δ] ἕκ τῆς Μαεβακ Μγιη - βe₂ Syⁱ:
δανδρδνσ γδ: δανδρδνσ δ.

β 10,16: Σωβακ Β: Υη_ρμ_ρμ_ρμ_ρ Αζμ] Σωβα· καὶ
Σαβεα (Σαβεε βⁱ) βο e₂ Syⁱ: υρδδ ρα σαδγδ γδ.
υρδδρ (?) δ: δρδ. β 10,10: Σωβακ: υρδδρ δ] Σαβεα οe₂:
Σαβαε e₂: [αβεε Λαγ: σαδγδ γδ: σαδγδ ο.

β 10,17: Ἀλαρα Β] εἰς Ἀλαρα e₂ Syⁱ Lat: εἰς
Ἀλαρα βe₂: εἰς Ἀλαρα ο: δαρδδρ Β ≈ ραρδδρ γδ: δδ δδρ-
δανδρδνσ δρδ ανδρδ δγδρδνσ γ → λ-ε δρδδρδνσ δρδρδνσ δνρδρ-
δδρ δανδρδνσ: Ἀλαρα → ραρδδρ → ραρδδρ?; δρδ. β 10,16:
Ἀλαρα ΜΝγι Syⁱ: Ἀλαρα β+ : δαρδδνσ Β: δαρδδνσ γδ
υρδδρδνσ δρδρδνσδ ι ρμ η μ δ μ η.

β 13,23: Βαλασωρ Β: Βαεελλασωρ β+ Syⁱ:
δανδρδνσ γδ: (δρδρδνσδ) Fερδρμρδνδ Αζμ: δγδδρδνσ Β.

β 13,37: Μαχαδ Β: Νυ_ρμ_ρμ_ρμ_ρ Αζμ: δανδρδνσ Β]
Ἀλαρα Μ(μγ)e₂: Ἀλαρα ο: Ἀλαρα e₂:
δαρδδνσ δδ(δγ) δρδ. β 10,16-17.

β 16,5: Βουρερ Βh: Βαουρερ ΑΜ: γ_ρμ_ρμ_ρμ_ρμ_ρ Αζμ
δανδρδνσ δ] Χορρα β+ Syⁱ: δαρδδρ δγδ; δρδ. β 17,18: Βα-

opεcϛ B: Βασυρεϛ AMh: Fυλληρησ Azm
ՅայրոՅ ճ] Βαυχորρων (Βαυχորων ε2) ϛ+:
ՅղտրորոՅ O: ՅղտրորոՅ DJ; սնչո β 19,16: Βασυρεϛ ΒAzm
ՅայհոՅ ճ] Χορραν Կշորհաճոնսա ՉO (Ե ըղճթ.) .

β 18,6: Էփրաϛ B: Էփիէ Սայ Azm: յփրոնսսա S]
Μαεναν M(mg): Μαεναν ϛε2ε2 Syj:
Յայնսնսա Չ: Յանսսա ԿO.

β 23,9: Էն Σεppαϛ ϛ': Էն Σεppαν MNαϛ:
Յայնրաս ՉԿOS; (Յայնրաս ← Եյնրաս ← Եսնրաս? Էն
Բոնրոճոլոն Σεppαν սաճոն Յանրոճ ճանրոճ Եանրոճ Եանրոճ Եանրոճ. սն-
լոճոճոճո Յայնրոճոն ոճ. յճոնոճ "Յայնրոճ Բոնրոճոն Յանրոճոն"
ՅՅ. 25).

Յ) Յորոճ սաճոն

α 14,49: Μελεϛεα B: Μελεϛεουε A: Մեղփ-
սսսս Azm] Μελεϛεϛϛε (-ϛεϛεϛϛ) και Էϛϛααϛ ϛ+:
Յայնրոճոն ըս ոյնճոն DJOS; ժ. Յայնրոճոն սոնրոճոն Յայնրոճ-
նայնրոճ Եայնրոճոն Յայնրոճոն.

α 14,51: Էαϛεϛ B: Էսսսսս Azm] Էα β-
εϛ ϛε2ε2: ոյնրոնո DJOS: ոյնրոնո Կ.

α 18,17: Μεροβ B: Մեռոϛϛ Azm: Յայնո SՉ]
Μελοϛ ϛ+: Յայնրոճ Կ(O ըղճթ.) սնլոճոճոն սայն-
ոն α 18,19-Յոն.

β 2,8: Էϛϛϛϛε B: Էϛϛϛϛε ϛε2ε2: Յեռո-
սսսս Azm] Μεϛϛϛεϛϛε ϛε2ε2 Syj (Էϛϛϛϛε ε2):
Յայնրոճոն DJOS. սնլոճոճոն սայնոն յայնրոճ β 2,10; 2,15

მუხლებშიც, Μεφωεβωοε წაკითხვის შესახებ ა. რადი მუნი-
 ძვას; antiquem temporibus ex 6' (6' = Συρφαχος)
 corruptum.* ამას უნდა დავუმატოთ შეძიებები: საკუთარი სახე-
 ლი "მეფიფობსთე" II მუჯ. 4,4; 9,6; 9,10-13; 21,8 მუხლებში
 უკვე ძირითადი ტექსტის კუთვნილებაა. ამასთან რას სწავლობს და
 ქართულს B რედაქცია; რაც შეეხება ლუკიანეს რედაქციას, სწავლობ-
 ლსა და ქართულს 270 რედაქციებს, აქ "მეფიფობსთე"-ს ნაცვლად
 "მეფიფობალ"-ს ვხვდებით. მკვლევართა აზრით საკუთარი სახელი "მეფი-
 ფობსთე" გატარებული გვიანდელი წარმომომისაა "მეფიფობალ" სახელთან
 შედარებით და მასში მოგვიანდელ ხანის რედაქციური შეხვედრებების
 ასახვასაც კი ხედავთ: I მარკოპ. VIII, 37-34 მუხლებში მიხედ-
 ვით საუბრისა და იონათანის შეტევილი აგარებდნენ "ეშბაალ" (μυη
 Βαλλα) და "მეფიფობალ" (σαρφα ο Βααλωμ) სახელებს. მათ-
 რამე კომპრომიზის მუხრე ნაწილი "ბაალ" (ქრისტის სახელი), რედაქცი-
 წარმართობის სიმბოლო, ფეფოვამი ნამცხვ ვერაჯებში: ზიბლა ირევერას
 ისინი ურდებდნენ მის ხმარებას და ცდილობდნენ "ბაალ სახელს
 შეცვლას (ვაშაკუთრებით სინაგოგებში კითხვის დროს) სხვა გამი-
 ლეობით. ჩვეულებრივ იგი იცვლებოდა "ჯ სახელით (მნიშვნელობით
 "ბაალ" სახელს უმოდებდა) ანდა "მეფიფ" (ποσορ, στυδ) სიტყვით,
 რედაქციის მისი წინასწარმეფევილის მიხედვით "ბაალ" სიტყვის სინ-
 ნიმარ იქნა გატებული ამის გამო "ეშბაალ" და "მეფიფობალ" სახე-

x Septuaginta ... edidit A. Rahlfs, vol. I, 33. 567.

XX В. М. И. Ц. И. Н. Нужен ли нам греческий перевод библии при существовании Еврейского подлинника, ამონაბეჭდი Богослов-
 ский Вестник - ილ 1895, № 2, 3-რან, გვ. 9-10.

XXX "და არაწარა ჟბარის ბაალიძის და ავტორთა სახელები ბაალიძისი
 პირისაგან მისიისა და არაწარა მრავლების მეფიფ სახელები მათი
 (სს 2, 16-17; 05), მუჯ. III მუჯ. 18, 19, სადაც ვერაჯე
 Пророков Валловых-ს LXX ასე ღარებდნენ: τος προφητας
 της αβχουυης, რაც სწავრ ნუსხაშიც ასე ღარდა: წინასწარ-
 მეფეველი ს ი ფ რ ე ვ ე ს ა ბ ი ო. მათგან 151 და 1570
 ნუსხებში "სიფრევიანის"-ს ნაცვლად "ბაალიძისი" გვაქვს კვი
 კრევა.

ընդուն հստակոր ժանրը "ընթացիկ" և "համարային" (սխալ է ընթացիկ "ընթացիկ-
կարգ") և "ընթացիկ" (սխալ է ընթացիկ "ընթացիկ") սահմանում.

• ընթացիկը ընդուն հաս, որի $b + Sy^j$ ժող-ի սահմանը չափանշան
ժանրային սխալները $MTBA_{2m}S$ -ի համարայինը չափանշան
ընթացիկում.

$\beta_{3,7}$: Aia MT : լալ B] լալ N : լալ e $E+h$:

որակն S] Σ β_{α} M : Σ ϵ β_{α} $b+hi$: սոսկում ժող

$\beta_{3,15}$: Σ ϵ λ η S $\beta_{\alpha_2} Co$: Σ ϵ λ ϵ r $b + Sy^j$; ս. ժողային:

Σ ϵ λ η r $b+$: սոսկում ժող: սոսկում S] U ϵ λ η r A_{2m} :
սոսկում S .

$\beta_{5,16}$: Σ α λ α ϵ B : Σ α λ α ϵ Co ϵ_2 (mg) Sy^j : սոսկում

S] U ϵ λ η r A_{2m} : սոսկում S

ս ժ ժ ժ: Σ ϵ β ϵ λ β α B : β ϵ λ η r A_{2m}] Σ ϵ β -

ϵ β α n $b + Sy^j$: սոսկում ժող: սոսկում S] - MT .

ս ժ ժ ժ: Γ α λ α r α n B : Γ α λ α r α n α_2 : β ϵ λ η r A_{2m}

սոսկում S] Σ α λ α r α n $b +$: Σ α λ α r α n ϵ (mg) Lat Sy^j :

սոսկում S ժող.

ս ժ ժ ժ: Θ ϵ η β o u S B : β ϵ λ η r A_{2m} : սոսկում S] S

Σ ϵ λ β o u ϵ $b + \epsilon$ (mg) Sy^j : սոսկում ժող] - MT .

ս ժ ժ ժ: Σ λ β α λ α T B : β ϵ λ η r A_{2m} : սոսկում S] S

Σ λ β α λ α T ϵ o ϵ_2 : սոսկում ժող.

ս ժ ժ ժ: N α φ ϵ k B : β ϵ λ η r A_{2m} : սոսկում S] S

N α φ ϵ j $b +$: սոսկում ժող.

$\beta_{6,6}$: N α δ α β B] U ϵ λ η r A_{2m}] Σ β α r α

α o Σ ϵ β β ϵ α o M (mg) $b +$: սոսկում սոսկում S ժող.

$\beta_{8,9}$: Θ o o o B : Θ o o o M N α g j Co : β ϵ λ η r A_{2m}

ἄλλοι S] Ἐλαβ β c2 e2: ἄλλοι D70.

β 8,16: Ἀχαια Βαη ν γ α 2 C o : Ἐφ τ ω γ Α ζ μ : ἄλλοι S]

Ἀχελυαβ β c2 e2 Syi : ἄλλοι (← ἄλλοι) D70.

β 17,27: Οὐεβει ΒΑ α 2 : Ἐσεβ Eth: Ἐεφ τ Α ζ μ : ἄλλοι S] καὶ Σεφ ε ε ε β + : ἄλλοι O : ἄλλοι γ : ἄλλοι (?) D

β 21,7: ὁ Συρος Β: Ἐη ν η η Α ζ μ] ὁ Ἐδουα-
ρος β + ε C o o z γ η ο ρ θ η ο ο O : ἄλλοι D5 (ἄλλοι D - ἄ-
λλοι. ἄλλοι).

β 21,19: Ἀρλωρφερα ΒΑ η : Ἐη η ν φ η η Α ζ μ] Ἐαδδελν ο : Ἐαλδελν c2 Syi (Ἐαλ λ ε ρ β) : ἄλλοι γ : ἄλλοι ἄλλοι ἄλλοι O] ἄλλοι ἄλλοι (?) D; ἄλλοι - || ἄλλοι - ἄλλοι - ἄλλοι ἄλλοι ἄλλοι ἄλλοι ἄλλοι : Ἐαλδελν = ἄλλοι || ἄλλοι → "ἄλλοι || ἄλλοι" ε → δ-υ ἄλλοι ἄλλοι ἄλλοι.

ἄλλοι ο : ὁ βασιλεως Β: Ἐε φ η η η η η Α ζ μ] Ἐε ε ο ὁ τ ο ὁ Ἐε ρ ε β + : ἄλλοι ἄλλοι ἄλλοι ἄλλοι D : ἄλλοι ἄλλοι ἄλλοι ἄλλοι O (ε → δ-υ ἄλλοι ἄλλοι?)

β 23,8: Ἐεβουδε Β: Ἐεβουδε χ C o : Ἐε ρ η η η -
η η Α ζ μ : ἄλλοι S] Ἐεβουδε β + Syi Lat: ἄλλοι D70 ἄλλοι.

β 2,8.

ἄλλοι ο : ὁ Χαναναϊος Β: Ἐη η η η η η Α ζ μ : ἄλλοι S] ἄλλοι ἄλλοι ἄλλοι β + Syi Lat: ἄλλοι ἄλλοι ἄλλοι ἄλλοι D70.

β 23,9: Σουβει Βη: Σωβει Αχ α 2 C o Eth: Ἐη ν φ -
η η η Α ζ μ : ἄλλοι S] Δουδελ ο c2 : ἄλλοι ἄλλοι
O : ἄλλοι D : ἄλλοι γ.

β 23,11: Ἀδα Βη j a 2 β 2 C o : Σαδα α : Ἐη η η Α ζ μ] Ἐλα β : Ἐλα c2 Syi : ἄλλοι D70S (ἄλλοι Ἐλου Ιος).

β 23,20: Ἐαδδελν Β: Ἐη η ν φ η η η η Α ζ μ] Ἐαδδελν β + ἄλλοι ἄλλοι ἄλλοι D70S.

β 23,28: [Ελλων Β: Ελλην Α2m] ?Ελεραν β + Syj:
 արժան ԾՅԾ; Կստ Ժոյեցմա Ե Կրճարտոնս "ստորոտն" Եստոեցան,
 ԲՅՅ ԵՅԵ. "Կարճոմ" Ժոյեցմայոյնցմա Կրճարտ Կրճ.

β 23,31: [Αβωαθ Β] Ταλαβηης δ Σαραβαθ ελ Α3-
 Էլ(ււււ) β + Syj: Թարևաժ Եստոեցար, սԵճարտ (ստորոտն Ժ) ԾԾԾ
 սԵճարտ ստոեցարտ (?) Ե.

β 23,32: [Εραδου ΒCo] Εηηηη Α2m: ?Ελεαβ Α:
 արժ Ե] Σαλαβαθ β + Syj: սԵճար Ծ: սԵճար ԿԾ (Եստոեցարտ
 Կրճարտ Կան Եստոեցարտ).

β 23,33: [Αρωδ'ελετης Β: Υηηηηηηηη Α2m: ?Αρωελε-
 της MNadg: Կրճարտ (← Կրճարտ) Ե] ?Αραχελ β+: ստար
 ԾԾ: ստար (?) Կ.

ս Ե Ե Ե: ս'ε'ο'ι ?Αρα Σαραουριτης Β: Ժ Եստոեցար
 ստարտ Ե] ս'ε'ο'ι Σαχαρω ?Αρεε(ւ) (Αρεε(ւ) β) β+:
 Ժ Եստոեցարտ ստարտ ԾԾԾ.

β 23,34: Μαχαχαχελ Β: Ηηηηηηηηηη Α2m] Μακαρ-
 Ել β+: Եստարտ ԾԾԾ.

β 23,36: Γααλ Β: ηηηηη Α2m: սԵճար (?) Ե] ?Եսη λ
 β + Syj: Կրճար ԿԾ (> Ծ) Ե սԵճ.

2. Թոյնթարտն Եստարտ Կրճարտն Կրճարտն Ես
 Կրճարտ սԵճարտ Ե - Ես, Եստարտ Եստարտն Կրճարտ

սԵ Եստոն Եստարտն Եստարտն Եստարտն Եստարտն Եստարտն
 Կրճարտ, Կրճարտն Կրճարտն Կրճարտն Եստարտն սԵճարտ Կրճարտ
 Ե - Ես, Ես Կրճարտ - Եստարտ. Եստարտ Ե - Եստարտն -
 Կրճարտ Եստարտն Եստարտն Եստարտն, Եստարտն Կրճարտն,
 Եստարտն Եստարտն Կրճարտն Կրճարտն Կրճարտն Կրճարտն -
 Կրճարտն Կրճարտն Կրճարտն, Կրճարտն Կրճարտն Կրճարտն Կրճարտն -

X
 ԹՅՆ. Երեսնամյակի ընթացքում B-ն ըստ շրջադրության սխեմայի մոտ-
 արված, մաքրված սխեմայի վերականգնմանը ըստ միջնադարյան սխեմայի
 փոխանակման (ընդհանուր - ս) շեղումներով:

α 11, 5: μετὰ τὸ πρῶτῃ Β: ῥήμα ἠκούσθη Ἀποκ]
 πρῶτῃ κατ' ὀπίσθεν τῶν βῶων β + z Lat: —
 Գրություններ... Թարգմանք մաս զանոն ճՕՏ. Երեսնամյակի մոտար-
 արված զանազան Մ; Թարգ. յարգության: πρῶτῃ ἀκούσθη ῥῆμα βῶων
 և. msW; ծանոթացնելու Մ ընթացքի "արգելադրում" հարգանքի
 օրինակներով. Երեսնամյակի շրջանում ծանոթացնելու օրինակ,
 մաքրված օրենսդրության օրինակներով: ποταμοι βολοι ΜΤ.

α 12, 14: ὁπίσθεν κυρίου: πορευόμενοι Β] πορευ-
 ὸμενοι ὁπίσθεν κυρίου ἵπ βῶων, καὶ ἐξελέχθη ἕνα β +
 ուղղություն. Թարգմանք մոտարար ընդհանուր արգելադրության ըստ
 ուղղության մոտարար արգելադրության. "Թարգմանք-արգելադրության" մասն
 օրենսդրության ընդհանուր-արգելադրության-արգելադրության արգելադրության,
 ծանոթացնելու համար, երեսնամյակի մոտարար "էջելեղեղ" (էջելեղեղ - օրենս-
 արգելադրություն, օրենսդրություն) ստեղծված ծանոթացնելու օրինակներով. Թարգման-
 քով. Երեսնամյակի ընթացքում սխեմայի: երեսնամյակի արգելադրության,
 ոչ երեսնամյակի արգելադրության ի վերայ էլ ի վերայ
 թուգանքի արգելադրության Աշտ.

α 13, 17: ἐξ ἀφοῦ Β: ἡ ἰσχυρὴ Ἀποκ] ἐκ τῆς παρ-
 ερβόλης e2: մոտարար մոտարար Մ] - ճՕՏ.

α 13, 18: ἡ 2° Β: ἡ ἰσχυρὴ Ἀποκ] ἐրևել β + M (mg):
 - fmswzSyj: մոտարար ճՕՏ

α 14, 49: τῆ δ'εὐτ' ἐρα Β: ἐκ τῆς ἰσχυρῆς Ἀποκ] τῆς
 ν'εωτ' ἐրևել 02e2: ընդհանուր մոտարար ճՕՏ] - Մ.

1 [Թարգմանք] - 8. 2 արգելադրության Մ, ընդհանուր արգելադրության արգելադրության
 մոտարար 0. 3 մոտարար մոտարար ճՕՏ.

X ընդհանուր (ոչ. ընդհանուր 83.134-35) - ընդհանուր ոչ մոտարար ընդհանուր, Եր-
 ևս LXX ընդհանուր սխեմայի ՄΤ-ն. արգելադրության մոտարար ընդհանուր
 ընդհանուր սխեմայի ընդհանուր ըստ LXX-ն ըստ.

ⲟⲩⲩⲟⲩ: τὸ ρῆμα Β: ὤψωμἐν Ἀζμ] τὸ πρῶτον β+
ⲙⲁⲓⲟⲩ ⲉⲟⲩ (> 7).

β16,6: οἱ δυνατοὶ Β: ὕμνωμἐν Ἀζμ] οἱ
ἐπαχθηταὶ β+ : ~~ἐπὶ τὸν ὄχλον~~ 0 (> 7)] - ⲉⲟⲩ.

β16,21: καὶ ἐνδοχέουσαν αἰ χεῖρες πάντων
τῶν (μετὰ σοῦ Β: κὲ ὕμνωμἐν ὕμνωμ ἐπὶ κὲ κὲ -
ὕμνωμ ἠρῆ κὲ ἔληφ ἔκτλ. Ἀζμ] καὶ κρατήσουσαν
αἰ χεῖρές σου καὶ πάντων τῶν μετὰ σοῦ β+ :

ἡ ἀρχὴ ἐπιβίβη ἡ ἐπιβίβη ἡ ἐπιβίβη ἐπὶ τὴν ἐπιβίβη, ἡ ἐπιβίβη-ἡ ἐπιβίβη ἐπὶ
ἐπιβίβη ἡ ἐπιβίβη 0: ἐπὶ ἐπιβίβη ἡ ἐπιβίβη (?) ἐπιβίβη ἐπὶ ἐπιβίβη ἡ ἐπιβίβη,
ἡ ἐπιβίβη ἡ ἐπιβίβη ἡ: ἡ ἀρχὴ ἡ ἐπιβίβη (?) ἡ ἐπιβίβη ἡ ἐπιβίβη ἐπὶ ἐπιβίβη
ⲉⲟⲩ; ἐπιβίβη ἐπιβίβη, "ἐπιβίβη ἡ ἐπιβίβη": ἡ ἐπιβίβη ἡ ἐπιβίβη
ἐπιβίβη "ἐπιβίβη ἡ ἐπιβίβη ἡ ἐπιβίβη" ἐπιβίβη ἐπιβίβη, ἐπιβίβη ἐπιβίβη ἐπιβίβη ἐπιβίβη
ἐπιβίβη ἐπιβίβη, ἡ ἐπιβίβη ἡ ἐπιβίβη ἐπιβίβη ἐπιβίβη ἐπιβίβη ἐπιβίβη ἐπιβίβη ἐπιβίβη
ἐπιβίβη.

β17,9: τῶν βουνῶν Β: ἡ ἑλῆμῆ Ἀζμ] τῶν
ἀσχυλῶνων MNαφγιηγ 7 β+ Syⁱ Jos: ζῳεβⲟ ⲉⲟⲩ.

β17,16: διαβαίνων επεϋσαν Β: ἡ ἑλῆμῆ Ἀζμ: ἡ ἐπιβίβη ἐπιβίβη Ⓢ] διαβαίνων διαβαίνων
τὰ ὕδατα β+ 7 (mg) Lat: ἐπιβίβη-ἐπιβίβη ἐπιβίβη ἐπιβίβη ἡ ἐπιβίβη
ἐπιβίβη ἐπιβίβη ⲉⲟⲩ.

β18,3: εἶπαν Β: κὲ ὕμνωμ ἐπὶ Ἀζμ] εἶπεν ὁ
λαὸς β+ Lat: ἐπιβίβη⁴ ἐπιβίβη⁵ ⲉⲟⲩ.

β19,37: καθισάτω Β: ἡ ἑλῆμῆ Ἀζμ : ἐπιβίβη Ⓢ]
ἀποστρεφάτω β+ 7 (mg): ἐπιβίβη 0 (> 7)] - ⲉⲟⲩ.

1 ἐπιβίβη-ἐπιβίβη] - ⲉⲟⲩ. 2 ἐπιβίβη-ἐπιβίβη ⲉⲟⲩ. 3 ἡ ἐπιβίβη - 7] ἡ ἐπιβίβη ⲉⲟⲩ.
4 ἐπιβίβη ἡ. 5 ἐπιβίβη] + ἐπὶ ἐπιβίβη ⲉⲟⲩ.

β 22,6: ἰδιῶν θανάτου B: երկուսն էլ յառու Azm] ԵԽՈՒՆԻԱ ԴՃՐՈՍ ԵՃԵԶ — ֆ: Է m p q s z Co: ԵԱՄԻՅԱՐԵՆԻ ԿՔԿՆԵՅՈՒՆՍԱՆԻ Օ]] ԵԱՐԹՈՒՄԱՆԻ ԿՔԿՆԵՅՈՒՆՍԱՆԻ ՉՏ. ԵՍ ՅՅԱՆՍՆՅԵՂՈ ՈՆՅՅ ԺԱՆՆԵՅԱՅՅԵՂՅՂ ԻՅՐԱՅՄԱՍ ԿՈՒՅՈՒՆՍԱՆ ԿԱՆՍ.

β 22,28: ^{ἐπι}ϕετέωρων B: ւՏԲւոդւււււււււււ Azm: սԹՅԱԻՅԱՅԱՆՍԱՆԻ ՏՃ] ՆՓԻԼՄԻՆ Ե+Syj: ԹԱՐԱՐԹԱՆԻ Օ.

β 22,23: ἰσχυρός B: Էչօր Azm] ԵՐՕՍՅ Ե+: Dominis Co ԹՅՂԵՈՈ ՉՕՏ.

β 22,40: καὶ ἐν ἰσχύει B: եւ չօրւսցիւսցեւ Azm] ԲԵՐԸԷՅ ԱՅԵՅ Ե+: ԹՅԱՅԱՅՅԱ ՉՕՏ.

β 22,42: βοήθός B: օգնեւցեւ Azm] Ը ԵՓՅԱՆ Ե+: ԻՐԹՅՈՒՄԱՆԻ ՈՅՆՆԱ ՉՕՏ.

β 22,43: καὶ ἔλενα B: եւ Էւսի Azm] ԸԼԱԾԿՈՐԹՒՄ ԺԱՆՅԱԹՆԻՅՅ ՉՕ: ԺԱՆՅԱԹՆԻՅՅ Ե.

β 22,48: παιδείων B: Խրւսցեւ Azm] ԿԱԻ ԷՏԱՔԷՆԱԾԵ Ե+ ԸԱ ԸԱԹՐԱԹՐՆԱ ՉՕՏ.

β 23,3: παραβολήν εἶπόν B: արարեւսցիւսսցի Azm] ԸՐՅՈՆ Ե+Syj: ԹՅԱՅՄԱՐ ՉՅՕՏ.

2.1. ԹԱՅՅՅԱ ԸՅՅՈՒՆՅ ԻՅՅՅՆԹՈՒՆՍԱ ԸԱ ԵԱՐԹՅՈՒՆ, ԻՐԹՅՂՈՍ ԹԱՆԹՈՒՄԱԹՈՒ ՄԴՒՄԱՆ

α 10,27: δῶρα B Azm] + καὶ ἐγενήθη ἄς κωφῶν ¹ ² Ե+ ԷԴ: ԵՐԸՈ ՈԹՈ ԸՅՅՆԱ ԸԱ ՎՐԱՆ ՈԹՅՈՐԱ ՉՅՕՏ

α 12,3: ὑπόδηρα B Azm] + καὶ ἀπέκρυψα τοὺς ὀφθαλμοὺς σου ἐν αὐτῷ օ z e₂ e₂ Chr Thdt: ԹՈՆԱ ԹՅ ԹՅԱՐԵՆԻ ՆԱՐԱԹՅ ԺԱՆՅՅՅՅՅՅՅՅ ԹՅՅՅՅՅ ԹՅՅԱ ՉՕՏ: ՎՆՅ ԺԱՆՅՅՅՅ-

1 ՎՐԱ ՉՏ. 2 ԸԱ ՎՐԱՆ ՈԹՅՈՐԱ] — Ե.

* Ե ԵՅՆԵՍ ՉԹ ԹԱՅՅՅՈՒ ՆԱՅՅՈՒՅՅՅՅՅ ԵՐԸՈՒՄՅՅՅ.

ταῖς δυνάμεσιν βασιλευσὶν ἡγεμονίας. δυνάμεις, εἰς
 სიძველას მრავალი მნიშვნელობა აქვს, მათ შორის ერთ-ერთია
 „შვიარსებებელი ძალები“, „ქარი“; ქართული რედაქციების „ერთი“ სწორედ
 ამ მნიშვნელობით უნდა იყოს ამ კონტექსტში ნახილნი. სხვათა შორის
 B₁ -ის, რედაქციის ჩვენებებით, ძირითადი ტექსტის მიხედვით, აქ
 „ძარისათვის“ ნაკობეას აჩვენებს; ძარისათვის იქნებო სიძველ ჩვენ
 იქნის B₁, რაც ისევ იტყობა რედაქციის ² *ἐν ταῖς δυνάμεσιν*
 ნაკობეიდან უნდა მთავრდებოდეს: δυνάμεις, εἰς — ძარს,
 ძლიერება (ძრ., *in virtute Lat*).

α 25,13: αὐτοῦ 2° B] + καὶ περιεξώσαντο τὰς
 βραχίρας αὐτῶν. καὶ δαυιδ καὶ αὐτὸς εξώσατο
 τὴν βραχίρα αὐτοῦ ^{6+z}: ხე უძის რღჟ ¹ *β* ² *q* აქ
 ხე უძის რღჟ უძის ხე უძის რღჟ ¹ *β* ² *q* ხე უძის უძის ხე
 რა უძის თითოეული მხარე უძის რა უძის შვირცხა მხარე
 უძის *DOZ*.

α 25,39: Δαὶδ B] + ὅτι ἀπέθανεν (β¹ *hoes*) Ναβαλ
 Acxg Eth: ხე რღჟ ¹ *β* ² *q* ხე უძის *Arz*:
 სიძველეს ნახილნი *DOZ* (> 7).

α 28,10: Σαουλ B] + ἐν κυρίῳ Acx: ხე რღჟ *Arz*:
 κατὰ τοῦ ¹ *β* ² *q*: უძისა ¹ *β* უძისა მღჟ *O*:
 უძისა მღჟ *DS*.

β 2,22: Ἦω αβ B² *Arz*] + τὸν ἀδελφόν σου ^{6+z}
² *e* ² *e* ² *Co* *T* *h* *h*: უძისა მას ² *q* უძისა *DOZ* რა სხვა.

რაც შეეხება უძისა იტყობა რედაქციისა რა ქართული
 (ასევე გამოარჩევილი მონაცემები), რედაქციის მანძილშია
MT-თან, ასეთი ნიშნები შედარებით ცოტა შეგვხვდა:

1 რა - უძისა] თითოეული მ. 2 მას] - 70.

2.2. յոդոս

α17,43: και ειπεν Δαυειδ ουκ εστιν αλλ' η χειρω
κυνος B: ես սուէ դաւիթ նախէս վարդաբար եւս ես
խան զշուն Azm: ըս յիջոյն: յարցս ժողովոսս իմ թոյճ 3] - Acx
Բ+ՉԵ (Օբջգաթթ.),

β17,8: και ως υς τραχεια εν τω πεδω B: եւ զայ.
խաչեակս ի դաւիթի Azm] - MNacgxy Բ+ՉԵԾՏ;
ԹԵԹԱ ՄՏ ՅՏ սրտ նաժեշտօր ժոյցս, ժաջոս ռոթ ռոթ ժառնս
ժոռոտար ժալնոտաճ ըզս, յն ժըրթոյրսնս իմս: και πεδω
ճարտոնս ժոռոտար ժալնոտա յնթրոյն: ՄՏ ճրկոս հէրկւար ընդ
են ճրթն B: իրեւ զարդ ի ռրէկոյր ի վարդի Azm;
հոն ճարտարս Բ+ - թոյրսն: ատար ճրկոս թարուււր -
թաւսն են տի թարուււր Բ+: յոտարս թարուււր թ յ թ յ թ յ
թ յ թ յ թ. սրտս յարս թոյս Ծ: ժանթոյրս սրտս յոտարս
թարուււր ԾՏ

β23,24: πατραδελφου αυτου B: քորեղբոր նո-
րս Azm: ժառն ժոնս ժոնս 3] - Բ+Sy: ՉԵԾ (սնոյ
β23,9) ըս սնոյ.

2.3. ժառարտոյնս

α18,14: και ην Δαδ εν πασαις ταϊς οδοϊς
αυτου εν ενειν B] εν - αυτου post ενειν Բ+:
Azm Chr ThdtCo: ըս ոյր ըարո ժոնոյր սոյրտա ժնա ժոնս
ԾՏ: ըս ժոռնսն-ճարոս ըարո ժանթոյնս նարոնս յ. ըս սնոյ.

Ըս ժոռնս յորոյ յրոն իարթոյնս խաթո, ռոթոյնս յարտոն
ժոյր ըարոնս յարոնոն ժառարտոյնսն ժառարտոյնս յարոն.
ռոթոյնս յարոյ յարոն (ձ. 6-7) յարտոն ՉԵԾ նոնսն, ժոնոյն-
յոն ըարոն նարոնսն թոյր, 111 Թգ. 1 ըար ժոռնս (Ց Թո-

ուն հաղորդեալով) և Եղ-2 ժամ 1-11 միջոցին^X II մեղեան անաս-
 րաւ ժամընթաց խորհրդով: Յետեւ Վնաւորչոյրի մըթոմարդոն ճշտցն
 Լուչոսանց հրեյնհոսից^{XX} Ե - յոսեա, հոմարից Խմիրաթ ճոսանըղո
 ճրարիցոյնն մաթարեղար ճոյրըրնեմ, ամբարաթ սեցառն ԿՂՐ
 Ետեւեմնսագն և II մեղեան 24-յ ժամը քմաթրեմ: Խոլո մեյս-
 մյ մեղեան 3ր ոմճոսհոթոյ ասաթարեմ, հոթարց յն սոմեթր-լաոհոթր
 յարթաթոմեմ: "Երցնի մեյսմյ մեղեան, յմարդա մարնն 3րոյրըր
 մալալոմ"^{XXX} (ժըր. Երցնի մեղեան, ժամը մեյսմթ սոլոմոննն 0):

ամիրիցար, հոյն ճանցոնիլըտ սալմար ժրալարիցոթոյնն ոմիյ-
 ժեմն հոն սաեոնս: 1) Լուչոսանց հրեյնհոս և յարալոն սեցառն
 հոթարց ժըրեմարնն ժոնոմար ճոյսոցնս, ոնյ յմարդոնսագնս:
 2) Լուչոսանց հրեյնհոս և յարալոն սեցառն ժըրեմարնն ժոնոմար
 ճոյսոցնսագն, մաթրամ ժանեմոմեմ յմարդա:

հոյն ամբարաթ ար ժոյրթոթոմն ոմնն հոյրոյնս, Լուչոսանց հր-
 ցոնհոննարի ճոնս յարալոն հրալոյցոյմեմ ժըրթոմն ժոյրթոնն ճոյր-
 ճոնս, ժոյ ոթո յարալոն ճոյսոցնն արթար յոմարեմնս ասաեայն: ճոնս-
 ցոնոն ամաթոյ Լալարոյ ժոյսալոյթոյ ճոնթոմն մեթար ժոն ժըրթոյ,
 հոյս արթոթոյ սեցա ճոնս արթոմոնն և մոթըրնարեմնն սալո-
 նոց ճոլոնսմոն ոյնեմն ժոյնարըր: յոն 3ր ճոյր ճոյնս: Յոյնո
 հոյն ոմար ճոննիլոն ճոյթոմնոյնն մոնսլս ամարար մեթոյրընն
 Լուչոսանց հրեյնհոնս և յարալոն հրալոյցոյնն մթոլոն յոնոյրոմոնն
 ժոյնսեմ: ոհոյրոյնս արթոթոյ մոյրոյ սոյրարթոյնն ճոյթոց: սոմեթրո

X 2, 1-11 ժոնսլոյնն 0 Ետեւեմն արս հոնն: ճոյրթոյրըրոյն, յն
 ճոյթոն հոմարից մարոնն անարըրոյն, ժոյ ոթո ճոյրթոյրոնն ժոյթոմնս
 յոնս մոյնսթոյնո:

XX Librozum Veteris Testamenti... Pauli De
 Lagarde, 33. 325-327.
 XXX գիրք Երոնոյր թարգմարոյն ըսոյ Երոնոյրոյնն
 արոնոյնն Երոնոյր Մարկոսիս այսե թարգմարոյն:

ვრცაგა სისვრებაგურად XX ძირითად გვესტს უმხრობა, ამავა რჩს
 ლუკანეს რეცენზიისა და ქარტულისაგან სხვაობს. ამ მხრივ ქარტულ-
 ში გამონაკლისს წარმოადგენს B ნუსხა, რამდენც, განსხვავებში
 970 ნუსხებისაგან, ამჟამად გამოიყვანა სწიხ. ვრცაგისაგან ჟ-
 ნა; ჯერ კიდევ ნ. მარჩ აქნიშნავდა, რამ: "Уже рукопись O представ-
 ляет компромиссный список, хотя быть может, двух преданий, тог-
 да как в Мх (= მცხეთა) свод обнаруживает влияние более раз-
 нообразных и более поздних течений... в нем налицо и архаи-
 ческие и вульгатные чтения, а иногда соединение двух чтений
 архаического с вульгатным в одном стихе" (ხაზი ჩვენია უ.ტ.)
 მცხეთური ნუსხის აქნიშნული თავისებურება ჩვენ შიურ გზარგზა
 დამწებებელი ნიმუშებთანაჟ კარგად ჩანს; ცხადი ხდება აგრეთვე B
 ნუსხაში გამოყვანილი ჟენის გვანდგეობა ქარტულში დარსტურებელი
 ლუკანეს რეცენზიის ჟენასთან შედარებში. იგი მცხეთური ნუსხის
 რედაქტორის მიერ სწიხური ვრცაგის გამოვლინებებში შეიძლება
 აიხსნას.
 XXX

VII. მეფეთა წიგნების ბერძნულში

ლუკანეს რეცენზიასთან მეფეთა წიგნების ქარტული რედაქციო-
 ბის მიმართების განხილვის შემდეგ, ბუნებრივია, ისინი კითხვა:
 1) უ.ტ., ლუკანეს რეცენზიისაგან ჟენა უშუალოდ ბერძნულიდან მიღის.

X იშვითადა აქებუ კურსს დარსტობენ აგრეთვე რედაქციებშიც.
 ვვრცაზე უმჯობესად მისივეს ლუკანეს რეცენზიას.
 XX Н. И А Р Р, Заметки по текстам св. писания... КВ. т. IV,
 83. 232. კ. კ ვ კ ვ ლ ი ძ ე, მარტინებთან ვრცისიხისისაჟ, მიტ-
 რეფანე ბიჭვინჯი მიტრეპოლითისაჟ, ტფილისი, 1920, 83. XXXII.
 XXX B ნუსხა რამდენც მეფეთა წიგნების დარსტურებაში, ისე თავებად
 და მუხებად დარსტურებულ სწიხურ ვრცაგას უმხრობა, მასში თავს
 იჩენს აგრეთვე ვრცაგისაგან ლუკანეს, რამდენცაჟ 970 რედაქ-
 ციებში ჩვენებრივ ვერ ვხედავთ.

მუ იგი რთველითაც სხვა მარცმანის საშუალებით მიხვდა ქარბურში, 2/ბერძნულრიპან მიმდინარეობის შვიდხვევადი ჩანს მუ არა ქარბურ მარცმანში უშუალოდ ბერძნულ ფეუსტზე მუშაობის კვადი ე.წ.ბერძნობივების სახით?

ბერძნობივები ქარბურ ფეუსტში მარტლაც დამუშავა. ამასთანავე ხაზი უნდა გავსვას იმი ფეუსტს, რთმი ეს ბერძნობივებიც ღუკონებს რეცენტიონის ბავაგვია გარენილი, უფრო მუსტად, ნაკონხვია, რთმილიდანაც ქარბურში ბერძნობის ვლუბურობით, უმრავლეს შვიდხვევადი მარტლაც ღუკონებს რეცენტიონისათვისაც ცნობილი. ესეც კიდევ ერთ-ერთ უპირატეზ საბუთად უნდა ჩანოვაროს იმი მისამართების დასადარებლად, რთმი ქარბური ფეუსტის ამ ნაწილიში, მარტლაც, უშუალოდ ბერძნულის ღუკონის-სურ რეცენტიონის ვერტონობა; რთმითაც ამას ქვემოთაც დავინახავთ, ბერძნობივების ერთი რთგი გარეგობობას ვიყარებთ: მთგი მათგანი ნარტობივობა ბერძნულის გარეგობობად მისგანს, მათგამ სრულად საპირის-პირთ იინაარსის მიტნე სიფყვების აფრეკთ ქარბურში, მთგიც კიდევ ნინდებურისა და არტეკლის იმი სიფყვის განუყრელ ნაწილად ნარტობივობით, რთმივსაც ეს ნინდებური მუ არტეკლი ახლავს, ბერძნულის გავრ-ნა მავს იჩენს ასევე სიფყვაწარმივობასა და ღუკონისაშიც.

ბერძნობივი გარეგობობის ნიპარგვია გარეგონილი:

აღნიშნულის კარგი ნიმუში მიყვება წიგნის დასაწყის მიხლიშივე გვხვებობა: 1/ α1,1 და იყოს კაცო ერთი სოფელსა მას არმათებს...
საგოვარტა მათ უფრეხისმა OS; ბერძნულის ძირითადი ფეუსტის აქ კონხურობს: ... εν Νασεῖβ Ἐφοδῶν Β. Ἰφ. ... ἢ Ἰσχυρῆς κ. φησὶ Ἰφ. Ἀζο.

X საკონხის დამინსათვის იპირეზ: ს. ყაუხჩიკივილი, ადრშიის ხუნნაწ-რის ბერძნობივები, უნივერსის მთამბე XIV, 1944, აბრეზი: С. Б. Серед-рѣковъ, К вопросу об отнoшеhии двух древнейших ре-гистровъ грузинскаго летописания к древеским вер-у; ძვ. ქარტ. მიწურებების საკონხები, I, 1962; ვ. დანელია, იერეკონის წინასწარმიფყვებების ძველი ქარბური ვერსიები და მათი მიმდინარეობის საკონხი: ძვ. ქარტ. უნიის კათედრის მიწობები, 9, თბილისი, 1964, გვ. 168-176.

հոգաբարձի շնորհակալությունը, ծերանյութ-սնունդը և Na 6 էլիբ 'Eφραϊմ :

ի նստիք եփրեթի-ն նազվար յանուշաբու "սառնարան մա յգործի-
նա" գրավել. հոգաբարձի "սառնարան" նախաձեռն յանուշաբու?

Յարգելալու ընդունել իր ստեղծած իր ստեղծած իր ստեղծած.

ժողովուրդի ծախսերը և Na 6 էլիբ 'Eφραϊմ նախաձեռն ընդունել-

ման գրություն: Է՛՛ օրոսս 'Eφραϊմ; Ենթադրյալ, "սառնարան" նա-

խառն յանուշաբու յանուշաբու սառնարան ծերանյութ օրոսս τὸ (=մա)
-սոցցան օրոսս ὀ (= սառնարան, սաման) սոցցանման պարզում.

սնունդի խնամքի ծրարական մասնակցություն:

2) α 2,28: καὶ ἕδωκα... πάντα τὰ τοῦ πυρὸς τῶν

ἑσπερίων β+δρ: եւ եփրե... Կարեւոր է նաև Կարեւոր է նաև

ի հրոյն Աշտ: ծրարական... Կարեւոր է նաև ծրարական

սառնարան OB,] ծրարական-Կարեւոր ընդունել Ե; սառնարանում ծրարական նա-

խառն յանուշաբու "ընդունել", հոգաբարձի յանուշաբու սոցցանում πῦρ, πῦρ ὅς

τὸ (= սոցցան) և πῦρ ὅς ὀ (= ընդունել) ծրարական-Կարեւոր ծրարական

3) β 13,18-19: և սամանս յանուշաբու ծրարական-Կարեւոր ծրարական

ՄՈՏ. ծրարական ծրարական ծրարական: καὶ ἕπ'

αὐτῆς ἦν χιτῶν καρπωτός Β; Καρπωτός

սոցցանում ընդունել ծրարական ծրարական: Կարեւոր է նաև ծրարական

Կարեւոր է նաև ծրարական, յ. Կ. Կ. καρπωτός- Կարեւոր է նաև ծրարական

Կարեւոր է նաև ծրարական սամանս, ծրարական Разноцветная одежда MT:

սամանս ծրարական Β; ծրարական ծրարական ծրարական "սաման-

սանս ծրարական-Կարեւոր է նաև ծրարական Կարեւոր է նաև ծրարական

x E. A. Sophocles, Greek lexicon of the Roman and Byzantine periods, from B.C. 116, to. 1, 21100, vol. I.

ըլծո՞ւ սև թրոն. ըստանշի հոյսընձուսո՞ւ այ՛ զշուք սեչս թղսպցոնս
 զեղբոզո: $\chi \lambda \tau \omega \nu \dot{\alpha} \epsilon \tau \rho \alpha \rho \alpha \lambda \omega \tau \acute{\omicron} \varsigma$ * (սոթցոնուծ $\dot{\alpha} \epsilon \tau \rho \alpha \rho \alpha \lambda \omega \tau \acute{\omicron} \varsigma$
 $\dot{\omicron} =$ թոթո, թոթոն ժցարո) և երթնայն ունո՞ւ սամուշըն, հոթըլծո՞ւ
 թոթոն ժցըլծոն հաննըլո, հազրըլծըլո, թըր. սոթեպիո պարեգօպ
 ապղևուգործք էւ ԿօՅԿէնք է՛ պարեգօպն ԿօՅԿէնս =
 սամուշըլո եղմիլո, (հազրըլծըլո) թոթըլծո|| սամուշըլո թոթըլծո. Թ-
 թասարածը, ՉՅՕՏ հըրալթըլոն "ճարնկըլուղըլո" եպոթեչս ճարնըլո
 շըրս ոցոս սաթանըր $\dot{\alpha} \epsilon \tau \rho \alpha \rho \alpha \lambda \omega \tau \acute{\omicron} \varsigma$ սոթցոնս շմարեղծըլո ճ-
 ճըլոն սաթըլծըլոն սո սոթցոնս $\dot{\alpha} \epsilon \tau \rho \alpha$, $\dot{\alpha} \epsilon \tau \acute{\epsilon} \rho \circ \dot{\omicron}$ սոթցասթ
 թոթըլծոն ճարո.

4) $\alpha 26, 5$: և մաս յո՞ւն և սանդըլո (+ յրո՞ւ ՋՏ) յեղ-
 ժոթս երնայն թոնսա ՉՕՏ.** Եղ ժոհոթսր ճըլնթս ճարեչըլուծ, Թյ-
 ժոն թըլսամոթոնս թոթըլծ յեղըլծո: $\kappa \alpha \lambda \Sigma \alpha \sigma \upsilon \lambda \acute{\epsilon} \kappa \acute{\alpha} \theta \epsilon \upsilon \sigma \delta \acute{\epsilon} \nu$
 $\acute{\epsilon} \nu \lambda \alpha \rho \alpha \tau \acute{\eta} \nu \eta \beta$: էւ Աւււււււււ ննջեր ի պարպարուսն:
 Сауа нсе срааа Ե աուրբ MT: սաշըն յո՞ւն ճարնայն յըրնս
 սամըլոնս β . ութոն յոթեչս: համ ճարնարթոն սևո՞ւ ըրըլո սեչսոն
 ՉՕՏ եղնեղմս և սեչս ճըլնթըլն թոհոն? Իղնըլծ ոթո սեչսարսեչս
 ելնարոն ճարոցըլոն սանըլուո? յըլըլոն սրս. ճարնայնըլո
 եպոթեչս սթս ճարըլծոնայն հանս ըմպարըլո, յըրոթս $\lambda \alpha \rho \alpha \tau \acute{\eta} \nu \eta$
 η || $\acute{\alpha} \pi \acute{\eta} \nu \eta \eta$ (= յըլո, ճարնո) և $\lambda \acute{\alpha} \rho \alpha \tau \eta$, $\lambda \alpha \rho \alpha \tau \acute{\alpha} \varsigma$
 (= սանդըլո) սրըլուո սեչսարսեչս թոթըլծըլոնս ըլթնըլո սոթցըլոն
 թոնարնոն սըրըլոն ճարո. սըրըլոնսյըլ թոթըլոն յոթըլնթոյ շոթ-
 ճըլոն թոթըլծըլոն: թոթո յըլծոն, թոնարըլ թըլոն սեղոնսեղոն,
 սոնարըլ (սո թըլծոնայն սանդըլո) սայնըլոն թըլըլոն հանս թո-
 ղոն. սոթըլծոն սըլոն յարեղըլոն թոթըլծըլոն $\lambda \alpha \rho \alpha \tau \acute{\eta} \nu \eta - \beta$

X սոթցոնս $\dot{\alpha} \epsilon \tau \rho \alpha \rho \alpha \lambda \omega \tau \acute{\omicron} \varsigma$ Թըրոնըլոն թոթըլոնս ճարնայնըլոն
 նայնեղմս. ոթ. П. В. Ернштейн, из области финикийских
 заимствований в греческом языке: _____ յնայնըլոն, ոթըլոն.
 ըր. 11, 1954, թոթըլոն, 83-84.

** Եղ սպևս ըլըլոնս.

(= Յարստո, յղժո, սամցճարո, լախրալո) նախնաք ծանոթնա
 λάρπη, λαπίδς (= սանտալո), ժըմբոյ յո սոնոս սաղաթըլընց
 շնոս, զսահրնոլոցո յարտալո հրճաթկոյնոն ժընոցըլոն: "Ըս սանտալո
 յոնո յնտըմոլոս իոնասոյ ժոնսս": հրյնս ժոնսնրոնս սոնոցընոն
 ժըմբոյնց զսաթընոնց: սթ. ժանոնսնոնոնոն ըլլոնոյնոնոն սխալսխալոնս
 ժանոնոցընոնոնոն ոնոցոնոն "լախրալո յղժո". ոյնց ժընոնոնոնոնոն
 յնոնոն, ոնոն սոցըլոնս սնոնոնս սնոնոնց "ժոնոնոնոնոն, յղճարո"-ս
 ժոնոնոն, ոնոն ժոնոնոնոնոնոն ժընոն. λάρπη/η (άρήνη) սոցըլոն
 λάρπη, λαπίδς - ոսոն ժոնոնոնոնոնոն.

սնոնոնոնոնոնոնոն սոնոնոն շնոս ճըլոնոնոն լաոնոնոն ժոնոնոնոնոն
 ըլլոնոնոնոնոն, ոնոնոնոնոնոն սալոնոն ինոնոնոն սնոն ինոնոնոնոնոնոն:
 in stragulis (-latis Lat) praeclaris Lat Luc** (= κα
 ἄβερκαίουσεν ἰοικε); լաոնոնոն - ըլլոնոնոնոն praeclaris
 (= ժոնոնոնոնոն, յոնոնոն), ոնոնոնոն հանս, ոնոն ժընոն. λάρπη***
 յոնոնոնոնոնոն ժոնոնոն յնոնոնոն. սյնց ժընոնոնոն, ոնոն ժընոնոնոն
 ժոն յարտալոնոն ժոնոնոն ժընոնոն ժոնոնոնոնոն ժընոնոն ոնոնոն, ոնոն
 յարտալոնոն ժընոնոն (սոնոնոն-լաոնոն-ըլլոնոն) ժոնոնոնոնոն
 ժընոնոնոն ճըլոնոն սալոնոն: ժոնոնոն, յոնոն, յղճարո; յարտալո-
 ժոն, յոնոնոն, յոնոնոն ժընոն: սանտալո, ժընոն, յարտալո
 ժոնոն "սանտալո յոնոն յնտըմոլոս իոնասոյ ժոնսս" սոն հանս սոնոնոն
 յարտալոնոն ժընոն. սոնոնոն յոնոն յոնոնոնոնոն ոյնոն յոնոնոն-
 ոնոն, ոնոն ոնոնոնոն յարտալոն ոնոն սոնոն-լաոնոն-ըլլոնոն ժընոն

X Ար. Νω λάρπη, ζα λάρπη, ρω γω + ρω -
 սն. ρω λάρπη, 11, 83, 42.

XX The Old Testament in Greek... 83-90.

XXX λάρπη ժընոնոնոն ժոնոնոնոն ժոնոնոնոնոնոնոնոնոն
 (ոն. Ερημαγετ - ոն լաոն. ժոնոն) ըս, ոնոնոն ոնոնոն, Բըլ-
 ոնոն ժոն սոնոնոն ժոնոնոնոնոն: λάρπη-
 sed metuo ne pezeram pro ἀρήνη-Rheda, vehiculum mu-
 laze... quae varietas est etiam in libris Reg I 26.5; Iesaiæ 66
 20; εν λάρπηαις ἡρότων. Hesych, Photius - ἀραξά βαδιλκῆ
 (ժըն. յարտալոն յղժոն սամցոնոն Β,) ῥεδίον περιφανής,
 ἀραξά εκεπαδτόν... (ոն. Thesaurus graecae linguae, t. V,
 83) LXX յոնոնոնոն ժոնոնոնոնոն λάρπη-ն յարտալո-
 ժոն ժոնոնոն: 6κηρη 6': λάρπη α': λάρπη β': ἀραξάξ jm

ըրո ժո ծնանկս, իրաւը եղտագործոկսան, սոր B_1 : զըր ժո ծնան-
կս, յնց ոգո արև եղտագոր, ոտո ξ] սրան ժո ծնանկո (սծնա-
նկո), ու յ ժ յ զ ս ո լ ս ո, ըրտո η 0. ժոցնցծոյրցծո
նկց η 0 իրաւցորցծո ոհոն ժոց, սնց իրաւցորցծոն "եղտագործո-
կսան" || "եղտագոր"-ս նսցրար այ "ուց ժո զստոկո" ճյայցս.

Հրոց ոկոն յոտցո: իրաւը ժոցորց η 0 իրաւցորցծոն
սրոնցծոնո նսցոտցո? այսպ ճանցորոն ոգոց սմծոց, իսպ ճցոտ
"յնցծոյրցծոն" ըսցոյրցծոնո յսցոյրց, իրաւը ոմ ճանցոցոցոնո,
իրաւ ոյ ոյ ξ իրոնցծոն ոյն ճոցծոնո սոցցոն ճանցորց նսն-
կար, այ ժոնցծոնո սյցոն սրոցոր սրոնցնո մսցոց մոցոնոյր-
ծոն: δ $N\epsilon\tau\omega\phi\alpha\theta\epsilon\lambda$ յսրոցոյրցծոն մոնցծոն, իրաւը θ ան, սնց
նսնոն $O\upsilon\epsilon\tau\omega\phi\alpha\theta\epsilon\lambda^*$ = ուց-զստոկո, սրար "ժո" ճոնցո-
ցոյրցար ոցոնոննո սրծո: (ժր. իոն "սրան ժո ծնանկո"), իոն
ճոնց սոնցոր սնց ճոնոն: ուց ժո զստոկո.

8) յ || զրո - $\alpha 18, 19$: $\alpha\upsilon\tau\eta\ \xi\theta\acute{o}\nu\eta\ \tau\tilde{\omega}\ \zeta\eta\lambda\ \tau\tilde{\omega}$
 $M\omicron\upsilon\sigma\lambda\alpha\upsilon\theta\acute{\epsilon}\iota\tau\eta\ \epsilon\acute{\iota}\varsigma\ \gamma\upsilon\nu\alpha\acute{\iota}\kappa\alpha\ B.$ ժոնոնոն ճոնցոն ըսոնոնցծոն
սոցոնոն սոնցոն $\zeta\eta\lambda$ սնցոնսնցոն իրոնցծոն սնցոն ճոնցո-
նո: $\text{?E}\rho\epsilon\lambda\eta\ \epsilon\chi$: $\text{?E}\delta\prime\epsilon\lambda\eta\ \epsilon\mu\omega$: $\epsilon\eta\eta\eta\epsilon\lambda\eta\ A\tau\omega$: $\text{?E}\delta\prime\epsilon\lambda-$
 $\eta\lambda\ \epsilon$: $\text{?E}\chi\prime\epsilon\lambda\eta\ \epsilon\ \text{?}\epsilon\lambda\eta\ \epsilon_2\epsilon_2$: $A\chi\prime\epsilon\lambda\eta\ 0$: $M\alpha\chi\prime\epsilon\lambda\ Co.$
ճոնցծոնոնոն նսնար θ ան, իրաւ ըսոնոնցծոն սոնցոն ճոնցոնոն
սոնոն սոյնոն սնցոնսնցոնցոնոնոն նսնցոնցոնոն. սմ ժոնց արց
յսրոյրց ճոնցոնցծոն ոտոյրց: ... յնց ժոցոն $\eta\ \theta\ \alpha\ \theta\ \epsilon\ \theta\ \theta$ մոնցոն-
ցոնսն ցոնար B_1 : տոյրց ոցոն ոգո $\eta\ \theta\ \theta\ \theta\ \theta$ մոնցոնոնսն ցոնար θ :
տոյրց ոցոն ոգո $\eta\ \theta\ \theta$ ժոյրցոնսն ցոնար θ : տոյրց ոցոն η
ժոյրցոնսն η . այնոն $B_1\ \theta$ իրաւցորցծոն "յնցոն", "յնց" սնցո

X սմցոնոն ըսոնոն ոցոն ըսոնոնցն իրոնցծոնոն ցոնցոնոն ըսոնցծոնոն
ճյայցս: ոն. այցո, $B\alpha\alpha\upsilon\alpha\ O\upsilon\epsilon\tau\omega\phi\alpha\theta\epsilon\lambda\ \epsilon_2$: $B\alpha\upsilon\alpha$
 $O\upsilon\epsilon\tau\omega\phi\alpha\theta\epsilon\lambda\ \theta$. ժոնցոնցծոն, իրաւ յսրոյրց յնցոնոն սմ
ժոյրցոնոն ոնցոնցծոն.

Ժամկետներով մշակողին հարադրելն առաջին (ԹՐՆ. Էթրւղլ ԵԽ:
 Էթրւղլ emw: ԷդրիէԼի Azm). Չյ հրապտոյնն հայտնեցո-
 սառնն յո սմաս յոյր յեղատ. ոգո, յոյրհոծ, սաճանրո ճոյրճոյրն
 ըստհայտնեցոյր Նիլ սսեղոն Յոհոյոյր, ճայնեղսր ճարմոյանն
 ժոյրճոյրն ճարմոյրն յոյրհոյրն. ճոյրն յոյրհոյրն սսգոյրն ըյրճոյրն
 ճսսսեղոյրն ոյր սըճոյր.

Ըյրոյանն հոյրհոյրն ճարմոյրն ճոյրն ոյրն յոյրհոյրն հոյր առ-
 Յոյրհոյրն; յոյրնսեմոծ ոյր ժոյրհոյրն, հոյրն ճոյրհոյրն առ-
 Յոյրն հարմոյրն յո սրսս հոյրն ճարմոյրն, սրսս ոյրն,
 հոյրնսս յո առ-Յոյրն ճարմոյրն Ըյրոյանն հոյրհոյրնսս ըսմաս-
 սոյրն ըս յոյրհոյրն ժոյրն ժոյրհոյրնն հարմոյրնն սրսս.

9) Թոյրն-ճոյրն (α 20,30): հարմոյրն յոյր, ճար-ըյրն,
 ժոյրն ճոյրն ճոյրն ճոյրն ճոյրն ճոյրն; ճարմոյրն ժոյրն յո առ-
 Յոյրն սր ոյրն: սըճոյրն κωραείων αὐτοφολύτων B: աղղոյրն
 սըճոյրն հարմոյրն Azm: ճոյրն ճոյրն ժոյրն B: սրնոյրն հար-
 ճոյրն Ըյրոյանն հոյրհոյրն ճոյրն: սըճոյրն κωραείων αὐτοφολύ-
 των συναικοτραφῆ β + Sy^j; առ-Յոյրն "Թոյրն-ճոյրն" յոյրն
 ժոյրն ճոյրն συναικοτραφῆ-ն ըստն ճարմոյրն: յոյր, συν-
 αικός (= յոյր; ճարմոյրն յոյր, սրն) + τραφῆ (ճարմոյրն Էթրւղլ =
 յոյր, ճոյրն).

10) Յոյրն-ճոյրն (β 9,7): ըս ժոյրն յոյրն-ճոյրն ոյրն
 ճարմոյրն հոյրն ճարմոյրն ճոյրն. ճարմոյրն սր ճոյրն: και σου
 φάγη ἄρτον B: Է-դոյրն սըճոյրն հարմոյրն Azm: ըս ժոյրն ճարմոյրն
 յոյրն B: ճարմոյրն ճարմոյրն Ըյրոյանն ճարմոյրն յոյրն սրնոյրն սրնոյրն
 Էթրւղլ β₂ (= յոյր, յոյրն սրնոյրն ճարմոյրն; սսսս-սսսսոյրն յոյրն-
 ճարմոյրն ճարմոյրն). յոյրն սրն ժոյրն ճարմոյրն ճարմոյրն ճարմոյրն
 սսսսոյրն ճարմոյրն, սսսս հարմոյրն ճարմոյրն յո ոյրն
 սրն հոյրն.

ამ უკანასკნელ შემთხვევაში სიმბოლოები β β β β და უარით, "ბევრად
შინა" $\beta_1 \beta$, მაგრამ ღუკანავესთან ამის ნაფურცელი გვაქვს: $\Sigma \alpha \alpha \alpha$
 $\beta \beta \beta \beta \beta$, რომელსაც უარყოფითი β რედაქციის ბუნება იმე-
რებს აგრეთვე: სახე... ანამის β ; რაც შეეხება $\beta \beta$ რედაქციებს,
მათთან ეს გარკვეული სახელი სრულიად გაუჩინებელია.

3) $\beta \beta \beta$: $\beta \alpha \alpha \beta \beta$ $\beta \alpha \alpha \beta \beta + \beta$: ანამის β : რადი-
სი β : რადიუსი β , მაგრამ $\beta \alpha \alpha \beta \beta$: $\beta \alpha \alpha \beta \beta$: $\beta \alpha \alpha \beta \beta$:
რადიუსი: β .

4) $\beta 17, 27$: $\beta \alpha \beta \alpha \beta$ β : $\beta \alpha \beta \alpha \beta$ β :
რადიუსი β , $\beta \alpha \beta \alpha \beta$ β : $\beta \alpha \beta \alpha \beta$ β : ანამის β :
რადიუსი β : რადიუსი β მსგავსი მაგალითები იხილეთ აგრეთვე:
 $\beta 11, 1$; $\beta 21, 8$; $\beta 21, 19$; $\beta 16, 1$; $\beta 17, 17$ და სხვა.

რ ა ს ვ ვ ნ ა: ამრიგად, მუდმივი ნიშნების უარყოფითი და
ბევრად უარყოფითი გარდაუდებული შედეგებიც ცხადყოფილი უარყოფითი ღუკ-
ანეს რეკონსტრუქციის ფუნქციის ანალიზი. ნათელი გახდა აგრეთვე ისიც,
რომ უარყოფითი რედაქციების წარმომადგენელი ღუკანავეს რეკონსტრუქციის
ფუნქცია და მასში დადასტურებული ბევრნიშნების უმეტესი ნაწილი მჭი-
რით უარყოფითი უარყოფითი, რაც თავის მხრივ, უარყოფითი უარყოფითი
ფუნქციაში უარყოფითი რედაქციის უმეტესად ბევრნიშნული მნიშვნე-
ლოვანია.

√11. სხვა რედაქციური ფუნა მიფუნა ნიბნებში.

მას შეეძლება, რაც ქართულში გამოყვანით ლუკანებს რეკონსტრუირებული ფუნა, როგორც ერთი მიფუნა მნიშვნელოვანი საკითხი. საქმი ებება აღნიშნული ფუნის ქრონოლოგიის საკითხს, ე.ი. ამ ფუნის არსებობა ქართული ფუნის ძველ ვარიანტს ასახავს, თუ იგი შედარებით ახალ ფუნად შენაძენია? როგორც ეს უკვე აღვნიშნეთ, ლუკანებს რეკონსტრუირებული ფუნა რომინანტი ფუნაა მიფუნა ნიბნებში. იგი წარმოადგენილია უაღრესად მძიმე და ძველსაჩინო მასალით და მის პირველ ნაწილშია მისი უფრო თითქმის არც უნდა შეცვლა. მაგრამ, როგორც ჩანს, საკითხი ასე მარტივად არ შედგება. საქმი იმამია, რომ ქართულ ფუნებში მოკლე ერთობაა წარმოადგენილი რომ ისეთი ფუნა, რომელიც განაყოფიერებულია უფრო ფუნებში სხვადასხვა რედაქციებში ჩვენებამდე აღის. მართალია ამგვარი მასალით სისხე მათგან არც ვხვდებით მაგრამ ფაქტი უფროაღებოდა მანამ ვერ დარწმუნდებით. მასალითა: β77, 10 მუხლები ვითარებულია: "... ბუნის ერთსა მათსა შენისა განჯებით განწყობს და დაჯ სნიტ დაჯ სნიტს..." საქმი "განჯებით განწყობს" და "დაჯ სნიტ დაჯ სნიტს" სინტაქსი ებება. ვაგვიანურ ნუსხაში ამ აღვლილს ვხვდებით: τ η κ ο ρ έ ν η τ α κ ή β ε τ α

1 მნიშობა τ η κ ω - 1. илабемъ 2. раемъборамъ 5. разлазамъ 7. узхурямъ); მრ. სმ. ზღაღღი ზღაღღი 1 მნიშობა: ზღაღღი - узхурямъ; ზღაღღი, რაგვიანობა): დამარტობილია დადნის მრავალნიტ დაჯ სნიტს 0: დაჯ სნიტს 12: დაჯ სნიტს მაშინ როგორც მათი მიმართ სინტაქსი " განჯებით განწყობს"? ნუთნ იგი ქართული მარტივადის მნიშვნელობაა? რომ არა, შეეძლება ჩანს: ლუკანებს რეკონსტრუირებული ნაკითხის ნაცხად ვაგვიანის Ἰραορένη Ἰραυβήετα (მნიშობა Ἰραύω - лорамъ, რაჯღამა): განჯებით განწყობს 0: განწყობს 12:

განჯ-წყობს 5. მასალად, "განჯებით განწყობს" ლუკანისა და საკითხი, "დაჯ სნიტ დაჯ სნიტს" არ არის ვაგვიანისა, /ამ

კლასიკურიდან ოცას სომხური და ბაქარი/ ქართული წარმოშობის
სახეებია:

α26 20: ἔξελήλυθε ... ἕνεκεν ψυχῆν σου Β: ἐλεμ-
... ἰνὴ γὰρ ψυχῆν σου: გამოვიდა მიუღო ისრაელითა ძიებნად
სურისა ჩვირისა Β; Cod. Vaticanus - ი, სომხური და ბაქარი აქვას
მესობა მისდევს ურთიანობს. რუკიანებს რეკონსტრუქციას სხვაობას: ῥ-
კონსტანტინე ψυχῆν σου-ს ნაცვლად ψύλλον ἔνα
მესობას (ψύλλον ἡ-δοξα); მაშასადამე, ეს ურთიანობა რუკიანებს-
თან იქნებოდა: „გამოვიდა მიუღო ძიებნად ორწვირისა — ურთისა“,
მაგრამ ქართული ამის ნაცვლად კითხვით: „გამოსრულ არს მიუღო
ისრაელითა ძიებნად სურისა ჩვირისა + კითხვა ვინ ვინც
ორწვირისა ურთისა... ΘΥΟΣ. ქართული ისევ იმ დენას წარმოგვიტყვის:
ურთი, „სურისა ჩვირისა“, კვლავ კითხვას ვატიკანურთან აქვს, ხორცი
მიერ „ორწვირისა ურთისა“ რუკიანებს რეკონსტრუქციას;

სხვათა შორის კონსტანტინე ქართული ანალიტიკური მორფოლოგიისა:
ἕνεκεν ψυχῆν σου] + sicut pulicem unum Co* (=
ძიებნად სურისა ჩვირისა + მისთვის ორწვირისა ურთისა/)

სხვადასხვა ფენის თავმოყრასთან უნდა გვეჩვენოს საეტიმიოლოგიური
მაგალიტები 10, 16: „და მოვიდეს (და³ ბუკიანი²) ურთი და სურთა და
საძიებ ურთისა³ იგი იგივე⁴ ნიშანსა⁵ 70: καὶ παρ-
εγένετο Ἐλαρ καὶ Σωβα καὶ Σαβεε ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ
Ἀδρααζαρ ἔλεποθεν αὐτῶν, 8+] καὶ παρεγένετο Ἀϊλαρ
καὶ Σωβακ ἄρχων τῆς δυναμείας Ἀδρααζαρ ἔλεποθεν
αὐτῶν Β: ἐλε μὴ ἔλεμ ἔλε ἕνεκεν ἡ ψυχῆν σου ἡ ψυχῆν σου ἡ ψυχῆν σου
Xeram, Coβαx κε βοεκοκαταλικε Tagραζαρη ηρεββογιτελο-
em Coβαν uuu MT: იმპორტი და მონეტის ურთი და სურთა (!) ურ-
თისა იგი იგივე⁴ ნიშანსა⁵ 70: და იმპორტი —

1. სურთისა ჩვირისა ΘΥΟΣ] ἡ ψυχῆν σου ὁ. 2. ბუკიანი] ურთისა ὁ. 3. იგი] და ὁ
4. იგივე⁴ ნიშანსა⁵ 70. 5. მათა] — ὁ.

* The Old Testament in Greek... vol. II, 83-92.

ღუს ე ღ ა მ ს თ ი ნ ა და სოფლს უხუცესი ძაღთა ადრამაზარისთა
წინამძე მათსა

ამი ვრცელი დამწებებთან საყურადღებოა ჩვენი რამი:

1) 70 ნუსხებში რედაქციონარმა დავითანებს რედაქციისთან დას, ჩამო-
ღიშ დავის მიხრივ მანმომბაშია სიჩიუღმან. ^X 2) ნუსხა დედაქმნისა,
ხორთ 5-ი ამჯერადს სომხურს მისივეს, ლუბისა "სუბაძ" ნაკრძ-
ბვით უმუხტომას უმევეს. უნდა ყოფილიყოს: "...სუბა, ვრისდავი
იგი ადრამაზარისი".

2) ჩვენ კონკრეტულად წარმოგვიჩინია საგომო სახეჯის საინფორმაციო
ფორმები: უფრო 7//ხურო 0. სამეცნიერო დიფერენციაში გამომდებელი
მოსაზრებების მიხედვით პირველი (უფრო) უფრო არქაულია და მესამე-
დღებელია არქაულია ლადაურთან მიმდინარეობს, ხორთ მთლიან
(ხურო) იმეორებს სომხურ ფორმას. ^{XX}
^{XXX}

ჩვენ ამჯერად საკითხის სხვა მიხედვით გვიანფორმებს. უფრო 11
ხურო სახეჯის მათარებელი ფორმის ცხადრებდა ქუდავანაში, ჩამოღიშ
ე ღ ა მ ს სახეჯისა ცხადრებელი. ძველი ქართული ფორმებში "უფრო" ^{XXXX}
და "ჯამი" ურთიანეთის სინონიმობადაა გამომყვებელი. სწორედ
ამ მიზეზით ჩვენ გამომყვებელი ის მუხსამაშობა, ჩამოღიშსა 70 ნუსხე-

X The Old Testament in Greek... vol II, 33. 136

XX მ. ა ნ დ რ თ ნ ე ვ ა მ ე ვ ი ღ ი, ირანული საგომო და ადგილის
სახელები ძველი ქართული საინფორმაციო მიხედვით: ენამეცნიერ. ინსტი-
ტუტი. 1, 1954, გვ. 36-37.

XXX ნ. მ ა რ ი, რედაქციის ურთიანობის მიუხედავად ნათარქმის
"წმ. ნინოს ცხადრებობა": XI, 1901, გვ. 0137.

XXXX სინური მრავალთავი, აკადემიის რედაქციით, წინასწარმეცნიერ-
ბით და გამომყვებელი, 1959, გვ. 320-321. მ. ანდრეასიანი, კავშირი,
დასახ. ნათარქმის, გვ. 36.

ბის წაკითხვა გვაჩვენებს ჰარალდურ ფაქტობრივ მიმართებებს. ჰარალდურ ფაქტობრივ ფაქტობრივ კონტრასტულ "ჯამი" საფორმულ სახელს უბედავთ, (სხვა უს ქარბულის მის ნუსხებშიც), აქ კი "უფრო|| ხუროკ" და "ჯამი" ურთიანეთის გვერდით გვაქვს. ვთქვით, ადრინდელი ფაქტობრივ ამჯერადაც რეფერენციანი მასალის ანარქია.

რეფერენციანი უნდა აიხსნას ეს? ამჯერად რეფერენციანი ვარაუდი შეიძლება წამოვიყვანოთ: 1) ცნობილია, რეფერენციანი ქარბული ფაქტობრივ ანარქიზმის შექმნისთვის. ის რაც არ თავსდება მემორიზაციის ნორმებში, ჩვეულებრივ იბეჭეობოდა. მაგრამ ანარქიზმის, ნებისმიერ უნებლივ, შექმნისთვის რეფერენციანი განდევნილი ფენის ნაწილი. 2) რეფერენციანი ამას უბედავთ რეფერენციანი, ქარბული თავს იჩინებს უცნობი ფენა, რეფერენციანი ჯერ-ჯერობით სხვაგან არსად ჩანს. ჩვენის აზრით, იგი უნდა მივიჩნიოთ რეფერენციანი ჩვენთვის ჯერობით უცნობი ნუსხის, რეფერენციანი ქარბული ფაქტობრივ ფორმის. იქნებ რეფერენციანი მასალა უცნობი ნუსხის კუთვნილება იყოს.

X. უცნობი ფენა ქარბული.

გამოვთქვამ "უცნობი ფენა" რეფერენციანი ანარქიზმის, ამ სახელ-ნორმების ადრინდელ ფაქტობრივ ნი ნაწილს, რეფერენციანი მხარე ქარბული იცნობს და რეფერენციანი ჩვენს ხელს არსებული გამოცემების მიხედვით ჯერ-ჯერობით არ ჩანს არც მემორიზაციის-სამხარული და არც უნდა. ამგვარი ფენის არსებობა უთუოდ ძალიან საფორმულად და მისი წარმომავლობის დადგენა ქარბული ფაქტობრივ საკვანძო საკითხს სჭირდება აქვე. ამჯერად მას მხარე აქვე უნდა სახით წარმოვაგვიტყუოთ:

X ვიყენებოთ ბრევიანი და საზღვარგარეთის ბიბლიოთეკის საზღვარგარეთის მიერ 1903 წელს ვენაში გამოცემული უნდა მივიჩნიოთ ჰარალდურ რეფერენციანი მარტივად.

α10,1: Լա զրեանԼա Բարձրա Կրեմա ոճո Ջ0] - Բ, ԿՏ.

α10,5: Լա Թիւն Տիգրեմեզոս(+Թիւն Կ) Կնո շԿեռ թիւնո ՋԴ0] - Բ, Տ.

α11,7: (զրեանԹիւր - Զ0Տ) ԼաԿրեմ Թրեմոսա ԹրեմեՅՅԼ Կրե ԿրեՅ Զըա
(+Լա Կ) ՋԴ0Տ] - Բ,

Լա ԿաԳԿԼա Լա ԿրեՅԼաՅԿ ԼաԳԿրեՅԿԼա (ԿաԳԿԼա Լա ԳԿրեՅԿ Կ)

19,19: Լա ԿրեՅ ԹեՅԹրեՅԿրեՅ (ԹրեՅԿրեՅ Զ0Տ) ԿրեՅԿԼաՅ
(+ԼաՅ ԶՏ) ԿրեՅԼա ՋԴ0Տ] - Բ.

α13,20: Լա ԿրեՅԿԼա ոճո ԿրեՅԿրեՅ ԼաԿրեՅԿրեՅ Զ0Տ: Լա ԹրեՅԿրեՅ
ոճո ԼաԿրեՅԿրեՅ ԼաԿրեՅԿրեՅ Կ] - Բ.

α13,22: Լա ոճոԼա շԿեռԹիւրԹաՅԿԼա ԼաԿրեՅԿրեՅ Զ0: Լա ոճոԼա
շԿեռԹիւրԹաՅԿԼա ԼաԳԿրեՅԿրեՅ Կ] - Բ, Տ

α14,19: Լա ԼաԿրեՅԿրեՅ ԿրեՅԿրեՅ ԶըաՅԿրեՅ Զ0Տ: ԼաԿրեՅԿրեՅ
ԶըաՅԿրեՅ Կ.

α14,24: Լա ԿրեՅԿրեՅ ԼաԿրեՅ ԼաԿրեՅԿրեՅ Զըա Կ] - Բ, Զ0Տ.

α14,43: ԿրեՅԿրեՅ ԿրեՅ ԿրեՅԿրեՅ ԼաԿրեՅԿրեՅ ոճո Թիւն Զ0Տ] - Բ, Կ.

α15,6: Լա ԿրեՅ ԹրեՅԿրեՅ, ԿրեՅԿրեՅ ԹրեՅԿրեՅ ԹրեՅԿրեՅ Զ0] - Բ, Տ.

α15,11: ԿրեՅ ԹրեՅԿրեՅ Լա ԿրեՅԿրեՅ ԼաԿրեՅԿրեՅ, ԿրեՅԿրեՅ ԿրեՅԿրեՅ ԿրեՅԿրեՅ
ԿրեՅ ԹրեՅԿրեՅ Թիւն ԿրեՅԿրեՅԿրեՅ Զըա ՋԴ0] - Բ, Տ.

β2,20: ԿրեՅԿրեՅ ԿրեՅԿրեՅ Թիւն ԿրեՅ Կ: ԿրեՅԿրեՅ ԿրեՅ ԿրեՅԿրեՅ Թիւն Կ]
- Բ, ԶՏ.

β3,16: ԿրեՅԿրեՅԿրեՅ ԿրեՅԿրեՅ-ԿրեՅԿրեՅ-ԿրեՅԿրեՅ (ԿրեՅ ԿրեՅԿրեՅ ԶՏ) ԿրեՅԿրեՅ
Զ0Տ] - Բ, Կ.

Վ Կ Կ Կ: Լա ԿրեՅԿրեՅԿրեՅԿրեՅ ԿրեՅ ԿրեՅ ոճո ԼաԿրեՅԿրեՅ ԿրեՅ ԿրեՅԿրեՅ
Լա ԿրեՅԿրեՅԿրեՅԿրեՅ ԿրեՅ ԿրեՅ ԿրեՅԿրեՅ Լա ԿրեՅԿրեՅ (ԿրեՅԿրեՅ
ԿրեՅ Զ) ԶՏ: Լա ԿրեՅ ԿրեՅ ոճո ԼաԿրեՅԿրեՅ ԿրեՅԿրեՅ ԿրեՅ
ԿրեՅ Կ] και ἀν ἐστρεψεν: է - ԿրեՅԿրեՅ:
u om Ե03ԵԿրեՅԿրեՅԿրեՅ M.T.

β9,19: ვითარებებში მივირეკით ჩვენ (+გოვარნი შ) მიწებზე და ვივითვით
შ] - B, OS

α γ β γ: და მათ უხარყო სიხვედრით იგი შ] - B, 7 OS.

β6,7: რამეთუ ივადრა მან ჭარხარ მიცნობა ვედილა მესხისა ვიღობან-
სა მას სჯულითა ღმრთისასა O: რამეთუ ივადრა ურდობა მებე-
ბა ვიღობნისა მის ღმრთისა B, შS

β6,10: და მიიქნა ვიღობანი იგი ღმრთისა O] - B, შS.

β8,3: (და-O) მისრა (და-O) მიწვედა იგი და ვით შO: მისრა იგი
და ვით შ] - B, S.

β8,4: ... მიწვედებულნი და დაიყვნა იგი სამსახურებზედა სამუშაოდ
(სამუშაოდ შS) შO] - B, .

β8,10: და მივიდა ივადრან (ივადრან შ) ძე(+იგი O) ურადისი მებე-
სა მის უხარყოთა და ვით შO: და მივიდა ივადრან (ივად-
რან S) შ] - B, .

β9,1: სავსარჯისა ჩვიისა შO] - B, S.

β10,13: და ვითარდა ესე სიხვედრით მუნა (ესე სიხვედრით მუნა O)
შO] - B, .

β11,2: ἰουορέηνη : L hL m y k m L ივანებოდა B,]
ივანებოდა + რა სამოხება შინა მესხა შO.

β16,20: ... რათა შევიძებუ ვიყვნეთ სხოდებინა ამის და ვიწობა O:
რამდინთა შევიძებუ ვიყნო სოდისა ამის და ვიღობა შ:
რათა და ვიწობათ სოდელი ესე შS] - B, .

β21,21: და ვამოვიდა და ვადრე იგი შირის რთავე მათ ვამოვიბოდა O:
და ვადრე იგი შირის ვამოვიბოდა მათ შS და ვამოვიბოს შ]
- B, და სხვ.

რამდინთა ვებდავთ, ბევრთ ნარმოვებნი მასალა ჩანამაგებინ
სახითა მისველნი უარულში. ყოველ ნარმოვებნი, რამ ეს ჩანა-

მაცუბი მხრეზე და მხრეზე ქართული რელიგიური კლამის ეკლესიების
ეს მისი მხრეზე ზედაზე მუცო შავისუფლებიანი გამოჩენა იქნებოდა;
ამავე რჩეს ისიც უაქვია, რამე ეს ჩანამაგები სხვაგან არსად გვხვდ
ბა; მით უმეტეს, ჩვენს ხელთაა უბიძგისი აპარატურის მიწვე კვი-
ბრისუდი გამოცემა ბიბლიისა, რამდენც იტყვიანს სეპტუანტის
ყველა ცნობილ რელიგიურსა და ნუსხას, ასევე გარდა არაბულ-სლავურ-
ქართული თარგმანებინა, მის ყველა ცნობილ თარგმანს: სომხურს,
სირიულს, არაბურს, ეთიოპურს და ბოლოს "ეკლესიის მამებინს" ნაკრ-
ებებინა ან ბიბლიურ ტექსტებინა.

ვფიქრობთ, ქართული ტექსტი ღრმის ისეთ ნუსხას, რამდენც
აღნიშნული ჩანამაგები სხვაზე იყო, და რამდენც ჩვენთვის ჯერ-
რამით უცნობია, ანდა ისინი თავდაპირველად ამდენგანებინს სხინთ
არსებობდა და ტექსტში გამოჩენის მიერ იქნა შეგანილი.

მანც რამდენი ვარსულის უფრო სარწმუნო? ამჯერად გამოცემა
რამდენი დედა გინს, მარამ ამ ჩანამაგებინს ერთ თავისუფლებზე
მანც უნდა შევჩვიდეთ. ყველა ეს ჩანამაგე ტექსტთან უარესად
წარგანულ კავშირშია და არტექსტის ლოკალურ გარეგნობას ემსახურება.
განვიხილოთ რამდენიმე ნიმუში: 1) ოქ13,19 მუხლი რაპარაკა
იბის მესახებ, რამე ისრავლთა ევანგელში ერთი მჭკდელი არ იპოვა-
ბოდა. ჩანს ისინი სავანებო ამრეცეციეს ევანგელს მიწრებმა (ამ
მედიხეცვაში უცხოებლთა), "რამე/მე უნდა შევან უცხოებლთა
მათ: ნუ უკუთ იწყონ სავანე ებრავლთა მათ, სავანე პირიისა და
კრძიისა ო. გარდა 2705 ნუსხებინა, მუხლი ყველა ტექსტში აქ
ნუსება: (ὁ νόμος ἔσται ὡς ἡραϊὸς ἰσραὴλ
καὶ ὁ ὄρος: რათა არა ყონ ებრავლთა მახვლი
და მუხი B1, რასაც 2705 ნუსხებინ უმაგებს: (რამე/მე უნდა
შევან უცხოებლთა მათ: ნუ უკუთ იწყონ სავანე ებრავლთა მათ,
სავანე პირიისა და კრძიისა) + ჯანესა და გურისა და ურდად მთამი-
არდობინს ევანგელს ჩვენსა ო. რამდენც ვხედავთ რამაგებმა, რამდენც

სხვაგვარ არსად არა ჩანს, ესე იგივე სავსებით მუდმივობა უნდა იქნებოდეს:

2) §16,20 მუხლით აშენდა იმის მიხედვით რომ ჩვენი საზოგადოების
მაცნობის მიზანია: მცნობის მესამე განმარტება, რად ვინა? B:
φ έρξετε εμεους βουλην τι ποιήσωμεν: არაჲ ჩინ-
ბულინ ბ ბეჲ რაჲ უჩილ ვინჩეუგულჲ: გაიმე ცხელ
რმო მამ გელამბ MT] + რომელითა მუდმივობა ვიცნობთ სხვა-
მისა ამის რავერბარ 20: რადთა რავივერბარ სხვაგვარ ვსეჲ. ჩინაჲ
უნსხევის ჩამატება ამ მუდმივობის სავსებით ჩვენსაჲ ვავშირშია
ანგვესტთან. უნდა ადინიშნის, რომ ვინა ჩამატება ანგვესტის
მიმართ ასეთსავე სურათს აჩვენებს. ამიტომ ვინა ჩამატებებს
სახით ანგვესტთან არ უნდა ვინავეს სავსე. ადინიშნის ჩამატე-
ბანი რომ ანგვესტის ვინავეს, სარდაჲ ანგვესტის მაცნობის
არა მუდმივობა ვავშირის ანგვესტისა და ანგვესტის მიხედვით. უნდა
ვინავეს მიხედვით ვინავეს ვინავეს ჩვენსაჲ ჩინავეს უნდა
წყარით სარგებლობის მუდმივობა 20,2 ნუსხევის მიხედვით. მუ
ვინავეს ჩინავეს უნდავეს მუდმივობის ვინავეს
რევესიონის მიხედვით, ამ ჩამატებათა წყარო ვინავეს რევესიონისა
და სინავეს ჩინავეს ჩანს სავსე.

ქ. მუდმივობის რევესიონის

1. ვინავეს

"და მუდმივობა და რავსხა მათ ზედა რავით ვინავესა მას
ზედა მისავესტთან და მისინა ივინი და მუდმივობა: მისინა უნდა-
მან მუდმივობის ჩინავეს უნდავეს ჩინავეს, ვინავეს განვესტთან

1 ვინავეს 2 რავსტარ] რავსტარ 2.

* სამეცნიერო კომიტეტის მიხედვით ვინავეს ჩინავეს ვინავეს ვინავეს
ვინავეს სინავეს სინავეს სინავეს (იხ. წიგნ. Stock-
mayer - ის რავსტარ. ნაშრომი).

და განიჭრინან წყარნი მრავალნი; ამის გამო ურეუბის ადგილსა მას
3 0 0 0 0 მისრვისსა 70 β 5, 20;

ნაკრძება "ჯილწ", რამდენც ადნიშნულ არსებებს შინ რჩება
დადასტურებული, ცნობილია მხარე იურუსალიმური და მძევრი რედაქ-
ციებისათვის.

პარალელურ ტექსტებთან შედარებით ირკვევა, რომ ქართული საბა-
ნარო ბერძნულ-სომხურის ერთი სიტყვის რჩევა სხვადასხვა მნიშვნელო-
ბის ფიქსაციას ახდენს.

საბანარო ბერძნულის $\delta\iota\alpha\kappa\omicron\pi\acute{\omega}\nu$ ნაშთობებს $\delta\iota\alpha\kappa\omicron\pi\acute{\eta}$ -ს
მრ. რიცხვის გენტივს და აქვს რჩევარი მნიშვნელობა: 1) აწი, თხრი-
ლი; ღრმა ჭრელი, ღარი. 2) მკვუთა. ამ უკანასკნელს უთანხმება
ბერძნულის ბოვ რედაქციებში დადასტურებული $\delta\iota\alpha\kappa\omicron\pi\acute{\omega}\nu$ ნაკრ-
ძება, რამდენც მიმდებარე ფრთხილ ბინისა $\delta\iota\alpha\kappa\omicron\pi\acute{\omega}\nu$ - გაჭრა,
მკვუთა; გაყრუა, გათიშვა, დატოვება.

ანალოგიური სურათია სომხურშიც: აქაც, ერთს მხრივ გვაქვს
 $\text{խրսմսփ} =$ თხრილი საბრძოლო დანიშნულებისა, საბარო, (მდრ. խրս-
 մսփ — გათხრა, თხრილები შეიმოვლება), ხოლო მეორეს მხრივ
~~...~~ խրսմսփ - განყრუა,
დატოვება, დაშვება.

ბერძნულ-სომხურის ადნიშნული მონაცემების შესაფუძვლად არ
ქართულში გვაქვს: 1) ვიღსა მას ბერა მისაწყუბერსა 2) ვიღსა
მისრვისსა . ვფიქრობთ, ქართული არსებები ბერძნულ-სომხურის
 $\delta\iota\alpha\kappa\omicron\pi\acute{\eta} = \text{խრსմსփ}$ სიტყვათა რჩევთ მნიშვნელობას გადმოსცემს.

- 1) $\delta\iota\alpha\kappa\omicron\pi\acute{\eta} = \text{խრსմსփ} =$ ვიღ 70.
- 2) $\delta\iota\alpha\kappa\omicron\pi\acute{\omega}\nu = \text{խრსმսփ}$ = მისაწყუბერი 70: მისას-

რედაქცია 25

114 ვინაიდან ვინაიდან ვინაიდან ვინაიდან, ვინაიდან ვინაიდან ვინაიდან
სადაცაა მისრვისსა, 20. 12. 1971

ეს უკანასკნელი მნიშვნელობა უარყოფითი ტერმინების სიმრავლის უკიდურეს შემთავარი უნდა იყოს. მუდმივი "კრიტიკული" მნიშვნელობა, რომელიც ჩანს, შეესაბამება მთლიან კარგად არც ესმოდა (ამაზე მოგვიხსენიებს ის ტექსტი, რომ ზღვრული "კრიტიკული" მნიშვნელობა "აღგონი" წაკითხვის: ამის გამო უწყობის აღგონება მას აღგონი მოსახრველი. და), ამავე დროს შეესაბამება შიგნით ბუნდ ვერტიკალა მესაჯრებელი ტერმინის ის ვარიანტი, რომელიც διαკონს-ის ნაფილი დიაკონის იკითხება. მანაც აიღო ეს "კრიტიკული" გვირბი ეს ახალი მნიშვნელობა მოგვიანა.

ამასთანავე, მიწოდება-სამხრის ჩვენებას ეს რავერდნობით "კრიტიკული" ჩვენს ტერმინში "ხარისხი", "საბრძოლო სანჯარის" მნიშვნელობით იხმარება. უარყოფითი ტერმინების უკიდურესი "კრიტიკული" ამგვარ მნიშვნელობას არ იცნობენ, მაგრამ უწყობების დროს კრიტიკული განმარტება გაგება: * კრიტიკული - 1. ღირის მესაჯრავი 3 რ ი რ ი განსაცდელი. 2. კრიტიკული, ძვირის ან ფილის სიტყვით ა მ რ რ უ ბ უ რ ი 3 რ ი რ ი, 3 რ ე, რომელიც შვირის მეთრე კრიტიკული სანჯარებო მრავლებელი ვინმე მნიშვნელოვანი ტერმინი. ვინმე ტერმინი, ვინმე მანქანების ან ბუნსარელების სხვადასხვა მნიშვნელოვანი. 3. ისინი მრავლს 3 რ ე.; რომელიც ვინმე კრიტიკული მნიშვნელობის რავერდნობით მთავარი რამხასადასრული ნიშანია "ყრილი", "ღარი", "ჭიკი", რაც ურთხვი კრიტიკული აღსატყობის იმ მოსაზრებას, რომ "კრიტიკული" მითითებულ კონტრასტში იხმარება "ხარისხი", "ხვიკი", "საბრძოლო სანჯარის" მნიშვნელობით.

2. მ ვ რ ე რ ი.

აღნიშნული წაკითხვა ჩვენს ტერმინში წყვეტილი გახდება და წყვეტილი სანჯარის სხვადასხვა რავერდნობა ურთხვი სურათის გვიჩვენებს: "მინიმალური მნიშვნელობა" მან და მრავალი: არა არს აქა ვური მ ვ რ ე რ ი

* ეს სიტყვები ვინ განმარტებთო ლექსიკონი, სხვა. სხვ. ლექსიკონი სხვა სხვა სიტყვებით, მ. შ., 1955.

კვლავ მინა ჩვილთა, გარნა აურნი იგი მესაწირავისანი". (421,4).

"მურეჯლი" მესაფყვისად ბერძნულში გვხვავს: ἄρτους βέβηλους (= ფრუასაფვიის ხელნისაწვირში, უკურთხებულნი, უბრალე აური, მღრ.

. Простой хлеб мт: იოთნი აური B₁) არსებობდა ამასვე გარემოს-
ყვის სწიბურნი მესაფყვისი: ἄρτοι ἁπλοῖ (= არა წმიდა, მურე-
ჯებური აური). ამის სასარგებლოდ ლავრაკობს ლამწმებული კრ-
ფაწილთ, სადაც "მურეჯლი აური" საპირისპირთ ცნებაა "მესაწირავი
აურისა": ἄρτους ἁγίους: ἄρτοι ἁπλοῖ : хлеба священные
ე.ი. აური, წმიდისა წმიდის მესაწირავად განკურთხენილი. "არა
არს აქა აური მურეჯლი, გარნა აურნი იგი მესაწირავისანი".

ცოცხა ქვირით, 421,6 მხელში, ჭერშინი "მურეჯლი" ისევ გვხვდა-
ბა: "და მთელი აური იგი ამბიული, მისცა მას აური იგი, წმიდელ
დაგებულ იყნ წინაშე უფლისა, რამდენ სხუად აური მ მ რ ე უ ლ ი
არა იღვა, გარნა აური იგი, წმიდელ დაგებულ იყნ წინაშე უფლისა"

წმკრის ვხვდავთ „მურეჯლი აური“ (პარალელურ ფაწილში
აქ მესაფყვისი არა ჩანს) ამჟღარადაც პაპირისპირებულთა ისევ აურ-
თან, წმიდისა "დაგებულ იყნ წინაშე უფლისა". ამგვარად "მურეჯლი
აურისა" საპირისპირთ ცნებებია: 1) "აურნი იგი მესაწირავისანი"
2) "აური იგი, წმიდელ დაგებულ იყნ წინაშე უფლისა".

რას ნიშნავს "აური, წმიდელ დაგებულ იყნ წინაშე უფლისა".
პარალელურ ფაწილში ამის მესაფყვისად ვხვდავთ: ბერძ. ἄρτους
τοις προσεσθουσ სწიბ. ἄρτοι ἁπλοῖ : хлеба предложения мт: ამ უპნასწილს ებრალე ვხვდეთ
რის ასე განმარტავს: "хлебы... печенные из пшеничной муки, не
квашенные". იგივე განმარტებულნი ბრუკსტ-ეფრენის განმარტება-
შიც: хлебы, печёные, пресные.

--- - წმიდა განმარტებაში хлеба предложения (= აური იგი, წმი-

* Еврейская Энциклопедия, т. XV, стр. 642-643.

Եղը ըստ ընդհանուր օրենքի) ըստ հասկանալիության հետևանքով շնագր-
 անո, շմարնիկո (неквашенные, пресные) շերի, ըս շնանակնչի
 չո, հետևանքով ճիշտագ զարկնչեմ, "ժողովրդի շերիս" սահմանակիրն ցն-
 ըսս. մասնակցում, հետևանքով "շերիս ոգի ժողովրդագրան" ուս "շերի
 ոգի հետևող ըստ ընդհանուր օրենքի", ցնչեմ մեղրոք ըմբոն
 ժողովրդագրան ըս հիշողներն սահման շերիս ոգի սի ըմբոնցնչեմ.
 սահման շերիսագրան մոտ ըմբոնակցանչի ըմբոնոս շ ս ս զ շ ս -
 հ ո թ ս, շ մ ս հ ո լ ո թ թ ս, սեղ ըմբոնոքն ժողովրդագ
 ըմբոնոքն հոմ "ժողովրդի շերի" ըմբոնչս "ցնչողըմբոնչս սահման, հիշ-
 ըմբոնոքն, սահմանագրան շերիս".

3. Յ շ ս թ ո

"Ըս ըմբոնոքն ուս ըմբոնակցան ըս մոտնոքն ըմբոնչի
 սմոնչիս ըս ըմբոնոքն ոգի Յ շ ս թ ո ս ս մոտնոքն ըմբոնագրան շ
 (ԲԶ, 25):*

"Ըս" Եստեղնակ մեղրոք ուրշակնոքն ըս հոշորն հոշակ-
 ցոնոն ուրշակն, մեղրոքն ըս ըմբոնոքն ըմբոնոքն "Ըս" ս ըմբոն-
 ցոնակ "հոշակն" ըմբոնչս: "Ըս մոտնոքն ոգի հ շ հ թ թ շ լ ո -
 ս ս թ ս ը ստեղնակն, Ե; սի շնանակնչի ըմբոնոքն ըմբոնչի-
 ոքն հիշողնոքն: Կրճճ, առոց (= ցն, ըստնո), ըմբոնոքն
 ըմբոնչս λάκκος ὅ 1. пруд, 2. яма, ров. 3. водоем, бассейн;
 սեղն, զրհոք (= ցն, Եստեղնակն).

մասնակցում ըմբոնչի-սեղնոքն Կրճճ, առոց : զրհոք
 ըս մեղրոքն-ըմբոնոքն "հոշակն"-ս ուրշակնոքն-հոշորն հոշակն
 "Ըս" ըմբոնոքն ըմբոնչիս. ըս ուրշակն, հոմ "Ըս" սմոնոքն մո-
 ըմբոնոքն հոշոր-հոշակնոքն սեղնագրան սի հաս. սի սահման սի ուրշակն.
 մաս սի սահման ըմբոնոքն. մոտնոքն սահման ըմբոնչս "Ըս",
 հոմոքն մոտնոքնոքն ըս հոմոքն մոտնոքն սեղնակն ըս "Ըս"

* Բ 3, 26 | Բ 3, 27 Azm.

სიფყვასთან: გვიძი - ჯურღმულის თორნი წყაღთაჲს. 2.ი. გვიძი ყრუ-
 ლა თორნი ნაირი ნაგებობა წყაღთაჲს. ასეოვე მნიშვნელობა აქვს
 მას თანამედროვე ქართულში; გვიძი - ჭის თავზე ღაღმუღი თიხის,
 თიხის ან წიჯლისაჲს გაკეთებული ცილინდრული ღანაღვამი, - გვირ-
 გვინი, ჭის თავი. აქვე ყურადღებას იქცევს ერთი გარემობა. ბერ-
 ძნულში ვარიათაჲ ნაჩვენებ ὁ ἄκκος-ს "წყაღსაჲს" "გუბურის"
 გარდა აქვს აგრეთვე "თხრილის", "თრითს" მნიშვნელობა. "ჯურღმუ-
 ლის" საბას "მთხრებელ" სიფყვის ბუბუში აქვს განმარტებული, სადაც
 მესულია აგრეთვე "მღუმი", "თრით", "ხარო", "ვანაღვ", "ჭა" სიფ-
 ყვებში. თითონ "ჯურღმულს" საბა ასე ხსენის: "ჯურღმული არს რა
 ურწყულთა ადვილთა თხარონ მთხრებელი, რათა მუნ წყალი ადმოეცენოს".
 ეს ფაქტი გვაფიქრებინებს, რთი "გუამ" სიფყვაშიც თავდაპირველად
 "მთხრებლისეული" მნიშვნელობა სჭარბობდა აღბათ, 2.ი. გუამი -
 თრით, თხრილი, ამოღობავებული სიფყვა, რასაც არ უწინააღმდეგებდა
 "გვიძი" სიფყვის თანამედროვე თინაარსიც. რაც შეეხება გვიძი გუამ
 განსხვავებას. გუამი შეესაძლებულია გადამწერის შეცდომად მივიჩნიოთ
 "გუმი" ნაკრებვის ბაზაზე (გუმი→ გუამ), მაგრამ დამაფიქრებელია
 ის ფაქტი, რთი თრითვე რედაქცია, იერუსალიმურის და სეკურის,
 "გუამი" ნაკრებვას გვაძლავს.

4. გ ა მ ი ზ ო რ ე წ ა გ ა მ ი ზ ნ ა ო რ ე წ ი
 (მ ი ზ ნ ა ო რ ე წ ი)

"... ყრველნი, რთიღნი ადმოსცენდენ ვითარცა აკლნი და
 სხუანი, ვითარცა მ ი ზ ნ ა ო რ ე წ ი ს ანდლისანი. 270.5.
 (β23,6).

X ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი, ტ. I.

ամրոցաբ, յրոնս ընդոց զյալցն "գամոգրոյն" = գամոգրոյն, գա-
 մոգրոյն, գամոգրոյն (թրք. *gāmōğrōyān*) և մոգրոյն ընդոց, մոնցան
 նախարարոյն մոմլոյնոյն օրոմա "գամոնաօրոյն" = սանձոնս ճոնս
 արոցոյնս գամոնաօրոյնո. (թրք. *gāmōnōğrōyān*); արոցոյն օրոմա, ար-
 րոնոնոս և մոմլոյնոյնոց, նախարարոյնս սայրոն "օրոյն" օրոնոն և
 արոցոյնս ամաս սաճանարո ըրոնոյնոն մոնոցոյնոնոն յնոյնոց, օրոն-
 արոնոնոնոնոնոնոն և յնոնս ընդոն յրոնոնոնոնոն.

X
 սնոյնոն օրոնոն, սաճոնս սոնոնոնոնոն արոնոնոնոն մոնոնոնոն (գոն-
 սամարոնոնոնոնոնոն: գամոգրոյն), արոնոն սոնոնոնոն սոնոնոնոն օր-
 ոյնոն. հանս ամ սոնոնոնոն մոնոնոնոնոն մոնոնոնոնոն ար ոյն մոնոնոնոնոն
 ոյնոն.

5. ը ս ց ռ ս ը ս ն ս ց ս ռ ո.

"ըսցրոն" և մոնցան նախարարոյն մոմլոյնոյն օրոմա "ըսն-
 ցարոն" հոյնս օրոնոնոնոնոնոնոն և ևսնոնոնոնոն. ճոնոնոնոնոն
 օրոնոնոնոն ոնոնոն, արոն "ըսցրոն" ճոնոնոն ևսնոն ևսնոն ևսնոն,
 մոնոնոնոն, ևսնոն "ըսնցարոն" ոնոն, ևսն ևսնոնոն, մոնոնոնոն.
 ոնոնոն մոնոն ևսնոնոնոն. ըսցրոնոնոն ճոնոնոն: 1) և ըսնցարոն
 ըսցրոն ցոնոնոն նոնոնոնոն և արոնոն ցոնոն ցոնոն ցոնոն (30,18).
 արոնոնոն օրոնոնոն "ըսնցարոն"-ն օրոնոնոնոն ցոնոն: *gāmōğrōyān* -
 ևսնոն, մոնոնոն, ևսնոն: արոնոնոն *gāmōğrōyān* - ևսնոն,
 ևսնոն, ևսն ևսնոնոնոն ևսնոն: *gāmōğrōyān* - մոնոն ևսնոն
 գամոնոնոն, գամոնոնոն, գամոնոն. ևսնոն: մոնոն (և մոնոն
 ևսնոն 13.)

X ս յ ը ն ս ն-ս ը ս ար ո ն ո յ ը ո ս ը ո, յարոնոն ևսնոն արոն
 սոնոնոնոնոն ևսնոնոն մոնոնոնոն գամոնոնոնոն մոնոնոնոն ոնոն
 ամոնոնոն, 1965.

ბ) ეს უკუმიმართული ქალაქები იგი, რომელიც **რ ა ნ ა ც ა რ ა** უცხო-
 თებლთა მიმართ ძეგლად იხსენიება **0** (α 7,14). ძველ.: ἄν' ἐλαβον
 (2 ათწ. ზენონსა λαβάνω - ნათქვამი, მიტოვება,
 დაუფლებად აღსაყვამ და სხვა). ყიჟინსა: რომელიც
 ადგილთა **B₁**; ხელთ მცხეთა-ქანაშვილისაგან ნუსხებში "დაცარა"-ს
 ბადას "დაცარას" არ გვაქვს; ხომალტს დაუყვამ... შს.

ვ) "ეს წარვიდა დავით... ეს მრძელა იყო უცხოთებლთა მათ
 თანა... ეს **რ ა ნ ა ც ა რ ა** ნაფურცელი იგი უნა მას **შ02**.
 (α 23,5). პირდაპირ თქმულში "დაცარას" მესაფურცელს გვაქვს:
 ἄπ' ἡδ' ἄξ (ზენონსა ἄπ' ἡδ' - მან წაყვამ, მან წაღება)
 ἔμω (უხსნულ - წაყვამ, წაღება) წარმოყვამ **B₁**.

მაშასადამე, "დაცარა" ჩვენს არსებულში გამოყვამებულა
 "წარმევიან" "მრგვალებიან" "დახსენიან" მნიშვნელებით. ამასვე უჭირს
 მხარს ის ნიშნები, რომლებშიც "დაცარა"-ს მნიშვნელებით უნდა "და-
 ნაყვამი" გვაქვს: "ეს იყო მათ შინა წყობისათა. მათთანს ყო-
 ლღვე არა იყო მახვილი, არცა ჳრმალი, არცა მრგვალი... ხელთ ით-
 ვა მახვილი ეს იგიცა უცხოთებლთაგან **რ ა ნ ა ც ა რ ი** (α 13,22).
 ე.ი. ადამიანთა მახვილი და ისიც უცხოთებლთაგან წარმევიანი, მრგ-
 ვალები. ან არა: "გამოვიდა ასკანდონი და ალღებელს ნაფურ-
 ცელსა **რ ა ნ ა ც ა რ ს ა** უცხოთებლთასა (α 17,53) ე.ი.
 ასკანდონი ალღებელს ნაფურცელს, რომელიც წარმევიან, მრგვალებს
 მტრს (ამ მუხებზეა უცხოთებლთა)

6. ს ა რ ა

ყურადღებას იქცევს "სარა"-ს მარსებში მნიშვნელებით გამო-
 ყვამა. იგი ხუთჯერ გვხვდება მძველ წიგნებში და მხოლოდ თითო-
 ჯერ იერუსალიმურ ქანაშვილისაგან და მცხეთა წიგნებში.

"სადა" ჩვენი კონტრასტებში გამოყენებულია "ვინაიდან," "რად-
 გან," "ხოლო" კავშირების მნიშვნელობით. რად ეს ასეა, ამასთანავე
 ნაღობი მათგან განსხვავდება: "ს ა რ ა მკვლამ, რამსა ვწუხი
 აქვამ ნუ შევიძღვებდი ვარა მრქცვამ მისა? მუ მისცვამ ვარ მისა,
 არა მუ იგი ჩემდა მრქცვამ" *O(β12,23)*; ასე უპასუხა ღვთის
 მავის მისამისხელებს, რად ეს უპასუხებელი შეკითხვების მას:
 რად იქცვამ ასე? შევიდი მრქცვამ, ხოლო შენ მორბე, ვამ, სუამ
 და მინარხობო, ამ კონტრასტში "სადა"-ს სხვადასხვა ვერსი გამო-
 გეობ. *ძღრ. 17* რედაქციების ჩვენებამ: "ხ რ ღ რ არ რამ მკვლამ,
 აქა არრამა მორჩინეს, არამედ მუ მისა მისცვამ ვარ და რამსადა
 ვწუხი?" სომხურში "სადა"-ს ბაღად გვაქვს *որովհէ Կէւ* = "ვინაიდან,"
 "რადგან" ხოლო ბერძნულში შესაფერისი არა ჩანს: *καὶ νῦν τὴν ἰσχυρίαν*
 (*ძღრ. α. теперь оно ушерло* : და არ მკვლამ₁)

ანალოგიურ მთვლენასთან გვაქვს საქმი შევიღებ მათგანგანობით:
 "მისევე მუმიბობად და მრქცვამ მუქვამ: ს ა რ ა ვინილი მუქვი მმვერ-
 ბით მრქცვული სახიბ მუსა, გრვარივი მისა ნახევი, იყავ მისა¹⁰.
 (*β19,30*): მუ მირვიდი მათგანგანობით "სადა"-ს "ხოლო" შესაფერისებო-
 რა, აქ მის ნაცვლად "ვინაიდან"-ს ვხვდებით: "და მრქცვამ მუმიბობად:
 ვ ი ნ ა რ მ გ ა ნ ვინილი მუქვი მმვერბით მისრული სახევი მუსა,
 გრვარი მისსა იყავნ...¹¹: "ვინაიდანგან მრვარი უფალი მუქვი...¹²
 სომხურში შესაფერისად ამჯერადამ *որովհէ Կէւ* ჩანს.

მაშასადამე, მსვერნი რედაქციის "სადა"-ს სომხურში წერივი
 შემიხვევამით *որովհէ Կէւ* შესაფერისებამ და ნიშნავს "ვინაიდანგან"
 "ხოლო," "რადგან" სხვა რედაქციებში ამის ბაღად ხან "ხოლო" გვხვებ-
 ბა, ხან ვი - "ვინაიდანგან". რაც შეეხება რანსრჩენ სამი შემიხვე-
 ვამს, აქ ბერძნულ-სომხურში შესაფერისებში არ გამოვჩინა, მათგან
 მსვერნი რედაქციამით კვლავ "სადა"-ს ვხვდებით სამჯერვი და იგი აქამ
 ზემოთ მრვარიანი მნიშვნელობით გვხვდებით.

X იბ. α 26,21; β7,3; β18,18;

სამეცნიერებასა და გული ნაბადისი მიხარული და **ბ ა რ ჭ ი ა ლ** იყოს
 ფრიადი (α 25,36). **წმკუნი** კრძეხედი: "**ბ ა რ ჭ ი ა ლ**". რაჲ **ბ**-
 ებემა მიცხედიხისა და **ბაქარის** ნუსხებში, აქ "**ბარჭიად**//**ბარჭიად**" -
 წაკრძეხის **ბ**ქსაფყვისად "**ბარჭიად**//**ბარჭიად**" გვაქვს: მიცხედიხი: "და
 გული ნაბადისი მიხარული იყოს **ფრიად**, **სარჭიად**"; **ბაქარის**: "და გული
 ნაბადისა იმეხედი და იგი **ბარჭიად** ფრიადი". სიმიფრადებე, **ბარ-**
ბაქია რაჲწაკრძეხისა **საბადისი** ბერძენულ-სომხურის გუქსებებში: καὶ
 αὐτὸς **β** εὐφύσων **β** αὐτὸς **β** αὐτὸς **β** αὐτὸς **β** αὐτὸς **β** αὐτὸς **β** αὐτὸς **β** αὐτὸς
 ისინი კრძეხის: **ბარჭიად** მიცხედიხი **წმკუნი**-**ჯანაბადისი** გული ნუსხებში
 "**ბარჭიად**//**ბარჭიად**" წაკრძეხისა და რას ნიშნავს იგი, ბერძენულ-სომ-
 ხურისა და ქართულის სხვა ნუსხებში აქ ხომ "**ბარჭიად**//**სიმიფრადებე**"
 გვაქვს?

"**ბარჭიად**" წაკრძეხისა ამჯერადაც სომხურად მიმდინარე ჩანს;
 კრძეხი, იგი გაჩენილი უნდა იყოს **საბადისი** სომხურის **სარჭიად**
 წაკრძეხის ბაბაბე. აქნიშნული წაკრძეხის ამისავად **ბარჭიად** ***სარ-**
ჭიად. ივანეშვიდი. სომხურის "**β**" ქართულში ჩვეულებრივ **ბ**-ად
 გადმოიღოს: **სარ** 4 = **ბარ** 3, **სარ** 2 = **ბარ** 1. ჩვენს მაგალითშიც ანა-
 ლოგიური მიჯნადასთან გვაქვს სავები: ***სარჭიად** ქართულში გად-
 მივიღებთ **ბარჭიად** "**ბარჭიად**". **ბარ** 2 უნდა მიანიჭოს აქსენული რჩება:
 სომხ. **β** -ის ბქსაფყვისად ქართულში **β** 4-ის გვაქვს: ***სარჭიად** =
ბარჭიად//**ბარჭიად**. ვთქვით ქართულში ბერძენული ცვილიება გადამ-
 წერის კადამს უნდა ეკრძეხებოდეს, მაგრამ ცვილიება **ბარჭიად** და რა
 გინთ მიხარა ამის გაჩვენება ვინა. **β** -ის **β**-თან გრძეხული აქრძეხის
 საფუძვლი არა გვაქვს არც სომხურში, არც ქართულში თუ არც **ბარჭი-**
ად რამდენიმე საფუძვლს.

- 1) **ბ**-ნი ნუსხურში (ქართულ ნიბადებე) რაქსავსა **β**-ს ე.ი.
 "**ბარჭიად**"-ის ნაფრად მიცხედიხი "**ბარჭიად**".
- 2) **β**-ნი რაქსავსა **β**-ს **β**-ის გუქსიმიღის გამოს და მიცხედიხი

1. ი. აბულოძე, ქართული და სომხური ლიტერატურული უხ-
 თიხთობა IX-X სს-ში. გამოსვლა და ფაქტობი, აბი-
 ლიბი, 1944, გვ. 098-0108.

„ხარჭი“ // ხარჭი // ხარჭი“ წაკითხვა. უნდა უახლოვდეთ მისთვის
უახლოვდით ცალკე.

9. ვ ა ღ ი // ვ ა რ ი

„ღა“ მათგან და სხვათა მათგან რჩეულია უაღრესად ადრეაჩინება
წარმოიქმნება და ვით მუდმივად პირველი, რამეთუ მისგან უმეტესად
სიღრმის მუდმივად გამოდის იგი პირველსა და სუფთად იგი პირველ-
ისანი და უმეტესად იგი რვალისანი და ყოველი იგი ვარი ჭურჭ-
ისა მის 20 (38,8). ჯანაშვილისეული წესებით „ვარი“-ს ნაცვლად
„ვარი“ წაკითხვა გვაქვს. იერუსალიმურის, - მცხეთურისა და მათ-
ის წესებში ეს წაკითხვა საერთოდ არა ჩანს. მათგან გვაქვს:
ყოველი ჭურჭელი 7: ყოველი ჭურჭელი 15, იგივე რაც მუდ.
πάρτα εὐ κέλης და სიმ. ყაზახურად ღა.

მათ რთველ მივიღებთ ადრეველი წაკითხვა ჯანაშვილისეული-
ვარი წესებში? უნდა ვივარაუდოთ, რომ იგი გაჩენილია სათანადოდ
სიმბოლოს ღა წაკითხვის ნადავლად; ღა სიმბოლოში
ნიშნავს ყოველგვარ ჭურჭელს (ღამის). აჭარბებს სიმბოლო ღა
ძველსიმბოლო ღა სიფრთხილად მიღებულად მიაჩნია, ეს უა-
ნასკნელი ვ - სპარსული ღა - დან მთლიანად. უმეტესად ღა
სიფრთხილად ადრეველ * ღა სიმბოლოში ღა. მუ-
ღაველად, რომ 2 წესებით დადასტურებული „ვარი“-ი წაკითხვა
← „ვარი“-დან, მათგან 2 წესით წაკითხვა უძველესად უნდა

* ზაქარიასი ღა სიმბოლოში, II, 1944, 33-370.
** ზ. ლ. მათგან, ზაქარიასი სიმბოლოში, III, 1926, 83-880-81.
*** იქვე, 83-881.

մոցոնիտ O նշաննա յո շտրոս գրասերտար, հստ սաքթոս հասն.
 "յարո" եստոեցա Չ-տո գարամիցրոն սե ժոմեհիցրոն Եսմեղձոլարո
 շտրոս հասն "ցուցլո յարո քրոցլոնսա ըն" յոնցլոսցոն սաքլոնո
 "յ յ ը" եստոեցոն ժոլոմար մոհիցրոն հոսլոցն. հստ ժոլոն
 O նշանն "յար"-ն, ոցո մոլոնշոլո հասն $\beta \rightarrow \rho$ -ն սըրցրոն յարտ
 տո: յս $\beta \rightarrow \gamma$; մարամ տր յարտլո "յար"-ո \leftarrow հստ ρ -ն,
 յն յսնսնշոլո յո հոհնսն "քրոցլոն", "գամե" սարտո, մարոն յար-
 տլոն յսնհոնսն ջոլոնշոլոն. սո ժոլոնցրոնստոն տոլոն ժոլոն
 մոցոնիցրոն առմոնոցո հստ-հստսստի ξ^* , հոլոն մոլո
 առմոնոցոն մոլոնշոլոն հստ-ն յոլոն. սմալո ըրոն յնս
 ըստլոն առմոնոցոն գաոնոն ըս մոն յոլոն հոլոն յոլոն,
 յոլոնցրոն գարոնոն, հոլոն մոլոն հոլոնս յո գարոնոն,
 հստ ըլոլո յարտլո մոլոնոն սնսգանստ ջոլոն. մոլոն յս-
 ոնոն ոլոլոն նշաննստոն յոն սո սնսգանս.

10. Յ ա ճ Յ Յ յ (← Յ ա ճ Յ Յ յ) // ը ս ժ յ ս ո ս.

"Յաճնոն" ըս "ըսժար" մոլոն հոլոնոն յոնոնոն սոնոն-
 մոլոն հասն գարոնցրոն. սն, III թ. 20, 12 մոլոն յոլոն:
 "Յոլոն մոնոն տլոն: մարոն Յաճնոն ըս մարոն Յաճնոն գարոն
 յարոն մոն β : Յոլոն յոնոն տլոն: յոլոն տոլոն ըս յոլոն
տոլոն յարոն β ; յարտլո "Յաճնոն/տոլոն" ժոլոն
 ժոլոն-սոնոնոն գարոն: $\alpha \rho \alpha \xi, \alpha \kappa \sigma \varsigma$: սստ ξ , հոլո
 ոլոլոն հոլոնոն սմա հստլո "ըսժար" եստոեցոն ջոլոն:

հստսստի
 X Հ. Լ. Զարոն, (սստսստի հստսստի, III, 83. 880.
 XX ո. սմալոլո, յարտլո-սոնոնոն ոլոլոնոն ժոլոն, "մոնոն-
 տոն" հոլոնոն հոլոն; մարոնոն ոլոլոնոն: հոլոնոն
 ոլոլոնոն մարոն, IV, 1962, 87. 117.

ქრეთა მონათა ძესთა: აშენებ ლაშქარი და მთარავს გარეშე ქალაქსა მას"ო.

მაშასადამე, ასეთი სურათთა: $\chi\rho\alpha\zeta, \alpha\kappa\omicron\varsigma =$ (მესურნო მებრძოლებული ადგილი, მიწაყრილი მესურნო, გამაგრებული მანაკი) $\omega\mu\upsilon\psi\iota\kappa\epsilon\zeta$ (= მიწის, ქვის ან სხვა მასალითაგან აშენებული სიმაგრე) = ააწვებ მქალაქარი 0

"ლაშქარი"-ს მესამე მებრძო უნდა ვიქნათ: მთხოვის სიძე - მონა-ღვსიკონის ავტორს იგი ჩვეულებრივი გაგებო უნდა ესმოდეს; სიფყვა უგანძირებოდა და მებრძოებულა მხარე ცოცხალი: მთარავან მენ მებრთა ღ ა მ ქ ა რ ი და გარემოგარგენ მენ (ლ. 19, 43) მარამ საგულისხმია, რამ მებრძო-სამხარში "ლაშქარის" მესამევილად აქამ $\chi\rho\alpha\zeta, \alpha\kappa\omicron\varsigma : \omega\mu\upsilon\psi\iota\kappa\epsilon\zeta$ გვქვს. მებრძოლი $\chi\rho\alpha\zeta$ -ის მესამევილად ი. მონათარი "ლაშქარს" ასახელებს. "ლაშქარი"-ს ამგვარი გაგება ცნობილია ჩუბინაშვილისათვისაც: ლაშქარი - სპა, ჯარი... მარამ: სიმაგრე სანგარი,

$\omicron\sigma\tau\eta\rho\omicron\zeta, \delta\iota\alpha\sigma\mu\omicron\upsilon\sigma\eta$ და მიწებებს. ლ. 19, 43. ასე რამ, "ლაშქარი" სამხარე და მებრძოების სიმაგრის, მიწაყრილის მნიშვნელობითა ცნობილია გამრელებული. რამ მებრძო "ააწვებ"-ს: ჩვენს ცუქსმე იგი მებრძოებულა "ააწვებ" მონით: "არა მამეს იგი ააწვებ მუარა ჩუნთა". ($\beta 21, 5$) "ააწვებ" მარამ მარამ ჩვენ გარამებრის მიერ გამრელებულად ვივარაუდებ; მარამ უნდა იყოს "ააწვებ"

X ი. მიწაშვილი, ქართული მთხოვის სიძე მონა ღვსიკონი, ა. მანინძის რედაქციით, 1948-1949.

XX *Glossarium Hebricum in quattuor Evangelia et Actus Apostolorum antiquioris versionis etiam textus Chanmeti et Haemeti complectens index Graecus-Hebraicus composuit Joseph Molitor, Luvain, 1964, 33. Ho.*

XXX ნ. ჩუბინაშვილი, ქართული ღვსიკონი ად. მონათის რედაქციით და გამრელებული, 1961, მონათის ^{სხვაგანადაც}

XXXX ეს სიფყვა "ააწვებ" მონით: მებრძო; ის მარამ მებრძო - მებრძო ვარამებრით: და იყვენ იგი მებრძო საგვარ და სარ მებრ და ააწვებ მებრძო მებრძო, მარამ მებრძო "ააწვებ"-ის მარამ გვქვს: სამხარე ააწვებ B1.

მნიშვნელობით "პატენტ"-ს უმჯობესა. შპრ. $\beta 21,5$ პირდაპირი ადგი-
ლები: Γ $\xi \tau \alpha \nu \alpha = \rho \eta' \lambda \mu \gamma \gamma \epsilon =$ არა იცნის β_1 , უნდა
მხრობს და Γ $\alpha \nu \tau \kappa \alpha \nu \xi \tau \alpha \beta \nu \alpha \beta \gamma (\mu \eta \gamma \epsilon \epsilon_2)$ არა უბედობრად უნ:
არა დაძვს $\alpha \nu \tau \epsilon \gamma \delta \alpha \rho$ უნდა β უნდა O , მუხრის მხრობს.

ქართული "პატენტ" ავარიანს სწიბურის -დას
მომდინარეობს მინარსი, მასწავლებელი მორთვითი γ (სწიბ.) \rightarrow δ (ქართ.)
ახსნას არ იძლევა.

11. $\delta \gamma \theta \alpha \rho \parallel \delta \gamma \theta \alpha \rho$.

სიტყვა წარმოადგენს დადასტურებულს. მძვერ რედაქციით, უნდა -
იქნეს აღიარებული, ხოლო სხვაგან ამის დადგარ ან სხვა შენაგვრის
უბედობ, ან სხვა არა ჩანს იგი: "და კვლავ $\delta \gamma$ - $\theta \alpha \rho$ -ს ძირს (მე-
ძირს γ) უცხოებლად მათ გამოხატვა $\delta \gamma \theta \alpha \rho$ (მუხარ γ)
ქრებულად უბნა მას ველინა მის ტიტულთანა γO ($\beta 5, 22$):
მცხეთურ-ქანაშვილისებრ ნუსხებში "მუხარ" ნაკრებს "მუხარ"
შენაგვრისებ: "მეორე $\delta \gamma$ - $\theta \alpha \rho$ -ს ძირს უცხოებლად მათ გამოხატვა
ქრებულად $\delta \gamma \theta \alpha \rho$ მს; მუხარებში სათანადო ადგილას $\delta \nu \nu$ -
 $\xi \eta \epsilon \delta \alpha \nu$ გვაქვს. (მნიშვნე $\delta \nu \nu$ - $\eta \epsilon \delta \alpha \nu$ - უნდა თავდას-
ხმა), ხოლო ვარიანტი აჩვენებს: $\delta \nu \nu \eta \chi \nu \eta \delta \alpha \nu$ (მნიშვნე $\delta \nu \nu$ - $\eta \chi$
შეგრება, შეკავშირება, შექრება, შემიგრება, დაწვება). ვთ-
ვა მნიშვნელობა აქვს სწიბურ შენაგვრისსა: $\eta \nu \lambda \mu \rho \kappa \epsilon \gamma \mu \lambda \epsilon$ (= $\eta \nu \lambda \mu \rho \kappa \epsilon \gamma \mu \lambda \epsilon^{**}$ $\eta \nu \lambda \mu \rho \kappa \epsilon \gamma \mu \lambda \epsilon$, $\eta \nu \lambda \mu \rho \kappa \epsilon \gamma \mu \lambda \epsilon$, $\eta \nu \lambda \mu \rho \kappa \epsilon \gamma \mu \lambda \epsilon$) შპრ. დაქარის:
"მუხარებს".

ამრიგად, ირავება, რამ მუხარ-სწიბურის $\delta \nu \nu \xi \eta \epsilon \delta \alpha \nu \parallel$

$\chi \lambda \mu \rho \kappa \epsilon \gamma \mu \lambda \epsilon$, $\eta \nu \lambda \mu \rho \kappa \epsilon \gamma \mu \lambda \epsilon$, $\eta \nu \lambda \mu \rho \kappa \epsilon \gamma \mu \lambda \epsilon$, $\eta \nu \lambda \mu \rho \kappa \epsilon \gamma \mu \lambda \epsilon$, $\eta \nu$,
33.922.
** $\eta \nu \lambda \mu \rho \kappa \epsilon \gamma \mu \lambda \epsilon$ - $\eta \nu \lambda \mu \rho \kappa \epsilon \gamma \mu \lambda \epsilon$, $\eta \nu \lambda \mu \rho \kappa \epsilon \gamma \mu \lambda \epsilon$.

65V 7' x 9 76AV: 96... -ს ქართული ზრის სხვადასხვა სიგეყრით
 გარეშისაგვის: „ზუფარ ვრეზულარ“//ვრეზულარ ვეშინარ. ნახული ხდება
 აგრეთვე ისიც, რად „ვეშინარ“ მცხეთურ-ჰანაშვილისებრი ნუსხებში გა-
 მხყრევებრი „ზუფარ“ სიგეყრის სინონიმად, ამის სასარგებლოდ უნდა
 დაპირაჰართეს მეტყველი ნიშნები: „ვეშინარს ესე სიგეყრაჲ ლექსა,
 იმამ... ვ ე ნ ვ რ ი ბ ა ბ ვ ფ ა რ უ რ ვ ე რ ი გ ი ვ რ ი, დიდთა
 ძლიერებიდა ჟუანდისაჲთა ბერა მუჟყრა ასურთა მათ. Q. (პ 10,13).

ბერძენულის ძირითადი ტექსტში აქ პრობლემა 76AV გვაცხადს
 იგონვე, რაც დაქარის „ვეშინარს“, მაგრამ ვარსავეთი ჩვენება
 ადგილასაც ქართულს უფრეს მხარეს: პრობლემა 76AV (= პრობლემა -
 1) вести против... 11.мед. собраться к себе т.е. собирать),
 სიმბოლოთი ვესაგეყრის სავრთად არ ჩანს, ხოლო ქართულის იერუსა-
 ლიმურ-მცხეთურ ნუსხებში ზეჰის „ვეშინარსა ბუფარ“ ჯრთ სიგეყრითა
 გარეშისაგვის. „ვეშინარსა“ „ვეშინარსა“ („ვეშინარსა“ (და ვეშინარსა-
 ეფარა (ვეშინარსა იმამ 9) ურთული იგი ვრ 95.

რას ნიშნავს „ვეშინარსა“? სადა მას ამცვარად გავარსავს:
ვეშინარსა არს მრავალთაგან მიხვევა. ანაღოგურნი შინარსა ი
 აქვს „ვეშინარ“ სიგეყრასაც (ვეშინარ - მრავალი ბერი ბერი), რკგრის
 უკვე ვმევეთ, იგი „ზუფარ“ სიგეყრის სინონიმად გვხვდება.

მაშასადამე, „ზუფარ“ ჩვენს კანონტექსტში გამხყრევებრიან...
 იყო „ვექრევიბის“, „დავამყრის“, „მეშინარის“ მნიშვნელობით. „გამხ-
 ლთაა ბუფარ ვრეზულარ“ ვრ ნიშნავს: გამხლვან მნიშვნარ, საბ-
 რძლო ვრთარებაში. ჩვენს მაგალითში ხარ სინთეზე სათარ მცხეთე-
 ბაბი დაპირაკი.

რაც შეეხება „ბუფარ“ ძირის წარმომავლობას, მისი არა ქარტუ-
 ლითა უფრეს არ იწვევს, მაგრამ მისი მხარდინარება ჩვენთვის ნახული
 არაა.

ბ) α17,6: და სანძურთუღნი ჭურჭთა მისთა და ჭური სპირიტუალსაჲ
ჯუთთა მისთა ὕ. ჩუჲსა აკრია: "და სანძურთუღნი ჭურჭთა მისთა".
ვფიქრობთ ესეც ჩრჩი "მისთა - მისთა" ნაკითხვიდაჲთაჲ გაპირებულნი.

გ) α10,8: და გაუჭყლ მენ რაჲ იგი ჯერ იყოს ყოფად მენდა
ἄψ-0. "და გაუჭყლ" ნაკითხვას უხრებს "ვიძრე მფიცივე მენდა".
აქაც ჩრჩი "მენდა - მენდა" ჩანს მიხვბი.

დ) α14,35: ესე პირველად აღაშენა საუღ საკურთხევლი
უფლისაჲ ὕ-0. "ესე პირველად"-ს უხრებს "უფლისაჲ" ა. ი. აქაც
უფლისაჲ - უფლისაჲ". სხვადა მწიგის, აქ ბერძნულ-სომხურშიც ასევე
მისაგვის პირველი ნიშნა გვაქვს: *τῷ κυρίῳ - τῷ κυρίῳ: ყჲჲჲჲ*
- ყჲჲჲჲ; ამიგამი კაცია არ იცის ნაკურთხედი ადგილი მარდაც
გარანტის არსცხვითა გაჩენილი მუ უფრო ადრე, მარტინის მიმდინგები.

არაიშვირათად ჩუკურ ნუსხაში გაშვებულთა უნდაუდი სიფყვები,
ჩრდილთა ნაკრებობაც გულისგვი აშკარად იგრძნობა. მათი აღდგენის
შეძრევე მუნდრუვანი ადგილები მარტინად გასაგები ხდება. გაშვებინს
მიხვბად აქაც გარანტის მუქანკურნი მუცლმები ჩანს. გაშვებულნი
სიფყვებინს აღდგენა, ჩრგმრც მუსი, ხდება უარულ-ბერძნულ-სომხური
პარალელური გულისგვების მიშვდრიები.

ა) α1,11: ... იფყლთ: უფალთ იმერით, უკუთუ... მესე მკურნი
მამაკაცი, განგოკუთნთ იგი მენ ჩინაშე მისახურად აღდგომისად რღერ-
მდე სიკურდილისა მისისა. ღვინთა რა მინვარობისაჲ გვიჩავე არა
იხიღის და მახვილი ვარსმინრთაჲ არა აღვირეს მავსა მისსა 0. ჩუკში
"და" კაცშირის გათგმვებულნი. მერ. ღვინთა რ ა მინვარობისა გვიჩა
ვერს იხიღის ს: ღვინთა რ ა სანთრვარლ არა სუას *β1: καὶ οἶν-
ον καὶ ἰξὺς βρα: οὐ πίεταε: ყჲჲჲჲ ლ*
ყჲჲჲჲ ყჲჲჲჲ ἰჲ ყჲჲჲჲ.

ბ) α15,33: ვითარ იგი უმვილთ ვინაჲ რედანი იგი მახვილმან
შენმან, ვერე უმვილთ იმინეს რედაჲ მენი რედათა მწიგის მვილთა

Թափ Թորոնիս սևյոնիս Թ. ԽՅոն Նաչարի "Բյուրա Յոնի" Նեյսաճաճ
 սօճյոնաթ սաեյճոյ: ... շճոցոթ ոյճոնց ը յ ը ս Ջ Յոնի... Կ:
 շճոցոթ ոցոս Բյուրա Թորոնիս ը յ ը ս Ջ Յոնի B₁: οὐτως ἄτεκ-
 νωσὶ ἔεται ἐκ γυναικῶν ἢ ἰήτηρ 600: Դ Կսսսսսս
 Խսսս փո: ԽՅոն Յոցթոթ սեյսա Թորոնիս ճաճյոնոյճոյ
 ՉՏ Եյսեյճոյճոյ:

ձ) Բ5,22: Ըյոթոյ Յո-Խսյո-Սոնոյն շճոթոյնա Թափ Դաճոս-
 Ըյոթոյ Եյոթոյ Յոյճոյճոյ Թ. Թորոն: Թ ս Թ Խ Ե Ը Յ ս Ջ Եյոթոյ
 Յոյճոյճոյ Կ: Թ ս Թ Խ Ե Ը Յ ս ը յ ը Յոյճոյճոյ Յոյճոյճոյ ՉՏ: Խ Ե
 ἄνδρ ἢ γυναι: Դ Կսսսսսս Ե Ը սսսսս.

Բ) Բ4,15: Գյոթոցոթ յոյ յսթա Թափ Բս Գյոյոյ: Խա Վոս
 Յոյս յոյ Դաճոթոնիս Կ Կոն Թ. Թորոն: Յոյս յոյ ս Թ Թ Խ Ե Ը -
 Ե ս Կ Կոն Տ: Խ Վոս Յոյս Բ ս Բ ս Բ յ Թ Ը Ե ս Կ Կոն B₁:
 τὴν ἢ φωνὴν τοῦ ἡχοῦ τοῦ τοῦ: Կ Կսսսս Կսսս -
 Կսսս: սսսսսսսսսս սսսսսսսս.

Գ) Բ31,3: Բս Բսճոթոթ Բսճոթոթ ոցո սսսոն Եյոթո... Բս
 Եյոթոյն Եյոթոթ, Խաճոթոյ սոյն Թսն յճոթա Բս Թոյսճոյն Թսն Եյոթոթ
 ՉԹ. Նսճոթոթա Չ Եյոթոթոն "Սոյն Թսնճոթա" Նսճոթոթ: Կոն
 Կսսս: Գյոթոթոթոթ սսր Բսճոթոթ սսսոն: Թսճոթոթ Թ ճոթոթոթ
 ԿՏ Եյոթոթոթ. Եյոթոթոթոթ Նսճոթոթ: Գյոթոթ Թ յ Ը Ը Ե -
 Ե Թ Խ Ե ս Կ Կոն Եյոթոթոթ Կ: Սոյն Թ յ Ը Ը Ե - Ե Թ Խ Ե ս
 Կ Կոն Եյոթոթոթ Կ: Թսճոթոթ, Եյոթոթոթ-Սոյնճոթոթ Կ Կոն Կոն
 Թոյսճոթոթոթ Կոն Կսսս (Եյոթ Եճ սնոչոնոթոթ: Բնոյ Կս-
 սսսսսսսսսս Դ Կ Կսսսսսս: Եյոթոթոթ Թոն B₁), Թսճոթոթ ոն յո թոյ-
 Թոյս, Խոթ "Եճո" Կ Կոն Կոն Թոն Կոն: Եյոթ Եճ սնոչոնոթոթ:
 Բնոյ Կսսսսսսսսսս: Եյոթոթոթ Թոն B₁: Եյոթոթ յճոթա ԿՏ յոթոթ-
 Եյոթոն Թոն Կոն Կոն Կոն Կոն Կոն Կոն: Կսսս.

Խաթ Եյոթոթոթ սսթոթոթ Կոն Կոն "Եյոթոթ-Եճ - Կոն Կոն"

დაბრუნებულს საჭიროებებს. ამ კონტექსტში "ბუღის-გზა" მუცელს, მუც-
ლის არეს, ღერძს უნდა ნიშნავდეს.

ანალოგიური მასალებიდან სპეციფიკური ადგილის ყველაზე ჩანს უკონა
კვადრატულ ფორმებში (იხ. α 28,22; 30,12; β 7,9; β 11,11;
β 17,9 და სხვა) და მათ შესახებ აქ აღარ შეგვიჩვენებია.

2) მცოდნე ნაკრები

მცოდნე ნაკრებიებს უნდა ნაწილი ("შედას", "უმაღლესი"
"რისხვითა", "შედასი", "სისხვითა", "ერთი" და სხვა.) განი-
ღიანი გვარის უნდა იყოს რეალური ნაკრებიების უნდა იყოს მათი
აქ მისი ყველაზე კიდევ რამდენიმე ნიშნებს:

ა) ს ა წ ა დ ე ლ ი: და მხარეებთან მხარეებს მხარეები უნდა
კონტექსტის და კონტექსტის სახეს: ამა უნდა ეს ს ა წ ა დ ე ლ ი
არს შენდა ნიშნები ყველაზე უნდა მათი 20 (α 9,24); 20 ნუ-
სების "სადად" ამოკლების შედეგად ჩანს. უნდა ნუსებში მის
ნადად "ს ა წ ა მ ი ე ე ლ ი" გვარის: ამა უნდა ეს ს ა წ ა-
მ ი ე ე ლ ი არს შენდა 75. შიქ: εἰς ἄρτους (αὐτῶν) ἢ ἡψυγῆσθαι;
კონტექსტშიც სწორედ ნიშნები, ე.ი., "ამოკლების", "დადასტურება-
ში" დადასტურ და არა ნიშნები.

ბ) მ ე ნ ე ე ნ ა (α 12,9); აქაც ანალოგიური ფორმები
გვარის სახეები. 205 ნუსებიდან მათი "შემატების" და ნიშნები უნდა-
სა" ნაკრებიდან ამოკლების ნაკრები. კონტექსტში კი დადასტურ
არა შემატება, არამედ "შემატება", "ნიშნები", "ამოკლების-
ში". შიქ. აქ ყველა მ ა მ ბ ი ე ე ლ ი და ნიშნები უნდასა 7;
"შემატების" რამ მცოდნე ნაკრები, ამას თითქმის 205 ნუსებშიც
ცხად ყველა ამოკლების ნიშნები, სადაც ანალოგიური კონტექსტში
"მ ე ნ ე მ ა მ ბ ი ე ე ლ ი" გვარის უნდა: შემატების და ნიშნები უნდასა

և ցուցաբերում է մտածողությունը. ՉՈՏ. Թրոսեա-սոմեթրիոն հրոցաչար
 & πεκρλδητε: *պուպասխանի* ճշմարտ.

ժ) Թ Ե Ե Մ Ե Ռ Ե Ը Ո: Ըստ թարգմանի մոտաբանական ժողովրդի,
 համար ցուցաբերող յոթորդյան շրջանը սահման մաս ունի ներկայումս և
 անհամար ոչոք Թ Ե Ե Մ Ե Ռ Ե Ը Ո թյուն սահման մինա հիմնա ցուցա-
 թա ընդամ 0 ($\alpha 2, 22$) Հարևան թյուններում այ "մեխուրդ"-ն
 հասցված ցուցաբերում է "մեխուրդ" ճշմարտ: *me dygem cmarua MT:*
oúk é tē dē... ηρεσβεστέης: Π' κηχηθί δέη: և հա ոչոք Թ Ե Ե Մ-
 Ե Ե Թ Ե Ը Ո ԵՏ.

"մեխուրդ" հայտնի նշանում "մեխուրդ" հայտնի մասնա
 թարգմանի, թյուններում և թյուններում և հա համար թանկություն:
 մեքսիկո → մեխուրդ.

ը) և հարևան թյուններում շրջան ճշմարտը սայթ և 20, 3
 սարս և թյուն ՉՈՏ նշաններում "հարևաններ" (թյուն. *ήμερα λητευσί ενοσ:*
գե. բ. ե. ս. (ϕ)) հայտնի հասցված "հարևան" և ճշմարտ: ուղի
 թյուն, համար մեխուրդ ոչոք յոթորդյան ոչոք մաս և ցուցաբերում
 մասն Ե Ե Ե Մ Ե Ռ Ե Ը ոչոք 0.

յ) և հարևան թյուն $\alpha 26, 25$, սարս ՉՈՏ նշաններում "հարևաններ"
 թյուն-ն հասցված (թյուն. *δύναμις ενοσ δύννηεε:* *υπομαμαλην: 4*
υπομαμαλην: թյուններում թյուններում B_1) "հարևաններ" և յոթոր-
 ընդամ.

զ) և հարևան թյուններում ճշմարտ $\alpha 4, 20$ թյուններում թյուններում
 "հարևաններ" հասցված ζ նշանում "հարևաններ", թյուն այ թյուն-
 թյուն "հարևաններ" ոչոք: և թյուն և թյուն մաս թյուն և
 թյուն և թյուն ($\alpha 4, 20$) և թյուն մաս թյուն մաս հարևան թյուն
 թյուն: և թյուն, համար թյուն թյուն և մաս և հա թյուն, հա-
 մար ρ և Ե Ե Մ Ե Ռ Ե Ը ոչոք 0.

Ե) "և թյուններում... թյուններում և թյուն և սոմա

სიფყრად ესე მიუფსა დამტკიცებად შ ე ნ რ ა მ ე ე ტ ი ს ა ო
"შენდა მიუფსა" ნაკობცა 92 ნუსხებში არა ჩანს. ო-ც მათს
კვადრებზე განმარტება.

ბ) ბუნდოვანთა აგრეთვე α 4,8 მუხლის ოს ნუსხებში ნაკობ-
ცა: დასცა ქუყანაა იგი ვევეტისაა ბ ე ე მ ა რ ა უ რ ა მ-
ნ რ ა ი მ ო ს . ამ ნაკობცის განმარტის მიხედვით არა მდებარე ნა-
თელი, ამიტომ მას ხელახლებად ვევეტებ. პარალელური ტექსტების
მიხედვით მარტებელი იქნებოდა: "დასცა ქუყანაა იგი ვევეტისაა
ტუვიითა ურამნისა შინა".

გარდა აღნიშნულისა იქვე ნუსხაში ხშირია ცალკეული მარ-
ცლებებისა და ასლებების დაკლები შექმნილი. ისინი სათანადო
აღვნიშნულს სუფიქსებში კვანძს აღნიშნული და აქ აღარ დაკომარტებ.

იქვე ნუსხასთან შედარებით იფრესადიში შეცდომების რიც-
ხვი თვალსაჩინოდ მდებარეა. ამ მხრივ იგი იქვე ნუსხაზე მდელი და-
ვიით მარცა დებას. სამარტორად იფრესადიში განმარტება ტექსტულ-
რი განმარტებების შექმნილი, აღებულია და სხვა მუხლებია ჩარ-
თული ცალკეული ტრანსკრიპციები, ხანაც მდებარე მუხლებ-
ში განმარტებების მიხედვით ვებობი β 9,11 მუხლის შუაში ჩართულია
"და ესეა მიუფობარს ძე ურთ, სახელი მიუა", რთელიც სინამდვი-
ლეში β 9,12 მუხლის დასაწყისს ნარმარტება, (იხ. პარალელური
ტექსტები).

ასევე β 18,8 "და განვიტოდა იგი ნურსა ქუყაი ხისასა"
აღებული β 18,9 მუხლიდან, ხელს β 4,4 ^{მუხლის} (ანუ მიმართული მარც-
კეთი ჩართულია β 4,8 მუხლი. β 23 თავის 20-23 მუხლები კი
განმარტებულია ამგვარად: მი-20 მუხლი, 23-ის ადგილსაა,
მი-20-ის ადგილს 21-ა და ა.შ.

მისთვისად იქვე, ე ნუსხაშიც კვანძს რამდენიმე შექმნი-
ვა, რცა ტექსტში ამგვარად იგრძნობა განმარტებული სიფყრისა და
წინამდებარის დაკლები.

ა) α 19,4: და შევრიდა იონათაჲ მათისა ზუსისა ქუჯის მთავრად —
დაჲ დაჲნიდას. რაჲ აწუჲს მას: ნუ აწუჲს მონათა მთავრად მონისა
შენისა; რამეთუ არა შეჲსოდებოდა არს იგი შენდა უ. აღმკვეთილნი ნა-
კითხვა სხვაგან ამ სახითა: და აწუჲს მას: ნუ აწუჲს მონათა მთ-
ავრად დაჲნიდას: და აწუჲს მას: ნუ სცოდავ მთავრად მონისა შენისა
დაჲნიდას B₁.

- ბ) α 23,27: მთავრად იონათაჲს კაცი რაჲ აწუჲს მონათა
აღწე უ (მონ. და აწუჲს DOS: ἄλλοι κλη: λ ε γ ω ν).
- გ) β 17,6: და მთავრად ქუჯის და რეზისად ამბავად სიყვარულ
იგი უ (მონ. რეზის DOS: εἰπεν: ἰουδαγμα).
- დ) β 19,3 შეიკრიბა რეზისად მთავრად ქალად უ (მონ.
რეზის DOS: ὁ λαός: ὑορῖ) და სხვ.

მცოდინი ნაკითხვებიდან აღსანიშნავია:

ა) β 8,7: და მთავრად დაჲნიდა სავლადნი მონათაჲნი,... რე-
ზის-იგი ნაწილთ ს ს ს ა ვ ი მ მთავრად მთავრად მთავრად DOS.
"სასაკობი" სავლადნი სხვის ნაცვად უ -ში კვავს "უკუნდას-
კვად", რაჲ ამოკითხვის შეცდომა უნდა იყოს სიყვარულის განკვეთილ
მსგავსების გამო.

ბ) β 9,10 იერუსალიმური სხვა ნუსხების "ძირით" (იგივე
შენ ქუჯისაჲს ძ ი თ უ რ თ შენი) ნაკითხვის ნაცვად "ძირით-
ით" -ს კვავს, რაჲ ისევ შეცდომაჲ კვავს.

გ) α 14,28 იერუსალიმურში კვავს "უბიძობთა", რაჲ "უბიძ-
ობთა" ნაკითხვიდან უნდა მთავრად ითვლებს. კვავს სწორედ რა-
პარაკა მთავრად უბიძობაჲ (უბიძობაჲ) და ამით გამოწვევა
შედეგებზე: აწუჲს: ყოველი იგი რაჲგვა მათად შენად იღეს არა-
რასა კვავს-ხიდაჲ ვიღვი მთავრად იგივე მთავრად და ამ რაჲ-
სნიდა არს უბიძობთა ყოველი კაცი უ.

Արևելյան ժողովրդները ըն իսկուհիս սպրտը ան հաս. հսկ
 թղթըն հիս ընկըն, սնուհիս ժողովրդի մաթիս թղթըն.
 թղթըն ընդ հիս ընկըն հսկ ընկըն ըն ընկըն ըն ընկըն
 ըն ընկըն ըն ընկըն ըն ընկըն ըն ընկըն ըն ընկըն.

Թ Ա Յ Ա Յ Ե Յ Ա X

LXX

α1,11: καὶ οἶνον καὶ μέ-
θυστρα οὐ πίεται.

α2,8: δόδρους εὐχὴν τῷ
εὐχομένῳ, καὶ εὐλόγη-
σεν ἔτη δίκαιου.

α2,10α: ῥῆ καυχάδῳ ὁ
φρόνιμος ἐν τῇ φρονήθει
αὐτοῦ, καὶ ῥῆ καυχάδῳ ὁ
δυνατὸς ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ,
καὶ ῥῆ καυχάδῳ ὁ πλούσιος
ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ.

α2,10β: ἀλλ' ἢ ἐν τούτῳ
καυχάδῳ ὁ καυχώμενος,
δυνίειεν καὶ ἠνώδεκεν τὸν
κύριον, καὶ ποιέειν κρίμα
καὶ δεικαοδύνην ἐν ῥέ-
σῳ τῆς θῆς.

α2,10c: κύριος ἀνέβη εἰς
οὐρανοῦς, καὶ ἐβρόντησεν.
αὐτὸς κρινεῖ ἅκρη θῆς. καὶ

Մ Ա Ռ Ձ

ՔՅԽԽԸ ԸՄ ԹԽՄԿՐԹԻՆԱԽ

ԹՅԹԽՅՅՅ ՎՐԱ ՌԻՈՐԱՆ.

ԹԽԱՆԳԻՄԱՆ ՎԵՐՅԱԽ ԹՎԵՐՅԱԾ-
ՄԱ ԹԻՆՄԱ ԸՄ ՎՅՄԻՎԵՆԻՆ ԵՂՐԻՏՎԱՐԻՆ
ԹՎՐԵՂԻՆԱԵՆ.

ԵՄ ՈՂՅԱՐՈՆ ԸՐԺԵՂԻՆ ՆՈՒՐ-
ԺՆԻՄԱ ՎՅՆՈՄԱ, ԵՄՍ ՈՂՅԱՐՈՆ ԸՂՈ-
ՂԻՈ ՇԱՂԻՄԱ ՎՅՆՈՄԱ, ԵՄՍ ՈՂՅԱ-
ՐՈՆ ԹԻՐԸՎՐԻՆ ՆՈՒԹԻՐԸՐԻՄԱ ՎՅՆՈՄԱ.

ՎՐԱՅԵՂ ՎՅԱՆ ԶԵՐԱ ՈՂՅԱՐՈ-
ՐՅՆ, ՐԽԻՂԻՈՑԻ ՈՂՅԱՐՈՐԻՆ ԸՂՐԻՆ-
ՅԹԻՆ-ՄՊՊԱՆԱ ԸՄ ՎՐԻՍՅԱՆԱ ՄՊՐՈՆԱ,
ՄՊՊԱՐ ՆԱԾՁՂԻՆ ՆՈՒՄՎՐԸՐԻՆԱԽ ՇՄՅ-
ՊՅԱՆԱՆԱ ԶԵՐԱ.

ՄՊՊՐԻ ՎՐԻՄՎՐԸՎ ՍՄԱ ԹԻՆԱ
ԸՄ ՈՂՅԻՆԱ. ՄԱՅԱՐՅԱՆ ԹՎՆԱՎՅԵՆՆ
ՅՈՐԺԻՆ ՇՄՅՅՎՆԻՆԱԵՆ ՆՈՒՄՎՐԸՐԻՄԱ

1 ՄՊՐՈՆԱՆԱ Ե. 2 ՈՂՅԱՆ Ա.

X ԸՄԹԱՅԵՂԹԱՑԻ ԵՄՏԻՅԵՂԵՊՈՒ ՈՆ ՅՐԿՂԻՆ ԵՄ ԹԽՅԵՂ ԹԽՆԱՅԵՂԵՊԻՆ, ՐԽԻՂԵՊԻՆ
ՄՏ - ԹԻ ՎՐԱ ԽՈՆԱ, ԹՅՐՎԱԹ ԹՅԱՂՅՆ LXX-ԹԻ. ՆԱՅՐԵՆԻՆ ԸՆԹԻՆԱՎՅՈՆ
ՌԻՈՐԵ: *Beitrag zur Fest... der Bücher Samuel, von Nozbert
peters, Freiburg im Breisgau, 1899; Der Fest Bücher Samuel,
untersucht von Julius Wellhausen, Göttingen, 1871.* ՈՂ ՆԱՐԱՅ LXX ՆԹՐԱՅՐՈՆԱԹԱՆ ՆԵՅԱԹՆ, ՇՎՐԻՆՂԻ ՄՊՐԵՄԱՆՐ
LXX ԹՎԱՐԵՂԵՂ ԸՂԺՅԱ. ՆԱՄԱՆԱՐՊ ՆԹՐԱՅՐԻ ԹՂՇՆԹԻ ՇՅՅԱԹՐԻՅԵՂ ԸՐԻՐԹԱ-
ԵՂՊՈՆԱ ԸՄ ՆԱԾՁՂՎՐՅԱՐԿՅԱՐՊԻՆ ԹՈՒՐԻՆՂԻՆ ՆԱԾՁՂՎՐՅԱՐՊԻՆ ԹԻՅԻ 1903
ԵՂՅՆ ՅՅՎԱԹԻ ԹՎՐԵՂԵՂԻՆ Պ Թ Ր Վ Մ Ը Ո Ր Թ Ո Ր Ո Ն ԹԻՆԵՂ-
ՅԻՈ (ՆԹՐԱՅՐ ԹՂՇՆԹ ՅՐՎԱԾՂՄԻՆ ՐԽՆՅՐԻ ՄՐԿՅԱՆԻՆՅ ՎԵՐՅՆ).

LXX

X
Ե ս ռ թ .

α 17,36: οὐχὶ πορεύομαι
καὶ πατάξω αὐτὸν καὶ ἀφελῶ
ἡμέρον ὄνειδος ἐξ Ἰερουσῆλ;
διότι τίς ὁ ἀπερίτμητος
οὗτος;

α 29,10: καὶ πορεύεσθε
εἰς τὸν τόπον οὗ κατέβ-
ησα· ὑμεῖς ἐκεῖ καὶ λόγον
λοφρὸν μὴ ἴησ ἔν καρδίᾳ
σου· ὅτι ἀμαρὸς εὐ ἔνώ-
πιάν σου.

β 8,7: καὶ ἔλαβεν αὐτὰ
Σουβακείη βασιλεὺς Αἰγύπ-
του ἐν τῷ ἀναβῆναι αὐτὸν
εἰς Ἰερουσαλήμ ἐν ἡμέρας
Ἰεροβοάμ υἱοῦ Σολομώντος.

β 11,22: καὶ ἐνθυμώθη Δα-
υεὶδ πρὸς Ἰσαάβ καὶ εἶπεν
πρὸς τὸν ἄγγελον ἵνα τί
προσηγάγετε πρὸς τὴν πόλιν
τοῦ πολεμήθει; οὐκ ἴδτετε
ὅτι πλησθήσεσθε ἀπὸ τοῦ
τείχους; τίς ἐπάταξεν
τὸν Ἀβελράελ υἱὸν Ἰερο-
βοάμ; οὐχὶ συνὴ ἔρριψεν

համոռոջ մի Ժանտրոջ ըս մոռ-
չս ոգո ըս սըզնոսր քոյս ցոյճոյ-
Ժառ ոսհաղոսնսՅան, համոռոջ յոն սրն
Բոննաղսցոյճոյո ոսո.

Ըս Բահրոյը սըզոնս ժան, Լս-
լսս ըսճարճոյ Էլոյրհ ըս Լոթցոյս
Լս Թոհոթս ճոյս Թոյնս Եյ ԼոթըԺ
համոռոջ Լսժոհ մոհ մի Բոննաժոյ Էյ-
սոս հըժոս.

համոռո ոգո Բահրոհ ԼսնսյոԺ
ժոյճոյան մոյճՅոյոսԺան Յամնս ժան,
համոռնս ժոյճոյս ոյրոյսըժոԻ, քոյ-
ոս ժոս հոժոսԺոնսոս ժոնս ԼոթըԺԺ-
նոսո.

Ըս ԺանհոնսԲնս ճոյոնԵրոհոԺո
ԸսյոԺ ոհսԺոն ժոյս ըս Յոյոյս մոյո-
յոյնս ժան մոյժոյոյ: հսը յոթըԺ
յոհըսը մանըժոյսը ժոյճըժոԺ Ժոհո-
լսը Երոյոյնս ժան մոն յսըսոյնս-
Լս, սնոյ Էլոյրհ սրն յոյոթըժոս, հս-
մոռոջ քոթըԺս յնոյժա ժսցոյն Երոյ-
քոԺ ԺահըժոԺ. յոն մոյչս սԺոԺոյոյ

1 համոռոյ (1) - ոսոյ յոԺոսր սրն մոյոթը ըս մոյչոյս ոգո ըս սըզնոսր ցոյճոյժոյան ոսհաղոսնս Թոհոն քոյս համոռոջ հսր յոն սրն Բոննաղսցոյճոյո յնոյ ժոս. 2 մոյոյը ժոս. 3 Լսըսսոյ համոռնսսոս ժոս. 4 Էլոյրհ] յոհոԺոյոժո մոյնոԺ ժոս. 5 Լոթցոյսս - ԸսոթըԺ Երոհ ճոյս Թոհոթս Եյոյնս Ըսո-
թըԺ Ե. 6 Լսժոհոյ յոթոԺ Ե. 7 մոհն Ե. 8 Բոննաժոյ - հըժոս] - Ե. 9. ժոյ-
ժոյս 0. 10 Յամնս - ոյրոյսըժոԺ] - Ե. 11. հոժոսԺ Ե. 12 համոռո
ոգո - ԼոթըԺԺոնսոս] - Ե. 13 ԸսյոԺ ճոյոնԵրոհոԺո Ե ըս - ԸսյոԺ] - Ժ
14 մոյժոյոյ] - Ժ. 15 յոհըսը - մոհըսը] ժոյճըժոԺ յսսը սեժոթ Ժ.
16 մոն] - Ժ. 17 յոյոթըժոս] ոյոթըժ Ժ. 18 ժսցոյն] ժոյճոյնՅոյս ժս.
19 ԺահըժոԺ] + ժոս 0.

X B ԵյնսԺո β 11,22 մոհնսցոյոԺ ԼսնսյոԺո սրն հսնս.

LXX

ἐπ' αὐτὸν κλάερα μύλου ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ ἀπέθρανεν ἐν Θαρραδί; ἵνα τί προσηγάγετε πρὸς τὸ τεῖχος;

β13,34: καὶ παρεγένετο ὁ δοκὸς καὶ ἀπήγγειλεν τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν Ἄνδρα, ἑώρακα ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς ὠρῶν ἤν' ἐκ τέρους τοῦ ὄρους.

β15,34: διεληλύθαεν οἱ ἀδελφοὶ σου καὶ ὁ βασιλεὺς κατόπισθεν σου διεληλύθεν ὁ πατήρ σου.

β21,11: καὶ ἐξελεύθησαν καὶ κατέλαβεν αὐτούς Διὰν υἱὸς Ἰωᾶ ἐκ τῶν ἀπόγονων τῶν μελάντων.

β24,15: καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ Δαυεὶδ τὸν δάνατον καὶ ἦν ἑραὶ θερικροῦ πυρῶν...

Մ Ա Պ Ձ.

Երբ ոչինք հարկին, ժոնս եղինս, սրս բղբս չստան յրեման եսգրոնս սաղտորոնսը զանրամիտ թղտրոնս թղտրոն զանրամիտ լս մոչև ոգո մընցը տամցս. սի հասնածը յգորոն թղաներոնո թղտրոնս ման մոն յնրաչոնսնս?

Ըս թղտրոնս յծարն ոգո լս յտերս մընցս լս Յրոյս: երկրոն յոեղը թմսն ման սարոյ-մոնսնս մտոն յրոն, համցոն զս-բո յրոն մտմոնոնոնոն.

Եսարոյոնս ժման ոգո թղտ-րոնս լս մընցի մամս թղտոն.

Ըս մտոնոնս ¹⁰ ման թղբս լսն, Երբ ոգո ¹¹ ոհաննոն, հեմչո-ոնո ¹² ոցոն եսմոնոնոնոն թմոնոնսնս.

Ըս զամոնոնոնս լսոն ¹⁴ սո-չորոնոն չստոնսն ¹⁵ լս ոցոնցնս բղ-րոն ոգո ¹⁶ ողորոնս մոնսնոն...

1 [սաղտորոնսն] Գրչորոնս սաղտորոնսն ջ. 2 զանրամիտ] սկս ջ 3 մըն-ցը]-ջ. 4 տամցս ջ. 5 սի] + Գրչոնց. 6 հար յգորոն յրոնս - մոնս յնրաչոնս (2)] ցրոյոն ոգո սոթցոնս, հեմչո յղտրս Յրոյոնս բղբս ոհանս ջ. 7 լս (1) - թմամոնոնոնոն] լս յտերս զստանսն ման մընցսնս լս Յրոյս, յոեղը: յոեղը մընցոն յրոն բոնոնոն, հեմչոն համոնոնոն սարոյոնոն մտոն յրոն ջ. 8 ոգո] - ջոն. 9 մընցի post թղտոն ջ. 10 մտոնոն] մտրոնս ջ. 11 ոգո]-ջ. 12 հեմչո - ոգո] հեմչոն ջ. 13 եսմոնոն թմոնոնսն ջ, լս - թմոնոնսն] - ջ. 14 լսոն] + սամ բղբ ջ. 15 չստոնսն ջ. 16 ոգո]-ջ.

LXX

24,25: και προεβήκεν
Σαλωμων εις το δυσλαβή-
ριον επ' εξατάω, οτι εκ-
ρδον ην εν πρώτοις.

၅၂၆

ဓမ္မာပိတကံ - သဒ္ဓါပိတကံ
ဓမ္မာပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ
သဒ္ဓါပိတကံ သဗ္ဗဒ္ဓါပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ
သဒ္ဓါပိတကံ သဗ္ဗဒ္ဓါပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ

အိုက်စမတ်စ်ကို ကော်ဒစ်စ်

ဘီဇင်တိုင်စ်ကို ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ အိုက်စမတ်စ်ကို ကော်ဒစ်စ်
၅၂၆ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ
ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ
ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ
ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ
ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ
ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ

၁) ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ကော်ဒစ်စ်

- B = Codex Vaticanus (၁၅-၄ သဒ္ဓါပိတကံ)
- A = Codex Alexandrinus (၁၅-၅ သဒ္ဓါပိတကံ)
- M = Codex Coislinianus (၁၅-၇ သဒ္ဓါပိတကံ)
- V = Codex Venetus (၁၅-၈ သဒ္ဓါပိတကံ - ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ)

၂) သဗ္ဗဒ္ဓါပိတကံ ကော်ဒစ်စ်

a = 707 ^{XXX}	g = 158	o = 82	x = 247
β' = 19	h = 55	p = 106	y = 121

1 ၁၅-၃၁-၅၅-သဒ္ဓါပိတကံ DS. 2 ၁၅-၃၅ - ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ
သဗ္ဗဒ္ဓါပိတကံ သဗ္ဗဒ္ဓါပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ
X. The Old Testament in Greek ... volume II, 1927.
XX ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ သဗ္ဗဒ္ဓါပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ
XXX ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ သဗ္ဗဒ္ဓါပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ
ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ သဗ္ဗဒ္ဓါပိတကံ ဝိသုဒ္ဓိဝါဒီပိတကံ
Verzeichnis der griechischen Handschriften des A. T. Berlin, 1914.

$f = 108$	$i = 56$	$q = 120$	$r = 554$
$c = 376$	$j = 249$	$s = 130$	$a_2 = 509$
$d = 107$	$l = 370$	$t = 134$	$b_2 = 29$
$e = 52$	$m = 92$	$v = 245$	$c_2 = 127$
$f = 489$	$n = 119$	$w = 314$	$e_2 = 93$

დასახელებული ნუსხებიდან f' (19) და f (108)^X ყველაზე ახლო
 ოგას ურთიანეობა. ამიტომ მათ ჩვეულებრივ f -ით აღნიშნავენ.
 ამ უკანასკნელს ეთანხვება აგრეთვე $oc_2 e_2$ ნუსხებიც, ხელნაწი-
 რების ამ ჯგუფს ($foc_2 e_2$) დაუკავს ლუკიანეს რეკენზიონსული
 ტექსტი. მას არაქვეყნიური ზვარსაზრისით $f+$ -ით აღნიშნავენ.^{XX}
^{XXX}
 ქრონოლოგიურად დასახელებული ნუსხები ასე დაგეგმა:

- მე-9 - 10 საუკ. a_2
- მე-10 საუკ. $f h j n y c_2$
- მე-10 - 11 საუკ. $a b_2$
- მე-11 საუკ. $i m q t$
- მე-12 საუკ. $f' o v x$
- მე-12 - 13 საუკ. S
- მე-13 საუკ. $g u e_2$
- მე-14 საუკ. $d e p r$
- მე-15 საუკ. c

ბ) თარგმანები

$A_{2m} =$ სომხური თარგმანი.

X f (108) მიიხედავება ლუკიანეს რეკენზიონის ძირითად ნუსხად.

XX Bo Johnson, დასახ. ნაშრომ., გვ. 19.

XXX დასახელებული ნუსხებიდან საძიებოთა კატეგორიის მიხედვით ჩრდილოეთის ირანის
 მას: $a_2 =$ პეტროპოლისის საიმიტრიოს ნიკანდრასის # 52 და $c_2 =$
 მისკოვის მეტროპოლიტის ხელნაწილების სინური განყოფილება, # 31
 (იხ. LXX კომპლექსური გამოცემა, გვ. VI).

C_0 = ამავენი თარგმანი.

E_{tH} = ეთიოპური თარგმანი.

Lat = ძველი ლათინური თარგმანი.

Sy^j = სირიული ტექსტი იაკობ ერესელის რედაქციით.

α' = აკვირას თარგმანი.

β' = სვიმასის თარგმანი.

რ) ბიბლიური ციტატები ძველი წყაროებიდან:

Chr = Chrysostomus.

Eus = Eusebius.

Jos = Josephus.

$Just$ = Justinus.

Luc = Lucifer.

On = Onomasticon Eusebii.

Oz = Origenes ($Oz-gz$ ᾗ $oz-lat$ = ბერძნული და ლათინური).

$Thdt$ = Theodoretus.

ვ) სხვა პირნიშით ნიშნები

ϕin = $\phi inis$ = დასასრული, ბოლო.

mg = $margo$ = კიდე.

$post$ = შემდეგ, უკან.

$p r$ = $praemittit$ = უსწრებს.

$>$ = შემოკლებულია.

$-$ = აკრია

$+$ = მიემატა.

\approx = შესაფერისები არაა ერთმანეთის სრულყოფილი.

$] =] +]$ ($] =] +]$)

0 0 0 6 0 3 0 5 0

ა

ა ბ ა რ ა ვ-ი ა 27,7 სახნავ-სათესი ადგილი, ყანა.

ა ბ ე ბ უ ლ-ი 25 ბ 16,1 ნ, აფრებული.

ა რ ბ ი ლ მ ბ ა ნ ს // ა რ ბ ი ლ უ ბ ა ნ ს ა 17,46; 23,13;
... ბ 1,4; ადგილმბრევი, ადგილები.

ა რ ბ ი ლ ი ს-3 ყ რ მ ბ ა 0 ბ 2,23. გაჩენება, დატრება.

ა რ ე რ 8-ყ რ ღ ა ბ 18,1 შეკრება, აფრეცხვა; ნ. ანდრეზობა.

ა რ ე ე ა 9,13 ჩქარა, მალე.

ა რ ე ე-ა რ ე ე ბ 2,28 საჩქაროდ, მალე

ა ვ ა ბ ა ნ-ი ბ 2,13. საძაწელი (ს.), ხედიის სადგომი.

ა ვ ა რ-ი 5 ა 30,20 ალაფი, ნაშენი.

ა თ ე უ ლ-ი ა 1,21; 48,17. მუათველი ნაწილი, ბადასახელი
10%-ის ღირებულებითა. Десятина, d'ekátŷ ŷ.

ა ბ ნ ა უ რ-ი 7: ა ბ ნ ა უ რ ა რ: გურვილი ჯაჭვით ჩაბარებით
მურთ ა 17,5.

ა ლ ი 8-ი ბ 12,31 განმარტვარი აფური.

ა მ ბ მ ბ-ი ა 4,16 დიდი ხმარის, მჭიდრო: ამბობი იგი უცხო
მეცნიერება მათ უფროდს განმარტვრებლად ა 14,19.

ა მ ი ე რ-ი 0: ა მ ი ე რ მ ა ნ მ ა ნ ი ს რ ა მ ა ნ ი ს მ ა ნ ი ს მ ა ნ ი ს
სამან ადრიახენის ა 17,52.

ა მ ი ვ ა რ ღ ა ვ ა ნ-ი 75//ამპარტავი 2: უფროდს უფროდს იხრამ-
ლის სიგვერდით ა მ ი ვ ა რ ღ ა ვ ა ნ მ ა რ ღ ა ვ ა ნ
ა 17,23.

ა მ ი ვ ა რ ღ ა ვ ა ნ ე ბ ა ა 17,28: მდელიურება, სიხამამივი;
სიამამივი.

1 დავსიკონთი შევიტანეთ შედარებით ძნელად გასაგებნი მასალები.
განსამარტვი სიგვერდისათვის, განსამარტვილი შედარებით განსამარტვილი,
მხარედი ურთ-ურთ კონტრასტობაში მივუთხოვთ. ესა და ის ლიტერატურის
სიგვერდის გვერდით აღნიშნავს, რამდენ სიგვერდი მხარედი ამ ნუსხა-
შია;
X (ს.)=სამასველი განმარტვება, ზრახვილები და ვივი ვარსკვლავი
ნიშნავს, რამდენ სამასე ადრიახენი კონტრასტის იმარტვება.

$\alpha 8,3$ սոսնարեց (ս.)^X
 քննարկողը մեղքացի.

$\alpha 15,4$ սեղան, արհեստագործական; արհեստագործական; արհեստագործական.

$\beta 12,30$ ժողովուրդական ժողով, ժողով.

սոսնարեց-սոսնարեց: և ոչ ոք չի կարողանում
 զան իրենց հարմարեցնել իրենց և սոսնարեց-
 ոչ ոք չի կարողանում զան $0 \alpha 28,6$

$\alpha 17,40$ արհեստագործական, արհեստագործական.

$\beta 2,16$ ժողով, ժողով.

$\alpha 25,15$: արհեստագործական (ս.)^X: արհեստագործական-
 իրենց հարմարեցնել, արհեստագործական-իրենց հարմարեցնել հարմարեցնել
 իրենց չի կարողանում հարմարեցնել սոսնարեց.

$\alpha 25,2$ արհեստագործական ժողով.

$\beta 1,9$ արհեստագործական ժողովի և ժողովի (ս.);
 արհեստագործական: արհեստագործական, արհեստագործական սոսնարեց
 իրենց հարմարեցնել և իրենց հարմարեցնել հարմարեցնել.

$\alpha 23,14$ արհեստագործական; արհեստագործական, արհեստագործական-
 սոսնարեց.

$\beta 21,9$: արհեստագործական ժողովի և ժողովի ժողովի և ժողովի
 ժողովի, ժողովի մաս ժողովի ժողովի 0

$\alpha 11,7$ սոսնարեց, սոսնարեց.

$\alpha 12,10$ արհեստագործական $\beta 1$

$\alpha 14,13$ արհեստագործական, արհեստագործական, արհեստագործական.

$\alpha 3,3$: սոսնարեց մաս արհեստագործական ժողովի
 սոսնարեց ժողովի և ժողովի ժողովի β ; արհեստագործական,
 արհեստագործական; արհեստագործական.

$\beta 18,17$. արհեստագործական.

ა ღ ბ ე ბ უ ლ-ი $\beta 16,1$ დაფურთხული, აკრძებული (ს.)^X

ა ღ ბ უ ა ლ = $\alpha 9,20$ აქსლავა.

ა ღ ბ ბ ე ე ბ ა $\beta 22,9$ ანთება. ~~144~~

ა ღ ბ რ ბ ი ე ე ბ ა $\beta 24,1$ ბზრითაჲ აქძრვა, ბზრითი ძუნებობა (ს.)^X

ა ღ-თ ა ვ ი ს-ე ე ე ვ ა $\alpha 25,10$ წამიხტობა, წამიძვობა.

ა ღ ვ ა ბ ი ა $\alpha 25,42$: და აქვდა ამიგვა სწრაფი და აჯჯა და ვარაუდსა ძვსსა ... და ა ღ ე ე ა ბ ი ა და წარვიდა 20 აქვთა ζ ; მიწიზადა, წესრიგში მივვიდა.

ა ღ ლ უ ბ-ი $\zeta \beta 2,30$ მიწიძვრდა განხრევა (ს.)^X ნ. ახილვა.

ა ღ მ ა რ თ ე ე ბ ა $\beta 3,1; \beta 7,26$ ამილღება, აქვებება, გაძლიერება.

ა ღ მ ა ხ უ ვ ა $\beta 12,14$: აქმაძვით ა ღ მ ა ხ უ ე მიგონი უფლისანი სიგჳთა ამით $\beta 1$ აქვსა. აქ: წასიხიწება

ა ღ მ ვ რ ბ ა $\beta 23,8$ დაწვობა, წესრიგში მივყვანა, წყნობა; ნ. მივიკობა.

აქმიტებება $\zeta \alpha 6,1$ ამიხვდა, ამიძვინება.

ა ღ მ ზ ვ პ ა $\alpha 11,2$: ამილღება: ა ღ მ ზ ვ ვ ა პ ე ე თუა-ღნი მიჯუწენი.

ა ღ მ ზ ვ პ მ ა $\alpha 14,42$ ამიხვდა: ა ღ მ ზ ვ პ ა წილი იწნათანისი.

ა ღ მ ს თ მ ბ ა $\alpha 1,19$. აქრე აქვობა.

ა ღ ნ ა თ ე ე ე ბ-ი $\alpha 1,21$ აქმეძული, დანაპირები.

ა ღ რ რ ძ ი ე ე ბ ა $\alpha 2,11$ // ა ღ რ რ ძ ფ ე ე ბ ა $\alpha 2,21$ ზრდა, გაზიდა.

ა ღ ს ა ა რ ე ე ბ ა $\alpha 15,22$ აქსრუღება 25, სივინა ζ : ანა უჭიან უფლისა სავუწრთხნი მსხუწრჳიპ, აწამიჯო ა ღ ს ა ა რ ე ე ბ ა პ ბრძანებამა ბისი 0; აქთარება, წმინდა.

- ა ზ ს ა ც ე რ ე ლ-ი $\beta 16,2$ ჭურჭი.
 ა ზ ტ ე ბ ა $\alpha 14,16$ მუშაობა, ადგილები, აწვევა.
 ა ზ ე ბ ე ა $\beta 5,9$ აშენება.
 ა ზ ე უ ბ ა (1) $\beta 18,17$ ადგილი.
 ა ზ ე უ ბ ა (2) $\beta 13,29$ მუშაობა; ამხედრება: ეს ადგილები უკ-
 ვალინი ძვენი მუშაობის აქვეყნებს (\leftarrow აქვეყნებს) სავა-
 რისა მუშაობა 0.
 ა ზ დ რ ა $\beta 15,20$ რადიუსი (აღვივების).
 ა ზ შ რ ა $\alpha 14,36$ მიტოვება.
 ა ზ შ უ რ ვ ა $\alpha 14,46$ მუშაობა.
 ა ზ ტ რ მ ბ ა $\beta 2,25$ ასვლა.
 ა ზ ტ რ ფ ა $\alpha 17,36$ მისაღება, ამოღება.
 ა ზ ბ უ ბ ა (1) $\beta 18,28$ ~~აქვეყნებს~~: რადიუსი კაცის იგი, რადიუსი
 ა ზ ე ბ უ ნ ე ს მუშაობის მუშაობის მუშაობის მუშაობის
 მუშაობა მუშაობა.
 ა ზ ბ უ ბ ა (2) $\alpha 14,27$ მუშაობა, მუშაობა: ა ზ ე ბ უ ნ ე ს მუ-
 შაობის მუშაობა.
 ა ბ ა ლ-ი $\alpha 23,19$ მუშაობის β_1 : რადიუსი რადიუსი აწ... მუშაობ-
 ვისა მას, ა ბ ა ლ ა მათი მუშაობა 0. უმუშაობა,
 ახლა ამოშავალი.
 ა ბ ი ლ ვ ა $\beta 2,30$ ნ. ანტიმუშაობა. (მუშაობა $\alpha 11,8; \alpha 13,15$)
 $\beta 2,30$ ადგილი β .
 ა ბ მ ვ ა ნ-ი $\alpha 17,10$ $\beta 1,6$ მუშაობის მუშაობა რადიუსი (ს.)^X;
 მუშაობა, მუშაობა.
 ა ბ მ ვ ნ ე ბ ა $\alpha 17,57$; $\beta 21,15$ სიმამარა, სიმამარა, სიმამ-
 რივი.

Ծ

Թ ս ս ը Ն $\alpha 7,4$ (// Թսաղո Ջ Թաղոմ 0 Թաղամ β_1) - յրհ-
Յոն Եանջընս.

Թ ս ս ը ո թ Ջ 0 Տ // Թաղոմ β_1 $\alpha 12,10$ Ե. Թսաղ.

Թ ս Թ ո Ե-ո $\alpha 31,10$ Եղծեպրոնս, Եղծոն Եղծոն;
Եղծոն Եղծոն սնյ յրհՅոն Եղծոն սնյ սնյ սնյ սնյ (ս.)

Թ ս Թ ո Ե-Յ ո Ե-ո $\beta 8,2$ Թաղսթոն Լաղ (ս.) ^X $\epsilon\chi\omicron\lambda\nu\acute{\iota}\omicron\nu \tau\theta$,
 $\mu\lambda\eta\rho\alpha\lambda\eta$: Թ ս Թ ո Ե-Յ ո Ե-ո Ե Եղծոն Եղծոն Եղծոն-
Եղծոն Եղծոն $\alpha 70$.

Թ ս Ե Ե-ո 0 $\beta 4,4$ Եղծոն Եղծոն, Եղծոն Եղծոն β_1 . Եղծոն սնյ.

Թ ս Ե ս $\alpha 9,12$: Եղծոն Եղծոն սնյ Եղծոն Եղծոն Եղծոն Եղծոն
Եղծոն.

Թ ս Ե ս Ե-ո $\alpha 11,11$ Եղծոն, Եղծոն Եղծոն սնյ.

Թ ս Ե Ե Ե Ե Ե β_1 $\beta 19,43$ Եղծոն Եղծոն, Եղծոն Եղծոն $\alpha 0$; Եղծոն.

Թ Ե Ե Ե Ե Ե Ե-ո $\alpha 18,7$ սնյ սնյ.

Թ ո Ե Ե Ե Ե ս $\beta 13,12$ սնյ Եղծոն (ս.).

Թ ո Ե Ե Ե-ո $\alpha 19,13$ Եղծոն Եղծոն, Եղծոն Եղծոն Եղծոն (ս.);
Եղծոն, Եղծոն.

Թ ո Ե-ո $\beta 14,25$ Եղծոն; Եղծոն, Եղծոն.

Թ Ե Ե Ե Ե Ե-ո $\alpha 10,5$ Եղծոն սնյ Եղծոն Եղծոն Եղծոն Եղծոն
Եղծոն Եղծոն (ս.)

Թ Ե Ե Ե Ե-ո $\alpha 70$ $\beta 7,8$ Եղծոն; Եղծոն.

Թ Ե ս Ե Ե Ե β_1 $\alpha 17,3$ Եղծոն.

Թ Ե Ե Ե Ե ս $\alpha 17,39$ // Եղծոն: Եղծոն, Եղծոն.

Թ Ե Ե ս Ե Ե Ե ս (1) $\alpha 12,12$ Եղծոն.

Թ Ե Ե ս Ե Ե Ե ս (2) $\alpha 9,27$ $\beta 7,4$ Եղծոն.

Թ Ե Ե ս Ե-ո $\alpha 70$ $\beta 14,25$ Եղծոն.

Թ Ե Ե-ո $\alpha 14,43$ Եղծոն Եղծոն.

Յ Ժ Չ Ա 4, 13 ժլանցարո,

Յ Ժ Չ Յ Թ-ն Ա 16, 18 սոթցտա միջոցրո.

Ճ

Յ Ե Թ Խ Ե Դ Ե Ս β 19, 29: Դաս սմինսզըմ ինթցտասս, Յ Ե Թ Կ-
Յ Խ Ե Դ Ե Դ Ս. Էսիցքո, խոմիքոնից սխարսչո մընո Մ.
յՅ Դս թոմյսմիս 0.

Յ Ե Թ Խ Խ Թ Դ Կ Ե Դ Ե Ս β 10, 5 Յամիթիլ: Լարյոնո մանլազո
ոչնոյլուս, Յոմիցմիլո Յ Ե Թ Խ Թ Կ Խ Թ Դ Ե Թ Ե Ս Էմս
Լս Էրչոն Էրչոն.

Յ Ե Թ Խ Խ Խ Դ Յ Դ Ս β 17, 6 Խիչս.

Յ Ե Թ Խ Ե Ե Խ Դ Ե Դ Ե Դ Ե Դ-ն β 20, 15: Մոնոյս ոճո Լս Յոսիոյս յս-
Լսյո ոճո Յ Ե Թ Խ Ե Ե Խ Դ Ե Դ Ե Դ Ե Դ (Լամիթնար).

Յ Ե Թ Խ Խ Խ Դ Ե Դ Ս β 23, 6. Ե. Յամիթչոչս, ԵՅ. 112-113.

Յ Ե Թ Խ Խ Ե Ե Խ Դ Յ Դ Ե Ս α 25, 37 Ե. Յամիլարչոմ.

Յ Ե Թ Խ Խ Խ Խ Ե Դ Ե Ս β 19, 35: սԽս շիցո... Յ Ե Թ Խ Խ Խ Խ-
Ե Դ Ե Ս Ը Յամարա Լս իսսչոմիլա

Յ Ե Թ Խ Խ Խ Խ Ս β 10, 16 Յամիլլան, Յամիլլոմ. 26, 19 Յամ-
Լլլան.

Յ Ե Թ Խ Խ Խ Խ Խ Խ Դ Ե Դ Ե Դ Ե Դ-ն β 22, 31: Երժանումս յժոնիսս միլոյո
սԽս Լս Յ Ե Թ Խ Խ Խ Խ Խ Խ Խ Խ Խ Խ Ս. Յամիլլոմիլլոլո.

Յ Ե Թ Խ Խ Խ Խ Խ Ս β 10, 3 Ե. Յամիլլոլս.

Յ Ե Ե Ե Խ Ե Խ Խ Ս α 20, 33 մարալս, Եամիլլոլս (?): Լս Լս
ոճնստն Յոմարմիլո: Յ Ե Ե Ե Խ Ե Խ Խ Խ Խ Յ Ե Դ Ե Ս Ե Ե-
Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե սոչոլոլո Լսչոմիլո Ս.

Յ Ե Ե Ե Դ Ե Ս α 16, 1 Էսչոլան մոմիլլոմ.

Յ Ե Ե Ե Դ Ե Ս α 10, 15: Յանսոլ շոչչոլոլոլո Էլոն իսսարսչոլոլո.

ტ ა ნ ტ ლ ა β6,7 მცორე ლანაყვა (ს.).

ტ ა ნ ტ რ ი ლ ე ბ ა α2,24: ტ ა ნ ა ტ რ ი ლ ე ბ ა ტ ა ნ ტ რ ი ლ ე ბ ა
სა ამის ურისასა არა მსახურებარ უფლისა ო; მენჯებო,
უკუღისხმობა.

ტ ა ნ ტ უ მ ე რ ა α19,10 განმორვა.

ტ ა ნ ტ უ რ ე ბ ა α18,11 ნ. განმორვა.

ტ ა ნ რ ტ მ ბ ა α13,3 ლაღი, ვაღარა.

ტ ა ნ რ ტ მ ი ნ ლ-ი α13,3; α14,21 მცირე, ვაღარა.

ტ ა ნ ვ ა რ ე ბ ა α28,5: მენჯებო ღირსი ლ ტ ა ნ ვ ა რ ე ბ ა ბერი
მისი.

ტ ა ნ ვ რ ე მ ბ ა α2,1 ვაღარა, ვაღარა.

ტ ა ნ ვ ა ვ ე ბ ა β5,18 განმორვა: მცირე უკუღისხმობი ივი
ლ ტ ა ნ ვ ა ვ ე ბ ა ურისა მას ტრანსლანსა მის.

ტ ა ნ ვ მ ბ ა β8,2 ნ. განმორვა.

ტ ა ნ ვ ა ჟ ა α1,8; α2,33; β13,4 ლაღი, ლაღი, ლაღი,
ლაღი.

ტ ა ნ ვ ი მ ბ ა α7,17; α8,20 ვაღარა, ვაღარა.

ტ ა ნ ვ ი მ ბ ა ႁ5 β10,6 განმორვა ო; განმორვა, მენჯებო-
ვა.

ტ ა ნ ვ ი მ ბ ა ႁ5 β10,5 განმორვა ო; უკუღისხმობა ႁ1,
მენჯებო.

ტ ა ნ ვ რ მ მ ბ ა α25,10 ანაბი მენჯი მცორე (ს.).^X

ტ ა ნ ვ რ მ ბ ა β20,10 მცირე, ლაღი, ვაღარა.

ტ ა ნ ვ რ მ ბ ა α23,7 ლაღი, უკუღისხმობა.

ტ ა ნ ვ ა რ მ ბ ა β6,20 უკუღისხმობა.

ტ ა ნ ვ ა მ ბ ა α1,11 მცირე ႁ1; ლაღი, ვაღარა,
საკუთარი ვაღარა.

ტ ა ნ მ ა რ ე ბ ა β8,2 განმორვა ႁ5: მცირე-არა ტ ა ნ-
ვ მ ა რ ე ბ ა უკუღისხმობა ႁ1; განმორვა,
განმორვა.

Յ ա Ն թ ա ճ ռ ճ յ թ ա Բ, $\alpha 7,6$ Եձա, ժսկասիրողընա.

Յ ա Ն թ ա ճ չ յ թ ա $\alpha 20,31$: յնա Յ ա Ն թ յ թ ա ճ չ թ Ե
 Թյոթնաթ Թյոնո.

Յ ա Ն թ թ յ թ յ լ-ո $\alpha 22,14$. Յոթըրդո, Յաժոնոյ (Ե.); Թյոնոյր-
 Թյոնո. Ն. ժսկսթյոնոյ.

Յ ա Ն թ ճ յ թ յ թ ա $\alpha 21,13$: լա Յ ա Ն թ ճ յ թ յ թ ա Աոն
 Թոնո թոնաժոյ Թաժա լա Թոնոյրոյա ժաչո Թոնո.

Յ ա Ն թ ճ յ թ ա $\alpha 14,46$ ժսկսիրոյնա, ԵՆՆա.

Յ ա Ն թ ճ Ե յ թ ա $\alpha 15,23$: ճաժոյոյ Թոնաթ Թոնաժաթ ժոլոյա յնճ
 լա Յ ա Ն թ ճ Ե յ թ ա թ ժյոլոն - յոյճյոլոյնա.

ponom, pozgpraxene. յոթըրդոյնա, ժյոնոյրոյնա-թոնա.

Յ ա Ն թ ժ յ թ ա $\alpha 6,5$ ժսկսիրոյնա, ժսկսթյոնա, 20,20 յոնոյնա,
 լաճըրոյնա.

Յ ա Ն թ ժ յ թ յ լ-ո $\alpha 7,12$; $\alpha 17,20$ Եժոնոյրոյնա յոթըրդո.

Յ ա Ն թ ժ յ թ յ լ-ո $\alpha 23,28$ ժսկսիրոյնա, ժսկսթյոնո.

Յ ա Ն թ յ թ յ թ ա (1) $\alpha 24,4$ լաժոլոյրոյնա Ե; *учпона -*
н.н.с.с.

Յ ա Ն թ յ թ յ թ ա (2) $\beta 7,11$; $\beta 16,14$ լաժոլոյնա, Թոյոնոլոյ
 ժոլոյնա.

Յ ա Ն թ յ թ յ լ-ո $\alpha 3,13$ Եժոյնա Բ,

Յ ա Ն թ յ թ յ թ ա $\alpha 15,19$ ժսկսթյոնա.

Յ ա Ն թ յ թ յ թ ա $\alpha 6,6$ ժսկսթյոնա, ժսկսթյոնա.

Յ ա Ն թ յ թ յ թ ա (1) $\alpha 1,4$ Թոնոյնա լոյոնոյնա, ժսկսթյոնա.

Յ ա Ն թ յ թ յ թ ա (2) $\beta 15,31$ Թոնոյնա, ժսկսթյոնա, յոնոյրոյնա.

Յ ա Ն թ յ թ յ թ ա $\alpha 1,22$ $\beta 2,21$ Թոնոյնա.

Յ ա Ն թ յ թ յ թ յ լ-ո $\beta 8,1$: Թոնոյնա լաչոնո ժսկսթյոնոյնա Թաժ
 ժյոնոյնա յոնոյրոյնա.

Յ ա Ն թ յ թ ա $\beta 3,25$ լաժոլոյնա, ժոլոյնա:

გ ა ნ ც ბ ა რ ე ბ ა β17,22 გამოყრაცუნება.

გ ა ნ ც ბ რ ზ თ ა α19,9 11,11 მავთოწამა, ხუპირწამა და რბი-
ნი (ს.).

გ ა ნ ძ ა რ ც უ ა α17,39 გახდა; აქ: იარაღის მიხსნა.

გ ა ნ ძ ე ბ უ ლ-ი α23,3; α25,10 გაქცეული, იჭრისი;

გ ა ნ წ ი ღ ვ ა α10,20 წილის ყრა.

გ ა ნ წ ზ ა α19,10 β2,23 გვირა; ჩხვილთა, გაწეწა.

გ ა ნ წ ე ზ ბ ი ლ-ი α17,19 დარაზი, საბრძოლო ვიწარებაში
მიწოდ.

გ ა ნ ვ რ ზ თ ა α17,39 გასვლა.

გ ა ნ ბ ე თ ე ა α15,28: გ ა ნ ბ ე თ ე ზ ს უფაღმან მიწოდან
შენი ქუყანასა ზედა შიშ. გაყრდა.

გ ა ნ ბ ი ღ ვ ა β10,3 ზამთრება.

გ ა ნ ბ უ ბ ა α3,15 გაღება, გახსნა.

გ ა ნ ჯ ბ ა α13,2 გაშვება, გამოცხადება.

გ ა რ დ ა მ ა ჭ ე ბ ა α12,19 გაღაწარება.

გ ა რ დ ა მ ზ ე ვ ე ბ ა β21,10 გაღმსვლა, გაღმობება.

გ ა რ დ ა რ ე უ ლ-ი α2,3: ნუ იქნებო, ნუცა იფუტ მადარსა ვარ-
ღარეუდ: გაღამებელი, გაღაწარებელი.

გ ა რ დ ა ც ე ვ ა ლ ე ბ ა α10,5 გაღაქცევა, შვება.

გ ა რ დ ა ვ რ ზ თ ა α25,23 გაღმსვლა, გამოქვეითება; 14,36
გაღმსვლა, გასვლა.

გ ა რ ე-ბ ი ე ე ვ ა β2,21 უკან მიბრუნება.

გ ა რ ე-ბ ზ ბ ი ღ ვ ა α24,9 უკან მიხედვა.

გ ა რ ე-ბ ე ბ ე-ი β4,3 განდებელი შიშ; გაქცეული, იჭრისი.

გ ა რ ი ა ლ ე ბ ა α19,17 მიფუტება; შეუწასბ-ყრდა.

გ ა ს ა გ ე ბ ე ლ-ი α22,14: ვინ საწმინტო იქნა მისნადა შენ-
დასანი ვინა და ვინა? არამიჯო სიძესა გუჯო იგი მიფუტა
და ვერმეფო და გ ა ნ მ მ ე ბ ე ლ ი ყრვალსა გ ა-
ს ა გ ე ბ ე ლ ს ა სამიფუტება: усполнителем поже-
ления.

გ ბ ზ ც ვ ა $\alpha 8,13$ ხარშვან.

გ ვ ბ ა (1) არსებობა, უმცნა: სახლი მამისა შენისაჲ ვ ბ ზ ს
წინაშე ჩუნი $\alpha 2,30$; მიუღწეო ვაჟ უმჯობეს სი-
კეთილადმი $\beta 6,23$; სიგულანნი შენნი ვ ბ ნ ვ პ
ჭრეშინიჭრეში $\beta 7,28$.

გ ვ ბ ა (2) შეძლება: ვერ ვ ბ ვ ბ ი ს ჩუნი რა იწავის რას-
ხობისა $\alpha 16,11$; ესე ვ ბ ვ ბ ი ს ა მაცხვანადი
 $\alpha 10,27$.

გ ვ ბ ა (3) გაყვამა, მიტევა: არავინაჲ იცო მისა სიგულს ბ ვ-
ბ ა რ $\alpha 28,6$.

გ ვ ბ ა (4) მიტევა, დარღობა: ბ ვ ბ ვ ბ პ ი თ ჩუნი რვათა
რევაჲ $\alpha 11,3$.

ბ ი ნ ც - იქნებ, ეჭვი: ვიღრე უმცხად-რა იცო წმინა იგი ვნუხი
რა ვიღრე მიუღწეო: ბ ი ნ ც ხორა წყარობაჲ უს
უფარბან $\beta 12,22$; ვინ იცის, ვინ უწყის.

გ ვ ბ ზ მ ს-ბ ი ც ა $\beta 14,24$ გუნილ განიღვა, ვამა.

ბ ც ა ბ ა ვ-ი $\beta 12,1$ ლარბი.

ბ ზ პ ზ ც-ი $\beta 18,24$: აშვი.

ბ ზ ვ ბ ა ვ-ი $\alpha 26,11$ საწყური (ს.); ^X წყის ვურჭელი; სურა,
რევი.

ბ ზ ც -ი $\alpha 14,27$ ფიჭიანი თაფლი.

ბ ზ ვ ბ ა ნ-ი $\alpha 16,12$ მიუღწეო ფერი (ს.); ^X ცისფერი, წყისფერი.

ბ ზ ი ვ-ი $\alpha 1,24$; $\alpha 17,17$. საწყური (= *სახლი 15 კოფიანი*).

ბ ზ ძ ნ ვ უ ც-ი $\alpha 28,3$ უმცხვანის მიუღწეო (ს.)

ბ ზ ძ ნ ვ ბ ა $\alpha 13,4$ $\beta 16,21$; $\beta 17,10$ გაგება, შეგება,
მიხვეობა.

ბ ვ ა ც ე $\alpha 9,5$ წარი, იარა.

ბ ვ ა მ-ი (1) ადამიანის სხეული: მიღწეა ბ ვ ა მ ი შენი ...

- საჭმელად მიჭრივჯღა ცისათა უ $\alpha 17,46$; სუტი ჩუმი
 ნარეობის $\beta 1,9$ $\text{გ უ ა მ ს ა მ ინ ვ ა ჩ უ მ ს ა}$
- გ უ ა მ -ი (2) წინადასუჯღად, $\chi \rho \alpha \epsilon \sigma \delta \rho \epsilon \gamma \alpha \mu \epsilon$: ურთმაძად მონ-
 ართუა მას ასისა ვასისა გ უ ა მ ი $\alpha 18,27$.
- გ უ ა მ -ი (3) $\beta 3,26$. $\chi \rho \alpha \epsilon \sigma \delta \rho \epsilon \gamma \alpha \mu \epsilon$, $\phi \alpha$; ნ. გაძიკვალა, გვ. 111-112 .
- გ უ ა რ ო ა ვ -ი $\beta 13,9$ ესა არს ვურჭლო საგმორჯალი: ქვაბი,
 სიკვრი...^X $\phi \alpha \mu \alpha$ ლ ა $\gamma \rho \alpha \epsilon \sigma \delta \rho \epsilon \gamma \alpha \mu \epsilon$ მის თანა სადურქარები (ს.)
 აუ: $\phi \alpha \mu \alpha$.
- გ უ ო -ი $\beta 23,20$ მახრებილი (ს.) $\mu \nu \mu \mu$.
- გ უ ო მ ა $\alpha 6,5$ $\phi \alpha \chi \rho \alpha$, წვალემა .
- $\text{გ უ ლ -გ ო ე მ უ ლ -ი}$ $\beta 2,19$ ბერ მიპყრობილი (ს.) ურთგული $\mathcal{D}S$.
- $\text{გ უ ლ -გ ო ე მ ლ -ი}$ $\alpha 20,30$: $\mu \nu \mu \mu$: ნაქობი ქალი, გ უ ლ -გ ო -
 ე მ ლ , მიქობი განხრობილი $\mathcal{D}S$; ქალაჩუნა.
- გ უ ლ ე მ ა(1) : ი გ უ ლ ე მ $\text{რ ა მ მ ს კ ე მ ი ლ ა დ მ ე ი ღ ვ ნ ს ბ უ რ ი ა მ ნ მ -}$
 $\text{ნ ს ი ღ ვ ი რ ი ლ ა დ}$ $\beta 13,28$; ხილვა, ღანახვა .
- გ უ ლ ე მ ა(2) $\alpha 18,11$ მიწაქონება , წილი , სურვილი .
- გ უ ლ ი ს -ე მ ნ $\alpha 31,3$ მიქობის ღრუ , $\text{წვანეობისა ლ მიქობის}$
 ღრუს მესამარი . $\text{ἐπιχορδία, ἄμρυσσιν}$.
- $\text{გ უ ლ ი ს -ე მ უ მ ა}$ $\beta 23,15$ სურვილი , წილილი .
- $\text{გ უ ლ ი ს -ე მ ე რ მ მ ა}$: $\mu \nu \mu \mu$ $\text{მიქობის მიქობილი, არა ვინ არს რე-}$
 $\text{მიქობან ბერ მუნაქონას ჩუნე უ}$ $\beta 18,3$.
- $\text{გ უ ლ ი ს -ს ა მ ე მ ე მ ე მ ე მ -ი}$ $\beta 1,27$ სასურვილი , საწადელი .
- $\text{გ უ ლ ი ს -ს ი ე ე მ ა}$ $\alpha 1,6$ ახრო , ფიქრი .
- $\text{გ უ ლ ი ს -ე მ ე მ ა}$ $\alpha 20,34$ ბერის მისვლა , გამრამბება ,
 განხრობება .
- $\text{გ უ ლ ი ს მ ი მ ს -ე მ ღ ა}$ $\alpha 18,14; \alpha 28,14$. გამება , მიხვედრა ,
 მიხვედრა .
- $\text{გ უ ლ ი ს -გ ო ე მ ა}$ $\beta 19,19$ ღამახროვება : ე უ გ უ ლ ს ა

- Թ Ա Ռ Ր Ե Թ ՆԱԽԱՐԱԳՇԱՆՆԱ ԹԱԳԱՆ, ՌՈՒՊՈՂ ՄԵՅՏՈՐԵՂ Կ
 Թ Մ Ը Ն-Ր Ե Թ Ա $\alpha 18,17$ ՌԱՋԹՆՆ ԳԱՆՅՆԱԿՆԵՆ, ԿԱԳՈՂՆԵՐԺԱ.
 Թ Մ Ը Ն-Թ Թ Ն Ա Ը Ե Վ $\beta 13,33$: ՎՆ ԵՄ ԳՄԸՆԱ ԹՈՒՅՈՒՆԱԸՆ ԹԵՂԵՂ, ԵՌ-
 ԹԱՆԵՂԵՐ ԿՐՈՅՂՆԻ ՌԵՈ ԿՐՆԱՆԻ ԹՈՒԹԻՄԿՐԱՆ ՎՐՈՒՄ 0.
 Թ Մ Ը Թ Ռ Թ Ե Ե Ե Ը Ը-Ռ $\beta 3,39$ ԳՄԸՂՅԱ (Ն.)
 Թ Մ Ը-Յ Ն Ե Ռ Ը Թ Թ Թ Ա: $\beta 7,27$: ՌԱԹԵՂՄ ՄԵՆ ՄԳԱԸՌ...ՆԱԸՂՄ: ՎԸՅԱ-
 ՄԵՆՈՒ ՄԵՆ. ՎԹՈՆՈՅՆ ՉՈՅԱ ԹՈՒՆԱԹԱՆ ՄԵՆԹԱՆ Թ Մ Ը -
 Յ Ն Ե Ռ Ը Թ Թ Թ Ա Ր ԹՈՒՆՈՆՆԱ ԹՈՂԻ ԸՌՅՅԱՐ ՄԵՆԸԱ ՎԵՌ-
 ՅԱՋ ԵՆՂ Կ
 Թ Մ Ե Ր-Ռ $\alpha 13,17-18$ ԿԱՐՈՆՆԱԿՅԵԹԱ ՌԱՅԹԻ: $\alpha 11,11$ ՎՅԱՆԳԱՐԸՐՈ.

Ը

- Թ Ա Թ Ա (Թ Ա Թ Ե Ե Թ Ռ) $\alpha 22,7$ ՆՌԳՂՐԻ
 Թ Ա Թ Մ Թ Յ Ա $\alpha 19,13$ $\beta 15,30$ ԸԱԳԱՐՅԱ.
 Թ Ա Թ Մ Թ Յ Ռ Ը-Ռ $\beta 15,30$ ԸԱԳԱՐՄՂՐԻ.
 Թ Ա Թ Ե Թ Ա (1) $\alpha 29,4$: ՌԱՋԹԱ ՎՐԱ ԹՈՒՆԱԳԱՆԹԵՄԵՂԸ ԳՄՂԹԹԵՆՆ ԸԱ
 Թ Ա Ե Թ Թ Ն ՄԳԱԸՆԱ ՎՅՆՆԱ ՎԱՅՂԹԹԻՎԱ ԿՄԵՆԻՎԱ Կ; ՄԵ-
 ՐՈՅՂԺԱ.
 Թ Ա Թ Ե Թ Ա (2) $\alpha 9-25$ ԸԱԳՅՆԱ, ԸԱՄԸՆԱ. Ե.ԸԱՐԿՆԱ.
 $\alpha 28,22$: Թ Ա Թ Ռ Թ Թ Մ ԵՐԻ ԸԱ ԳՅԹԵՂ. ՆԱԿՅԱՆ ԿՅԱԹԸ
 Թ Ա Թ Թ Ե $\alpha 5,2$ ԵՐՆՈՆՆ ՆԱԿԵՂՈՒՄ.
 Թ Ա Թ Ա Ռ Ա Ե Ե Թ Ե Ը-Ռ $\beta 17,19$ ԹՅՈՒՐԻ, ԿԱՆԱԳՐԵՐԺՄՂ.
 Թ Ա Թ Ե Թ Թ Ա $\alpha 2,33$ ԳԱՆՅԱԳՈ, ԸԹՈՒՄ Ե, $\beta 21,10$; ԸԱՐՔՅԵՅԱ,
 ԸԱՄԸՆԱ Կ. ԸԱԸՂՅՆԱ, ԸԱՅՅԵՎԱ.
 Թ Ա Ե Ե Թ Թ Ե Թ Ա $\alpha 17,28$ ԹՈՒՄԱՐԺԱ.
 Թ Ա Թ Թ Թ Յ Ա $\beta 21,9$ ԵՐՆՈՒՄ ԹՈՒՄԱՐՈՒ ՄԵՐԻՐՅԱ, ԿՅԵՅԱ ԸԱ ԹՆԵՄ-
 ԿՆՅՐԻ (Ն.)
 Թ Ա Թ Թ Թ Յ Ռ Ը-Ռ $\beta 21,10$ ՄԵՐԻՐՄՂԻ.

բ ւ թ ւ յ Յ ւ $\beta 5, 21$ թագրա, թագրոցնա.

բ ւ Յ ի յ թ ւ $\alpha 22, 15$; շրջադարձումս ռոց ճարտարական բ ւ Յ -
 Յ ի ռ թ ւ ժանտա թոնտա $\alpha 25, 39$. թագրա, ժանտա մոցրա.

բ ւ Յ Յ ի յ յ թ ւ $\alpha 10, 11$ ծածկոցնա, ծածկոցնա; ճարտարա-
 ճարտա թագրոցնա մի $\beta 22, 27$.

բ ւ թ ւ ի ւ յ ւ $\alpha 13, 14$ ժանտա, թագրա, թագրոցնա.

բ ւ թ ւ թ ի ի ւ յ ւ $\alpha 12, 2$ թագրոցնա, թագրոցնա.

բ ւ թ թ ւ թ լ յ թ ւ $\alpha 7, 13$ թագրոցնա; թագրոցնա; $\beta 13, 14$
 ժանտա-ցոցնա.

բ ւ թ Յ Յ լ ի յ թ ւ $\alpha 12, 11$ թագրոցնա, թագրոցնա.

բ ւ թ ի թ ւ ի յ ւ $\beta 13, 34$ թագրոցնա.

բ ւ թ ի թ ի յ ւ $\alpha 26, 8$ $\beta 18, 15$ թագրոցնա, թագրոցնա
 թագրոցնա.

բ ւ թ թ Յ լ ի յ թ ւ $\beta 6, 6$ թագրոցնա.

բ ւ թ թ ի յ թ ւ ճ. թագրոցնա թագրոցնա.

բ ւ թ թ ի յ ւ $\beta 19, 29$ թագրա, թագրոցնա; թագրոցնա ռոց թագրոցնա-
 ճարտ թագրոցնա $\beta 8, 14$.

բ ւ թ թ յ լ $\alpha 24, 9$; $\alpha 25, 41$ թագրա (ս.); թագրոցնա, թագրոցնա.

բ ւ թ թ յ ւ ի յ ւ (թագրոցնա) $\alpha 13, 22$; $\alpha 15, 8$; $\alpha 17, 59$; թագրոցնա-
 թագրոցնա, թագրոցնա թագրոցնա, թագրոցնա. ճ. թագրա.

բ ւ թ թ ի $\alpha 2, 36$ թագրոցնա թագրոցնա (ս.) թագրոցնա թագրոցնա.

բ ւ թ թ ի յ ւ: բ ւ Յ Յ ի յ ի յ ւ թ
 թագրոցնա $\beta 7, 10$.

բ ւ ի յ լ ւ $\beta 21, 10$ թագրա, թագրա; թագրա.

բ ւ ի յ ւ: թագրոցնա, թագրոցնա: թագրոցնա թագրոցնա թագրոցնա
 բ ւ թ թ թ թ թ թ $\alpha 3, 17$.

բ ւ ի յ լ յ թ ւ $\alpha 24, 11$ $\beta 19, 28$. թագրոցնա, թագրոցնա.

բ ւ ի յ թ թ ւ $\beta 17, 19$ թագրոցնա: թագրոցնա (ս.).

რ ა რ ე უ ე ე ა $\beta 21,10$ გახრწნა, დაძვრა (კვათინა) ნ.დავსა.

რ ა ს-ი $\alpha 10,5$ $\beta 6,13$ გუნდი, აწიბული.

რ ა ს უ ე ე ე ა $\beta 11,4$ დაძვრა, დაწვრა: უკონი შენნი
 წინაშე შენსა სხუასა მივსცენ და დასუენეს მათ ღაფსა
 ფადარ $\beta 12,11$.

რ ა ს უ ე ე ა $\alpha 4,20$ გაძეძეობა, გაძეძეობა; დაძვრა, სუთ-
 ურსა არევა; უკვდილ დასუენეს იფინეს დაღონსა მისჴას
 $\alpha 26,12$.

რ ა ს ბ ი ა (1) $\alpha 17,44$ დაძვრა: რ ა ე ს ბ ე ე კონი
 შენნი საჭმელად... მიწინაველთა ცისათა $\alpha 17,46$.
 მივრიდებ რ ა ს ბ ი ა რ ჳელთა მისთა მიღწარის
 კიდესა მას ეფინათისასა $\beta 8,3$... რ ა ე ე ი ა
 ს ა ბ ი რ ი ს ა... B₁.

რ ა ს ბ ი ა (2) შეკვაზა: რ ა ი ს ბ ე ა კაჭრასა ღვსსა
 $\beta 17,23$; რ ა ი ი ს ბ ი ე კაჭრასა მას ჩუბსა O
 $\beta 19,26$... შემკვაზე B₁.

რ ა თ ე ე ე ა $\alpha 2,11$ $\alpha 17,20$ დაფრევა, დაჩვენა; მიძარება.

რ ა თ ე ე ე ა $\alpha 23,1$ ფეხით გადევნა, განრევა, დაწვრება.

რ ა უ ნ ჯ ე ა , უ ნ ჯ ი ს ე ი ა - შენახვა, დაცვა: რ ა უ-
 უ ნ ჯ ე უფალსა შენსა ნაფრთჳ: დაუჭრიბე უფალსა
 შენსა ნაფრთჳ და უ ე ი ი რ ე ე უ ნ ჯ ს ა მის $\beta 9,10$.

რ ა უ ფ ა ე ე ე ა $\beta 2,26$ დაუწვრებლად, შეუწვრებლად.

რ ა ფ ე ე ა $\beta 17,23$ დაძარბვა, დასაფრევა.

რ ა ე ე ი ა: დაკვრა, მიწებობა: რ ა რ ა ე ე ე ა ვადას კონილი-
 სად ჳელთა მისთა O $\beta 23,10$; დაკვრა B₁.

რ ა ე ე ე ე ა: და ძსება იწამე უბესა შენთა ამისას და დარდათუ-
 ფარსა ნაწილეთი მისი და არღარა რ ა ა ე ე ი ა , რამდენ
 მიწებუესე დაწვრეს სუდნი მისნი O $\beta 20,10$... არა
 რ ა ე ი რ ა მას B₁.

ը ս ց յ ց յ թ ս : Խորոք Երգարանքս և շիր սրմայր ը ս յ ս ց յ ց թ
 մկննդսն $\beta 7,15$: սրս ց ս ց յ ս թ թ թ թ մկննդսն Ե,

ը ս ց թ ս $\alpha 7,14; \alpha 23,5$ ճարտար, մոկայտըս, ըս ց ց ր թ ս :
 Է ց ս թ ս ըս ց ր թ ս ըս ց ց ր թ ս ըս ց ց ր թ ս ըս ց ց ր թ ս ըս ց ց ր թ ս
 ըս ց ց ր թ ս $\alpha 30,18$.

ը ս ց յ ը յ թ ս ըս ց ց ր թ ս, ըս ց ց ր թ ս, ըս ց ց ր թ ս : ըս ց ց ր թ ս
 թ ս : ըս ց ց ր թ ս ըս ց ց ր թ ս, ըս ց ց ր թ ս ըս ց ց ր թ ս ըս ց ց ր թ ս
 սմկն ը ս ց յ ը յ թ ս ը ս $\beta 16,20$.

ը ս ց յ թ ս $\beta 10,4$ ըս ց ց ր թ ս, ըս ց ց ր թ ս.

ը ս թ թ յ թ ս $\beta 14,7; \beta 21,7$ Ըս ց ց ր թ ս.

ը ս թ յ թ թ ս $\alpha 13,13; \alpha 14,31; \beta 23,10$ ըս ց ց ր թ ս, ըս ց ց ր թ ս,
 ըս ց ց ր թ ս, $\beta 21,7$ ըս ց ց ր թ ս.

ը ս թ ս ը յ թ ս $\alpha 14,19; \beta 20,22$ ըս ց ց ր թ ս, ըս ց ց ր թ ս ըս ց ց ր թ ս;
 ըս ց ց ր թ ս.

ը ս թ ս $\alpha 19,11$ ըս ց ց ր թ ս ըս ց ց ր թ ս, ըս ց ց ր թ ս, ըս ց ց ր թ ս.

ը ս թ թ թ թ ս $\alpha 7,8; \alpha 28,18$ $\beta 17,8$ ըս ց ց ր թ ս, ըս ց ց ր թ ս;
 ըս ց ց ր թ ս, ըս ց ց ր թ ս.

ը ս թ ս ը յ թ ս $\beta 13,11$ ըս ց ց ր թ ս.

ը ս թ յ թ յ թ թ (ըս ց ց ր թ թ) : ըս ց սրս մկննդսն ըս սսկն ըս ց ց ր թ ս
 ըս ց ց ր թ ս ըս ց ց ր թ ս ըս ց ց ր թ ս, ըս ց ց ր թ ս $\beta 7,7$.

ը ս թ յ ը յ թ ս $\alpha 13,4$ սրս ց ց ր թ ս (ս.) : ըս ց ց ր թ ս-ց ց ր թ ս Ե;
 ըս ց ց ր թ ս, ըս ց ց ր թ ս, ըս ց ց ր թ ս : ըս ց ց ր թ ս.

ը ս թ ց ը ս թ յ թ ս : Խորոք սր ըս ց ց ր թ ս-ց ց ր թ ս (ըս ց ց ր թ ս-
 ըս ց ց ր թ ս) ըս ըս ց ց ր թ ս ըս ց ց ր թ ս ըս ց ց ր թ ս ըս ց ց ր թ ս
 ըս ց ց ր թ ս ըս ց ց ր թ ս $\alpha 12,16$.

ը ս թ թ թ յ թ ս $\alpha 25,21$ ըս ց ց ր թ ս, ըս ց ց ր թ ս : ըս ց ց ր թ ս.

ը ս թ թ թ յ թ ս $\alpha 14,28$ ըս ց ց ր թ ս.

ქ ა ბ გ დ ა $\alpha 14,28$ $\beta 4,1$; $\beta 21,10$ ღარღვავა, ღაშლა; $\beta 21,15$.
შეშინება; ღავარება, ღაუღურება.

ქ ე დ ა $\beta 1, 26$ დედაკატი, ქალი.

ქ ე ბ-ი $\alpha 13,2$ ცხენის საჩხვილეჯი (ს.)^X

ქ ი ლ ე უ ლ-ი $\beta 15,22$ ქოლა.

ქ რ ვ უ $\alpha 29,6$ $\beta 22,7$ მრუდი, ვერსტი, ბორბლი.

ქ რ ლ ი ს-ც ე ბ ა $\alpha 11,2$ ბრწყინა, ღაქლა, ღაღობა; $\beta 20,4$
ბორბლი β_1 ; შეფრთხინება (?): ღა წარვიღა ამება
ქ რ ლ მ ს-ც ე ბ ა რ ღა არა ღაფრინა ბრწყინა მას,
წმინდა უბრძანა მას ღავით $\beta 20,5$.

ქ რ ლ ნ-ი $\beta 6,19$ ვარცხი ბობრინი ნაკვთი (ს.)^X ნაჭერი, აქნი-
ლი.

ქ რ ტ ვ ნ ვ ა $\alpha 2,23$; $\beta 19,9$ ბუბრუნი (ბობო); უკმაფლოება.

ქ უ ბ ლ უ ბ-ი β_1 $\alpha 14,43$ ნ.ბუნა.

ქ ფ ი ს ა $\beta 21,10$ ბრისი.

უ

უ ბ ა ნ-ი $\beta 6,5$ ბატი (ს.); ქნარი, ზანტი.

უ ბ გ უ რ-ი $\beta 13,34$; $\beta 18,24$ მაღლი მხვეველი ღარაქი (ს.)
ბუბატი, მცველი.

უ ვ ფ უ რ ბ ა რ-ი // ევფორ-ი $\alpha 2,18$; $\alpha 14,18$ უფება ბინა
აქსნა. ევფორი იდეების ცხად არა უფმარისად, ხელო
სახე მისი იყო მთხვიმ მცვაველად ქსოვილი ბერძნულ-
თაგან ღა ამიჯრ ღა იმიჯრ წინი ფაღნი სამარაგდენი,
წმინდა ზედა უფრა უქვს-უქვსი სახელი 12 ჭობთა
იხრავდა. მას ზედა იკობვიდენ ღა მით აქვს უფაღ-
მან (ს.).

Յ Յ Տ Տ Ս-Յ Տ Շ Ղ Մ Ն Ր-ի $\beta 8,18$ մոտոհայր, մեհրաշար; Սս-
 Յանցողութեան Յանցողութեան (Ս.)

Յ Յ Յ Ս Յ-ի // Յ Յ Յ Ս Յ-ի $\beta 8,8$ սամանդի Յանցողութեան (Ս.)

Յ Տ Յ Ս Ս Տ Ս-ի $\alpha 22,18$ համարակարգ

Յ Տ Ր Տ $\alpha 9,25$ սանձիկի Յիմոտ կրօնի Յան (Ս.)

Յ Տ-ի $\alpha 17,27; \alpha 27,2$ խաչի, խար

Յ Տ Ո Ս Ս Յ Ս Տ-ի $\alpha 14,28; \beta 1,15$ խարիկատ

Յ Տ Ո Ս Տ Ս Յ-ի $\alpha 18,13$; Երեսմիտղի $\beta 8,16; \beta 18,1$ մտայն-
 սանձիկ. Ե.մտայն

Յ Գ Մ Ս: Մտայն Յ Գ Մ Ր Ս Սսլ լսցուն և Մտայն յիմոտի
 Ր $\alpha 18,29$

Յ

Յ, ո/ւ: միջոց, Յիցոց, Միցոց $\beta 15,3; \beta 18,18$. ցուն

Յ Ս Յ Տ-ի $\beta 12,31$ սանձիկ; Յիցոց, Յանձիկ

Յ Ս Տ-ի $\beta 6,20; \beta 13,24$ սանձիկ, սանձիկ; սանձիկ

Յ Ս Տ Ո Ս-Յ Յ Յ Յ Յ-ի: Երեսմիտղի ցուն, - Յ Ս Տ Ո Ս-
 Յ Յ Յ Յ Յ Յ Ս Յ և Յիցոցից $\alpha 30,22$

Յ Ս Տ Ո-ի Յ Յ Յ Յ Յ $\alpha 17,38; \alpha 18,4$ Յիցոց (Ս.)^X Երես-
 միցոց

Յ Ս Տ Ս Յ Յ Յ Յ Յ Յ Յ-ի: և Յանձիկ Յիցոց սանձիկ Յ Ս Տ Ս-
 Յ Յ Յ Յ Յ Յ Յ Յ $\beta 13,18$. Ե.Յանձիկ. Ե. 91-92.

Յ Ս Տ Ս Յ Ո Տ-ի Յ Յ Յ Յ Յ-ի: մանձիկ Յ Ս Տ Ս Յ Ո Տ Ս Յ
 և Յ Յ Յ Յ Յ Յ Յ Յ Յ Յ Յ Յ Յ Յ $\alpha 1,11$ Бр у м б а ,
 острые ириольники

Յ Ս Յ-ի: Յիցոց, Յիցոց սանձիկ, Երեսմիտղի: մոտայն Յ Ս-
 Յ Ս Յ Ս Յ Յ Յ Յ Յ Յ Յ Յ $\beta 3,27-30$

Յ Ս Յ Յ Ս Յ Յ-ի $\alpha 17,40$ Երես

ვ ვ რ ე ბ ა $\beta 13,25; \beta 18,12$ ხვეწნა, მუღარა; დაჟანღობი
თხეწნა, იძულება; მიზარება. ნ. დაჯდობა.

ვ ვ რ ა ტ რ ბ ა: ნუჟუჟი მიწ-რამ-მივ ა ვ ვ რ ა ტ რ ბ ა ლეჟენ
გაკურებოდა თვისიდა $\alpha 23,22$; მიჯჯრება.

ვ ნ რ ე ე $\alpha 17,47; \alpha 27,10; \alpha 30,13$: სარ, სარმევენ.

ვ ნ ბ ა რ $\alpha 25,11; \alpha 30,13$ სარბან.

ვ ლ რ მ ბ ა $\alpha 10,2; \beta 22,30$ ხვეწნა, კუნჭრუში.

ვ ლ მ რ ლ ა $\alpha 4,12...$ გაქცევა (დავის მვეჯის მიზნით)

ვ ბ ე ბ ა $\alpha 14,30$ მიანთ.

ბ

ბ ა ბ ე ბ ა: დახილი, გამოხვევება; იცო მუწკარ მვეჯენისა ჩუენი-
სა და ა ვ ბ ა ბ ე ბ ა ჩუენ $\beta 18,3$.

ბ ა ვ უ ა $\alpha 22,15; \beta 3,27$ ფიქრება, ვრამაგობა; მანქანება,
ხეწიბი.

ბ ა რ ი ს რ ა მ ე ე ბ ა $\alpha 17,11$ მვეწინება.

ბ ა რ ი ს ბ ა ნ ვ რ ა $\alpha 28,20$ ნ. ბარის დატევა.

ბ ე-უ ვ უ ბ $\alpha 4,18$ უკუღება.

ბ მ ბ ა მისწობა: რამეთუ მიწნა ბ მ ბ ა მ ა რ ფოდვა არს...
 $\alpha 15,23$.

ბ მ ბ ა რ ე $\alpha 30,24$ სწორად 0; მანაბრად.

ბ მ ბ-ი $\beta 18,3; \beta 19,40$ ნახევარი.

ბ მ ბ ი ს-ბ მ ბ-ი $\beta 18,30$ ნახევრის-ნახევარი; მუთხევი.

ბ მ ს მ ე ე რ-ი $\beta 18,11$ ქამარი, სარფეჯი.

ბ რ ა ბ ვ ა* (2) $\beta 14,13; \beta 15,11$ განზრახვა, ფიქრი; მადიბრი.

ბ რ რ ა $\beta 19,32$ კვება, ჭამა

ბ რ უ ბ ვ ა (1) $\alpha 10,2; \alpha 20,26; \beta 7,10$ ნუბილი, სარმეწევი;
ურვა.

* გიანჯა (1) $\alpha 17,30; \alpha 19,1$. რამაჰაჯი, სარუბაი.

Յ Մ Ա Ր Ա Յ-ի $\beta 6,13$; $\beta 12,4$ Թողնի (լասպրայո); Նասյ-
շահի (ս.).

Յ Մ Ր Թ-ի $\alpha 4,18$ Նորո, Երեւոյնի.

Յ Մ Ր Թ Ա Ր 0 // Երեւոյնի Մ // Ժալար ՋՏ: Իսկ Յանս Թողնիս յն-
րանցանցի ոցո Յ Մ Ր Թ Ա Ր սրահան Երեւոյնս...
 $\beta 8,5$.

Յ Մ Գ Ա Ր $\beta 5,22$ Երեւոյնի, Երեւոյնի. Ե. Երեւոյնի
ՅՅ. 122-123.

Պ

Պ Ա Յ Ա Ր-ի $\alpha 9,19$ Երեւոյն, Երեւոյն ոցո.

Պ Ա Յ-Գ Ր Գ Ա Ր $\beta 19,33$ Երեւոյնի Մ, Երեւոյնի-Գ Ր ՋՏ.

$\beta 11,19$ Երեւոյնի: Պ Ա Յ Սոցցես յն Գ Ա Յ
Սոսանցոյն ոցո Երեւոյնի Մ.

Պ Ա Ն Ա-Թ Ր Ե Թ-ի $\alpha 22,22$; $\beta 12,5$; Թողնի; Երեւոյն.

Պ Ա Ն Ա-Թ Ր Ա Ե Յ Յ Ա Ր-ի $\beta 8,18$; $\beta 15,12$ Երեւոյնի, Երեւոյնի.
 $\beta 15, 31-32$; $\beta 16,16$ Երեւոյնի-Թողնի; Երեւոյնի; Երեւոյնի.

Պ Ա Ն Ա-Թ Ր Ր Ե Յ Ա Ր-ի 0 $\beta 18,15$ Երեւոյնի-Երեւոյնի.

Պ Ա Ն Ա-Թ Ր Ա Ր Ե Թ-ի $\alpha 2,20$ Երեւոյն;

Պ Ա Ն Ա-Թ Ր Ա Ր Ե Ր Ե Ր: Եւ Պ Ա Ն Ա-Թ Ր Ա Ր Ե Ր Ա Սոցցես
(յն Երեւոյնի Երեւոյնի ՋՏ $\beta 14,13$ Երեւոյնի սրահ,
Երեւոյնի.

Պ Ա Ն Ա Ր-Ե Ր Ա Ն Ա Ր-ի $\alpha 14,38$ Երեւոյնի Երեւոյն, Երեւոյնի.

Պ Ա Ն Ա Ր-ի $\alpha 14,38$ Երեւոյն, Երեւոյն.

Պ Ա Ն Ա Ր-Ե Ր Ե Ր-ի $\alpha 20,6$ Սոցցես. $\beta 14,7$ Երեւոյն.

Պ Ա Ն Ա Ր-Ե Ր Ե Ր Ե Ր-ի $\beta 26,23$ Երեւոյնի.

Պ Ա Ն Ա Ր Ե Ր Ե Ր Ա Ր $\alpha 26,12$ Երեւոյնի Երեւոյնի (ս.).^x

თ ბ ე ვ ა $\alpha 26,7$ მიწისწყობა

დასავლეთით მდებარე მდინარის ნაპირის მხარეს მდებარე სასახლის მშენებლობის სამუშაოების შესახებ.

თ უ ა ლ-ბ უ მ ა $\alpha 25,35$ მიწისწყობა, შეფუთვა; პირის მიწისწყობა; მიწისწყობა.

თ უ ა ლ მ ა რ ა მ ძ ნ მ ე ბ ა $\alpha 3,2$ ძირის მიწისწყობა.

თ ვ ნ ი ე რ $\alpha 21,9$ გაწვდობა.

მ თ ვ ს-თ ე ვ-ი $\alpha 20,5$ ახალი ხეივანი, ფესვების გასწვრივ.

თ ბ ე მ-ი $\alpha 26,13$ მიწისწყობა, (მთის) ნაპირი; მანქანი.

თ ბ ი ე რ-ი $\alpha 16,20$ გზის.

2

ი რ უ მ ა ლ $\alpha 18,22$ მანქანის, ნაპირი.

ი ნ ა ვ ი ს-ე მ მ ა $\alpha 16,5; \alpha 16,11$ ინჟინრის სასახლის; სუფრის-
თან დაკავშირებული და მიწისწყობის ნაპირი.

ი ტ ე ლ-ი $\alpha 12,17$ ხეივანი.

ი ნ რ მ ე ბ ა $\alpha 24,20$ გაწვდობა, გასასვლელი; სივრცის ნაპირი.

3

ვ ა ლ ი ე ბ ა $\alpha 3,15; \alpha 14,39; \alpha 1,4$ გაწვდობა.

ვ ა ლ-ი // ვ ა რ-ი $\beta 8,8$ ნ. მანქანის ნაპირი, გვ. 119-120.

ვ ა ვ ა ნ-ი $\alpha 24,2$ ქუჩის-ნაპირი (ს.); მანქანის, პირის მხარეს.

ვ ა მ ა ლ-ვ ა მ ა ლ-ი $\alpha 10,21; \alpha 14,20$ მიწისწყობა.

ვ ა მ რ ა უ ლ-ი $\alpha 8,16...$ პირი.

ვ ე ლ მ ბ ა $\alpha 17,39$ ნაპირი.

ვ ე რ ვ-ი $\alpha 7,4; \alpha 8,8$ მიწისწყობის და მიწისწყობის ნაპირი.

ვ ე რ ვ მ-მ ს ა ბ უ რ ე ბ ა $\alpha 7,3.$

ვ ე რ ძ მ $\alpha 19,40$ მიწისწყობა.

3 ո ը ռ $\beta 5,20$ նաճարձի, տերնդո; սաճրճաղա սանճարի, Ե. ճաճու-
ճըճճ, ճճ. 107-109,

3 ո թ թ յ $\alpha 10,3$ ճըճաճ,

3 ո թ Ե յ յ $\alpha 31,4$; $\beta 16,11$ նանստըճո սճըճնա.

3 Ե ո Ե-ո $\alpha 14,29$; $\beta 12,8$ տճա, թտրո.

3 ռ Ե Ե Ե-ո // 3 յ Ե Ե Ե-ո $\alpha 14,4$ ճն յրս տճրո յըճա, թանճրո
 \times
և ճնըճըճան (Ս.).

3 ռ յ ը յ Ե α սաճրճըճո: և ոճս յճընս Կըճոսա Սճո թըճրճա
3 ռ յ ը յ Ե ո ճ α տճրճըճոսաճա $\alpha 25,29$ թոճսնը
Թ յ 3 ռ յ ը յ Ե ո ճ $\beta 22,46$.

3 ռ Կ Ե ո ս ը յ Ե $\alpha 7,10$ ըստ յոճըճ (Ս.).

3 ռ ճ ս ը յ $\alpha 19,20$ ճաճրճեճըճա, թճրոճըճա.

3 յ ս ռ ճ-ո $\alpha 4,12$; $\beta 1,2$ ճրճըճ յըճանճո.

3 յ ս ռ ճ-ը ս յ յ Ե յ ը-ո $\alpha 4,12$ յըճանճ ըսճըճըճո.

3 յ յ ռ ճ Ե-ո $\alpha 17,4$ յաճ, Եճընս յաճ. Ե. սրճան.

3 յ յ Ե ս β թըճրա, թոճըճս: թանճրա ոճըճըճ տնա թըճ
 $\beta 14,26$ Ե. թըճըճա.

3 յ ճ-ո $\alpha 9,24$ Սոճըճ յճրճա, յըճո (Ս.).
 \times

3 յ ռ ճ ճ ս ո ճ-ո $\beta 12,31$: և յրն թըճըճ թաս թոճնա ճանո-
ցըճաննա և ըսԵն Երնա Ցըճա յճրճ-ճաճա ըճոն-
Սաճ Ե: թոճըճըճ ճ ս Ե ս ռ ս յ ո ճ և յ ս-
Ե ռ ո ճ ո ճ ըճոնսաճա Ե0.

Ը

Ը ս ը-ո սճաճ, սճանճըճան: յճըճա ոճո Սոճըճաճ սճանճըճաննա
և Ը ս ը ճ $\alpha 17,23$.

Ը յ ը ս Ե թ ճ $\beta 13,8$ յճըճար ըճըճ (Ս.)
 \times ըճըճը.

Ը յ ո ը-ո $\beta 21,9$ յճընս յըճ (Ս.) α թոճնա: ճար ըսճ-
րնս թոճնաճ յոճարճ Ը յ ո ը ո յճընսա $\alpha 17,7$.
ճաննա.

ღ ი ბ ა ნ რ ა ვ -ი $\beta 18,14$ მუში მთვლე, სასრული; ბერძული ისარი
(ს.).^X

ღ ი ნ -ი $\beta 6,5$ რვაღის საჩხარუნებელი ღიღი (ს.).

ღ ი ტ ზ ნ -ი $\beta 21,4$ უბრალო, მარცხი.

ღ ი ტ რ ა $\beta 14,26$ მწიწის ურთელი, რამხი. I ბირვანუა.

ღ ი მ ბ ა $\alpha 22,8$ ჭკვილი.

~~ღ ი მ ბ ა~~ $\alpha 3,14$ ~~ღ ი მ ბ ა~~

ღ ბ ი ნ ე ბ ა $\alpha 6,17; \alpha 14,45$ მენდობა, მემსუბუქება, მევლა.

ღ

მ ა მ ი ს მ ა მ ა $\beta 9,7$ ჰაჰა.

მ ა ნ რ ა რ -ი $\beta 6,19$ მხელი პური ურბოთი მობრვარი (ს.);^X

ღავაში.

მ ა რ თ ე $\alpha 6,12$ სწორად, პირდაპირ.

მ ა რ თ ე -უ ვ ე ნ $\alpha 4,8$ უკუღმია.

(მ ა რ -ი $\beta 16,1$ ^X საწვავი, საწვავი. ურთი მარი ათი ურვსტია
(ს.).

მ ა რ ჯ უ ე ბ ა: საჯე ე მ ა რ ჯ უ ე ბ რ ა მ ანგუბერად
ღავითისა $\alpha 19,10$ მემხვცვის ძებნა.

მ ა რ ბ ვ ა $\alpha 7,6; \alpha 31,13$ მარხულობა:

მ ა ტ ტ ა რ $\alpha 10,21$ ჭრის სახელია.

მ ა უ ნ ე ე ბ ე ღ -ი $\beta 15,10$ მირვი. მამე.

მ ა ე ე ბ ე ღ -ი $\alpha 21,11$ ღელანი მინკველი

მ ა რ ნ ა რ -ი $\alpha 14,25$ ხშირ ჭრისგან ჭეა, ჭვრნალი.

მ ა მ უ რ ა ღ -ი $\beta 16,2$ რაღლი.

მ ა მ ბ ზ ვ ა რ -ი $\alpha 10,27$ მხნელი.

მ ა ნ ზ ვ ე ბ ე ღ -ი $\beta 4,4$ ღელამძუძე.

მ ტ ბ ა რ -ი $\alpha 2,15$ მხარმული.

მ ტ უ ა რ რ ე $\alpha 20,25; \beta 16,13$ ღვრლი.

მ ღ ნ ღ ა რ-ი $\beta 15,18$; $\beta 19,32$; $\beta 20,7$ ღივი, ძლიერი, მთავარი.

მ ღ ნ ღ ა რ $\alpha 2,3$ მრავალად.

მ ღ ბ ა ვ ღ $\alpha 4,14$ ცუდი ადრის მწიფანი; ნ. ბავთი.

მ ღ ბ რ ვ ღ $\alpha 13,19$ სრულიად, სრულბით; $\beta 11,22$ იმპერატორი.

მ ღ ა რ - უსასცოდლოდ, ამით: არა უნდა, უნდა იქნას მღვათ მრ-
ვლით, არამედ ნათელი, ვინა $\beta 24,24$.

მ ღ ბ უ ა რ $\alpha 8,12$ ვინაჲს მღვთი (ს.).

მ ღ ნ ა ვ ღ $\alpha 9,22$ მინახე, მანამღესუფი.

მ ღ ბ ღ რ-ი $\alpha 18,6$; $\beta 6,13$ მრამათი, მრამათი.

მ ღ რ $\alpha 4,17$ გაქცეული, გაღვინი.

მ ღ რ ა რ $\alpha 7,11$ ნივთი, ნივთი.

მ ღ რ მ ღ $\beta 5,13$ სხვა, მღვთი: და ისინაჲც ღმრთი მ ღ მ ღ
ფილი

მ ღ ს ა ვ ღ რ ვ ღ $\alpha 14,17$ მღვთი-გამართლები, $\beta 10,5$,
მღვთი-გამართლები $\beta 1$.

მ ღ რ ა რ-ი $\beta 19,35$ მღვთი, კლამორი-მღვთი $\beta 1$.

მ ღ ღ-ი $\alpha 2,32$ მღვთი მინა: მღვთი და მინამინა.

მ ღ ღ ს ა რ $\alpha 23,27$ უცხად, მამინამინა.

მ ღ ბ რ ვ ღ-ი $\alpha 16,7$ მღვთი.

მ ღ ბ რ ვ ღ ბ $\alpha 2,3$ ფილი, გამართ, მინამინა; ფილი.

მ ღ ა რ $\beta 1,24$ ნივთი.

მ ბ ა რ ა რ-ი $\alpha 9,23$ მამინამინა.

მ ბ ნ რ ა ~~მღვთი~~ $\alpha 24,10$: რად ისინი სიყვარული მინამინა მინამინა-
სა ... უნდა იქნას ღმრთი (მინამინა) მინამინა-
მინამინა $\beta 10,5$: უნდა სხვა მინამინა $\beta 1$; მამინამინა მინამინა
მ ბ ნ რ ა რ ს მინამინა $\beta 10,5$: უნდა $\beta 1,7$
 $\alpha 19,2$; მინამინა, მინამინა.

- მ ბ რ ა ხ ვ ა ლ-ი $\beta 19,22$ მიქმიჯი, მილაპარაკე.
 მ თ ა ვ ა რ-ი $\alpha 29,2-3$ მკვლართ-მთავარი მ; $\beta 3,38$ წინა-
 მძღუდი// ამითუნი მხარის უფროსი, მიმარტვი.
 მ თ ი ნ ა რ-ი: მუში მისი ვითარება მუხრევი მ თ ი ნ ა რ მ,
 ესე არს მათე მ, $\alpha 17,7$.
 მ თ ხ რ ე ბ ე-ი $\beta 18,17$ წმინ, ხარო.
 მ ი გ ე ბ ა $\alpha 12,3$; $\alpha 24,18$ მიგვება, სამაგრიწის გადახდა.
 მ ი რ გ მ მ ა $\alpha 1,19$; $\beta 12,24$ რაწისუღება.
 მ ი რ გ მ მ ი ე-ი $\beta 11,4$ რაწისუღებუნი: მ ი რ გ მ მ ი ე
 იყო მთბარ $\alpha 4,19$.
 მ ი რ რ ე ვ ა მ, $\alpha 18,11$ გარნიღება, მიტარიღება.
 მ ი ე რ $\alpha 31,7$ წიარ, გაღმა.
 მ ი ვ ა რ ე ნ ა $\alpha 19,24$ რაგვია, რავარენა; რაგვება.
 მ ი ბ ე მ ი ს-ე მ ა $\beta 13,5$ მიმიმიგება, მიმიგის მიგონება.
 მ ი თ ხ რ ვ ნ ა $\alpha 8,11$ წაყვანა, მიყვანა.
 მ ი მ ა რ ჯ უ ე ბ ა $\alpha 14,14$; $\beta 11,15$ მიგზავნა, მიყვანა.
 მ ი მ თ ხ უ ე ვ ა $\alpha 18,11$; $\alpha 19,10$ მივხვედრება; მიწყვია, ყვია,
 ვვრია.
 მ ი მ მ ა რ გ ე ბ ა $\beta 20,1$: მიმილაგენ ყოველი ვაჭნი ისრაჲ-
 ლისანი საყოფელსა მესსა 0; მიმრუნება, მიქყვია.
 მ ი მ მ რ ა მ ე ე ბ ა $\beta 6,19$ რანაწიღება, რანიგება.
 მ ი მ მ რ ა მ ე უ ა ნ ვ ა $\alpha 11,7$ რაგზავნა.
 მ ი მ ნ უ ხ რ-ი $\beta 11,2$ საღამო ხანი.
 მ ი რ უ ლ ე ბ ა $\beta 4,6$ რაღვება, რაძინება.
 მ ი ს ა ნ-ი $\alpha 28,3$ მიმიყვობი (ს.).
 მისაღებუნი $\beta 19,42$ ხარკი; ვრთამი, ძღუენი.
 მ ი გ ე ვ ე ბ ა (1) $\alpha 13,17$; $\alpha 14,9$ მისვლა, რაგვია, მავდასხმა.
 ნ. მიგვევება.

- მ ნ ტ ე ე ე ბ ა (2) $\beta 12,13$ შენეობა, პიტიუბა.
 მ ნ ე ე ე ე ა (1) $\alpha 26,25$; $\beta 6,10$; $\beta 15,28$ მიწვევა.
 მ ნ ე ე ე ე ა (2) მოძარცვა: უკუთუ დაუგუთ მე სახლისა მიღება
 ნაბარისა... ფრმაფლა ურთი, რამდენიმე მ ნ ე ე ე ე ა
 კადრისა $\alpha 25,22$.
 მ ნ ე ე ე ა $\alpha 4,22$ ნარმევა.
 მ ნ ე ე ე ა ნ. კუთის-მიცხობა.
 მ ნ ე ე ე ა $\alpha 16,20$ მიცხობა, გაგხობა.
 მ ნ ე ა ე ე ბ ა $\beta 13,23$; $\beta 25,25$ მიპიტიუბა, რძახება,
 მიწვევა.
 მ ნ ე ე ე ა $\alpha 14,27$... მიხედა, მიწვევა.
 მ ნ ე ე ა $\beta 15,2$ რძახება, მიპიტიუბა.
 მ ნ ბ ა რ ა $\beta 13,23$ ნ. მიწა.
 მ ნ ბ ე ბ ა $\beta 12,11$ ნარმევა, მიცხობა; ნაფანა, ნაქება.
 მ ე ე ე ე ე ე ე-ი $\beta 4,4$; $\beta 9,3$ ურთი.
 მ ე ე ე ე ე ე-ი $\alpha 18,23$ ფრმაფლა (ს.); რამდენ.
 მ ე ე ე ე ე ე-ი ნ. პურის-მიწვევა.
 მ ე ე ე ე ე-ი $\alpha 1,11$ მიწვევა; $\beta 9,3$ ნაფანა.
 მ ე ე ე ე ე ე ა $\beta 14,7$ მიწვევა, მიწვევა.
 მ ე ე ე ე ე ე $\beta 15,16$ ფრმაფლა, ეწვევა.
 მ ე ე ე ე ე ე-ი $\beta 8,4$ ფრმაფლა, ეწვევა.
 მ ე ე ე ე ე ე ა $\alpha 18,22$ მიწვევა, ფრმაფლა მიწვევა გაფანა.
 მ ე ე ე ე ე ე ა $\alpha 2,18$ მიწვევა (სამისლისა), მიწვევა.
 მ ე ე ე ე ა (1) $\beta 7,23$; $\beta 15,1$; $\beta 24,21$ მიწვევა, მიწვევა.
 მ ე ე ე ე ა (2) $\alpha 25,21$ ნ. მიწვევა.
 მ ე ე ე ა უ რ: რამდენ პური და ფანა, რამდენ მ ე ე ე ა უ რ
 ხარ მე და უსუსუ $\alpha 28,22$; მიწვევა.
 მ ე ე ე $\alpha 28,3$ უსუსუ რამდენ მიწვევა, მიწვევა (ს.).

- მ რ ო მ ო გ ე ბ ა α21,13 გაბიყვება, შეძლება.
 მ რ ძ ე ბ ა α14,34 მიყვანა, მიტვირნა: მ რ ა ძ მ ს კადაპ-
 კადაპიან ძრახვას თვსი.
 მ რ ძ ი ე ბ ა β11,3 გამოკრძობვა, გამოძრება, ვინაჲმის გამოება.
 მ რ ნ ი ო გ ე ბ ა 0 მწივენა ღჲ: მახენი სიკუდილისანი მ რ მ ე-
 ნ ი ო ნ ე ს ი ე β22,6.
 მ რ შ ი რ ე ე α19,14; β13,2 შეწუხებულნი, ავადმყოფნი, გაჭი-
 რებულნი.
 მ რ ხ ი ღ ვ ა (1) α28,8 მიხედვა.
 მ რ ხ ი ღ ვ ა (2) α23,22 გასიხვევა, შემიწმინდება.
 მ რ ხ ე ე შ ა α12,3-4 წარმევა, წაგლეჯა, გამოძლავა.
 მ რ ხ ე ბ ა β21,8. წ.მიხედვა.
 მ რ ვ ო მ ბ ა α17,35 მისვლა, მივარდნა.
 მ რ ვ ს ე ე ბ ა α1,19 გახსენება, ყურადღების მიქცევა.
 მ რ თ ე ღ ი ა ო ო ა ს ა ნ ე ე ე ღ ი β24,22 ესე არს მსხუ-
 ერვლსა რა მიღივ დასწვიდენ (ს.).
 მ რ ი ს ე ე ე ღ ი α25,11 მკარსვლი. წ.წილხვა.
 მ რ რ ე ე ე ღ ი (1) α8,16; β12,2 ნახირო.
 მ რ რ ე ე ე ღ ი (2) α14,2 მწიველის ხე.
 მ ს ა ჯ ე ღ ი α8,1-2 მისამართელი.
 მ ს თ ო ო (← მსთუაო) β14,30 ადრე, წაძრევად.
 მ ს ტ ო ვ ა რ ი ღჲ მსტუარ-ი ჲ0 β10,3; β13,34 ჩაშუმი.
 მ ს ხ ე ე რ ე ღ ი : შევენირო მ ს ხ ე ე რ ე ღ ი დასამშვიდებე-
 ღაო უფლისა 0 α13,9.
 მ ს ჯ ა ვ რ ი : კეთილი სამართალია და მსჯავრისა მყოველსა ზედა
 ისრაჲელსა β8,15; სამართალი, სასჯელი.
 მ ტ ე ე ე ბ ა რ ი α13,17; α30,24 დამსხმელი ~~მსხმელი~~
 მოღაშეწე (ს.); მცვენივენი 0 მცვენივენი ღჲ; შახ-
 ბიელი.

მუნდელუბსკა α19,2 მამინათვა.

მ უ ზ ნ ი ბ, α10,5 მარბითი, ძაღი (ს.).

მ ზ ა მ ი ნ ზ ბ-ი α26,20 ლამის ყოველი ბი; ლამის ფრინველი.

νυκτικοραξ, κυροπαμκα; მარჯათვა (ს.).

მ ზ ე რ ა β2,14 ამოდრავება აქ: ბრძოლა; β6,5 მამამი,

რეკვა.

მ გ ა რ ვ ე β11,21 ახლას, მფიქრობი (?)

მ გ ზ ვ ა რ 25 β7,19 ჭრიაღი, ჭრიაღი ო. ჟიღიაღი.

მ გ ზ ვ ა რ შ ა მ α16,13; α20,41 ხანგრძლივად.

მ ძ ა ზ რ-ი α12,17-18 ძლიერი, მწვავე. აქ: მხამრეა ნივთი.

მ ძ ე ა ვ რ ე ბ ა β8,11 ძალადობა.

მ ძ ნ ზ ბ ა რ-ი α18,6 სიძველეს სავსევზე დამკვირვებელი.

მ ც ნ ე ბ ა (1) α13,8; β18,5 მრძანება, მღვდელი.

მ მ ნ ე ბ ა (2) α12,14 სჯული, სწავლება; ~~მამამი~~

მ ნ უ ე ლ ე ლ-ი: რა რთივინივი დამდგინებს... მამამი რა

მ ნ უ ე ლ ე ლ ა რ რა მებუერვი ო 48,12; მამამი-
ლი, მამამი-
ლი; მებუერვი.

მ ნ ი ვ უ ლ-ი α22,22 ვუჭვი, ლაქა, სიძინდური. აქ: მინდური,

ვუჭვიანი.

მ ნ ი რ-ი β1,13 უცხო.

მ ნ უ ა ნ ვ ი ლ-ი ო β23,4 მწუანე ო; მწუანელი, მალახი.

მ შ ე ვ ა რ, მ შ ე ვ რ α16,18 ნ.მწვერი.

მ შ ე ვ ე რ ვ ე ლ-ი α13,17 საფლავი მდარსველი, მამამი (ს. X

მ ხ ი ლ ე ბ ა α10,16; α22,8 პირში ლაქა, მამამი-
ნივთი.

მ ხ ი ლ ვ ე ლ-ი α9,9-11 ნინასწამი-
მამამი.

მ ხ ზ ლ რ α3,18 მამამი, მამამი.

მ ვ ე ზ ბ-ი α12,14; β8,10 მამამი-
მამამი, მამამი.

მ ვ ე ვ ა ლ-ი α25,42 მსახური ქალი, მამამი ქალი.

Ա Ս Թ Ր Մ Գ Վ Զ-ն $\alpha 25, 11$ Թարոցո, ըրնա ճեա ևս թրոց /ս./^x
 Ա Վ Զ Ր Վ Զ-ն $\beta 8, 6$ Թիցղու, Թարսախո; Թիգղացո սնո Թիցղացո-
 թղու/ս./: Բս ԲսԲԶս ԲԲԲԲԲԲ-ԲԲԲԲԲԲ Ա Վ Զ Ր Վ
 Յ Ո Մ: Բս ԲսԲԶս ԲսԶո Զ Վ Ր Վ Ճ:

Ա Յ Ր Ր -ն $\alpha 21, 11$ Եսոյո, Եսոյո.
 Ա Յ Ր Վ Բ-Ա Յ Ր Վ Բ -ն $\beta 6, 5$ ԹրնաճուրԹեարո, ևնճսԲսևնճսԲնաճոնո.
 Ա Յ Ր Ր Վ Ե Գ Ե Զ Յ Ո Տ $\alpha 5, 3$ ԶոնԵսո, $\alpha 17, 49$: ԶոնԲսԵսո.
 Ա Յ Ր Ր Ր Թ Ո Զ-ն $\alpha 17, 6$ Թիցղո Թսև Թիցղո ξ Թիցղու Ա Յ Ր Ր Թ Ո
 Յ Ո Ւ Զ Ո Յ Ր Ր $\beta 20, 8$; ԹրԲսԲոն ևնԲսԲո.
 Ա Յ Ր Վ $\alpha 1, 23$ ԹսԹոԶսԶո, ԶրԲս, ԹրԶո.
 Ա Յ Ր Ր Վ-Թ Յ Թ Ր Ե Զ Ր Ր Ր Ր $\beta 3, 29$ Թիցղացո Զն; ԹսԹեԹարԹո.
 Ա Յ Ր Ր Վ-Թ Թ Ր $\beta 9, 7$ ԹիցղուԲսԹո; ԵրԹո ԶրԹոն Թիցղու-
 Թո/ս/ ԹսԹսԹիցղու.
 Ա Յ Ր Ր Վ-Թ Թ Ր $\alpha 20, 5$; $\beta 9, 13$; $\beta 11, 13$ ԶրԹոն ԶսԹո.
 Ա Յ Ր Ր Վ-Թ Թ Ր Ր Ր: ԶրԹո ևնԹոԹսԶն: ԹոԹոԶսԶո β ; ԶրԹո
 Զ ԹսԲոԹոԹո.
 Զ Վ Թ -ն $\alpha 1, 4$; $\beta 24, 15$ ԹրԹ, ԹսԹո.
 Զ Վ Թ Ո Տ Ո -Զ Վ Թ Վ Բ $\alpha 2, 19$; $\beta 3, 1$ ԹրԹԲոԹո.

Ր

Ր Վ Թ Վ Թ Վ Բ $\beta 6, 20$ ԹրԹո, ԹսԹոԲո.
 Ր Վ Թ Ր Ր Ր Ր $\alpha 10, 24$ ԹրԶոԹո.
 -Թ Ր /ԹսԹ./ $\alpha 9, 27$ ԹոԹո, Թիցղու.
 Ր Ր Թ Վ Զ -ն $\alpha 27, 9$ ԹրԹ, ԹսԶոն և Թո.
 Ր Ր Ր Վ $\beta 19, 6$ ԹոԹո, ԹոԹո.
 Ր Ր Թ Վ $\alpha 13, 20$ ԶոնԹո, ԹսԹոԹոնԹո ԹրԹո. Թ. ԹսԹոԹո.
 Ր Թ Ր Վ: ԹոԹոԹո ԹոԹոԹո ԹսԹո Զ Ր Ր Վ Ր Վ $\alpha 20, 21$.
 Ր Ր Ր Ր $\alpha 9, 26$ ԹոԹո-ԹոԹո, ԹսԶոԹո.

რ ი ს უ ვ ა $\alpha 25,2$; $\beta 13,23$ ჰარსვა ცხვართა.

რ მ ვ ვ ა $\beta 6,14$; ცკვვა, ლამაში.

რ მ ფ ი ვ -ი $\beta 20,3$ რეიურნი საზრდო.

რ ტ ზ $\beta 18,9$ ტოტი, შოთ (ხიხა).

რ მ, ე $\alpha 2,25$; $\alpha 14,42$ სმიხა, გაგონება, რაჯურება.

შედიშინა ურისა მისგან რა მ ი ვ ე რ მ ი რ ი მ ა ზ
 $\alpha 15,24$.

რ მ ე უ ე -რ მ ე უ ე -ი საკვებებს.

რ ე ა $\alpha 2,1$; $\alpha 2,10$; $\alpha 10,1$ ჭურჭელი ზეთიდა β ; რქა, რძივი-
შის ზეთი ირგა რა რძილითაც მიეფერ ცხვება ხედიშა.

ს

ს ა ბ ა ზ თ β $\alpha 1,3$; $\alpha 1,20$ ძალა, ძლიურება.

ს ა ბ ფ ზ β $\beta 12,1$ საძეჯლი შოს, სამარული β ; განსასჯელი

ს ა ბ ე ბ ე ე -ი $\beta 19,36$ საზღაური.

ს ა ბ უ რ ვ ვ ე ე -ი $\alpha 5,6$; $\alpha 5,9$ ესე არს ჰანა ჰარი, გინა
ჰურელი ძარღუთა (ს.).

ს ა ბ ა $\alpha 26,21$; $\beta 7,3$; $\beta 12,23$ ხოლო, რაგან, ვინაიდან.

ს ა ბ ე ვ ე რ ზ $\alpha 12,22$ სამეფო β ; საკუთარი, თავისი.

ს ა ბ ნ ზ $\alpha 29,10$ კეთილი, მისაზრნი; ნ.სახიური.

ს ა ბ უ ა ე ა ვ -ი: რა წარვირებს ამესაღობის თანა იურუსაღობით
ვითარ წრას ზღუდ კაც რჩეულნი ს ა ბ უ ა ე ა ვ ე ი
 $\beta 15,11$; რჩეული, გამორჩენილი.

ს ა ბ ხ ზ ვ ე ე -ი $\alpha 18,25$ თხოვნა,

ს ა ი ნ ა ვ ე $\alpha 9,22$; $\alpha 20,25$ სავარძელი, ბალიში.

ს ა ვ ი ი მ ე ე ე ა რ $\alpha 20,30$ სიჩუბჯაპ. შოს.

ს ა ვ რ ვ ე ე -ი: გარე-მომადგენს მიე ს ა ვ რ ვ ე ე ე ი ა რ ზ -
ხეობსანი 0 $\beta 22,6$. მორვილი, არულია.

ს ა ვ უ ე რ თ ბ-ი $\alpha 13,9$ მსხურვილი, მესამეწიდავი; საკლავი.
ს ა ლ მ ზ ბ ა $\alpha 15,2$; $\beta 22,6$ ჭკვირილი, საჭკვივარი; ავაძმე-
ფრმა.

ს ა ლ ზ ე // ს ა ვ ლ ზ ე $\beta 1,10$ სამაჯური.

ს ა მ ი ნ ბ რ $\alpha 1,24$; $\beta 13,8$ მერცხაღაღს, ღაღ; *myka*
moMzaMm ezo noMama. ფრმაველი β ; ფრთილი
გამგვირვანი.

(ს ა მ ე $\alpha 20,10$; $\alpha 27,1$ მარდას, ნამდვილად; კიდე, კი.

ს ა მ ვ ა უ ლ-ი $\beta 1,11$; $\beta 13,31$; $\alpha 14,3$ სამოსელი, ტანსა-
ცმელი.

ს ა მ ზ თ ბ ე $\beta 11,2$ ბაღი, მიჯლი.

ს ა მ ს ა ხ უ რ ე ბ ე ლ-ი $\alpha 16,21$ მსახურებიანადვის დანიშნუ-
ლი; აქ: მიწვილ-კაპარჭი, საჭურველი.

ს ა მ ბ რ ი თ $\alpha 14,5$ სამხრეთით.

ს ა მ ბ რ ი ს: მგვემთხვენ მუნ წინი კაფნი... ს ა მ ბ რ ი ს
მდენ 0 $\alpha 10,2$; მუა დე ე უ.

ს ა მ ბ რ ზ ბ ა $\alpha 14,25$ საბოლოო.

ს ა მ ვ ე რ ზ // ს ა მ ვ ე რ ზ ვ ა ნ ე ბ ა $\alpha 5,9$: იტუმიწეს
სენითა მიმ სამკვირჩხთა 0 $\alpha 5,12$; ...სენითა მიმ
საგურველისადაღ; ნ.საგურველი.

ს ა ნ ზ ვ ა ზ ე // ს ა ნ ვ ა ზ ე: სამრძოლ საჭურველი; *ძანკედიუ*:
ესე მუამკობა ს ა ნ ვ ა ზ ე თ ა მათ დავი-
თისთა ② ($\alpha 23,8$).

ს ა რ ზ ე ბ ე ლ $\alpha 12,21$ სასარგებლო.

ს ა რ ე წ ა რ: მთავირობან ისრაილელინი იგი ქუეყანასა მას უცხო-
თელთასა საჭედად თითქულისა საჭმრისა: საჭნისისა,
მანჭლისა, ძაღისა... რა მთლიან იგი ს ა რ ე -
წ ა რ სასვირდად უ $\alpha 13,20$.

ს ა რ თ უ ა ვ -ი: ღაღვა ბნელი საფარველად მიხსა... და ს ა რ თ უ -
ა ვ ნ ი რ უ ბ ე ლ თ ა ნ ი 0 β22,12; წყალი (?)

ს ა რ თ უ ნ ა ლ -ი ჟს α26,11-16 ნ.სასაუნალი.

სარცხველი-ი სასიჩცხო: მენ ურგულ ხარ ძისა იცხსა... საგინე-
ღაღ გამოჩინებისა ს ა რ მ ხ ვ ნ ე ლ ი ს ა ღეღისა
მენისაჲსა α20,30.

ს ა რ ნ ე უ ლ -ი α5,6 სანელი, წყლის ჭურჭელი; *валъ*
ნავი β₁

ს ა ს თ უ ნ ა ლ -ი α19,13 ღაღსაღები.

ს ა ს ზ ე ბ ა α12,11 იბელი.

ს ა ს უ ე ნ ე ბ ე ლ -ი β11,2 სანელი ღაღხი; β4,5 ღაღინი,
სანელი.

ს ა ს ე რ ე ლ -ი α13,20-21 ღასი, ხელღასი, გასამრჯელი.

ს ა ს ნ ა უ ლ -ი α10,2-7-9; α14,8; α19,10 ნიშანი. *земе-
мене*.

ს ა ს ნ ზ რ -ი α9,8; α13,21 ღაღის ურგული; ნ.სიკია; α17,5.
სიმიძიძე, ნონა.

ს ა ს ხ ე ე ვ -ი α13,20 მვერნავის ღანა (ს.)^X

ს ა ჭ ა ნ ე ლ -ი β17,19 საღენელი ჟს; გაღასაღენი, გაღასა-
ღარებელი.

ს ა ჭ ე ვ ე ლ -ი // ს ა ჭ ე ვ ი ლ -ი β11,21-22 ნიქველიის ქვა,
жесткоб.

ს ა ქ ი ე ე ლ ე ბ ა β13,12 მერცხენა, გაწიღება.

ს ა ქ ი ე ე ლ -ი β13,12 მენსარცხენი, გაწილსაშვარსველებელი.

ს ა ქ მ ა რ -ი α13,20 საქმენელი.

ს ა ქ უ მ ე ლ -ი β3,31 აქ: ცხეღარი.

ს ა ე რ ა რ -ი α20,25; β3,10 ღახტი; სკამი, დასაჯობი.

ს ა ე ე ლ ე β1,11 საეღო.

- ს ა ყ რ ჭ ე ლ-ი $\alpha 17,54$; $\beta 20,1$ სახლი, სამცხეთი აპრილი.
- ს ა ყ უ ე ზ რ ე ლ-ი $\alpha 11,2$ საღანძღავი, საკონებელი.
- ს ა ც ზ უ რ-ი $\alpha 18,21$ მახე, დამრკულია.
- ს ა ც ნ ა უ რ-ი $\alpha 28,8$ საცნობი.
- ს ა ც ბ ე ბ ე ლ-ი $\alpha 10,1$; $\beta 1,21$ ბეთი; $\alpha 8,13$ სურნელი.
- ს ა ც ბ რ ვ ა რ-ი $\alpha 8,17$; $\alpha 15,14$ ცხვარი, პირუფყვი; სამწესო
ფარა, ჯიბი; $\alpha 30,2$ საქონელი.
- ს ა ძ ნ ა უ რ-ი $\alpha 18,8$ საძვარი, სამწებარი.
- ს ა წ ა მ ე ბ ე ლ-ი (1) $\alpha 9,24$ სამწებელი; დასტური, ნიშანი.
- ს ა წ ა მ ე ბ ე ლ-ი (2) $\alpha 2,22$ სამარტვილი, ფადარი B_1 .
- ს ა წ ღ ე წ $\alpha 1,24$ საღვინე.
- ს ა წ მ ე რ ზ ე ლ-ი $\alpha 17,6$ ^{აქ;} ფარი მარკადა წ, სამარკული B_1 ,
назоленик.
- ს ა ჭ ი რ რ ე $\alpha 18,25$ საძვარი, ძვარი.
- ს ა ჭ უ რ ვ ე ლ-ი $\alpha 14,6-7$ იარაღი საძრძოლი.
- ს ა ჭ უ რ ი ს-ი: და წაყრდინისაგანი ფანათა და ვენაცთა ღუჯნათა
ადელი მიიღოს მისთა ს ა ჭ უ რ ი ს ზ ა ზ ე ს $\alpha 8,15$
- ს ა ბ ა რ ე ბ ა: ეგნა, ვიღარები ს ა ბ ა რ ე ბ ა ს ა მ ა ხ ა -
რებს $\beta 4,10$; სასიხარულო ამბავი.
- ს ა ბ ა რ ე ბ ე ლ-ი $\beta 4,10$ საჩუქარი, ნიჭი B_1 ; სამახარობლო.
- ს ა ბ ე ლ ი ს ა ზ ე ბ ა $\beta 8,13$ სახლის განქცა.
- ს ა ბ ი ე რ-ი $\alpha 25,3$ კარგი, ჭკბილი; კუთლინ მღვმელი.
- ს ა ბ ი რ ბ ა $\alpha 16,16-18$ // ა ბ ი რ ბ ა $\alpha 18,7$; $\beta 6,5$
გაღობის, სიძღვრის გამოწვევადეობით შესრულება.
შახრახა $\alpha 8/11$
- ს ა ბ ე ე უ ლ-ი $\beta 2,3$; $\beta 17,23$ შინაურები, მკახის წვერები.
- ს ა ბ ე ი ს-ე უ ლ-ი წ $\alpha 10,15$ სახლიკაცი.
- ს ა ბ უ რ ე ზ ე ლ-ი $\beta 13,5$ წუენი, წვნიანი საჭმელი.

ს ა ჳ ა მ ი ლ ე ო α12,3 საფრესსა ცხელი.

ს ა ჳ ო ე ლ ო ღუაღო-საჭოჯო-ი სინათლის მიხსაჯოებელი: არა მისა-
ჯლო კასი საკურთხეველი საჭან ჩემისა ღუაღო საჭოჯო
შენდა 0 α2,33...ვეჯუებოის ღუაღოა მისდა.

ს ა ჳ ე ო ო ა რ-ი β13,29 საჯლომი ცხოველი (ცხენი,ჯორი,ვირი)

ს ა ჳ მ ა რ-ი α13,20 ყოველივეარი საჭირლ ნივთი და საჭანი:

ს ა ჳ ნ ვ ე ლ-ი β24,22: ამა ევერა არიან ვარნი ევე მსხვერპლად
და უღელი და ს ა ჳ ნ ვ ე ლ ი და ყოველივე კარლს
ჭური შვედა. სახვეელი,გუთანი.

ს ა ჳ ს ა რ-ი α1,25 ვამისასხნელი:

ს ა ჳ უ მ ი ლ ა ვ-ი β1, ღამის სამსაათიანი საყარაჯლო ცვლა.

ს ა ჯ ო ლ მ ე ლ-ი α20,18 დასაჯლომად განკუთვნილი ადგილი.

ს ე რ-ი β12,4 პურის ჭამა, ვახშამი.

ს ე რ ო ე-ი α7,4;α12,10 ჭყე.

ს ი ა ვ-ი α2,14 სპილენძის ქვაში ღუ ავაზანი (ს.)^X კარდალა.

ს ი ვ ლ ო ლ ო α17,24 ვაქცევა, ღაგის შველა.

ს ი ვ ო ლ ა, ს ი ვ ო ლ ა α17,5 ურთი ღიღრაქმა (ს.)^X ნ.ლიჭრა.

ს ი ვ ო უ ლ ა α28,12 უღუკის სამეჯრო (ს.).

ს ი ო ო ო ე α17,28 სიშამაში, სიამაყე.

ს ი მ ო ო მ ე ლ ე α9,16; β16,12 დამცირება.

ს ი მ ო ო ო რ ე β7,21 ღიღებულება.

ს ი მ ო ე ო რ ა β2,14 შამაში; ნ.მღერა.

ს ი მ ნ ვ ს ე α16,7 სისრული ჭანიდა (ს.)^X სიღიღე.

ს ი ო ე ე ე ა α11,12 ღამარა, ღემა; ასურთარ: *lajos, casio*.

ს ი ო ო ო ო 0 β6,5³ ვალომა, სიმიღერა: და დაკით და ყოველი
იგი ური ისრაელისა იმიღერეს... პირად-პირადა ს ი ო-
ო ო ო ო ო ა მიმიღერადა 0; ნ.მიღერარ-ი.

ს ი ო მ ი ლ-ი α14,3; β21,1 შიმიშილი.

Պ ա թ ա ս թ-ի ԿԾ Պածանգս Ն Պածանգս Զ Թ17,18 Եանդու, ըր-
 ժոնո.

Պ ա թ ը ա α 20,24 Թագուս, Երդրս.

Պ ա Յ ա Պ չ յ Ե-ի Թ, α 17,4 Եանգս.

Պ ա յ զ-ի α 30,17 Կ: Կ՛ըլուի, Թամուցըրդու ԿԵրն (Ե.).

Պ ա Յ ա Պ ս Յ-ի β 12,31 Ե.Պածանգս.

Պ ա Պ յ թ-ի β 12,3 Գրուցո.

Պ ա ժ ա Պ-ի α 20,24; β 11,2 Եանցող Եանդու.

Պ ա ժ Պ Պ թ ա α 25,36 Եարմո, Գըրդ, ըրնո.

Պ յ Յ յ թ ա α 14,15 Ե.Թոցըցըս.

Պ յ Պ-ի β 17,28 ըրն.

Պ յ ը Պ α 6,8-11 Կարցո; Ե.Կարցո.

Պ Պ ս Յ յ թ-ի α 20,27 Թագուս, Երդրս, Պածըս.

Պ Յ Պ Ե-Կ Պ Պ ս β 19,35 Եոմոմըր Եանգըս; Թըս. Եանդըն,
 Եանդըն.

Պ Կ յ թ ա α 4,19; β 3,31 Գրուցո, ըրուցս; Թոցըս, Եանցը-
 ցընո.

Չ

Յ թ ա ը Պ յ Յ-ի α 17,28 Թոցը, Եոմոմըր, Կոց.

Յ թ ա Ե-ի α 5,6; β 21,12 Գրու, Թոցըն.

Յ թ յ (1) α 17,4-9; β 5,18; β 18,18 Թըր, Եըր, Եանգ.

Յ թ յ (2) β 12,3-8 Թըր, Թըր; Եոմոմըս ԿԵրնը Ե
 Ես Յ թ յ Ե ս Եոսս Կոցըն β 2,23.

Յ թ յ Ե ս Ե ս Ե թ թ յ β 3,29 Եանցըրդու Եանգըս Ե, Կոցըրդ.

Յ թ Պ ս ը Պ α 14,41; α 19,5; β 3,28 Եանգըս, Ենդ.

Յ ը ս Ե Ե Պ α 23,14 Եանգըրդու Կըրն.

Մ Ր Ղ Թ Խ Թ Ա Թճխարդն, շրջա: Թրնգրոնսպան Մ Ր Ղ Թ Խ Թ Թ-
Ն Ա Կրնոնս ԲԱ Թրնգրոնսպան Թճրոնսպան ԲԱՅԱԲՅՅՐ
ՅՈՐՐԿ ԱՅԱԹԽԹԻՐԵ Բ, Ա1,16.

Մ Յ Ղ Խ Մ Ր Ղ Թ Ա Ա12,20 Թրնոնոն, Կրոն.

Մ Յ Թ Խ Թ Ղ Թ Ա Մ Ա12,3 Թրոնոն, ՆԱՆԱԿՅՐՈՆ ԲԱԹՐՆՆԵՆԹ;
Ե.ԹՈՅՅԵՆ.

Մ Ը Մ Յ-Ո Ա6,2;Ա28,3 Թրոնոն, ՄՐՈՆ.

Մ Թ Ղ Կ Ա Ր-Ո Ա17,39 ՄԿՐՈՆԱՐՈ, ԹԱԹՐՆՅՐՈՂՈ.

Մ Թ Ղ Կ Ր Ղ Թ Ա Ա14,24 ՄԿՐՈՆԱՐՈՆ, ՄՐՈՆ.

Մ Թ Խ Թ Մ Թ Ո: ԱՐ ՄԿՐՈՆ ԹՐՆՅՅՅՅՅ ԹՅԿՐՈՆԱՐ ԵՆԿ ԹՐՆԱՆԱ ԹՅՆԱ, ԿԱ-
ԹՅՅՅ ԿՅՐԱԲ Մ Թ Խ Թ Մ Թ Ո Ր ՅԿՆԱԿ ԿՆԱԿՅԱՐ ԵՆԿ
ՁՈ Բ24,10; ՄՅՆՆՆՆՆՆՆ Ա5.

Մ Թ Խ Ե Ղ Թ Ղ Ն-Ո Ա9,21;Ա15,17;Ա17,13 ՄԿՐՈՆ (ԱՆԱՅՈՒ).

Մ Թ Ե Գ-Ո Օ // ՄԿՐՈՆԱՐ Ա6,7-10: ԹԱՐՅՐՈՆՆՆՆՆՆ, ԹԱՐՅՅՅՅՅՅՅ.

Մ Ե Ա Ն-Ո Ա26,21 ԱՅ: ԹՅԿՐՈՆ, ԲԱՆԱԹԱՅՐՈ; ԹՈՆՈՆ, ՅՆՆՆՆ.

Մ Ե Բ Ո Ա12,21; Բ7,19 ԱՐԱԲ ՆԱՅՅՅԱՐՈ (Ն.).

Մ Ե Կ-Ո: ԲԱՅՅՅՅՅՅ ՄԿՐՈՆ ԿՐՆԱ ՆԱՅՅՅ ԲԱ ՄՅԹՈՐԵ ՄԿՐՈՆ Բ9,10:
ԹԱՆԹՈ, ՅՆՆՆՆ; ԱՅ: ՆԱՅՅՅՅՅՅ, ՆԱՐՈՆ.

Մ Կ Ա Թ Ո: ԹՐՆԱԲԱՅՅՅՅ, ԿԱՆՅՐՈՂՈՅ, ԲՐՈՆ ԹԱՆՅԱՅՅՅՅՅՅՅ: ԹԱՅ
ԲՅՅՅԱ ԹՈՆԱ ԹԱԹՐՈՅՅՅՅ ԹՅԱՅԱՐՆՈ ՄԿՐՈՆՅՅՅՅՅՅՅ ԲԱ Մ Կ Ա-
Թ Ո ՈՅՏ ԹԱԹՐՈՆՅՅՅԱ ՈՅՅ ԹԱՅՈ Մ: ԹԱԹՐՈՅՅՅ... Մ Կ Ա -
Թ Ո Ր ՁՏ Ա18,30.

Մ Կ Ա Թ Ո Յ Թ Ե Ա: ՅՈՒՆԱՐՅԱ ՅԿՅ ԲԱՅՅՅՅԱ ԲԱ Մ Կ Ա Թ Ո Յ Թ-
Ե Ա Օ Բ2,24 ԹՈՆՆՆՆՆ, ԹՈՆՈՆ; ԹՈՆՆՆԱ Մ.

Մ Կ Ա Յ Յ Ա Ր Ա Յ-Ո Բ21,12 ՅՅՅԱ, ԹՐՈՆ.

Մ Կ Յ Ա Ա9,5-20 ԵՅՅՅՅ, ԿՆՆՆՆ, ԲԱՐՈ.

Մ Կ Յ Ղ Մ Ր // Մ Կ Յ Ո Ր Ա28,16 ԹՅՅՅՅՅՅՅ, ԲԱՐՈՆ.

Մ Կ Ո Ր-Ո Ա2,29 ՄՈՆՅՅՅՅ, ԹՐՆՆՆՆՆՆՆ.

უ რ ი ძ ა ლ $\alpha 13,19$ გაბეჯდა, უძიებდა;

უ რ ჩ უ ლ ზ ე ბ ა ნ. უსჯულოება.

უ რ ც ბ ვ ნ ზ $\alpha 2,29$ უსიყვრილე.

უ ს ა ბ ი მ ი მ $\beta 11,20$ მამაზე მივნი. ნ. უსუს.

(უ რ ი ძ ე ბ ა $\beta 6,7$ ურცხვობა, მიუწინაღობა.

უ ს ჯ უ ლ ზ ბ ა, -რება $\alpha 15,23$ უსამართლოება, უკანონობა.

უ ჭ ე ვ ა ნ-ი $\alpha 20,20$ მანძილის ურთული - 125 ნაბიჯი.

უ ჭ ა ლ-ი $\alpha 22,14$ მტკიცელი, უფრსი; $\alpha 29,6-7$ მთავარი.

უ ჭ ლ ე ბ ა (1) ამით უჭლებასადა არა სამხრ უჩნ მენე $\alpha 29,6$ ნ. უჭალი,

უ ჭ ლ ე ბ ა (2) არა უ ჭ ლ ე ბ ა მას მიუყვება მარჯული გონა

მარცხი $\beta 2,19$ ნების რაზმვა.

უ ჭ უ ვ ე ლ-ი $\alpha 28,24$ უსაფრთხ; უცემი $\beta 1$.

უ ჭ ლ ე უ ლ ე ბ-ი $\alpha 11,5$ *παρὰ βολῆς*.

(უ ც ე ბ-ი $\alpha 17,39; \alpha 30,22$ უსიყვრილე, უვიცი.

უ ც ბ ა ლ DS $\beta 11,22$ უჩინაობა; მიულოდნეობა, ანაზღაბა.

უ ც ბ ზ ე ე ს ლ-ი ნ. უცილისტომი.

უ ძ ლ უ რ-ი $\alpha 15,9$ უღონო, გამოსუსაძველარი; ნ. შეუწყობი.

უ ძ ზ ე ბ-ი $\alpha 2,12$ უზნეო, გარყვნილი; უსუს, ხარბი, გაუძა-

ძლარი;

უ ნ ე ს ზ: რა მიუახლოვნი მღუპება? არა უწყობა, რამეთუ მკვარ-

ლამი უ ნ ე ს ზ მისრვა მუმიმხვრის უსა? $\beta 11,20$;

უზიმი.

უ ნ ყ ე ბ ა (1) $\alpha 14,12$ შეწყობილება, მხრობა, ცნობება.

უ ნ ყ ე ბ ა (2): არა იმინა ჩემი უცილებელა მუ ჩუენებათა

მიერ... რა უ ნ ყ ე ბ ა მ ა მიერ DS $\alpha 28,15$.

უ ბ უ ც ე ს-ი $\beta 20,23$ უფრსი.

უ ვ ა მ უ რ-ი $\beta 15,30$ უცემი.

1

ფ ა რ თ ზ რ $\beta 6,7; \beta 22,20$ ვრცლად თავისუფლად.

ფ ა ს - ი $\alpha 12,3$ სიბიძიძე, ქონება.

ფ ე რ ვ ი ს რ ა ვ ე რ ზ ბ ა $\alpha 9,27$ გაჩვენება, ღაღამა.

ფ ე ხ ნ - ი (?): რა ადვილად უწიან იგი ებრაელნი ფ ე ხ ნ ი თ მის
ბ შ ი ს ა მ თ გორდარ $\beta 18,24$; ფეხენი, სავიზიტო(?)

ფ ი ლ ი ს ტ ი მ ე ლ - ი უცხო ტომის წარმომადგენელი, უცხოეთს-
ლი, იგივე წინადასტოვებული.

ფ ი ზ ე $\beta 15,30$ მისასხამი, ზედა განსამოსი.

ფ ი ც ხ ლ ა რ $\alpha 20,7$ მკაცრად, სასტიკად, დაუნდობლად.

ფ რ თ ე $\alpha 24,5-12$ კალთა, განსაძირის კიდე.

ფ რ თ ე ა ვ - ი $\alpha 2,19$ სამოსელი; ნ. ჩუბუკი.

ფ უ ც ხ ვ $\alpha 2,13$ ესე არს კარგადი რკინა ქვემოთ ვიწროდ ამო-
საღებელი (ს.).

ფ უ ჟ ე ნ ე ბ ა ნ ე ბ ი ზ რ ზ ა მ ა ნ ს ე ნ ი რ ა
სადიზნად მესძინის $\alpha 15,23$.

2

ქ ა რ ი ლ - ი $\alpha 2,3$ კვება.

ქ ა ნ ქ ა რ - ი $\beta 12,30$ ფული, მონეტა; წიწის ერთელი.

ქ ე რ - ი $\beta 20,9; \beta 22,41$ კისერი.

ქ ე რ ს მ ზ ქ მ ე რ - ი $\beta 5,11$ კალთები.

ქ ლ ა მ ი ნ ე რ - ი $\alpha 24,5$ სამეფო წამოსასხმელია, ფილანის მსგავს-
სი, უსაყველ (ს.).

ქ მ ნ ე ლ ე ბ ა $\alpha 16,7$ სიღამაზე, სიმშვენიერე.

ქ მ ნ ე ლ - ვ ე თ ი ლ - ი $\alpha 8,2; \beta 1,26$ მშვენიერი, ღამაზი.

ქ მ ნ ე ლ - ვ ე თ ი ლ ზ ბ ა $\alpha 16,7$ ნ. ქმნილება.

ქ ნ ა რ - ი $\alpha 10,5$ ჩანგი (ს.) სიმშვენიერი საყრად.

ყ

- ყ ა ნ რ ი ნ ი -ი ა5,6 ყანა.
- ყ ნ ა უ ა17,35 ყულის ყარყანგი (ს.); ყუღი, ლოცნი.
- ყ რ ვ ღ ა რ რ ა ს ა ნ უ ვ ე ღ -ი ბ, β6,17 ნ.მრგულიად რასა-
წუვჯი.
- ყ უ ე რ რ ე ბ ა ა17,10... რანღვა, გინება; შეყრასტ-ყრუა.
- ყ უ ნ ი (?): აფიქრება აფიქრებს, ყ უ ნ ი რანსუბ, რანად რა-
მორჩილნეს ძედა ისრამქინსადა β10,19. ზაუ(?)
- ყ თ ი რ ი ა რ: იგუღეთ რასამს კუთილად შეიფიქრნეს გუღი ამრინსი
ყ თ ი რ ი ა რ 0 β13,28; ღიდა, ფრად; ღრმა.

შ

- შ ა რ ა ვ ა ნ რ -ი β1,10 გვრგვნი.
- შ ა რ ა ვ ა ნ რ ე რ -ი ა12,1 გვრგვნისანი, მეფე.
- შ ა რ ა ვ ა ნ რ ე რ მ ბ ა / შ ა რ ა ვ ა ნ რ მ ბ ა ა11,14 ზეგმა
ზეგმა თუპლისა β2,22. ზეხევა, თუპლის კანონება.
- შ ე რ ვ მ ა ა8,3; ა12,21 მიყრლა, მიღვევება.
- შ ე რ ე ბ ა მრება, შეპყრობა: ძირილად შეეღვა მას ა15,32.
- შ ე ვ ე რ რ ე ბ ა β20,6 შავის შეფარება; ა17,20-22 ზაბა-
რება, რაფრება; ნ.ღავერება.
- შ ე მ რ ა ხ ე ბ ა ა22,13 შედემუღება; შაბიჩი, ბჭება.
- შ ე მ ხ ე ვ ა ა14,46 შემწყვრება, შეყრას.
- შ ე ი რ რ ე ბ ა ა14,31 შეწეხება, შეღწევა.
- შ ე ვ რ ე ბ ა β19,3 მორჩილება, რამორცხვება.
- შ ე ვ რ უ ღ -ი: რ ი ვ რ მ უ ნ... კაცო ურთი სუღიდა სნაუღი, შ ე ვ -
რ უ ღ ი ნინაშე უფილსა ა21,7; შეპყრობილი.
- შ ე მ ვ რ ბ ა (ი) β21,4 შემიხება, მორთება.

ժ յ թ Յ Ռ Թ յ (2) β 23,8 Ե. պրոֆիտա.

ժ յ թ Յ Մ Լ-ո α 19,16 Թրոնալո.

ժ յ թ Ռ Յ յ Թ Ռ յ Թ յ β 15,19 Բյուրոնիզնա, Բյուրոնցնա.

ժ յ թ Ռ Յ յ Թ Ռ յ Թ յ Լ-ո 0 β 15,19 Բյուրոնիզնալո.

ժ յ թ Ռ Թ յ Յ յ Լ-Յ յ Թ Ռ Թ յ Յ յ Լ-ո: Ըս ըսաթոնա ոգո սալլ
յսպեա մառ ճըսա մոլոյանցա մոն յրոնսա ըս ժ յ թ Ռ-
Թ յ Յ յ Լ- Յ յ Թ Ռ Թ յ Յ յ Լ-ո 20 α 18,5.

ժ յ թ Ռ Կ յ Ն յ Թ յ Լ-ո α 23,20 Բյուրոնիզնալո, ԸսՅսթոմոնցնալո

ժ յ թ Ռ Գ յ Ռ յ Յ յ Թ յ α 13,6 Բյուրոնիզնա; Ե. Գոնցնա.

ժ յ թ Ռ Գ յ Յ յ Լ յ Թ յ : Ռաթ մասնաչա մյ ըս ման Բյուրոնիզնա մյ սոթ-
լլանո յսյ Յոնսա իցմսա Բյուրոնիզնալոյս սոթլլանա սմառ
Բոնսաթյ Բյուրոն 0 β 14,19; Ըսմաթոնա; Բյուրոնա, Սոթ-
մոլոնա.

ժ յ թ Թ Յ յ յ Թ Ռ յ β 10,13 Սայոն մոլոնա, Բյուրոնա.

ժ յ թ Մ Ս Ռ Յ յ (1) β 6,8... Ըսմոլոնա, Ըսլոնա, Ըսմոնիզնա.

ժ յ թ Մ Ս Ռ Յ յ (2) α 28,24 Թրոնալո (սոնոնա).

ժ յ թ Թ Գ յ Յ յ Լ յ Յ յ α 18,18 Թրոնալոնա, Թրոնալոնա.

ժ յ Ռ յ Կ Ե յ Ռ յ Կ յ Թ յ α 17,36; α 18,30 β 4,2 Իսթլա, Իսթ-
լոնա, Թոնիզնա.

ժ յ Ռ յ Յ յ β 11,17 Բյուրոնա, Բյուրոն (Թրոնալոն).

ժ յ Ռ յ Մ Լ-ո (Բյուրոնալո Յրոն) α 21,4 Սաթլլանոն Յրոն. ոն.
Թոնալոնա, Կ. 109-111.

ժ յ Ռ յ Թ յ β 19,28: ժ յ թ Ռ յ Թ յ Թոնալոն Բյուրոն մառ Սանս,
Թոնալոն Գամյոն Թոնալոն Բյուրոնալոն 0; Բյուրոնա, Բյուրոնա;

ժ յ Ս յ Յ յ Լ-Յ յ Թ Ռ Ս յ Յ յ Լ-ո β 3,25: Բյուրոնալոն Բյուրոն
Թոնոնա ըս Թոնոնա ժ յ Ս յ Յ յ Լ-Յ յ Թ Ռ Ս յ Յ յ Լ-
Լ ո Ս յ Բյուրոնա 20; սնալոն-Ըսնալոն.

ժ յ Ս յ Յ յ Թ յ Թ յ Թ յ Լ-ո β 1,21 Սաթլլանոն, Թոնոն.

ժ յ ս ս թ յ ռ թ յ լ-ն $\beta 1,24$ ժղամուսըրո ճշն Ե.Սամվատրո.

ժ յ ս ս թ յ ի թ յ լ-ն $\beta 6,8$ Ե.ժղմխարցա (1).

ժ յ ս լ յ ս: ժղորս յղանս Թարոսա թշնոսա 05 $\alpha 1,19$. Ե.Թրեթա

ժ յ ս յ լ յ թ ս: Գամասնիքոնցա Նղթրա-Գանրյուրս յղանո թոս-
նո թս ժ յ ս յ լ յ թ ս ոգոնո $\beta 22,15$ սրցա,
Գամթրեթա, Գամթեթա; ժղմխարցա.

ժ յ ս յ ի ս թոթղցա: Թս թոթոթ թսմար Սամոնրոթ թս ժ յ ս յ -
ս ի ս ոգո յրթոթա 70 $\beta 13,8$. Ե.ժղմխարցա (2).

ժ յ ս յ ս ի յ լ-ն $\beta 20,12$ ժղմխարցո Թ, Գանրոնո.

ժ յ ս Ե թ ս $\beta 1,17; \beta 3,33$ յթս.

ժ յ թ յ յ յ թ ս $\alpha 14,32$ թոթրցա, թոթցա, ժղցա.

ժ յ թ յ յ (3) յ թ ս $\alpha 28,12$ թոթրցա, ժղթրցա.

ժ յ թ յ յ յ լ-ն $\beta 3,25$ Թրոնո.

ժ յ թ յ թ թ ս $\beta 14,33; \beta 15,5$ թոթցա, Թթոնր թոթցա,
թոթցա.

ժ յ յ թ թ յ լ-ն $\alpha 17,39$ Գամխարցո, յթոնրո.

ժղարսթթա 7 $\alpha 17,23$ յթոնրո, սրսր Կսթթա.

ժ յ յ ի ս Ե Ե-ն $\alpha 15,9$ $\beta 6,22; \beta 16,9$ յրնոթրցո, սրսր Կս-
Սսթթո;

ժ յ յ ի յ յ թ ս $\alpha 28,15$ ժղթրցա Ե.յրոնո.

ժ յ յ յ յ յ թ ս $\alpha 17,46$ ժղմխարցա, Գանրոնրո;

ժ յ յ թ թ ս $\alpha 30,13$ Գամթցա, ժղմթցա.

ժ յ յ թ թ ս $\alpha 22,28$ $\beta 15,6$ ժղթրցա; ժղցա թանրթնթոն
թոթրցա;

ժ յ ի յ յ յ թ ս $\alpha 17,43$ Թրոնո.

ժ յ Ե յ ս $\alpha 23,8; \alpha 23,11-26$ Գանրոնրցա, թոթցա, Թոթցա,
սրցա.

ժ յ թ յ յ յ թ ս $\alpha 7,13; \alpha 15,23$ ժղմթցա, Գամթցա, Գանրցա.

Թ յ ժ ը յ ծ ս Դ α17,9 մորցնա, թաղոցնա.

Թ յ ժ Ե - ո/տ α8,6; 15,11; 18,8 թամոտընա, թամիշտընա,
Բլցնա.

Թ յ Բ ս թ յ ծ ս α12,3 ճիւղընա; թսնընա, թաթնընա.

Թ յ Բ յ Յ Ե ս β10,11 թսնաընա.

Թ յ Բ ց յ Յ ս α14,24 թսնաընա.

Թ յ Բ ց Ե ս Կ յ ծ ս α12,22 թիւղընա; Թրոնընա.

Թ յ Գ յ Յ յ ծ ս β24,10 Թիւշտընա թամիշտընա.

(Թ յ Հ ը Կ ծ ս β11,21 Թիւշտընա; Թիւշտընա.

Թ յ Ե ս Մ թ յ ծ շ ը-ո (Թ յ Կ Յ ո ժ ս) β4,4 Թիւ թամիշտընա;
Յոթընա.

Թ յ Ե յ ծ ս (Թիւշտընա) մարտընա, Թիւշտընա թիւշտընա: Թ յ Ե յ -
Թ ս ս ս թիւշտընա թիւշտընա... Թիւշտընա Թ յ ո Ե ո ս թիւշտընա
թիւշտընա, Թիւշտընա թիւշտընա, Թիւշտընա թիւշտընա թիւշտընա
Թիւշտընա 0 β14,26.

Թ յ Կ յ Կ յ ծ ս α22,4; 24,8 թիւշտընա, Թիւշտընա, Թիւշտընա.

Թ յ Լ ս Ե ժ ծ ս Թիւշտընա Թ յ β20,19 Թիւշտընա Ե.

Թ յ Լ թ ծ ս α16,15 թիւշտընա; Թիւշտընա.

Թ յ Լ ս-Թ ս Ե թ ս Յ ս ը-ո α18,16 թիւշտընա Թիւշտընա.

Թ յ Լ ս-Թ ս Ե թ Կ յ ծ շ ը-ո α29,4 Թիւշտընա, Թիւշտընա; Թիւշտընա.

Թ յ Լ թ յ ո ը ո Ե-Թ ծ ս Թիւշտընա թիւշտընա.

Թ յ յ ծ ս β3,20; 13,27. Թիւշտընա, Թիւշտընա.

Թ յ յ ծ շ ը-ո α2,5 Թիւշտընա.

Թ յ Կ թ ծ ս // Թ յ Կ թ ծ ս: Թիւշտընա Թիւշտընա Թ յ Կ յ Կ յ ծ ս α13,12
Թիւշտընա, Թիւշտընա; Թիւշտընա.

Թ յ Կ թ ծ-ո Ե, α5,11 Թիւշտընա; Թիւշտընա, Թիւշտընա, Թիւշտընա.

გ

- ჩ ა ბ ა რ ა ბ-ი α 17,5 ჩაფხუჭი.
 ჩ ა ჭ ბ უ ტ-ი α 17,5 მუზანარი.
 ჩ ა ჭ ჳ α 6,8-11 ტიღის პარკი, ტიღისკი.
 ჩ რ ღ ვ ე ტ-ი//ჩ უ ღ ვ ე ტ-ი α 2,19; α 15,27; α 24,12 საპირიდან-
 სარჩულიანი ნაძისასხამი მუღუღა (ს.).
 ჩ უ ტ ღ უ ტ-ი: იყრ მონგრეული ჩუტუტოთა β , β 21,6 ამბალი რკი-
 ნისა.
 ჩ უ ე ნ ე ბ ა α 3,1; α 28,15 სიგმარი, ხიღვა.
 ჩ უ რ ჩ ბ ა β 12,19 მცირე ჩურჩული (ს.) მუჭ-მუჭი.

ვ

- ვ ვ ა რ ე ბ ა β 24,24 ვაყლა, ვაყლა.
 ვ ი ღ ი ს-მ ე ტ ი ე ბ ე ღ-ი α 26,21 ვიღის, ვეუღის მნა-
 მებელი.
 ვ ი ბ ი ს-ვ ი ბ ე: მიიწია რაკოთ რა რაკივრა ვ ი ბ ი ს-ვ ი ბ ე
 იგი სიწინსა β 5,7 სიმაჭრე.
 ვ მ ე ღ-ი α 25,15; ცხიმი, ვაუმიწარი ქონი.
 ვ ნ ზ ბ ა: ს ვ ნ ა ვაჟანა ვიღისა ღვისა β , α 1,19; α 34,16.
 ნ.მეხლვა.
 ვ რ ვ ბ ა ღ-ი α 15,8 ჯანმრთელი
 ვ რ ვ ბ ე ე ბ ი თ ვრთვა β 11,7; β 18,29 ჯანმრთელად ვრთვა.
 ვ უ ღ ა ღ α 13,13; α 20,25; α 25,21; β 24,24 ამაოღ, უღმაღ.
 ვ ბ ე ბ ა α 9,16 ნაფხემა, ნასმა = (მეფე) ვურთხევა.
 ვ ბ ე ბ ე ღ-ი α 2,10c ნავურთხი, გამორჩეული, რჩეული = მეფე.
 ვ ბ ე ღ ა რ-ი α 19,13 β 13,5 საწელი, სარეუელი.
 ვ ბ ზ ე ე ბ ა α 10,27; α 19,11... ხსნა, ვაღარჩენა.
 ვ ბ ზ ე ღ-ი α 1,26 ვაფხალი.
 ვ ბ ზ ე ბ ა α 11,9-13; α 14,45 ხსნა, ვაღარჩენა.

გ

ძ, ი/უ - 2: რაგდა ბ ი ც ვურსა შენსა $\beta 7,3$ გიძს, გიძვეს.
 ძ ა ლ: უფლისაგან ღირთისა ძ ა ლ თ ა რ ს ა ვიძობვე ესე $1,20$
 ძ ა ლ ა მ მისრული $\beta 10,19$ ღამბიარვე, შვიძვე მისრული.
 ძ ა ძ ა $\alpha 9,7$ ჭოვიარა $\beta 3,31; 21,10$ უხეში ესმადი, სავიძო-
 ვიარა თანსაყვილი.

ძ ე ბ ლ-ი $\alpha 17,16 \beta 21,12$ ვამისახვლება, ძველი; $\beta 8,14$
 სამანი, სასაზღვრო ნიშანი. $\alpha \epsilon \eta \lambda \eta \eta$.

-ძ ი $\alpha 26,14$ თუ.

ძ ლ ე ვ ა: ვამარჯვება: ყოველი ბრძოლად ვერეთ არს, საღამე
 ძ ლ ე ვ ა რ იუბინს, და საღამე ძლეულად $\beta 11,25$.

ძ ლ ე ვ ა ს მ ი ც ე მ ა $\alpha 4,2 \beta 18,7$ ღამარცხება.

ძ ლ ე შ ლ-ი $\beta 19,3$ ღამარცხებული, მისრული.

ძ ლ ე შ ლ ე ბ ა $\beta 11,25$ ღამარცხება, მისრულა.

ძ ლ ი თ $\alpha 23,10 \beta 15,14$ ვამო, ზეს.

ძ ნ ე ლ ზ ა ნ-ი $\alpha 22,19 \beta 5,17$ სიმაგრე, წველად მისაწვდომი,
 $\beta 25,4$ ხმაყწყობილი თქმა. ცდვილი.

ძ ნ მ ე შ ლ-ი $\beta 6,14$ ნიშელი ღერის მისასხამი მეფისა; აზრფირი.

ძ რ ვ ა $\beta 5,24$ ხმაური, აზრმაური; გრძვევა

ძ რ მ ლ ა $\alpha 15,32$ თიშისაგან ცახცახი, თრილად.

ძ უ ზ ა ნ $\alpha 10,11$ ვუ შიგნი.

ძ ვ რ ი ს მ ე ზ ე შ ე ლ ე ბ ა $\beta 16,5$ ყოამყრადობა, ავის ზემა.

წ

წ ა მ ი ე რ ე ბ ა: 0 მხვირვებს წ ა მ ი ე რ ე ბ ი თ და არა
 უწყობებს ზრახვად იგი არცა-უა ერთი სიტყუად $\beta 15,11$
 სიწრფლეობით \mathcal{M} , სიმაგრეობით \mathcal{B}_1 .

წ ა მ ი ლ ი ს ვ მ მ ა $\beta 23,15$ მისურვება, მონდობება; წაბილი.

- ნ ა თ-ი $\alpha 17,43$ მუშის მსკავსი იარაღი.
 ნ ა მ ე ბ ა $\beta 1,16$; $\alpha 13,8$ ლემა; მონძობა, რასტურნი.
 ნ ა რ გ რ ა ტ ნ ი ლ-ი $\alpha 21,9$ შეხვეული, შეჭურული, ნახვეული.
 ნ ა რ მ ა რ თ ე ბ ა $\alpha 13,18$ ნახვლა.
 ნ ა რ მ ა რ თ ე ბ უ ლ-ი ნახული.
 ნ ა რ ე უ მ ა 0 $\beta 2,32$ ნაღობა.
 ნ ა რ ჩ ე ნ ა $\beta 10,9$ გამიწმინგვა, აწმინგვა.
 ნ ა რ ძ ლ უ ა ნ ე ბ ა $\alpha 4,3$ ნიწ ნამძღუარება, ნიწ გაძვება.
 ნ ა რ ნ ე მ ე რ ა $\alpha 9,3$ რაკარგვა; $\alpha 2,25$; $\alpha 12,25$ გარეყნა,
 ნახიღნა; რაღუგვა.
 ნ ა რ ვ რ მ ა $\alpha 25,38$ ნახვლა, გასვლა.
 ნ ე ლ-ი $\beta 16,11$ გავა, მენჯი.
 ნ ე რ ტ ა $\alpha 31,4$ ჩხვირება.
 ნ ე ს-ი (1) $\alpha 8,9$; $\alpha 10,25$ სამარხალი, კანონი, განგება.
 ნ ე ს-ი (2) $\alpha 1,3$ ჩუაუღება.
 ნ ე ს-ი(3) $\beta 11,4$ არაწმინდობა 0, უწმინდურება B; ღვიურნი.
 ნ ი ა ზ-ვ რ მ ა $\alpha 13,7$ ნყაღზე გადასვლა.
 ნ ი გ ნ-ი $\beta 11,14$ ნურილი.
 ნ ი ლ $\beta 17,25$ ნახვლარ, სამაგიურლო.
 ნ ი ლ ი თ ა ნ ნ ი ლ ე ა 0: უკუთუ შევარდეს იგი ურთესა ქალაქ-
 თაგანსა, ნილით განწილნ იგი, გარემოგარგენ, შეიკვან...
 ქალაქი იგი $\beta 17,13$.
 ნ ი ლ ი ს ტ ე ბ ა $\alpha 14,42$ კენჭის ფრა.
 ნ ი ნ ა რ ა უ მ უ ე თ ე ლ-ი (1) $\alpha 14,1$ უცხო ტომის წარმომადგენე-
 ლი, უცხოელელი, ღილისგომიელი. ის ვისაც წინადაცვეთის
 ნესი არა აქვს.
 ნ ი ნ ა რ ა უ მ უ ე თ ე ლ-ი (2) $\beta 3,14$ ნ.გუამი (2).
 ნ ი ნ ა მ ე რ ვ ა ლ-ი $\alpha 8,11$; $\beta 18,5$ // წინამძღუარვალი: წინა-
 მძღუარვალი არს ღიღებულთა წინამძღუარნი, ჳჯლთა მძღუარებულნი

გუნთა და ხიშტა და ყრველთა საჭურველთა ევევიანთა (ს.)
 მღვრთველი საჭურველისა β_1 ; შიჰრიკი.

წ ნ ნ ა მ ძ ზ უ ა რ-ი $\beta 7,8$ წინფიძღუელი, მეთაური.

წ ნ ნ ა-ყ რ უ ა $\beta 8,11$ მინიშევა, მიპყრობა; ნ.ლაგება (3).

წ ნ ნ წ ი ლ-ი $\beta 6,5$ ჭიბილი საჭრავი (ს.)

წ უ ე ვ ა $\alpha 28,23$; $\beta 19,33$ ხეჭნა, მხეჭნა; იძულება.

წ უ ნ მ ბ ა უ $\beta 19,43$ შეურაცხ-ყრდა \mathcal{M} , მასწობა β_1 .

წყვილი-ი: რამიკვირა ხება მას... და საკვარნი იგი განუკრა ქუთუ

წყვილთა მისთა $\beta 18,9$; მინი მარკალი (ს.).

წ ყ ლ ვ ა $\alpha 31,3$ რაჭრა.

წ ყ ლ უ ლ-ი $\alpha 17,52$ რაჭრილი.

წ ყ მ ბ ა $\alpha 4,1$; $\alpha 13,22$ მრძალა.

წ ყ რ თ ა $\alpha 17,4$ სიგრძის ზნა ირაცვირან შუა მითის წვერამილი

19

ჭ ა მ უ ვ რ მ ვ ა ნ-ი ახალგაზრდა: წარსმინა ყრველი იგი უნი ჭა-
მუხრთვანი $\beta 10,9$.

ჭ ა მ ა ლ-ი $\beta 13,6-7$ საჭმელი.

ჭ ნ რ ვ ე ბ ა $\alpha 10,18$; $\alpha 12,3$ შევიწმინება, შექუება; $\beta 13,2$
 ურვა, ნუბილი.

ჭ ნ რ ვ ე უ ლ-ი $\alpha 19,14$; $\alpha 22,2$ შექუებულნი, ავაღმეფი.

ჭ ვ რ მ ბ ა $\beta 6,16$ ჭვრება; ხეღვა, ყურა.

ჭ უ რ-ი $\alpha 8,12$; $\beta 1,27$ საჭურველი, იარაღი.

ჭ უ რ ვ ი ლ-ი $\alpha 13,5$ შეიარაღებული.

ჭ უ რ ვ ე რ-ი (ჭურჭელი) $\alpha 17,22$; $\beta 21,5$ საჭურველი, იარაღი
 $\alpha 10,22$ ძღოვ, ალალი.

ჭ ნ ა რ ც უ ბ, $\beta 17,19$ წრძი.

ჭ ნ ძ უ რ-ი 0 //3 ა ნ ძ უ რ-ი $\mathcal{D}S //3$ ი ნ ძ უ რ ი უ $\beta 17,28$
სხვილი ცურვი (ს.).

ჭ ს ნ ი ღ ა რ $\alpha 30,8$ თავისუფალი.

ჭ უ ე ბ ა $\alpha 2,33$ კრება, რაჯება.

ჭ უ ე ბ ა $\alpha 2,36; \alpha 17,17$ მრავალი პური (ს.) გვებელი.

ჭ ვ ი ი რ-ი $\alpha 25,18$ ჭურჭელი, პურეული სანჯაო.

ჭ უ ვ ი ღ-ი $\alpha 23,1$ ყანის თავდავი.

ჭ ი ა ნ ა ბ ი ა რ ი $\beta 20,48$ ჭურჭელი

ჭ

ჭ ა ვ უ-ჭ უ რ-ი $\alpha 31,10$ საჭურველი $\mathcal{D}OSB_1$; იარაღი;

ჭ უ რ: ამის ჯ უ რ ი ს ა თ ვ ს იგავად იყოს სიფრთხილე $\alpha 10,12$
ამის გამო, ამის მუშაობისას.

ჭ უ რ-ჩ უ ბ ა $\alpha 18,22; \alpha 22,17$ საჭირთი მიჩნევა.

ჭ უ ვ ბ ა $\alpha 14,31$ ძლიერი, ძლიანი.

ჭ უ რ ვ უ ა რ-ი $\alpha 15,19; \alpha 25,17$ $\beta 3,8$ მავრებელი (ს.) ცური.

ჭ მ ბ ა $\alpha 13,2; \alpha 20,28$ გამოთხრობა, გამომშვიდობება,
გამშობა.

ჭ უ რ ზ მ უ ღ-ი $\beta 3,26$ წრძი, ჭა.

ჭ

ჭ ა ე რ ზ ვ ა ნ-ი $\alpha 26,24$ რამაზი, მიშენიერი: რამაზად რამაზი

ჭ ა ე რ ზ ვ ა ნ რ ი ღ ე ბ უ რ ი გ ა ვ მ ე ნ რ ე ჯ $\beta 6,20$.

ჭ ა ვ ი / ბ ა ვ ი $\alpha 16,20$ ცურვი ნ. გამოკვირ. $\beta 3.117$.

ჭ ა ს ა ვ-ი $\alpha 9,2; \alpha 16,7; \alpha 19,13$. ცანი სხვილი.

ჭ უ ნ ე $\beta 13,29$ ცანი.

ბაბილეონური წყაროები.

1. The Old Testament in Greek according to the text of Codex Vaticanus, supplemented from other uncial manuscripts with a critical apparatus containing the variants of the chief ancient authorities for the text of the Septuagint edited by Alan England Brooke, Norman Mclean and Henry St John Thackeray. volume II, the later Historical Books, part I. I and II Samuel. Cambridge at the university press, 1927.
2. Librorum Veteris Testamenti Canoniorum pars prior graece, Pauli De Lagarde studio et sumptibus edita, Göttingae, 1883.
3. Septuaginta id est Vetus Testamentum graece juxta LXX interpretes, edidit Alfred Rahlfs, vol. I, Stuttgart, 1952.
4. Աստուածային Կրթական Հին և Նոր Կտակարանայ ըստ Չզոռի Թարգմանութեան Կարճակայ Տեքստի հաստատութեամբ Էքրայսկան և յունական Բնագրայ Կուսակենդակութիւն, 1895.

თბილისში 1877 წელს გამოცემული ბიბლიის 1817 წლის

ბიბლიის გამოცემის შესახებ

5. ბიბლიის გამოცემის შესახებ 1817 წლის

1903 წლის ვენაში გამომცემელი გამომცემელი/გამომცემელი

გამომცემელი/გამომცემელი/გამომცემელი/გამომცემელი/

ՎՈՒՄՆԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆՄԵՆՆԵՐ

1. Վախճանագրություն.- Արամ-Սահա Ռեզերվացիի և Կոմիտասի համագործակցությամբ Մոսկվայի, 1936.
2. -"- Վահագն-Կոմիտասի Գրականության Միությանը, "Նրա Վարձատրություն" հրատարակության համագործակցությամբ, 1968.
3. -"- Արամ Կոմիտաս, Ժողովրդական երգերի և երգերի ժողովրդական ժանրի զարգացումը և զանազան ժանրերի զարգացումը, 1950.
4. -"- Վահագն և Կոմիտասի ընդհանուր հարաբերությունները և Վահագնի արվեստը, 1944.
5. -"- Վահագն և Կոմիտասի ստեղծագործությունները, 1954.
6. Վախճանագրություն.- Կոմիտասի և Կոմիտասի համագործակցությամբ Մոսկվայի, 1915.
7. -"- Կոմիտասի և Կոմիտասի համագործակցությունը, 1968.
8. Վախճանագրություն.- Վահագն-Վահագնի ընդհանուր հարաբերությունները, 1960.
9. Վահագնի և Կոմիտասի ընդհանուր հարաբերությունները և Կոմիտասի ստեղծագործությունները, 1954.

10. დაბეღია ვ. - იურედიკას წინასწარმეცველები ძველი ქართული
ვერსიები და მათი მიმდინარეობის საკითხი:
ძვ. ქართული ენის კათედრის შრომები, 9, თბილისი,
1964.

11. იმნაიშვილი ი. - ქართული ოთხთავის სიმღერისა ლექსიკონი
ა. შანიძის რედაქციით, თბილისი, 1948-1949.

12. -"- ქსნის ოთხთავის რედაქცია, ლიტერატურული ძეგლები,
თბილისი, 1949, გვ. 291-321.

13. -"- იოვანეს გამოსვლები და მისი მარცხაწემა, ძველი
ქართული ვერსიის: გვესტო გამოსვლები მოამბა-
და და გამრკველია და ლექსიკონი დაურთო ი. იმნაი-
შვილი, ა. შანიძის რედაქციით: ძვ. ქართ. ენის
კათედრის შრომები, 7, 1961.

14. ლორქიფანიძე - კათოლიკე ეპისკოპოსი ქართული ვერსიები,
X-XIV საუკუნეში ხელნაწერებს მიხედვით, გამოს-
ვა ქვეყნის ლორქიფანიძე ა. შანიძის რედაქ-
ციით: ძვ. ქართული ენის ძეგლები, 9, 1956.

15. კვციელიძე ვ. ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორია, ტ. 1, თბი-
ლისი, 1960.

16. -"- მარცხაწემა ეკლესიისთვის და მიტოვებული
მიტოვებისთვის, თბილისი, 1920.

17. მარცხი ნ. - რეკონსტრუქციის მიერ ინტერპრეტაცია ნაშა-
რები "წმინდა ნინოს ცხოვრებაზე"; 380, XIII,
1901.

18. მეგრეველი ე. - მასალები იურუსალიმის ქართული კოლონიის
ისტორიისათვის, თბილისი, 1962.

19. სურხან-საბა ორბერიანი-ქარბული ღუქსიანი, მავრეძანი,

 ტ. 1V 1-2, ავტორიული ნუსხების მიხედვით
გამოსაცემად მოამზადა ილია აბურაძემ, მბირისი,
 1965-1966.
20. ყაუხჩიშვილი ს. - ადრის ხერხეურის ბერძენიშვიდი:

მოამბე, X 1V, 1944.
21. შანიძე ავ. - ქარბული მთხავეის ორი ძველი რედაქცია სამი

შეფერული ხერხეურის მიხედვით, გამოსცა
ავ. შანიძემ, მბირისი, 1945.
22. -"- ხანშვილი ღუქსიანი ფოტოტიპირი რეპროდუქცია,

გამოსცა და სიმიონია დაურთა ავ. შანიძემ: ძვ.
ქარბული ენის ძველები, მბირისი, 1944.
23. -"- სინური მრავალთავი ავ. შანიძის რედაქციით,

წინასწარცვაობით და გამოკვეთით, მბირისი,
 1959.
24. -"- გოჩი მთაწმიდის ენა ოცნება და ეფთხის

ცხოვრების მიხედვით: ოცნება და ეფთხის ცხო-
ვრება, ფიქსი გამოსაცემად მოამზადა ი. ჯავახიშ-
ვილი, მბირისი, 1946.
25. -"- წიგნი ძუღლისა აღმუშისანი, ტ. 1, ნაკვეთი 1-2,

გამოსცა ავ. შანიძემ, მბირისი, 1947-48წ.წ.
26. -"- ხანშვილი მრავალთავი: ფ. უნივერსიტეტის მოამბე,

 VII, 1926.
27. შანიძე მ. - ფსალმუნის ძველი ქარბული რედაქციები, X-XIII

საუკუნეა ხერხეურების მიხედვით გამოსცა
მივქალა შანიძემ, 1, ფიქსი, მბირისი, 1960.

28. შანიძე ბი.-გეოგრაფიული და წარმომავლობის სახელთა გადმო-
ცემა ძველი აღმქმის ტექსტებში: სახელთა ბრუნ-
ვის ინტერინსაჲთ, წიგნი 1, 1956.

29. -"-
წრი ებრაული სიგყვა ძველი აღმქმის ტექსტში:
ხელნაწერთა ინსტ. მოამბე, ტ. IV, 1962.

30. -"-
ძველი ქართული ენის ლექსიკონი: ხელნაწერთა
ინსტ. მოამბე, II, 1960.

31. ჩუბინაძე გ.-ქართული ლექსიკონი რუსული თარგმანით
აღ. ლონტის რედაქციითა და გამოკვეთით, 1961.

32. ცინცილიანი უ.-მეფთა პირველი წრი წიგნის ძველი ქართული
რედაქციების მიმართებისაჲთა ბეჭდულთა:
"მაცნე" № 2, 1967.

33. -"-
მეფთა წიგნების ლექსიკონი: ხელნაწერთა ინსტ.
VII სამეცნიერო სესიის შედეგები, 1966.

34. ძიძიგური შ.-ცნება სინტაქსური პარაღულიგინისა: აკად. მოამ-
ბე, II, № 7, 194

35. ჯავახიშვილი ივ.-ახლად აღმოჩენილი უძველესი ქართული ხელ-
ნაწერები და მათი მნიშვნელობა მეცნიერებისაჲ-
თს: ქართული პარაღრაფია, 1949.

36. -"-
მასალები ქართველი ენის მატერიალური კულტურის
ინტერინსაჲთ, I II-IV, 1962.

37. ჯანაშივილი ბ.-ნაშრომი, III, ქართული ბიბლია, ტ. 37-70, 1910.

38. ბასილი დიდი-ვეტისა დედა გორგი მთაწმიდის თარგმანი,
ტექსტი გამოსა და გამოკვეთვა და ლექსიკონი
დაურთი შ. ჯახაძე: "მასალები საქართველოსა
და კავკასიის ინტერინსაჲთ" /25/, მბიღისი,
1947.

39. Благовещенский М. - Книга Псалм, опыт исследования
исагогико-экзегетического, Киев,
1899.
40. Евронская Энциклопедия, т. XV.
41. Брештодт П.В. Из области финикийских заимство-
ваний в греческом языке: *ἑλληνισμοὶ
βοηθητικῆς ὀβελ. ἑλ.*, II, 1954.
42. Кордация Ф. Описание рукописей Тифлисского
Церковного Музея, VI, Тифлис, 1902.
43. Марр Н.Я. Записки по текстам Святого Писания
в древних переводах армян и грузин:
XV, II, III, IV, 1913, 1915, 1916 гг.
44. -"-. Из поездки на Афон: СПб., 1899.
45. -"-. О Кавказской версии Библии в грузинских полиместных фрагментах,
Гр по Кавказской филологии, т. I,
Ленинград, 1925.
46. -"-. Эфледиинский фрагмент древне-
грузинской версии Ветхого Завета;
XV, т. II, 1913 г. стр. 378-388.
47. Мещанин В. Нужен ли нам греческий перевод
Библии при существовании европейского
подлинника: Богословский Вестник,
№ 2, 3, 1895.

48. Сероорьяков С.В. К вопросу об отношении двух древнейших редакций грузинского четвероглава к греческим версиям: *Ջ. յոհաննի ԺԵԿԼԻՄԻՆԻ ԵՅԿՈՒԾՆԻ, I, 1962.*
49. Струженцов М. Единство состава первой и второй книг Царств: Чтения в обществе любителей духовного просвещения, Москва, 1899.
50. Тер-Мусесян М. История перевода библии на армянский язык, с.- П., 1902.
51. Толковая библия или комментарии на все книги святого писания Ветхого и Нового Завета под редакцией проф. А.П. Лопухина, т.П.
52. Цагарели А.А. Сведения о памятниках грузинской письменности, вып. I, СПб., 1836.
53. Хаханашвили А. Афонский список грузинской библии 978 и его значение для исправления печатного текста: Богословский Вестник 1903.
54. Этимологический коренной словарь армянского языка, т.УП, составил Р. Азарян, 1935.

55. Blake R. — Catalogue des manuscrits géorgiens de la Bibliothèque patriarcale grecque à Jérusalem, Paris, 1924.
56. — " — Catalogue des manuscrits géorgiens de la Bibliothèque de la Laure d'ivizon au mont Athos, Paris, 1932.
57. Eispfeld O. — Einleitung in das Alte Testament, Tübingen, 1964.
58. Gardthausen V. — Griechische Palaeographie, Leipzig, 1911-1913.
59. Johnson Bo — Die Hexaplarische Rezension des 1 Samuelbuches der Septuaginta, Lund, 1963.
60. Kahle P. — Die Kairoer Genissa, Berlin, 1962.
61. Molitor J. — Glossarium Ibericum in quatuor Evangelia et Actus Apostolorum antiquioris versionis etiam textus Charmeti et Hoemetti complectens index Graecus-Ibericus composuit Joseph Molitor, Luvain, 1964.
62. Peters N. — Beiträge zur Text- und Literarkritik sowie zur Erklärung der Bücher Samuel von Norbert Peters, Freiburg in Breisgau, 1899.

63. Sophocles E. — Greek lexicon of the Roman and Bisantine periods, from B.C. 116, to 1, D. 1100, volume, I - II.
64. Stockmayer Ph. — Hat Lucian zu seiner Septuagintazereision die Peschito benutzt? ZAW, 12/1892.
65. Frenius O. — Die Bücher Samuel, erklärt von Otto Frenius, Leipzig, 1898.
66. Thesaurus Graecae linguae, ab Henrico Stephano constructus. Paris, 1842-46.
67. Wellhausen J. — Der Text der Bücher Samuel untersucht von Lic Julius Wellhausen, Göttingen, 1871.
68. Կարմաւան Զ. — Զայտրէն զարժարակարն, բարնարան, I - VI, Կրտաւան, 1926.
69. Զայտրէն բարձարարական բարնարան, Կարմաւան Կր. Մարմատաւան, I, II, 1944.